

မိုးတိုင်းရေစုပညာ

မာမက
သုတေသီ

မွန်အကြောင်း နှင့်

ရှေးဟောင်းမြို့ရွာအမည်အရင်းအမြစ်များကို

သိလိုသူများအတွက်

မွန်တို့ဌာနေ ရာမည

ဗမာ (သုတေသီ)

မျက်နှာပုံးသရုပ်ဖော်

အဓိကအကြောင်းအရာ

- ၁။ မနုဿိဟသည် မုတ္တမမဏ္ဍလ ပွန်ဒတို့၏ သုဝဏ္ဏဘူမိ အမှတ်အသား ဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ ဟင်္သာ ၂-ကောင်သည် ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ ပွန်ဒိုင်တို့ ၏ ဝဲခူးကုန်းပေါ် မြေအမှတ်အသား ဖြစ်ပါသည်။
- ၃။ သိမ်သည် ကုသိမမဏ္ဍလ ပွန်ညတို့၏ ပုသိမ်အမှတ် အသား ဖြစ်ပါ သည်။
- ၄။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်တောတောင် သစ်ပင်စသည် ပျားသည် စိမ်းလန်းစိုပြေ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရာ ရာမညဒေသအမှတ်အသား ဖြစ်ပါသည်။

- စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ➡ (၄၉၀/၉၇) (၈)
- မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက် ➡ ၅၃၅/၉၇ (၉)
- ပုံနှိပ်ခြင်း ➡ စထမအကြိမ်
၁၉၉၇-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ။
အုပ်ရေ (၁၀၀၀)။
- မျက်နှာဖုံးပန်းချီ ➡ ထိပ်တင်ဝင်း
- ကွန်ပျူတာစာစီ ➡ "ကောင်းမွန်" ကွန်ပျူတာ
၁၁၄၊ ၃၄-လမ်း (အလယ်)၊
ကျောက်တံတား။ ☎ : ၂၈၆၈၁၆
- မလင်နှင့်အောင်ဆက် ➡ ဒေါ်စိန်နွဲ့ (၁၂၇၈၅)
အမှတ် - ၃၄/၄၈၊ ၁၅၇ လမ်း၊
တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ထုတ်ဝေသူ ➡ ဦးရဲမြင့် (၁၁၀၄၉)
တက်လမ်းစာပေ၊ ၉၆၇၊ ပဒေသာ
ရပ်ကွက်၊ စော်ဘွားကြီးကုန်း။
- တန်ဖိုး ➡ (၁၂၅/-)

မာမက (ဓမ္မဇာတိ) ဒါ

ကုဏ္ဍဝါဒီ

ထုတ်ဝေပြီး၊ ထုတ်ဝေဆဲ စာအုပ်များ -

၁။ ဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်းနှင့် ကျင့်စဉ်များကို သိလိုသူများ အတွက် - “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အကျင့်လမ်းစဉ်များ”

၂။ မွန်အကြောင်းနှင့် ရှေးဟောင်းမြို့ရွာ စသည်အမည် အဓိပ္ပာယ်ကို သိလိုသူများအတွက် -
“မွန်တို့ဌာနရာမည်”

၃။ ဘာသာပေါင်းစုံသမိုင်းနှင့် အယူဝါဒများကို သိလိုသူများအတွက် - “ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း”

ဆက်လက်ထုတ်ဝေမည့် စာအုပ်များ -

၄။ လူကြီးများသာမက ကလေးသူငယ်များပါ ဝတ်ရွတ်လိုသူများအတွက် - “ဗုဒ္ဓပွင့်ရတနာ ဝတ်ရွတ်စဉ်”

၅။ ကျန်းမာရေးအတွက် အိပ်တွင် သမားတော်တစ်ဦးပင် ထားလိုသူများ အတွက် - “အနာနှင့်ဆေး”

၆။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေ ဗဟုသုတ ရလိုသူများ အတွက် - “ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်များ”

မျှော်.....

“မာတိကာ”

အပိုင်း (၁) ဧရုဠ်မုန့်များ

	စာမျက်နှာ
ပွန်	၁
ပွန်မျိုးနွယ်	၄
ပွန်ခမာသြစတြီအေရှတစ်	၆
ပွန်ခမာစကားပြောသော	
သြစတြီအေရှတစ်အနွယ်ဝင်များ	၈
ပွန်ခမာတို့ ဆင်းသက်လာရာ	
ဒေသနှင့် အချိန်ကာလ	၉
ပွန်ခမာများ ဆင်းသက်ရောက်ရှိ	
နေထိုင်ရာ ဒေသများ	၂၀

အပိုင်း (၂) မြန်မာနိုင်ငံမုန့်များ

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ပွန်များဝင်ရောက်	
နေထိုင်ခြင်း	၃၁
မြို့ပြတည်ထောင်ခြင်း	၄၀
သုဓမ္မဝတီမြို့ပြနှင့် မင်းဆက်	၄၂

သထုံမြို့ပြပေါ်ထွန်းခြင်း	...	၄၃
ကရုဏ္ဏကတိုင်း သုဘိန္ဒနရမြို့ပြနှင့်		
မင်းဆက်	...	၄၄
သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့ပြတည်ထောင်ခြင်း	...	၄၉
သုဝဏ္ဏဘူမိအယူအဆ	...	၅၀
သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက်များ	...	၅၆
မန္တဟာမင်း	...	၆၂
ဥပိုမင်းဆက် ၅ဆက်	...	၇၅
ဟံသာဝတီမြို့ပြတည်ထောင်ခြင်း	...	၇၆
ပဲခူး (ဟံသာဝတီ) မင်းဆက်ခင်များ	...	၉၁
မွန် ၃-ရပ်	...	၉၃
မဏ္ဍလ ၃၊ မြို့ ၉၉မြို့	...	၉၆

အပိုင်း (၃) မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

ရှေးမွန်တို့၏ ယုံကြည်မှု	...	၁၀၁
ဗုဒ္ဓဘာသာ ခံယူရရှိပုံ	...	၁၀၅
တဗုဿဘလ္လိက	...	၁၀၈
မြတ်စွာဘုရားသထုံသို့ ကြွရောက်		
တော်မူခြင်း	...	၁၂၄
ဝမာမင်း	...	၁၂၇

ဆကေသဓာတုဝင်	...	၁၃၁
သောဏမထေရ်ဥတ္တရမထေရ်တို့		
သာသနာပြု ကြွရောက်တော်မူခြင်း	...	၁၃၃
ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ	...	၁၃၆

အပိုင်း (၄) မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

မွန်စာပေဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်	...	၁၄၉
မွန်စာပေသမိုင်း	...	၁၅၇
ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာများ	...	၁၆၁
မြန်မာပြည်ပ မွန်ကျောက်စာများ	...	၁၆၃
မြန်မာပြည်ပတွင်း မွန်ကျောက်စာများ	...	၁၆၃
မွန်ကြေးပုရပိုဒ်နှင့် မွန်ခေါင်း		
လောင်းစာများ	...	၁၇၀
မွန်စဉ်ကွင်း (စဉ်ချပ်)စာ	...	၁၇၀
မွန်အင်္ဂတေစာများ	...	၁၇၁
မွန်ပင်စာများ	...	၁၇၁
မွန်အုတ်ခွက်စာများ	...	၁၇၂
မွန်ပေစာ ဘွဲ့ လင်္ကာ ပျို့ ကဗျာ		
သီချင်းနှင့် စကားပြေများ	...	၁၇၃

အပိုင်း (၅) အထွေထွေ

မွန်နှင့် တလိုင်း	...	၁၇၄
မွန်တို့ဌာန ရာမည	...	၁၉၈

အပိုင်း (၆) မွန်တို့ ဌာနရာမညအတွင်းရှိ

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

မြို့ရွာအမည်အရင်းအမြစ်များ	...	၂၁၀
----------------------------	-----	-----

(ထွက်ငြိ) (ထွက်ငြိ) (ထွက်ငြိ)

(ထွက်ငြိ) (ထွက်ငြိ) (ထွက်ငြိ)

မွန်တို့ငှာနေရာမည

နိဒါန်း

မွန်လူမျိုးများကား အလွန်ဖော်ရွေသောလူမျိုးဖြစ်သည်။ မွန်ဒေသသို့ ရောက်ရှိလာသူများသည် မွန်တို့ဒေသမှ မခွဲချင် မခွါရက်လောက်အောင် ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။ ဘာသာရေးဘက်တွင်လည်း အလေးအနက် ကိုင်းရှိုင်းကြသူများဖြစ်သည်။ တိပိဋကဆရာတော်ကြီး အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသနှင့် ပခုက္ကူဦးနေမိန္ဒ တို့ကပင် ချီးကျူးထောပနာ ပြုခဲ့ကြရသူများဖြစ်သည်။ ပခုက္ကူတိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးနေမိန္ဒဆိုလျှင် မွန်ဆိုသည့်အတိုင်း အလွန်ပင် မွန်မွန်ရည်ရည်ရှိ ကြသူများ ပင်ဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ချီးကျူးတော်မူခဲ့ရသည်။ မွန်အမည်ခံသူများကား ယခုအခါ မွန်ပြည်နယ်တွင် အများဆုံးနေထိုင်ကြပြီး ရှေးအခါက ဒေသအနှံ့ အပြားတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မွန်တို့နေထိုင်ခဲ့ရာ ဒေသကို ရာမညဟုခေါ်သည်။

ရှေးအခါတစ်ချိန်က ရာမညတိုင်းဟုခေါ်တွင်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံအောက် ပိုင်းဒေသသည် ယခုအခါ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း၌ ကျယ်ပြန့် အရေး ပါလှသော နိုင်ငံအစိတ်အပိုင်းကြီးတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်လျက်ရှိနေသည်။

ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကို ပြောဆိုပါလျှင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးတွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ်များကို အရာဌာနအားလျော်စွာ ပြောဆိုပါမှ မြန်မာ နိုင်ငံသမိုင်းဖြစ်ရပ်မှန်ကို ပြောဆိုရာ ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အလားတူ မြန်မာ့သမိုင်းကိုပြောလျှင်လည်း မြန်မာဟူသော ဝေါဟာရတွင် မြန်မာ နိုင်ငံအတွင်း ရှေးပဝေသဏီကာလမှစ၍ အေးအတူပူအမျှ ဥပက္ခသိုက်မပျက် အတူယဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့ ကြသော တိုင်းရင်းသားအားလုံးပါဝင်ကြောင်း (၁၉၇၄) ဖွဲ့စည်း ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားခဲ့သည်နှင့်အညီ ယနေ့ကာလ တွင်လည်း ယင်းအတိုင်းကျင့်သုံးလျက် ရှိနေကြ သောကြောင့် တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ အကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ် ဖြစ်ရပ်မှန်များကို ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ဖော်ထုတ် ပြောဆိုပါမှ မြန်မာ့သမိုင်းကို ပြောဆိုရာ ရောက်နိုင်ပေမည်။

သို့ရာတွင် ယနေ့ကာလ၌ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းဖြစ်ရပ် အချို့ကို အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးကို အလေးထား သောအားဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောကြား သင့်ပါလျက် မပြောဘဲ ထိန်ချန်ပြောဆိုလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိနေရသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စ ပြောဆိုမှုမျိုးဖြစ်သည်။ ယနေ့

မွန်တို့ဌာနရာမည

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာအရှိန်အဝါကြောင့် ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ဝင့်ထယ်လျက်ရှိနေရသည်။ ယင်းဗုဒ္ဓသာသနာကပင်လျှင် မြန်မာတို့အား စာပေအသိပညာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အကျင့်စာရိတ္တပြင်ပေးရေးကို အကြီးအကျယ် အထောက်အကူပေးခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ စောစီးစွာလက်ခံရရှိသည်နှင့်အမျှ နောက်ကျလျှင်လည်း နောက်ကျသည်နှင့်အမျှ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်နှင့် စိတ်ပိုင်း အမြင့်မှားမှု သည်လည်း ရှေးကျမှု နောက်ကျမှု ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဖြစ်ခဲ့ကြမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား (၁၃၅)မျိုးအနက် လူမျိုးစုတစ်စုချင်းအနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာလက်ခံရရှိမှုကို ပြောဆိုပါက ရှေးကျမှု၊ နောက်ကျမှုကို ခွဲခြားပြောဆိုလျှင် မထောင်းသာလှသော်လည်း နိုင်ငံအနေဖြင့်ပြောလျှင် လူမျိုးစုအနေဖြင့် လက်ခံရရှိမှုတစ်ခုကို ကွက်၍ပြောဆိုရန် မသင့်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ အမှန်တကယ် စတင်ရောက်ရှိမှုကိုသာ ပြောဆိုသင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ အစသည် သုဝဏ္ဏဘူမိက ဖြစ်သည်ကို သာသနာ့သမိုင်း၊

မြန်မာ့သမိုင်း၊ နိုင်ငံတကာသမိုင်းများအရ ထင်ရှားခိုင်လုံ
 နေပြီးဖြစ်သည်။ ကာလအားဖြင့် သာသနာ့ သက္ကရာဇ် -
 ၂၃၅/၃၆ (ဘီစီ-၃၁၀) ဝန်းကျင်ကာလဖြစ်သည်။ အလွန်ပင်
 ရှေးကျ လျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ကာလမြန်မာနိုင်ငံ၏
 ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ့ သမိုင်းအစကို ပြောဆိုကြရာ၌ သုဝဏ္ဏ
 ဘူမိကို ထိန်ချန်လျက် ပုဂံမှစခဲ့သည် ဟူ၍သာ အများအားဖြင့်
 ပြောဆိုလျက်ရှိနေကြသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာနှင့် ပုဂံ
 သာသနာသည် နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော် ကွာခြားနေသဖြင့်
 မြန်မာနိုင်ငံ၏ သာသနာအစသည် ပုဂံကဟုပြောလျှင် နိုင်ငံ့ဂုဏ်
 သေးသိမ်ရုံရှိပါတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့သော အကြောင်း
 အရာများကို ပြောဆိုရာ၌ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိ ဂုဏ်မြင့်မားရေးကို
 ရှေးရှုသောအားဖြင့် လူမျိုးစုကို ပမာဏမပြုဘဲ ပြောဆိုသင့်
 သည်များကို ပြောဆိုကြရန် လိုအပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိကြသော
 တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု များတွင်လည်း မွန်လူမျိုးစုသမိုင်းသည်
 ရှည်လျားလှသည်။ သမိုင်းရှည်လျား သည်နှင့်အမျှ နေထိုင်ရာ
 ဒေသ ကျယ်ပြန့်သည့်အပြင် စာပေယဉ်ကျေးမှုအရာတွင်လည်း

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြင့်မားသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့မျက်မှောက်ကာလတွင် မွန်တို့
 နေထိုင်ရာ ဒေသနှင့် မွန်လူမျိုးစုမှာ ကျဉ်းမြောင်းသကဲ့သို့
 ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာလည်း ရှေးက
 ရာမညတိုင်းဟု ခေါ်တွင်သော ဒေသအတွင်းရှိ လူအများစုမှာ
 ဘိုးဘွားဘီဘင်မွန်ကြီးများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ပွားလာသော
 မွန်သွေးစစ်စစ်များဖြစ်သော်လည်း မွန်စကားမတတ်ကြ သော
 ကြောင့် ဖြစ်သည်။ မွန်များသည် မိမိတို့သားသမီးများအား
 မွန်စကားဖြင့် မပြောကြဘဲ မြန်မာစကားဖြင့်သာ ပြောလေ့ရှိကြ
 သည်။ ဤသို့အားဖြင့် မွန်သွေးစစ်စစ် သားသမီးများမှ ဆင်း
 သက်ပေါက်ပွားလာသော မွန်သွေးအဆက်ဆက် သားသမီး
 မြေးမြစ်များမှာလည်း မွန်စကားမတတ်ကြတော့ဘဲ ရှိလာကြ
 ရုံမျှမက မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့ မွန်ဟူ၍ပင် မသိဘဲ ဖြစ်လာကြ
 ရသည်။

အထူးမှာ ယင်းမွန်မျိုးဆက်များသည် မွန်စကားမတတ်
 ကြသော်လည်း မိမိတို့ဘိုးဘွားဘီဘင်များ မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြသော
 သာသနိကဆိုင်ရာ ဒေသဆိုင်ရာ အမည်များကိုမူ မဖျောက်
 ဖျက်ကြဘဲ ဆက်လက်ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုံးခဲ့ကြသဖြင့် ရှေးရာမည

တိုင်းအတွင်း၌ ရှေးအခေါ် အဝေါ်များ ယနေ့တိုင် ကျန်ရှိနေကြ ရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မိမိတို့၏ သွေးရင်းမိဘဘိုးဘွား ဘီဘင်များဖြစ်ကြသော ရှေးမွန်လူကြီးသူမများနှင့် ကင်းကွာမှု ကာလရှည်လျား ဝေးကွာလာသည်နှင့်အမျှ မိမိတို့လက်ထက်၌ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက်ရှိသော သာသနိကဆိုင်ရာ ဒေသဆိုင်ရာ အမည်အခေါ်အဝေါ်များကို မိမိတို့၏ ရှေးမိဘဘိုးဘွားဘီဘင် များ မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြ ပါလားဟူသော အသိတရားလွှင့်ပေးပြီး ဤသို့ ထိုသို့ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ကြံဆကာ ပြင်ဆင်သုံးနှုံးခဲ့ကြသဖြင့် မူလ ဝေါဟာရအရင်းအမြစ် ကွယ်ပျောက်ကုန်သဖြင့် အချို့အခေါ် အဝေါ်များကို အဓိပ္ပါယ်ဖော်မရလောက်အောင် အခက်ကြုံ လျက် ရှိနေရတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ထိုထိုသို့သော သာသနိကဆိုင်ရာ ဒေသ ဆိုင်ရာ ရှေးအခေါ် အဝေါ်များကို စုစည်းရသမျှ အဓိပ္ပါယ် ဖော်၍ရသမျှ တိမ်မြုပ်နေသော သမိုင်းတစ်ရပ်ကို ဖော်ထုတ် သည့်အနေဖြင့် မွန်သမိုင်းအကျဉ်းနှင့်တကွ ဤကျမ်းဖြင့် ရေးသားဖော်ထုတ်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဖော်ထုတ်ပြ ရာတွင် အဓိပ္ပါယ် အကောက်အယူ လွဲမှားသည်ဟုဆိုလျှင် အဓိပ္ပါယ်မှန်ကိုဖော်ပြ၍ စာဖြင့် ရေးသားပေးပို့ပါက မှန်ကန်

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ပြည့်စုံသော ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ဖြစ်ရေးကို မျှော်တွေးလျက်
 များစွာကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ အဓိပ္ပာယ်
 မဖော်နိုင်သော လက်လှမ်းမမီသော သာသနိကဆိုင်ရာ ဒေသ
 ဆိုင်ရာ အမည်များလည်း များစွာကျန်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။
 ယင်းတို့ကိုလည်း အဓိပ္ပာယ်မှန်နှင့်တကွ စာရေးသား ပေးပို့
 ကြပါလျှင် များစွာကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်
 ရပါသည်။

မာမက (သုတေသီ)

မွန်တို့ ဌာနေ ရာမည

မွန်တို့ဌာနေ ရာမည ဤစာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညဒေသအတွင်း ရှေးအခါက မွန်တို့နေထိုင်ခဲ့ရာ မြို့ရွာ အမည်အရင်းအမြစ် အဓိပ္ပါယ်များကို ယနေ့လူတို့ သိရှိနိုင်ရေး အတွက် ရေးသားဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ရင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရာမညဒေသ အတွင်းသို့ မွန်တို့ရောက်ရှိ နေထိုင်ပုံ ဓလေ့ထုံးစံ စာပေယဉ်ကျေးမှုစသော မွန်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို လည်း တီးခေါက်မိရုံ သိရှိထားရန် လိုအပ်သဖြင့် ဤ၌ အကျဉ်း မျှ ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

J

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အပိုင်း (၁)

ခေတ်ဦး ရှေးမွန်များ

မွန်

မွန်လူမျိုးကို မွန်ဟူ၍ ခေါ်ခြင်းမှာ မွန်ဂိုလို့က် အနွယ် ဖြစ်သည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ ပြည်တော်သာ ဦးထွန်းရိက မွန်ဂိုဟူသော အမည်မှ (ဂို)ဖြုတ်ပြီး မွန်ဟုခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပါဒနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဆရာဦးမာယကမူ မဏ္ဍလမှ မန်း၊ မန်မှ မွန်ဖြစ်လာသည်ဟု ပုသိမ်ရာဇဝင်သစ်တွင် ကြံဆရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မဏ္ဍလ အခေါ်အဝေါ်သည် ပဲခူးခေတ်ကောင်းစားချိန်က ပေါ်ခဲ့သော ဝေါဟာရသာဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုးကား ပဲခူးခေတ်အထက်ကျော်ကာရီ ပဝေသဏီကာလကပင် တည်ရှိခဲ့သော လူမျိုးဖြစ်၍ မွန်အခေါ်အဝေါ်ကို မဏ္ဍလဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် ကြံဆခြင်းမှာ လုံးဝသင့်လျော်မှု မရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ခေတ်ဟောင်းမွန်ရာဇဝင် တစ်စောင်တွင် မွန်ဟူသည် မန ဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာသော အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၃

ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မနုဟူသည် မနုဿပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သော အမည်ဖြစ်သည်။ လူဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကို သိတတ်သောကြောင့် မနုဿ (လူ)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာဦး အစ မဟာသမ္မတမင်းကိုလည်း မနုဟုပင်ခေါ်သည်။ မနုဓမ္မသတ် ဟူသည်မှာလည်း မနုခေါ်မဟာသမ္မတမင်း ကျင့်သုံးသော ဥပဒေတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ဓနုမှ မွန်ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှင့် မြန်မာ့အဘိဓာန်ကျမ်းတို့တွင် ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများတွင် မွန်ကို ရမံဉ်(ရမဉ်) မြန်မာကို မိမိာ (မိရမာ)ဟု ရေးသားထားသည်ကို ရှေးဦးစွာတွေ့ရှိရကြောင်း၊ ဟံသာဝတီခေတ် မွန်ကျောက်စာနှင့် ကြေးပြားစာများတွင် မွန်ကို မံဉ်၊ မံန်(ရမန်)ဟု ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပြီး ထိုင်း (ယိုးဒယား) တွင် ယနေ့အထိ မွန်ကို ရမံန်ဟုခေါ်လျက်ပင်ရှိကြောင်း၊ ရာမညဒေသတွင် မွန် လူမျိုးများသည် မိမိတို့ကိုယ်ကို မွန်ဟူ၍သာ ခေါ်ဝေါ်ကြကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မွန်ကို ခေတ်အဆက်ဆက်၌ ရမံဉ် + မံဉ် = မံဉ်၊ မန်ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရေး ကြသော်လည်း အသံထွက်အားဖြင့် မွန်

ဟူ၍သာ အသံထွက်ကြရသည်။ ပုဂံခေတ် ဟံသာဝတီခေတ်တို့၌ ရဲမံဉ်၊ မံဉ်၊ မံန၊ မံဉ်၊ မံနဟူသော အရေးအသား ဟူသမျှ ကိုလည်း ရမ္မန်၊ မွန်ဟူ၍ပင် အသံထွက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်ဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည် ပုဂံခေတ်မတိုင်မီကပင် တွင်ကျယ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ထိုင်း(ယိုးဒယား)တို့က မွန်ကို ရမန်ဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ဝေါ်နေကြရခြင်းမှာ ရာမမျိုးဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ခေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ယနေ့ ထိုင်း (ယိုးဒယား)တွင် နန်းစံလျက် ရှိသော မဟာချက္ကရီမင်းဆက်ကို စတင်တည် ထောင်ခဲ့သော ရာမမင်းသည် ပဲခူးမှသွားသော မွန်မင်းဖြစ်ကြောင်း သတင်းစာဆရာ ဦးသိမ်းမောင်က သူ၏ “ကိုယ်တွေ့ယိုးဒယား” စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မွန်မျိုးနွယ်

ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူမျိုးများစွာရှိသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ထဲ၌ပင် လူမျိုးများစွာ အတူတကွလက်တွဲ နေထိုင်လျက်ရှိကြသည်။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသား (၁၃၅)

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၅

မျိုးတို့သည် ရှေးပဝေသကီကာလမှစ၍ ယနေ့တိုင် ဥမကွဲ
သိုက်မပျက် အေးအတူ ပူအမျှ လက်တွဲနေထိုင်လျက်ရှိနေ
ကြသည်။ ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဘာသာစကားပေါင်း ခြောက်
ထောင်ကျော်ရှိကြောင်း မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသည်။
ဘာသာစကားပေါင်း ခြောက်ထောင်ကျော် ရှိသည်ဟုဆိုသဖြင့်
လူမျိုးပေါင်းလည်း ခြောက်ထောင်ကျော်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်း
နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ အချို့လူမျိုးများစွာ တိမ်ကော
ပျောက်ကွယ်သွား ကြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဘာသာစကားများ
မှာလည်း တိမ်ကောပျောက်သွားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူမျိုးပေါင်းများစွာရှိသော်လည်း
မူလဘူတ လူမျိုး ကြီး အနေအားဖြင့် အသားအရောင်အရ
အသားဖြူလူမျိုး၊ အသားဝါလူမျိုး၊ အသားနီလူမျိုး၊ အသားညို
လူမျိုးနှင့် အသားမဲလူမျိုးဟူ၍ လူမျိုးကြီး (၅)မျိုးသာ ရှိပြီး
ယင်းလူမျိုးကြီး (၅)မျိုးမှ လူမျိုးအစားစား ကွဲပြားပေါက်ပွား
လာခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ယင်းလူမျိုးကြီး(၅)မျိုးအနက်
မွန်လူမျိုးသည် အသားဝါလူမျိုးကြီးမှ ပေါက်ပွားလာသော
လူမျိုးဖြစ်သည်။

၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အနွယ်အားဖြင့် ကမ္ဘာ့သမိုင်းများတွင် ကော့ကေးရှန်း
အနွယ်၊ အီသီယိုပီးယန်းအနွယ်၊ ယူရူပီယန်းအနွယ်၊ အင်ဒို
ဥရောပအနွယ်၊ လာတင်အနွယ်၊ မွန်ဂိုလီယန်း(မွန်ဂိုလို့က်)
အနွယ်၊ ဟာမိုက်တစ်အနွယ်၊ ဆပျိုက်မြေထဲပင်လယ် မျိုးနွယ်
စသည်ဖြင့် လူမျိုးနွယ်များစွာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိ
ရသည်။ ယင်းလူမျိုး နွယ်များအနက် မွန်လူမျိုးသည် မွန်ဂိုလို့က်
အနွယ်ဝင်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူး ဘရှင်ရေး အနော်ရထာအရင်က
မြန်မာနိုင်ငံစာအုပ်တွင် အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသအတွင်းရှိ
လူများအနက် ကျောက်ခေတ်နှောင်း နေထိုင်သူအားလုံးကို
အများအားဖြင့် ဩစတြိုခေါ်ပြီး ရှေးကျနေထိုင်သော
တောင်ပိုင်းအနွယ်များကို ပရိုတိုဩစတြေး လို့က်၊ နောက်ကျ
နေထိုင်သူများကို မွန်ဂိုလို့က်အဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်။

မွန်ခမာ၊ ဩစတြိုအေရှတစ်

မောင်းဂွတ်အနွယ်ဝင်များကို ကမ္ဘာ့သမိုင်းများတွင်
ဩစတြစ် ဟု အမည် ပေးထားကြသည်။ ဩစတြစ်အနွယ်တွင်
လည်း ဩစတြိုနီရှနှင့် ဩစတြို အေရှယူရှ နှစ်စုကွဲသွားကြ

ပြန်ရာ မလေး အင်ဒိုနီရှ အစုဝင်များကို သြစတြိနီရှ ဟုခေါ်ပြီး မွန်ခမာအုပ်စုဝင်များကို သြစတြိအေရှဟု အမည်ပေးထားကြသည်။ မွန်နှင့် ကမ္ဘောဇခမာတို့မှာ စကားတူသောကြောင့် တစ်မျိုးတည်းစုစည်း၍ မွန်ခမာ ဟု ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးကျသော ဘာသာဗေဒပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါက်တာ လိုဂန်က မွန်နှင့်အနွယ်တူသော ဘာသာစကားများကို စုပေါင်းပြီး မွန်အာနန် ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း ဘာသာဗေဒ ပညာရှင်များကမူ မွန်အာနန် ဟုမခေါ်ကြတော့ဘဲ မွန်ခမာဟု အမည်သစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၀၁ - ခုနှစ်ကစ၍ မွန်နှင့်အနွယ်တူ ဘာသာစကားများကို အနှိုင်း ဘာသာ သိပ္ပံနည်းဖြင့် ဝိယင်နာမြို့မှ ပါမောက္ခ ရှားမစ်က လေ့လာခဲ့ပြီး ၁၉၀၆ - ခုနှစ်တွင် အာရှတောင်ပိုင်းနှင့် ကျွန်းပိုင်းရှိ ဘာသာစကားစုကို သြစတြိအေရှယ် ကြီးဟူ၍ အမည်သစ်တစ်ခုပေးခဲ့သည်။ သြစတြိဟူသည် (တောင်ပိုင်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ကုန်းပိုင်းဘက်ရှိ ဘာသာစကားစုကို သြစတြိအေရှတစ်ဟုခေါ်ပြီး ကျွန်းဆွယ်နှင့် ကျွန်းစုပေါ်ရှိ ဘာသာစကားစုကို သြစတြိနေးရှင်းဟု ခေါ်ခဲ့သည်။ သြစတြိ

၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အေရှတစ်ဟူသည် မွန်ခမာအနွယ်ကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။
ယင်းအမည်သည် မွန်ခမာအနွယ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခေါ်
လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ **Linguistic Survey Burma** စာ
အုပ်တွင် မွန်စကားကို ဩစတြိုအေရှ တစ်အနွယ်ဝင်ဟု ဖော်ပြ
ထားသည်။

မွန်ခမာစကားပြောသော ဩစတြိုအေရှတစ် အနွယ်ဝင်များ

သမိုင်းအစောင်စောင်တွင် လေ့လာတွေ့ရှိရသမျှ
မွန်ခမာစကားပြောသော ဩစတြိုအေရှတစ် မျိုးနွယ်စုများမှာ
ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ တောင်ရိုးဒေသနေ စကိုင်နှင့် မျိုင်လူမျိုးစုများ၊
တရုတ်ပြည်တွင် ယာအိုနှင့် လာဟိုဝီလူမျိုးများ၊ ကမ္ဘောဒီးယား
တွင် ခမာလူမျိုး၊ ထိုင်း (ယိုးဒယား) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်း
ဒေသများ တွင် မွန်လူမျိုး၊ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသတွင်
ပလောင်၊ ပလေး လူမျိုး၊ ရှမ်းပြည် နယ် အရှေ့ပိုင်းဒေသတွင်
ယင်းကြား၊ ယင်းနက်၊ ငါဝ၊ ဝါ ရိယန်နှင့် ဒနောလူမျိုးများ၊
အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဒက္ခိဏကုန်းမြင့်ဒေသတွင် မုဏ္ဏနှင့် ဗိလ်လူမျိုးများ၊
အာသံ ဒေသတွင် ခါစီလူမျိုးတို့ ဖြစ်သည်။

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၉

မွန်ခမာတို့ ဆင်းသက်လာရာ ဒေသနှင့် အချိန်ကာလ

ဩစတြိုအေရှတစ်ခေါ်သော မွန်ခမာစကားပြောသူများသည် (ဘီစီ - ၄၀၀၀) ခန့်မှစ၍ တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်း ယန်စီကျန် မြစ်ဝှမ်းဒေသမှ ဆင်းသက် လာကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အပါအဝင် အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသည်။ ယန်စီကျန်မြစ်ဝှမ်းဒေသသည် မွန်ခမာတို့၏ ပူရင်းဒေသဖြစ်ကြောင်း ကို ကင်းဘရစ်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခ ပူလီဘလန့်က “ယန်စီကျန်အမည်တွင် ပါဝင်သော ကျန်ဟူသော ဝေါဟာရသည် မြစ်ချောင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော မွန်စကားဖြစ်ကြောင်း တရုတ်စကားတွင် (မြစ်) ကို (ဟို) ဟုခေါ်ကြောင်း” ဖြင့် ၁၉၆၆ - ခုနှစ်ထုတ် JARS ဂျာနယ်တွင် ရေးသားဖော်ပြခြင်းဖြင့် ထောက်ခံထားသည်။

ဒေါက်တာ ဒဗလျူအယ်ဘာဟတ်က မွန်ခမာများသည် ကျောက်ခေတ် သစ်တွင် တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းမှ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ ယွဲ့နဲ့ရောက်ရှိခဲ့ကြ တန်ရာသည်ဟု ယူဆကြောင်းဖြင့် တရုတ်ရာဇဝင်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ဒေါက်တာကေအေရှပ်ထရီက မွန်ခမာစကားပြောသော

ဩစတြိုအေရှတစ် အနွယ် များသည် အိန္ဒိယသို့ မုဏ္ဍဟူသော အမည်ဖြင့် ငွေဆော်ဦး ရောက်ရှိကြသူများဖြစ်ပြီး နောက်မှ ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့ ရောက်ရှိလာကြကြောင်း၊ အာရိယန်တို့သည် အိန္ဒိယသို့ ဒရာဗီးဒီးယန်းတို့ ဝင်ရောက်ပြီးနောက်မှ ရောက်ရှိ နေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း သမိုင်း စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှင့် မြန်မာ့အဘိဓာန်ကျမ်းတို့တွင် မွန်တို့၏ ဆင်းသက် လာရာဒေသကို အတိအကျဖော်ပြရန် ခက်ခဲကြောင်း၊ အချို့က မွန်ဂိုးလီးယားမှ ဆင်းသက်လာသည် ဟု ဆိုကြကြောင်း၊ အရှေ့တိုင်းရာဇဝင်ဘက်တွင် အလွန် ဝါရင့်သော အထူးပါမောက္ခ ဒေါက်တာ လု(စ်) ကမူ မွန်များ သည် တရုတ်နိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း တုန်ကင်လွင်ပြင်မှ ဆင်း သက်လာသည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မုခ်မြို့ ကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်းတွင် ဩစတြိုအေရှတစ် ခေါ် မွန်ခမာ အစုဝင်များသည် တရုတ်ပြည်အနောက်တောင်ပိုင်း ယန်စီကျန် မြစ်ဝှမ်း ဒေသမှ တောင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာကြ ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သမိုင်း သုတေသီတို့ကမူ မွန်ခမာ

များသည် နောက်ဆုံးအဆင့်၌ တုန်ကန်ပြည် (မြောက်ဗီယက်နမ်) မြစ်နီ မြစ်ဝှမ်းမှ ဆင်းသက်လာကြောင်း ဆိုကြသည်။

အထူးမှာ ကာလကတ္တား တက္ကသိုလ်မှ ဘာသာစကားနှင့် အသံထွက် ပါမောက္ခ ဒေါက်တာ အက်စ်ကေချက်တာဂျိက တောင်ဖက်လူမျိုး ပင်ရင်းအုပ်စု အခြေခံစေသမှာ အရှေ့မြေထဲ ပင်လယ် (ပါလက်စတိုင်း) ဖြစ်၍ အိန္ဒိယသို့ ရောက်ရှိပြီး အချို့အုပ်စုများသည် အိန္ဒိယကို ကျော်လွန်၍ သြစတြေးလျတိုင်ပေါက်ရောက်သွားကာ ၎င်းတို့မှတစ်ဆင့်-လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပြက္ခဒိန် လ ရက် တွက်ချက်ပုံ စသည်ကို အိန္ဒိယတို့က လက်ခံရရှိခဲ့သည်ဟု ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းရေးသားချက်ကို အထောက်အထားပြုပြီး မြန်မာ့သမိုင်း ပညာရှင်အချို့က ဒေါက်တာ အက်စ်ကေချက်တာဂျိဆိုသော တောင်ဖက်လူမျိုးကို ပွန်လူမျိုးအဖြစ် ကောက်ယူပြီး ပွန်လူမျိုးများသည် အိန္ဒိယမှ ဆင်းသက်လာခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုပြုကြသည်။

ပွန်လူမျိုးများသည် စိုက်ပျိုးရေးသမားများ ဖြစ်ကြသည်နှင့်အညီ စပါးစိုက် ပျိုးရေးယဉ်ကျေးမှုသည် ပွန်လူမျိုးများမှ အစပျိုးခဲ့ကြောင်း သမိုင်းပညာရှင်များက ယူဆကြသည်။

ပါမောက္ခလု(စ်) ကဆိုလျှင် မွန်ခမာများသည် အိန္ဒိယသို့ ဘီစီ - ၂၀၀၀ ကျော်ကပင် စပါးစိုက်ပျိုးရေး ယဉ်ကျေးမှုကို ယူဆောင်သွားခဲ့ကြောင်းဖြင့် ၁၉၆၄-ခုနှစ်ထုတ် ယိုးဒယားအသင်း ကျာနယ်တွင် (စပါးနှင့်ဘုရား) ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်းပါးတစ်စောင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ မြန်မာ့သမိုင်းပညာရှင် ဒေါက်တာသန်းထွန်းကလည်း အာရိယန်တို့သည် ဘီစီ - ၃၀၀ အရောက်ကျမှ ဒေသအနှံ့အပြားတွင် စပါးစိုက်ပျိုးသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း၊ ဘီစီ - ၁၀၀၀ ၌ ဆန်စားသည်ဟု အမှတ်အသား မတွေ့ရကြောင်း၊ မွန်ခမာတို့ကား ဆန်စပါးကို ဘီစီ - ၂၀၀၀ အထက်ကပင် စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆစရာ အကြောင်းများစွာ ရှိကြောင်းဖြင့် ခေတ်ဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ယင်း အယူအဆများကြောင့် ဒေါက်တာအက်စ်ကေချက်တာဂျီဆိုသော တောင်ဖက်လူမျိုးကို မွန်လူမျိုးအဖြစ် ယူဆဖော်ပြနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် မွန်ခမာတို့၏ အသားအရောင် ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါများအရ ပါလက်စတိုင်းမှလာသော တောင်ဖက်လူမျိုးမဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ အိန္ဒိယမှ တစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၁၃

ကို ဖြတ်ကျော်၍ ဩစတြေးလျတိုင် ပေါက်ရောက်သွားသည် ဟုဆိုသော ယင်းတောင်ဖက်လူမျိုးဟူသည် မွန်ရာဇဝင်များတွင် ထင်ရှားခဲ့သော သထုံခေတ်ဦးမှ ခေတ်အဆက်ဆက်၌ အိန္ဒိယမှ တစ်ဆင့် ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ် ပူဖြင့် ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ ပုတ္တမစသော မြန်မာနိုင်ငံဆိပ်ကမ်းမြို့များကို ဖြတ်ကျော်၍ စုမကြား၊ ဂျာဗား၊ ဩစတြေးလျတိုင် သွားလာ ဝင်ထွက်ခဲ့ကြသော တေလဂူများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလျှင် ပို၍နီးစပ်ဖွယ်ရှိနိုင်သည်။ ယင်းတေလဂူများသည် ကုန်ကူး သန်းရောင်းဝယ်မှု အပြင် တစ်ခါတစ်ရံ အခြေစိုက်နေထိုင်မှုပြုရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသဖြင့် မွန်တို့က မကြာခဏ တိုက်ထုတ်ခဲ့ကြရသည်။

တစ်ဖန် အဆိုပါ တောင်ဖက်လူမျိုးကို မွန်လူမျိုးအဖြစ် ယူဆနိုင်ရန် မွန်သားချောသီချင်း (၃)ပုဒ်ကို အထောက်အထား ပြုကြပြန်သည်။ ယင်းမွန်သားချော သီချင်း (၃)ပုဒ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

မွန်ည

၁။ အိုင်ဂျိုင်သွာယျ၊ တိလင်္ဂဏ၊ ဒေသချင်မန်၊ သွိုင်

၁၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကုသိုလ်အောက်၊ ကျကမေါန်ဒ်၊ တရဒိုဟ်ပုဗ္ဗ၊ တိဝါဂဒင်၊
ချင်ကရေပြ၊ နဲသုဝဏ္ဏ၊ မင်ဗွဲသုဒ္ဓ၊ ပုတရကိုပ်၊
စိုပ်ကျင်ရောင်ကောန် (မွန်ဘာသာ) (တို့ခိုင် ဟူ၍
လည်း မူကွဲရှိသည်ဟုဆိုသည်။)

၂။

ဘိုချစ်သား လူကလေး တိလင်္က (တိုက်လိုင်သာ)
အရပ်သည် ငါတို့၏ နေရာဟောင်းဖြစ်တယ်၊ ငါတို့
အရှင်ဘုရင်မင်းသည် ရှေး ကုသိုလ်ကံ နည်း၍ စစ်ပွဲမှာ
ကျဆုံးသောကြောင့် ငါတို့သည် ထိုနေရာဟောင်းမှ
အရှေ့အရပ်သို့ အလျင်အမြန် ထွက်ခွါလာခဲ့ကြရာ သုဒ္ဓ
လုလင်က လမ်းညွှန်ပြသဖြင့် ဂဝံကျောက်အင်္ဂုရီရာ
သုဝဏ္ဏမည်သော ကောင်းမြတ်သော မြို့ဟောင်းသို့
ရောက်လာကြရတယ် သားမောင်ရယ်။

(မြန်မာဘာသာ)

မွန်ခိုင်

၁။

ဟိလေဝ်ယောလေဝ်၊ သြင်ကြင်ဂင်္ဂါ၊ ဒေသရးမန်၊
ပိုမိန်ခိုင်ပွန်၊ လောန်စိုပ်လဂုင်၊ ချင်တြိကုဗ္ဗ၊ ထောဌာန်
အဟံ၊ ကံလလဲဏာ၊ ခြာနုမိမ၊ မုသျှာကာလ၊ ဒေသဒ

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

တန်၊ စိုပ်ပွန်ရောင်ကောန်။ (မွန်ဘာသာ)

၂။ ဟီးလေးယိုလေ ချစ်သားလူကလေး ဂင်္ဂါခေါ် မဟာနဒီ
 မြစ်ဝှမ်းဌာနသည် ငါတို့မွန်ခိုင်များ၏ နေရပ်ဟောင်း
 ဖြစ်တယ်။ ငါတို့ မွန်ခိုင်များသည် ထိုနေရပ်ဟောင်းမှ
 ထွက်ခွာလာခဲ့ကြရာ လဂုန် (တြိဂုမ္မ) တိဂုံမြို့သို့ရောက်ခဲ့
 ကြရတယ်။ ကံကြမ္မာစီမံရာ နေရင်းဌာန မိဘများနှင့်
 ကွဲကွာနေကြရတယ်။ ဘယ်အခါတိုင်မှ နေရပ် ဟောင်း
 ကို ပြန်ရောက်ကြရမည်လဲ သားရယ်။ (မြန်မာဘာသာ)

မွန်ဒ

၁။ ဟီလော်ယောလော်၊ ပါင်ကြိုင်ဂေါခေ၊ ဒေသရုံးမန်၊
 သြင်စီသီဒန်၊ ကံရးမနွ၊ ဒေသအဟံ၊ ဟွံမွဲကိုနာ၊
 မဒးသြောခြာ၊ ဝိပါကကံ၊ တွံခိုင်တုံ၊ တံရးဇြာကိုပ်၊
 စိုပ်ကွင်ရောင်ကောန်။ (မွန်ဘာသာ)

၂။ ဟီလေယိုလေ အို ချစ်သားလူကလေး ဂေါဒါဝရီမြစ်ဝ
 ကံရမနွ (ကောရမဏ္ဍလ) ခေါ် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း
 ဌာနသည် ငါတို့ မွန်ဒ လူမျိုးများ၏ နေရပ်ဌာနဟောင်း

၁၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဖြစ်တယ်၊ ငါတို့မှာ ရှေးဝိပါက် အားလျော်စွာ အရှင်
သခင်မင်းနှင့် ကွေကွင်းပြီး ထိုအရပ်မှ ထွက် ခွာလာခဲ့
ကြရာ ဇယားနယ် (တနင်္သာရီ) တကော့ခမ္ပိုင် (ဘီလူး
ကျွန်း) ခေါ် ဌာနသို့ရောက်လာကြရတယ်သားရယ်။
(မြန်မာဘာသာ)

ဖော်ပြပါ သီချင်း (၃) ပုဒ်တွင် အိန္ဒိယဆိုင်ရာ အရပ်
ဒေသဝေါဟာရများ အမှန်ပင် ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။
သို့ရာတွင် မွန်သံဃိုင်းအစောင် စောင်တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ
မွန်လူမျိုးတို့ သိရှိနားလည်ထားချက်အရ မွန်ခိုင် မွန်ဒနှင့်
မွန်ညတို့၏ နေထိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးသည် အဆိုပါ သီချင်း
(၃)ပုဒ် ပါ ဒဂုန် (ရန်ကုန်) တကော့ခမ္ပိုင် (ဘီလူးကျွန်း) နှင့်
သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ) မဟုတ်ဘဲ ဟံသာဝတီ မဏ္ဍလ (၃၂)မြို့၊
ပုတ္တမ မဏ္ဍလ (၃၂)မြို့နှင့် ကုသိမ မဏ္ဍလ (၃၂)မြို့ဟူ၍
သိရှိနေကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံရှိ
မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြရာတွင်
တရုတ်ပြည်ဘက်မှ ဝင်ရောက် လာသူများ အစုနှင့် အိန္ဒိယ
ဘက်မှ ဝင်ရောက်လာသူအစုဟူ၍ အစု (၂)စု ရှိကြောင်း

အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။ ဒေါက်တာကေအေရှပ်ထရီက မွန်ခမာများသည် မုဏ္ဍဟူသော အမည်ဖြင့် အိန္ဒိယသို့ ငွေဆော် ဦး ရောက်ရှိနေထိုင်လာကြသူ များဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်ကို အထက်၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မုဒုံမြို့ ကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသား ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အိန္ဒိယကျွန်းဆွယ်သို့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော် မမူမီ နှစ်ပေါင်း များစွာကပင် ရောက်ရှိနေသော မုန္တ (မန်ဒ) (မွန်ဒုံ) လူမျိုးနှင့် အနွယ်တူသူတို့ အခြေခံရင်းမြစ် တူညီသော ဘာသာစကားများကို ယနေ့တိုင် အိန္ဒိယအလယ် ပိုင်း ပြည်နယ်၊ အာသံပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ်းပူးချားနိုင်ငံ၊ အာနန် တို့၌ ပြောဆိုလျက်ရှိသည်ဟု သုတေသီတို့ ရှာဖွေတွေ့ရှိ ရကြောင်း၊ မွန်လူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်းပုံပြင်များအနက် မြွေမင်းသားပုံပြင်နှင့် ဒေဝေါပုံပြင်တို့သည် မုန္တ (မန်ဒ) တို့၏ ယင်းပုံပြင်များနှင့် လုံးဝတူညီနေသည်ကိုတွေ့ရှိရသဖြင့် လူမျိုးစုအချင်းချင်း ဆက်စပ်မှုရှိသည်မှာ ထင်ရှားသောသဘာဝ တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာတနားမြစ် ကမ်းရှိ အမရဝတီမြို့သည်

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တေလင်္ကဏဒေသ၏ အချက်အချာမြို့ဖြစ်၍ ခရစ် သက္ကရာဇ် (၁၅၀-၂၅၀) အတွင်း၌ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အနုပညာ အတွက် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ကြောင်း၊ အမရဝတီလက်ရာ ဗုဒ္ဓဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များ သည် ဂန္ဓာရခေတ် မောရိယခေတ် ဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များနှင့်မတူဘဲ တမူထူး ခြားလျက်ရှိကြောင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဒွါရာဝတီ၊ ပရပထုံ၊ တနင်္သာရီ၊ မုတ္တမ၊ သထုံ၊ ဟံသာဝတီ စသောမွန်ဒေသရှိ ရှေးဟောင်းဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များသည် အမရဝတီခေတ် ဆင်းတုရုပ်ပွား အနုပညာ လက်ရာများနှင့် လုံးဝတူညီလျက်ရှိကြောင်း စသည်ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် မွန်လူမျိုးများသည် အိန္ဒိယမှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ သက်ဆင်းလာသည်ဟုဆိုလျှင် ပါလက်စတိုင်းမှလာပြီး အိန္ဒိယမှတစ်ဆင့် သြစတြေးလျတိုင် ပေါက်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ပါမောက္ခချက်တာဂျီဆိုသော တောင်ဖက် လူမျိုးအဖြစ် ယူဆရန်မဖြစ်ချေ။ အိန္ဒိယကျွန်းဆွယ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့် မွန်တို့ အနက် အချို့မှာ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်ကိုဖြတ်၍ မွန်ဒေသနှင့် မွန်ညဟူ၍ မုတ္တမ၊ ဟံသာဝတီနှင့် ပုသိမ် မဏ္ဍလတို့၌

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၁၉

နေထိုင်လာကြသည်ဟု အချို့သမိုင်း သုတေသီတို့က ကောက်
ချက်ချကြကြောင်းဟူသော ကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်းလာ
စကားရပ်နှင့်အညီ မွန်လူမျိုးများကိုပင်ယူပါပု အကြောင်းများစွာ
ဆီလျော်မှု ရှိသည်ဖြစ်သည်။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံ၌ အသုံးပြုလျက်
ရှိသော မြန်မာပြက္ခဒိန် ယဉ်ကျေးမှုမှာ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုနှင့်အတူ
လက်ခံရရှိခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြက္ခဒိန်
ကို ရှေးအီဂျစ်များနှင့် ခေတ်ပြိုင်ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဆူးမားရီး
ယန်းတို့ တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အီဂျစ်တို့က နေကိုဗဟိုပြုသော
သူရိယသမာသ ပြက္ခဒိန်ကို တီထွင်ခဲ့သည့်နည်းတူ ဆူးမားရီး
ယန်းတို့ကလည်း လကိုဗဟိုပြုသော စန္ဒြမာသ ပြက္ခဒိန်ကို တီ
ထွင်ခဲ့ကြောင်း ကမ္ဘာ့သမိုင်းအသီးသီးတွင် ဖော်ပြထားသည်။
ယင်းပြက္ခဒိန် ယဉ်ကျေးမှုသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာ
ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းလာတော်မူသောအခါ
ယင်းပြက္ခဒိန်ကိုပင် အသုံးပြုတော်မူခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ
နိုင်ငံတွင် ယင်းပြက္ခဒိန်ယဉ်ကျေးမှုကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှု
နှင့်အတူ လက်ခံအသုံးပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မွန်ခမာများ ဆင်းသက်ရောက်ရှိနေထိုင်ရာ ဒေသများ

မွန်ခမာစကားပြောသော သြစတြိုအေရှတစ် အနွယ်ဝင်များသည် တရုတ် ပြည် တောင်ပိုင်း (သို့မဟုတ်) မွန်ဂိုးလီးယားဒေသမှ ဆင်းသက်လာကြပြီးနောက် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ရောက်ရှိသွားကြရာ တောင်ဘက်တွင် နီဂိုဘာကျွန်း၊ မြောက်ဘက်တွင် ယူနန်နယ်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ဝီယက်နမ်နှင့် အနောက်ဘက်တွင် အာသံနှင့် အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းအထိ ကျယ်ပြန့်စွာ အခြေချ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် မဲခေါင် မဲနပ်မြစ်ဝှမ်းဒေသ၌ ရှေးဦးစွာ အစုကြီးစွာဖြင့် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြပြီးနောက် ၎င်းမှတစ်ဆင့် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့ ရောက်ရှိခဲ့ကြကြောင်း သမိုင်းဆရာများက ယူဆထားကြသည်။

မြန်မာ့အဘိဓာန်ကျမ်း၌ မွန်များသည် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ မရောက်မီ ထိုင်း (ယိုးဒယား) နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၌ ခွါရာဝတီဟူ၍ အင်ဒိုချိုင်းနားတွင် ထင်ရှားသော နိုင်ငံတစ်ခုကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်းကို ပရပထနှင့် လောဗ္ဗူရီရှေးဟောင်း မွန်ကျောက်စာများက ထောက်ခံလျက်ရှိကြောင်း၊ ယင်းကျောက်စာများသည်

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၂၁

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မွန်ကျောက်စာများထက် နှစ် (၅၀၀) ခန့် စောကြောင်းနှင့် ဌာရာဝတီ သည် အေဒီ (၁၁) ရာစုကျော်မှ ကမ္ဘောဇခမာများ တိုက်၍ ပျက်ပြီး မြောက်ပိုင်း ဝင်းမယ်အနီး ဟရိဘုရင်ခေါ်လင်ဖုန်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြောင်း၊ ထိုင်း (ယိုးဒယား) များက မြောက်ဘက်ကနေ တိုက်ကြပြန်သဖြင့် ၁၂-ရာစု ၁၃-ရာစုတွင် ဌာရာဝတီ မွန်များ တိမ်မြုပ်ခဲ့ရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် တိုင်းရင်းသားဦးရာ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ထုံးစံများ (မွန်) စာအုပ်တွင် “ မွန်ခမာတို့၏ မူရင်းဒေသမှာ တရုတ်ပြည်ရှိ ယန်စီကျန် မြစ်ဝှမ်းဖြစ်ကြောင်း၊ တရုတ်စကားပြောသူများသည် တရုတ်ပြည်၌ နေထိုင်ကြရာမှ တောင်ပိုင်းသို့ ဖိဆင်းလာကြသဖြင့် မွန်ခမာစကားပြောသူများသည် အနောက်ဘက်သို့လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်သို့လည်းကောင်း၊ အနောက် တောင်ဘက်သို့လည်းကောင်း ထွက်ခွာခဲ့ရကြောင်း၊ အချို့မွန်ခမာများသည် အာသံပြည်နှင့် အိန္ဒိယ အလယ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြကြောင်း၊ အာသံတွင် ခါစီလူမျိုးနှင့် အိန္ဒိယ အလယ်ပိုင်းရှိ မုဏ္ဍလူမျိုးများသည် မွန်ခမာစကားပြောသူ များဖြစ်ကြကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တောင်ဘက်၌ရှိသော နီကိုတကျွန်းသားတို့သည်လည်း မွန်ခမာ စကားပြောသူများဖြစ်ကြကြောင်း၊ မွန်ခမာ စကားပြောသူများသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် အနှံ့အပြားရောက်ရှိ နေထိုင်ကြသည့်နည်းတူ အိန္ဒိယဘက်သို့လည်း ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိခဲ့ကြကြောင်း၊ ရှေးကျသော တရုတ်မှတ်တမ်းများ၏အဆိုအရ မွန်ခမာများသည် အင်ဒိုချိုင်းနားတွင် ခရစ်နှစ် ပထမရာစု၌ ဖူနန်အင်ပါယာကြီး ကိုထူထောင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ထို့ပြင် ခမာဘုရင်များသည် အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုများကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး ဟိန္ဒူနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင် ယုံကြည်ကြကြောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံတည်ရှိရာနယ်မြေတွင် ခွါရာဝတီကိုထူထောင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ကျောက်စာအထောက်အထားများအရ မွန်လူမျိုးများ၊ တည်ထောင်ခဲ့ ကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

သမိုင်းပညာရှင် ဒေါက်တာသန်းထွန်းက မွန်တို့သည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၌ ခုက္ကတို့ကို နှိပ်နင်း၍ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်မှာ (ဘီစီ-၂၀၀၀) ခန့်ကပင် ဖြစ်သော်လည်း မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌သာ အနေများမည်ဟုထင်ပါကြောင်း၊ ယခုယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံကား မွန်တို့

ခေတ်ဦးရှေ့မွန်များ

၂၃

၏ အချက်အချာ ဒေသဖြစ်ပါကြောင်း၊ မွန်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ဖူးသော
 ဒွါရာဝတီနှင့် အကြီးဆုံးဖြစ်ခဲ့သော လောဗ္ဗူရီမြို့တော်သည်
 မဲနပ်မြစ်တောင်ပိုင်း၌ တည်ရှိခဲ့ကြောင်း၊ နောင်အခါ ယိုးဒယား
 မြို့တော်အယုဒ္ဓယနှင့် များစွာမကွာဝေးသော ယိုးဒယားမြောက်
 ဘက်ရှိ ဟရိဘူလူ (ယခုလင်ဖုန်)သည် ထင်ရှားသော မွန်နိုင်ငံ
 ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း၊ အချုပ်အားဖြင့် မွန်တို့သည် အရှေ့ဘက် ထိုင်း
 လင်း (ယိုးဒယား)မှ ယခုမြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်သော အနောက်
 ဘက်သို့လာပြီး နောက်တစ်ခုမှာ အရှေ့မှပင် အနောက်သို့သွား
 သော်လည်း မြောက်ဘက်လမ်းကိုလိုက်၍ အိန္ဒိယတိုင် ပေါက်
 ရောက်သွားကြောင်း၊ တရုတ်မှတ်တမ်းများအရ ဩစတြစ်မျိုးမှ
 မွန်နှင့် ခမေရ်တို့သည် (၇)ရာစုလောက် ရောက်လျှင် ယဉ်ကျေး
 မှုကြီးကျယ်လျက်ရှိသည်ဟု သိရှိရကြောင်း၊ မွန်တို့က ယိုး
 ဒယားနိုင်ငံ ယိုးဒယားပင်လယ်ကွေ့ထိပ်၌ နန္ဒနီပထု တစ်ဝိုက်
 နှင့် အယုဒ္ဓျာ မြောက်ဘက် လောဗ္ဗူရီ (လဝပူရ) တွင် ဒွါရာဝတီ
 နိုင်ငံကို တည်ထောင်ကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ဖန် လောဗ္ဗူရီမင်းသမီး
 ဓရာမဒေဝီက ယိုးဒယားမြောက်ဘက် ဇင်းမယ် အရှေ့တောင်
 ဘက်တွင် ယခုအခေါ်လမ္ဗန်အရပ်တွင် ဟရိဘူလူခေါ်-မွန်နိုင်ငံ
 သစ်တစ်ခု တည်ထောင်ပြန်ကြောင်း၊ နဂရဩရေမရာဇ (ယခု

အခေါ်နခေါ်နသိတမ္မရတ်) တွင် ဗုဒ္ဓဝါဒီမွန်နိုင်ငံတစ်ခုရှိ
သေးကြောင်း၊ ၁၁-ရာစု ခေတ်ဦး၌ မွန်နိုင်ငံ အချင်းချင်း တိုက်
ခိုက်ကြသဖြင့် မွန်က(ကြာမ်) ရှေးမြန်မာတို့က (ကြွ) ဟုခေါ်
သော ကမ္ဘောဇမှ ခမေရ်တို့ကလည်း ဝင်တိုက်သဖြင့် လဝပုရ
ပျက်၍ ဟရိဘုဉ္ဇမပျက်ကြောင်း၊ ခမေရ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ
တွင် ရောက်ရှိနေသော မွန်တို့ကိုပင် လာရောက်နှောင့်ယှက်
ကြသဖြင့် ခမေရ်တို့ကို နှိမ်ခဲ့ရကြောင်း၊ မြန်မာရာဇဝင်၌ ကြံစစ်
သည်ကို ဥဿာပဲခူးမှ နှင်ထုတ်ရသည်ဟု မှတ်တမ်းကျန်ရစ်
ကြောင်း၊ ၁၃-ရာစု၌ သျှမ်းများ ယိုးဒယားသို့ ဝင်ရောက်သော
အခါ မွန်သီးခြားနိုင်ငံများ ပျောက် ခဲ့ရကြောင်း၊ မွန်တို့ကား
ယခု မြန်မာနိုင်ငံ၌ရှိသလို ယိုးဒယား (ထိုင်း) ၌လည်း ရှိကြောင်း
ဖြင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဗန်းမော်တင်အောင်က မွန်လူမျိုးများသည် ခရစ်
မပေါ်မီ သမိုင်းကာလ များစွာကတည်းက မဲခေါင်နှင့် မဲနမ်မြစ်
များအတိုင်း အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ် ဒေသသို့ ရောက်ရှိ
နေထိုင်ကြကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် မဲနမ်မြစ်ဝှမ်း မြေညီများ
တစ်ဝိုက်တွင် အခြေချနေထိုင်ကြဟန်ရှိကြောင်း၊ ယင်းဒေသတွင်

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၂၅

ရှေးဟောင်းမွန် လူမျိုးတို့နှင့်ဆိုင်သော မြို့ဟောင်းများ၊
မြို့ပျက်များနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ ကိုတွေ့ရှိထားကြောင်း၊
ရှေးဟောင်း မွန်ရာဇဝင်များနှင့် ပုံပြင်များ၌ မဲနမ်မြစ်ဝှမ်း ၏
မြောက်ပိုင်းဒေသကို ယောနကတိုင်း ဟရိဘုဉ္ဇုပြည်နယ်၊ တောင်
ပိုင်းကို အယုဒ္ဓယတိုင်း ဒွါရာဝတီပြည်နယ်ဟူ၍ ရည်ညွှန်း
ဖော်ပြလေ့ရှိကြောင်းနှင့် ယင်း ပြည်နယ်များသည် အေဒီ (၅)
ရာစုမှ (၁၃) ရာစုတွင် ထင်ရှားကြီးကျယ်ခဲ့ကြောင်း ဖြင့်
ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဒေါက်တာ ကျော်သက်က သြစတြိအေရှတစ် ဘာသာ
စကားပြောသူများသည် အရှေ့တောင်အာရှ တစ်ခုလုံးသို့ ပျံ့နှံ့
သွားကြောင်း၊ အာသံမှ ဝိယက်နမ် တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့သွား
ကြောင်း၊ အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်း၌တွေ့ရသော မုံဒ (မုဏ္ဍ)နှင့်
ဝိလ်လူမျိုးများသည် သြစတြိအေရှတစ်အနွယ်ဖြစ်ကြောင်း၊
မြန်မာနိုင်ငံ၌ မွန်၊ ပလောင်၊ ပလေး၊ လဝ၊ ဝ၊ ရိယန်၊ ဒနော၊
ယင်းကြားနှင့် ယင်းနက် လူမျိုးများရှိကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည်
ခေတ်ဦး ခေတ်ဖျားကပင် စောစီးစွာ ပျံ့နှံ့သွားသောကြောင့်
မြန်မာနိုင်ငံ ပြင်ပတွင် ၎င်းတို့၏ အဆက်အနွယ်များကို တွေ့ရှိရ

မွန်တို့ဌာနရာမည

ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အာသံမှ ခါစီ၊ ကမ္ဘောဒီးယားမှ ခမာတို့သည်
ဩစတြိုအေရှတစ်များပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်း၌ ထိုင်း
အနွယ်များက သံလွင်နှင့်မဲခေါင်မြစ်ကြားတွင် ဝင်ရောက် အခြေ
ချနေထိုင်လာကြသဖြင့် တောင်ဘက်မွန်များသည် ပလောင်၊ဝ
တို့နှင့် အဆက်အသွယ်ပြတ်ခဲ့ရကြောင်း၊ တစ်ဖန် ထိုင်းအနွယ်
များက ကြားတွင်ဝင်ရောက် အခြေချနေထိုင်လိုက်ကြသဖြင့်
မြန်မာနိုင်ငံရှိ မွန်များသည် ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် လင်ဖုန်တို့မှ
မွန်အဆက်အနွယ်များနှင့်လည်း ပြတ်တောက်ခဲ့ရကြောင်းဖြင့်
မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဗိုလ်မှူးဘရှင်ကလည်း
မိုးကောင်းရေသွင်း လယ်ယာစပါး စိုက်ပျိုးသည့်စနစ်ကို အာရှ
အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် မြောက်ဗီယက်နမ် တုံကင်မြစ်ဝကျွန်း
ပေါ်ဒေသ၌ စခဲ့သည်ဟု ယူဆရကြောင်း၊ ယင်းဒေသမှ
တစ်ဆင့် စိုက်ခင်းကောင်းသော မိုးကောင်းမြေပြန့် ဒေသဖြစ်
သည့် မဲခေါင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ (တောင်ဗီယက်နမ်နှင့်
ကမ္ဘောဒီးယား)၊ ယင်းမှတစ်ဆင့် ချောင်ဗျ မဲနန် (မေနန်)
မြစ်ဝှမ်းတောင်ပိုင်းဒေသ၊ ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၊
ယင်းမှတစ်ဆင့် ဂျိုင်း၊ အတ္ထရံမြစ်ဝှမ်းတောင်ပိုင်းနှင့် ရောဝတီ

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

မြစ်ဝှမ်း-တောင်ပိုင်း သို့ ဝက်ခေတ်ပြီး တစ်ခေတ် အဆင့်ဆင့် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ဟန်တူကြောင်း၊ တောင်ပိုင်း မွန်ခမာအနွယ်ဝင် တို့၏ ရွှေ့ပြောင်းမှုမှာ လယ်ယာစပါးစိုက်ပျိုးနိုင်မှုကို လိုက်၍ ဤကဲ့သို့ တုံ့ကင်းဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညဒေသအထိ ရောက် ခဲ့သည်ဟုဆိုရန် ရှိကြောင်းဖြင့် အနော်ရထာအရင်က မြန်မာ နိုင်ငံ စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ရဲဘော်လှမျိုးကလည်း “ရှေးအခါက ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံဒေသတွင် မွန်ခမာလူမျိုးတို့ နေထိုင်ကြကြောင်း၊ မွန်ခမာ တို့၏ မြို့တော်မှာ လောပူရီဖြစ်ကြောင်း၊ (၆) ရာစုတွင် လောပူရီနိုင်ငံ ကြီးကျယ်ထွန်းကားပြီးနောက် (၈)ရာစု တွင် မဲနပ်မြစ် မြောက်ဘက်၌ ဟရိဘုဉ္ဇူနိုင်ငံ ပေါ်လာပြန်ကြောင်း၊ (၁၂)ရာစု ဆန်းစတွင် လောပူရီနေပြည်တော်၌ ကဿရသီမမင်း စိုးစံ၍ ထိုမင်းလက်ထက် နိုင်ငံကျယ်ဝန်းကြောင်း၊ အရှေ့ဘက်ရှိ ကမ္ဘောဇမှ တစ်ဆင့် အိန္ဒိယနှင့် ဆက်သွယ် မိ၍ ယဉ်ကျေးမှုများ ရရှိကြောင်း၊ (၁၃)ရာစုတွင် ကမ္ဘောဇပြည်နှင့်စစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအချိန်လောက်တွင် မဲနပ်မြစ်ဖျားပိုင်းမှ ထိုင်းခေါ် ရှမ်းလူမျိုး များ ဝင်ရောက် လာကြကြောင်း၊ (၁၃) ရာစုတွင် ဟရိဘုဉ္ဇူခေါ် ဟရိပွန်ချယာ၊ အရှေ့ဘက်၌ ထိုင်းခေါ် ရှမ်းပြည်ကို တည်ထောင်-

၂၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၍ ဟရိပွန်ချယာနှင့် လောပူရီခေါ် ဒွါရာဝတီကို သိမ်းယူပြီး လောပူရီမင်း ရာမာဓိပတိလက်ထက် အယုဒ္ဓယမြို့ကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ နောင်အခါ ယိုးဒယားဟု အမည်တွင်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် နှစ်ပေါင်းခြောက်ထောင် နိုင်ငံတကာသမိုင်းဝင် မှတ်တမ်းများနှင့် စာချုပ်စာတမ်းများစာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဆရာဦးသောင်းလွင် (ဘီအေ) က ဩစတြစ် မျိုးရိုးဖြစ်သော မွန်၊ ပလောင် ရီအန်၊ လဝ တို့၏ မူလဒေသမှာ မွန်ဂိုးလီးယားဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်အချို့က ယူဆပြီး ပါမောက္ခလု (စ်)က တရုတ်ပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်း တုံကင်လွင်မြစ် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြောင်း၊ မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ သထုံနယ်သို့ မရောက်မီ ယိုးဒယား (ထိုင်း) ပြည် တောင်ပိုင်းတွင် ဒွါရာဝတီနိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ အချို့ မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်၍ ရှိရင်းစွဲ နိဂရိတို့ ခေါ် ကပ္ပလီလူမျိုးတို့ကို တိုက်ထုတ်ပြီး သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်ကြကြောင်း စသည်ဖြင့် မြန်မာအက္ခရာဗေဒစာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မုဒုံမြို့ ကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်း၌ကား မွန်ခမာစကား ပြောသူ ပထမ အုပ်စုသည် သံလွင်မြစ်ကြောင်း မဲခေါင်မြစ်

ကြောင်းဖြင့် တောင်ဘက်သို့ ဆင်းသက် လာကြကြောင်း၊ သံလွင်မြစ်ကြောင်းမှ ဆင်းသက်လာသော မွန်တို့မှာ ရှမ်းကုန်းပြင်ပြင်၌ ပလောင်၊ ဝ၊ ခိုယန်၊ ဒနောလူမျိုးများအဖြစ် အခြေချနေထိုင်ကြကြောင်း၊ ရွှေဖျားချီအစုမှာ သံလွင်မြစ်ဝနှင့် စစ်တောင်းမြစ်ဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတို့၌ နေထိုင်ကြကြောင်း၊ အခြားတစ်စုမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရုတ်ပြည် ယူနန်ပြည်နယ်နယ်စပ်မှ အနောက်ဘက်သို့ ကွေသွားပြီးလျှင် အာသံနှင့် အိန္ဒိယကျွန်းဆွယ် အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေ ဒေသသို့ သွားရောက်နေထိုင်ကြကြောင်း၊ အာသံရောက် မွန်တို့မှာ ယခုအခါ အာသံတောင်ပိုင်းဒေသတွင် ခါဆီခေါ် တောင်ပေါ်သားများအဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင်ကြ၍ အိန္ဒိယရောက် မွန်အချို့မှာ ဘင်္ဂလားပင်လယ် အော်ကိုဖြတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြပြီး အချို့မှာ အိန္ဒိယတွင် မုံဒ (မန်ဒ) လူမျိုးတောင်ပေါ်သားများအဖြစ် ယနေ့တိုင် နေထိုင်လျက်ရှိကြကြောင်း၊ မဲခေါင်မြစ်ကြောင်းဖြင့် သက်ဆင်းလာကြသည့် ဒုတိယအုပ်စု မွန်ခမာများကား မဲနပ်မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် အခြေချနေထိုင်ကြကြောင်း၊ တတိယအုပ်စုမှာ မဲခေါင်မြစ်ကြောင်းအတိုင်း တောင်ဘက်သို့ ဆင်းသက်လာကြပြီး မဲခေါင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့်

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အနောက်တောင်ကုန်းဒေသများတွင် ခမာလူမျိုးများအဖြစ်
 တိုင်းပြည်တည်ထောင်နေထိုင်ကြကြောင်း၊ တရုတ်ပြည်
 အနောက်တောင်ပိုင်းတွင် မွန်ခမာတို့၏ အဆက်အနွယ်များ
 ဖြစ်ကြသော လာအိုနှင့် အာအိုလူမျိုးတို့သည် ယနေ့တိုင်
 ရှိနေကြသေးကြောင်း၊ မဲနပ်မြစ်ဝှမ်းဒေသရောက် မွန်တို့သည်
 နကွန်ပထုံ (ပရပထုံ)၊ မွန်တုတ်၊ လော့ပူရီ၊ သောက္ကတဲစသော
 ခွဲရာဝတီပြည်ကို တည်ထောင်နေထိုင်၍ အချို့မှာ အနောက်
 ဘက်သို့ ဦးတည်ပြီး ဒေါနတောင် တနင်္သာရီရိုးမ တောင်
 ကြားများကို ကျော်ဖြတ်သွား၍ ရာမညဒေသသို့ အရှေ့ဘက်မှ
 ဝင်ရောက်လာကြပြီးလျှင် တနင်္သာရီကမ်းခြေဒေသ သံလွင်၊
 စစ်တောင်းနှင့် ရောဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတို့သို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့
 ကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

၂၄ ၂၄ ၂၄ ၂၄ ၂၄

www.monlibrary.com

အပိုင်း (၂)မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ မွန်များဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း

မွန်များသည် (ဘီစီ - ၂၀၀၀) ခန့်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက် နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း သမိုင်းသုတေသီတို့ ခန့်မှန်းကြသည်။ မွန်များမရောက်မီ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ ရှေးဦးစွာ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြသူများမှာ နီဝရစ်တို (နီဝရစ်တို) ခေါ် ကပ္ပလီ အသားမဲများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို အနောက်တိုင်း သမိုင်းပညာရှင် များက (စမင်) ဟုခေါ်သည်။ သမိုင်းပညာရှင် ဒေါက်တာ သန်းထွန်းက မွန်တို့ထက် ရှေးဦးစွာ ရောက်ရှိ နေထိုင်ကြသူများမှာ ဆေမန်နီဝရစ်တိုနှင့် စကဲခေါ် တောင်ဖက် လူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်တော်သာ ဦးထွန်းရိကမူ မွန်တို့ မရောက်မီ ရှေးဦးစွာ ရောက်ရှိနေထိုင်သူများမှာ ကရီခေါ်ကရင်နှင့် ဓနု၊ တောင်သူ၊ နီဝရစ်တို လူမျိုးတို့ဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းတစ်သောင်းကျော်ကပင် ကျောက်ခေတ်လူသား

၃၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

များအဖြစ် ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်းဖြင့် ပါဒနိုင်ငံတော် သမိုင်းတွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မွန်တို့ဝင်ရောက်လာကြသောအခါ ရှိရင်းလူရိုင်းများနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရသည်။ အထူးသဖြင့် စမင်ဟုခေါ်သော အသားမဲကပ္ပလီများနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ ကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မွန်များစတင် ဝင်ရောက် အခြေချနေထိုင်ကြရာတွင် သထုံနယ်ဒေသ၌ စတင်အခြေချ နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး မကြာမီ ဟံသာဝတီ၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်း ပေါ်ဒေသသို့လည်း ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ သန်းထွန်း၏ ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ကျောက်ဆည်နယ်အထိ ပျံ့နှံ့ နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ကန်ကြီးစေတီတော် သမိုင်းတွင် မြို့ပြ ကျေးရွာများတွင် မွန်များနေထိုင်ကြပြီး တောကျေးလက်များတွင် ဝ (ကရင်)၊ ဝ (ပဒို) တို့ နေထိုင်ကြ၍ ကမ်းခြေဒေသအချို့တွင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ ရှိသည်ဟု ဂဝဗ္ဗတိကျမ်းတွင် ရေးသားထားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

စမင်တို့ကို မွန်တို့က စမောင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေဘီလူး (ရက္ခ)ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ မလေး

လူမျိုးတို့ကလည်း စမင်များကို မွန်တို့နည်းတူ စမောင်းဟူ၍ ပင်ခေါ်ကြသည်။ သထုံကျောက်စာ၌ သထုံသည် ရှေးကဘီလူး နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ဖူးကြောင်းဟူသော ရေးသားချက်သည်လည်းကောင်း၊ အေဒီ (၆)ရာစု ရေး သီဟိုဠ်ပဝင်နှင့် (၁၅)ရာစုရေး ပဲခူး ကလျာဏီမွန်ကျောက်စာတို့၌ မွန်တို့ ဝင်ရောက်လာသောအခါ သထုံတွင် ဘီလူးတို့နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရကြောင်း ဟူသော ရေးသား ဖော်ပြချက်များသည်လည်းကောင်း အဆိုပါစမင်များကို ရည်စူး ၍ ရေးသားဖော်ပြချက်များပင်ဖြစ်သည်။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅ (ဘီစီ ၃၀၉) ၌ ဦးဆောင် ဆရာတော် သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ် (၂) ပါးသည် နောက်လိုက် ကိသဂုတ္တ၊ သောမာယ နှင့် အနုရုဒ္ဓထေရ်ငယ် (၃) ပါးနှင့်အတူ သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ) သို့ သာသနာပြု ကြွရောက်ရာတွင် ထေရ်မြတ်တို့က မနုဿိဟ ပြ၍ ယင်းရေဘီလူး များကို နှိမ်နင်းခဲ့ကြောင်း အဆိုနှင့်-

သုဝဏ္ဏဘူမိ ဂန္ဓာန၊ သောဏုတ္တရာ မဟိဒ္ဓိကာ၊

ပိသာစေ နိဒ္ဒမိတ္တာန၊ ဗြဟ္မဇာလမဒေသယံ။

မထေရ်မြတ်တို့သည် ဘီလူးများကို နှိမ်နင်း၍ ဗြဟ္မဇာ လသုတ်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်ဟူသော ပါရာဇိကဏ်

အဋ္ဌကထာလာ စကားရပ်သည်လည်း ယင်းစမင်ခေါ် ကပ္ပလီ များကို ရည်စူး၍ဆိုသော စကားများပင် ဖြစ်သည်။ အထူးမှာ ယနေ့ မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်ရှိ စမင်များ၏ ဘာသာစကားတွင် ရှေးဟောင်းမွန်စကားများနှင့် တူညီသော ဝေါဟာရများ ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း ဒေါက်တာဘလက်ဒင်နှင့် စကိတ်တို့ပြုစုသော မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်ရှိ ဘာသာတရား အသိအမြင်ကင်းမဲ့သော လူမျိုးစုများစာအုပ်တွင်ဖော်ပြချက် ဖြစ်သည်။ ဤဖော်ပြချက်အရ တစ်ချိန်က မွန်နှင့် စမင်တို့သည် တကယ်ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရကြောင်း ကောင်းသောအထောက်အထား တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ထိုစမင် လူမျိုးများသည် မွန်တို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သဖြင့် တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း ရွှေ့ဆင်းသွားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းစမင်များ နောက်ဆုံးနေထိုင်သွားကြသော ကျွန်းကို မွန်တို့က ယနေ့တိုင်စမောင်းကျွန်းဟုခေါ်လျက်ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် မောင်ဒီအကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဖော်ပြရာ၌ စမောင်းကို အခက်အလက်အရွက် ဝေဖြာနေသော သစ်ပင်အဖြစ် ဖော်ပြ ထားသည်။ ယင်းစမင်ခေါ် ရကွ (ရေဘီလူး)များ နေသွားသည်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၃၅

ကို အစွဲပြု၍ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် ဘီလူးကျွန်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ဘီလူးကျွန်းသည် ယင်းစမင်ခေါ် ရက္ခ (ရေဘီလူး) များ၏ နောက်ဆုံးဌာနချုပ်ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာဂျီအေဂရီ အာဆင် ပြုစုသော အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘာသန္တရ လေ့လာမှုစစ်တမ်းတွင်လည်း ဘီလူးကျွန်းသည် ဘီစီ - ၂၅၀ အထက်တွင် နိဂရိုး အနွယ်ဝင် (စမင်/စမိုင်) လူမျိုး နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းစမင်များသည် လူသားစားများလည်း ဖြစ်ကြသည်။

ဂရိပထဝီဝင်ဆရာ တော်လမီက ရွက်လွှင့်သွားလာရာတွင် မုတ္တမကွေ့တွင် လူသားစားများကို တွေ့ခဲ့ရသည်ဟု မှတ်တမ်းရေးခဲ့သည်။ တော်လမီတွေ့ ခဲ့သော လူသားစားဟူသည် ယင်းစမင်ခေါ် ရက္ခ (ရေဘီလူး) များပင်ဖြစ်သည်။

ပြည်တော်သာ ဦးထွန်းရိကလည်း ကရုဏ္ဏကတိုင်းတွင် မွန်တို့ထက် စောစီးစွာ ရောက်ရှိနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အလှအယက် တိုက်ခိုက်ကြကာ အမျိုးမတူလျှင် ဖမ်းဆီး၍ အသားစားဘဝတွင်သာ ရှိခဲ့ကြသည်ဟု ပါဒနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းဖော်ပြချက်များသည် အလေ့ကျင့်မှုဝတ္ထု မွန်ပေစာတွင် ဖော်ပြ

၃၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ချက်များနှင့် တစ်ထပ်တည်းကျ လျက်ရှိသည်။ အလေ့ကုမ္ပဏီ
 ဝတ္ထုတွင် ဓာရာဏသီမင်းသည် ပုရပိုဒ်၌ တွေ့ရသော ခေါင်း
 ဆေးကျွန်းအောက်ရှိ ကောန်ဂုတ်ဂတာဝင် (ကွန်းဂုတ်ဂတာဝင်)
 ခေါ် ပင်လယ်ရေအောက်နေ နတ်မိမယ်ကို ရယူရန် ရွက်
 သင်္ဘောများကို (၇) ကြိမ်အထိ စေလွှတ်ခဲ့ရာ (၇) ကြိမ်စီလုံး
 ဘီလူးကျွန်းရှိ ဘီလူး (ရက္ခ)များ၏ အစားကို ခံခဲ့ကြရသည်။
 နောက်ဆုံး (၈) ကြိမ်ပြောက်တွင် ပုဆိုးမ၏သား ကိုရင်လူထွက်
 အလေ့ကုမ္ပဏီကို ဦးစီးစေ၍ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ အလေ့ကုမ္ပဏီ
 သည် သင်္ဘောများတွင် မုန့်ပဲ သွားရေစာ အရက် အဖျော်ယမ
 ကာများ အပြည့်တင်ဆောင်၍ ထွက်လာခဲ့ရာ ဘီလူးကျွန်းရှိ
 ဘီလူး (စမင်)များနှင့် ပိတ်ဖွဲ့နိုင်ခဲ့သဖြင့် လိုရာကိစ္စ ပြီးစီးခဲ့ရ
 ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ မွန်များမရောက်မီ ဦးစွာဝင်
 ရောက်နေထိုင်ကြသူ များရှိသကဲ့သို့ မွန်များဝင်ရောက်၍
 မြို့ပြတည်ထောင်နေထိုင်ကြပြီးနောက်ပိုင်း ၌လည်း ဝင်ရောက်
 အခြေချနေထိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလာကြသူများရှိသည်။ ထိုသူတို့
 ကား အိန္ဒိယမှ တေလဂူများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတေလဂူများ

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၃၇

နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယိုးဒယား (ထိုင်း)မှ ထုကျောက်စိမ်ထမ်းဆိုသူ
 ရေးသားသော (ခုံရာမည) မွန်ရာဇဝင်တွင် မွန်တို့သည်
 မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီးသည့်နောက်ပိုင်း၌
 အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း မဒရပ်နယ်မှ ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင် တေလဂူ
 လူမျိုးများသည် ရွက်သင်္ဘောများဖြင့် အာရှတိုက်တောင်ပိုင်း
 ကမ်းခြေများဖြစ်ကြသော ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ မုတ္တမ စသော
 မြို့များကိုဝင်ရောက်ဖြတ်ကျော်၍ ဂျာဗားနှင့် စုမတြား
 ကျွန်းအထိ ကုန်စည်ရောင်းဝယ်မှုပြုရင်း ရောက်ရှိလာကြ
 ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား အချို့ကလည်း ၎င်းတို့မှ ဗြာဟ္မဏ
 ဘာသာ အလေ့အထကို ရရှိလက်ခံခဲ့ကြကြောင်း သထုံမင်း
 တိဿဓမ္မသီဟရာဇာမင်းလက်ထက်၌ ထိုတေလဂူများသည်
 မွန်တို့ ဒေသတွင် အခြေချရန် ကြိုးစားကြသဖြင့် မွန်တို့နှင့်
 မကြာခဏ စစ်ဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားများလည်း
 မွန်တို့ဘက်က ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် တေလဂူများ
 သည် စုမတြား ဂျာဗားသို့ ထွက်ပြေးကာ ထိုဒေသ၌ အခြေချ
 နေထိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် ယနေ့တိုင် တေလဂူ လူမျိုးနွယ်များ ထိုဒေသ
 တွင် ရှိနေသေးကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတေ
 လဂူများကိုပင် ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ် ဘာသာစကားနှင့်

၃၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အသံထွက်ပညာ ပါမောက္ခ အက်စ်ကေ ချက်တာဂျီက ပါလက်စတိုင်းမှလာသော တောင်ဖက်လူမျိုးအဖြစ် ကောက်ယူထားသည်။ အာရိယန်တို့က ၎င်းတို့ကို နိရှာဒခေါ်ကြောင်းလည်းဆိုသည်။ သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ရဲဘော်လှမျိုးကမူ ပလ္လဝါများအဖြစ် ကောက်ယူထားသည်။ သို့ရာတွင် ပလ္လဝါများသွားလာမှုကာလကို ဖော်ပြရာ၌ အလွန်နောက်ကျလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရ သည်။

မွန်တို့ နေထိုင်ရာ ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ မုတ္တမစသော ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ သို့ ရှေးပဝေသဏီကာလကပင် အိန္ဒိယမှကုန်သည်များ သွားလာဝင်ထွက်ခဲ့ကြ သည်ကို ဂြုက္ခင် (ဂွေကပင်) - (သဘောချိတ်)၊ ဂလာဒိုဒ် (ကုလားဒို) - (ကုလားသဘော ဆိုက်ကပ်ရာဆိပ်) စသော ဒေသအခေါ်အဝေါ်များနှင့် ပဲခူးကုန်းပေါ် ဖြေလှဲပွဲ၊ အသားမင်းသားနှင့် လံဘားကုလားတို့၏စစ်ပွဲစသော သမိုင်းအမှတ် အသားများက အထင်အရှား ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ အချုပ်အားဖြင့် လူရိုင်းမျိုး မဟုတ်သော အိန္ဒိယမှ တစ်ဆင့်ရွက်လွင့်လာသော လူမျိုးတစ်မျိုးသည် မွန်တို့ဒေသ များနှင့်တကွ စုမပြား ဂျာဗားအထိ သို့မဟုတ်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၃၉

ဩစတြေးလျအထိ ပေါက်ရောက်ခဲ့သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ မွန်တို့ကလည်း ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို မရရှိမီ ၎င်းတို့မှ ဗြာဟ္မဏ ဘာသာယဉ်ကျေးမှုကို လက်ခံရရှိကြမည်ဖြစ်သည်။ ယင်း လူမျိုးကို ယိုးဒယား (ထိုင်း)မှ ခုံရာမညရာဝင်ဆရာ ထု ကျောက်စိမ်းထမ်းပြောသော တေလဂူလူမျိုးအဖြစ်၊ ဒေါက်တာ ကေချက်တာဂျီပြောသော စကဲခေါ် တောင်ဖက် လူမျိုးအဖြစ်၊ ရဲဘော်လူမျိုးပြောသော ပလ္လဝါလူမျိုးအဖြစ် ယူဆခြင်း၌ ပြဿနာ တစ်စုံတစ်ရာ ရှိမည်မဟုတ်ဟု ယူဆမိသည်။ သို့ရာ တွင် ယင်းလူမျိုးသည် မွန်တို့ မရောက်မီ ရှေးဦးစွာ ရောက်ရှိ နေထိုင်လျက်ရှိသော လူမျိုးမဖြစ်နိုင်၊ မွန်တို့ ဝင်ရောက်နေထိုင် ကြပြီး နောက်ပိုင်းကျမှ ဝင်ရောက်နေထိုင်ရန် ကြိုးပမ်းကြသူ များသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတေလဂူ သို့မဟုတ် စကဲခေါ် တောင်ဖက် (သို့မဟုတ်) ပလ္လဝါလူမျိုးဟူ သည် ယဉ်ကျေးမှုရှိသော လူမျိုးဖြစ်ပြီး မွန်တို့မရောက်မီ ရှေးဦးစွာ ရှိနေသော လူမျိုးများကား လူသားစား လူရိုင်းမျိုးများ သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ မွန်တို့မရောက်မီ ရှေးဦးစွာရှိနေသော

၄၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

လူမျိုးများကား စမင် နှင့် ကရီခေါ် ကရင်တောင်သူများ ဖြစ်သည်ဟု ပါဠိနိုင်ငံသမိုင်း၌ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတိုင်းရင်းသားများသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်တစ်သောင်းကပင် ကျောက်ခေတ်လူသားများအဖြစ် နေခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသည်။ ခေတ်သစ်သမိုင်း ပညာရှင်များ၏ အယူအဆအရ ရှမ်းကရင်စသော ထိုင်းတရုတ်အနွယ်ဝင်များသည် အေဒီ (၈) ရာစုရောက်မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြောင်း သိရှိရသည်။ တောင်သူ ပအိုဟ်သည် ရှမ်းကရင်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ပွားလာသော မျိုးနွယ်စုဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မွန်များ ဝင်ရောက်လာသောအခါ မွန်ယဉ်ကျေးမှုသည် ရှိရင်းတိုင်းရင်းသားများအတွင်းသို့ ချက်ချင်းစိမ့်ဝင် ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြောင်း သမိုင်းဆရာတို့ဆိုထားကြသည်။ မွန်တို့၏ တိုက်ခိုက်မှုကို ခံခဲ့ရသော စမင်တို့ကား တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ခွာသွားကြပြီး ယခုအခါ သီပေါလူမျိုးအဖြစ် ကျန်ရစ် ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

မြို့ပြတည်ထောင်ခြင်း

မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာ

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

သောအခါ တစ်ခါ တည်း အစုလိုက် အပြုံလိုက် ဝင်ရောက်လာကြသည်မဟုတ်ဘဲ တစ်သုတ်ပြီး တစ်သုတ် ဝင်ရောက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဝင်ရောက်လာလျှင် ဝင်ရောက်လာခြင်း မြို့ပြတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်မဟုတ်။ ရှေးဦးစွာရှိနေသော စမင်စသော လူရိုင်းများနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရင်း လုပ်ကိုင်စားသောက်ရန် သင့်လျော်သော တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ရင်းဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့ရသည်။ ကာလအတန်ကြာ ရောက်ရှိသောအခါမှသာ မိမိတို့အုပ်စုအလိုက် မြို့ပြတည်ထောင်လာကြသည်။ မြို့ပြတည်ထောင်လာသောအခါ အုပ်စိုးသူမင်းများလည်း မရှေးမနှောင်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ယူဆရန်ရှိသည်။ ဤသို့ မြို့ပြတည်ထောင်ခဲ့ရာတွင် သထုံသည် ပထမဦးဆုံး မြို့တော်မြို့ပြဖြစ်သည်။ အခြားမြို့ပြများလည်း သထုံနှင့် မရှေးမနှောင်းပင်ဖြစ်သည်။

သထုံမြို့ပြတည်ထောင်ပြီးနောက် မင်းဆက် တည်ထောင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သမိုင်းအများစု၌ မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီနှစ် - ၅၀ (မဟာသက္ကရာဇ် - ၉၄) ဟု အသီးသီး ဖော်ပြထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပထမဦးဆုံး စိုးစံသော မင်းကိုလည်း

တိဿဓမ္မရာဇာမင်းဟု ဖော်ပြထားကြသည်။ အမှန်မှာ ယင်း
မင်း မတိုင်မီကပင် မွန်မင်းဆက်များ စိုးစံခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။

သုဓမ္မဝတီမြို့ပြနှင့် မင်းဆက်

မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြ
ပြီးနောက် အတည် တကျဖြစ်လာသောအခါတွင် ပထမဦးဆုံး
တည်ထောင်သော မြို့ပြမှာ သုဓမ္မဝတီ မြို့ပြဖြစ်သည်။ မွန်
ရာဇဝင်ကြီး အဆိုအရ မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်း (၅၀၀)
၌ သုဓမ္မာနဝမည်သော လူလင်တစ်ဦးသည် အသက် (၂၅)နှစ်
အရွယ်ရောက် သောအခါ ရှေးအတိတ်ကုသိုလ်ဘုန်းကံနှင့်
ယခုမျက်မှောက် သီလဂုဏ်တို့ကြောင့် သိကြားမင်းပင် မနေ
နိုင်တော့ဘဲ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းကာ မိမိတန်ခိုးဖြင့် မြို့ပြ
တည်ထောင်၍ နန်းပြဿဒ်များ ဆောက်လုပ်ပြီး ရတနာ (၇)နှစ်
မီးကို ဖြည့်ဆည်း လျက် သုဓမ္မာနဝ လူလင်အား မင်းအဖြစ်
တင်မြှောက်ခဲ့သည်။ ဆင်ရတနာ၊ မြင်း ရတနာ၊ မိဖုရားရတနာ၊
သံလျက်၊ ခြေနင်း၊ လေး၊ မြှား၊ စသည်တို့ကိုလည်း အပ်နှင်းခဲ့
သည်။ ဤသို့ သုဓမ္မာနဝ လူလင်မင်း အုပ်စိုးသည်ကို အစွဲပြု၍
ယင်းမြို့ကို သုဓမ္မဝတီဟု သိကြားမင်းက အမည်ပေးခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၄၃

သုဓမ္မဝတီမြို့တွင် နှစ် ပေါင်း (၃၂၈) နှစ် အတွင်း သုဓမ္မာနဝ
မင်းမှ ဩတ္တမင်းအထိ မင်းဆက် (၂၄) ဆက် အုပ်စိုးခဲ့သည်။

သထုံမြို့ပြ ပေါ်ထွန်းခြင်း

သုဓမ္မဝတီမင်းဆက် (၂၄)ဆက် ပြတ်သွားပြီးနောက်
မင်းနေပြည်တော် မှာလည်း ရွာနိရုံးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။
ထိုအချိန်၌ ရွာနိရုံးသူများက အုပ်ဆိုင်းညှို့မှိုင်းနေသော
ညောင်ပင်ကြီး တစ်ပင်အောက်တွင် ကျောက်ဂူတစ်ခုကို တည်
ဆောက်၍ နတ်ကွန်းအဖြစ် ပူဇော်ပသလျက် နေခဲ့ကြသည်။
ကာလကြာ လာသောအခါ ယင်းအုပ်ဆိုင်းညှို့မှိုင်း ညောင်
ကျောက်ဂူကို လူတို့က ဂိုဟ်ငြိဂဇံ (ဂိဇ္ဈိယဂထုံ) = (အုပ်ဆိုင်း
ညောင်ဂူ) ဟုခေါ်ခဲ့ကြရာမှ ယင်းဒေသအမည်လည်း ဂိုဟ်ငြိဂဇံ
(ဂိဇ္ဈိယဂထုံ) ဟု အမည်တွင်လာတော့သည်။ နောက်ကာလ
ကြာလာ သောအခါ ဂိုဟ်ငြိဂဇံ (ဂိဇ္ဈိယဂထုံ) အမည်တွင် ဂိုဟ်ငြိ
(ဂိဇ္ဈိယ) ဟူသော ရှေးအခေါ် နှစ်လုံးပြုတ်ပြီး ဂဇံ (ဂထုံ) ဟူ၍
အဖျားဆွတ်ခေါ်ခဲ့ရာမှ ဂဇံ (ဂထုံ)ဟူသော အမည် တွင်ကျယ်
လာရပြန်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ အုပ်ဆိုင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။
နောက်ပိုင်းတွင် မွန်ဘာသာ ဂဇံ (ဂထုံ)မှ မြန်မာဘာသာ သဇံ

၄၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(သထုံ) ဟု ကာလရွှေ့လျော့ခေါ်ခဲ့ကြရာ ယနေ့တိုင်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ သုဓမ္မဝတီမှ သုဇုံ၊ သုဇုံ မှ သထုံ ဖြစ်လာသည့် အဆိုမှာ ကြံဆမှုသာဖြစ်သည်။ မသင့်ပါ။ သထုံတွင် ဥမိုမင်းဆက် (၅)ဆက် အုပ်စိုးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ရာမညအမည်ခံ မွန် (၃)ရပ် ရာဇဝင်တွင် ဥမိုမင်းဆက် (၅)ဆက်သည် သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက် (၅၇) ဆက် လွန်မှ အုပ်စိုးခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

ကရုဏ္ဏကတိုင်း သုဘိန္နနဂရမြို့ပြနှင့် မင်းဆက်

သထုံမင်းဆက် ပျက်ပြီးနောက် ကရုဏ္ဏကတိုင်း သုဘိန္နနဂရမြို့ပြ တည် ထောင်၍ ကဏ္ဍကာရ မင်းအုပ်စိုးခဲ့ပြန်သည်။ ကဏ္ဍကာရမင်း လွန်ပြီးနောက် သားတော် မတ်ပိရာဇာ (မွတ်ပွဲရာဇာ) မင်းအုပ်စိုးခဲ့သည်။ ယင်းမင်း၏ ပကတိ မျက်စိ နှစ်လုံး အလယ်တွင် မျက်စိနှင့်တူသော မွဲရှင်ကြီး တစ်လုံး တည်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မွတ်ပွဲ (မျက်စိသုံးလုံး) အမည်တွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းမင်း အုပ်စိုးစဉ် မွဲရှင်ပျက်ကြွေခဲ့သည်။ အများအဆိုအရ

ဤမင်း၏ မွဲရှင်သည် အာနုဘော်ရှိသည်။ ဤမွဲရှင်ဖြင့် ကြည့်လိုက်လျှင် ရန်သူစစ်သည် ဗိုလ်ပါများလည်း ပျက်ကျေခဲ့ရသည်။ ဤသို့ မွဲရှင်ကြောင့် ဘုန်းတန်ခိုးတောက်နေသော ဤမင်း၏ မွဲရှင်ကို ပျက်ကြွေ သွားစေရန် ရန်သူ ကုလားမင်းက သမီးတော် ဆက်ပြီး မီးနေအဝတ်ကို မျက်နှာ သုတ်စေခဲ့သည်။ ဤသို့ မီးနေအဝတ်ဖြင့် မျက်နှာသုတ်မိသောကြောင့် အာနုဘော် ရှိသော မွဲရှင်ပျက်ကြွေခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ မွဲရှင်ပျက် ကြွေခဲ့သောကြောင့် ယင်းမြို့ကို မတ်မလီ (မွတ်မလိန်း) = (မျက်စိပျက်မြို့) ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ နောင်မွတ်မလိန်းမှ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာပြီး ယခုအခါ မော်လမြိုင်ဖြစ်လာသည်။ (ယခင်က ဥဒေါင်းများနေထိုင်ရာ တောမြိုင်ဖြစ်သောကြောင့် မောရမြိုင် ခေါ်ရာမှ မော်လမြိုင်ဖြစ်လာရသည် အဆိုမှာ မြန်မာဘာသာဖြင့် ကြံဆပြော ဆိုသော မြန်မာစကားမျှသာဖြစ်သည်။)

ယင်းမင်းလွန်ပြီးနောက် သားတော် တိဿကုမ္မာ (တိဿရာဇာ) မင်းနှင့် မိဖုရား သီရိကပ္ပါဒေဝီတို့ အုပ်စိုးခဲ့သည်။ ဤမင်းလွန်ပြီးနောက် ကရုဏ္ဏကမင်းဆက် ပြတ်ခဲ့သည်။ ကရုဏ္ဏကတိုင်း သုဘိန္ဒနဂရမြို့ဟူသည် တနင်္သာရီဖြစ်သည်ဟု

၄၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဆိုသည်။ ဒုတိယမြောက် မွတ်ပွဲ (ပျက်စိသုံးလုံး) ဘုရင် ပျက်စိ ပျက်ကြွေသည်ကို အစွဲပြု၍ ဒုံမွတ်မလိန်း (ပျက်စိပျက် မြို့)ခေါ်သောမြို့မှာ ယခုမော်လမြိုင်မြို့ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သုဘိန္ဒနဝရမြို့ဟူသည် မော်လမြိုင်မြို့လည်း ဖြစ်နိုင် ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် မော်လမြိုင် တနင်္သာရီမြို့များသည် နယ်မြေတစ် ဆက် တစ်စပ်တည်း တည်ရှိနေသောကြောင့် ထိုနယ်မြေ တစ်ခုလုံးကို ကရုဏ္ဏကတိုင်း အဖြစ် ယူနိုင်ပြန်သည်။ သို့မဟုတ် ပျက်စိသုံးလုံး ဘုရင်သည် တနင်္သာရီမှ မော်လမြိုင်သို့ ပြောင်း ရွှေ့နန်းစံပြီး ယင်းမော်လမြိုင်တွင် ပျက်စိပျက်ခဲ့သည်ဟူ၍ လည်း ယူဆနိုင်ပြန်သည်။

တစ်ဖန် သထုံ၊ သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက်ကို ထောက် မျှော်ပြန်လျှင် ကရုဏ္ဏကတိုင်းဟူသည် သထုံနယ် အပါ အဝင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပြန်သည်။ အချုပ်အား ဖြင့် မွန် (၃)ရပ်တို့ နေထိုင်ရာ နယ်မြေ (၃)ရပ်တွင် ပုတ္တမ မဏ္ဍလ (ပုတ္တမ)အဝန်း အဝိုင်း (ယခင်တနင်္သာရီတိုင်း) နယ်မြေအားလုံးကို ရှေးက သုဓမ္မပူရဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကရုဏ္ဏကတိုင်း သုဘိန္ဒနဝရ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ အထူးမှာ ဤကရုဏ္ဏကမင်းဆက် စတင်အုပ်စိုးချိန်ကို မွန် ၃ရပ်

ရာဇဝင်၌ မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီ နှစ်ပေါင်း(၅၀)ဟု ဖော်ပြထားသဖြင့် မွန်ရာဇဝင်သစ်လာ သုဓမ္မဝတီမင်းဆက် စကင်အုပ်စိုးချိန်နှင့် ထပ်တူဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပဒေသရာဇ်အဖြစ် သီးခြားနယ်မြေတွင် အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်နေကြသည် ဟု ယူဆနိုင်သကဲ့သို့ မွန်ရာဇဝင်ကြီးအဆိုအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီနှစ်ပေါင်း ၅၀၀ က သုဓမ္မဝတီ မင်း - ၂၄ ဆက် နှစ်ပေါင်း (၃၂၈)နှစ် အုပ်ချုပ်သွားပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မပွင့်မီ နှစ် - ၅၀ ၌ ကရုဏ္ဏမင်းဆက် အုပ်ချုပ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ကရုဏ္ဏမင်းဆက် နောက်ဆုံးမင်း တိဿကုမ္မာ (တိဿရာဇာ) မင်းတွင် ခြေဖဝါးတွင် ခြင်္သေ့အမှတ် လက္ခဏာပါသော သီဟကုမ္မာနှင့် အင်္ကျီရကုမ္မာ သားတော် (၂)ပါးရှိသည်။ သီဟကုမ္မာ (၂၃)နှစ်၊ အင်္ကျီရကုမ္မာ (၂၁)နှစ်အရွယ်တွင် သံဝေဂရပြီး ရသေ့ဝတ်ကာ (ဒိုဗြဲနက်) = (နဂါးမတောင်) ဟုခေါ်သော ဂစ္ဆဝီရိ (လင်းကျိုက်) တောင်၌ သမထ ဘာဝနာ စီးဖြန်းနေခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် (၂)ပါးအတူနေရန် မသင့်ဟုဆိုကာ သီဟကုမ္မာရသေ့က ဂစ္ဆဝီရိ (လင်းကျိုက်) တောင်တွင်နေပြီး အင်္ကျီရကုမ္မာရသေ့က ဗန္ဓဝီရိ (ငွေကပင်) တောင်၌နေကာ မီးအချက်ပြဖြင့် အချင်းချင်း ဆက်သွယ်နေခဲ့ကြသည်။

၄၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

တစ်နေ့၌ သီဟကုမ္မာ ရသေ့သည် နဂါးမနှင့် ဝိဇ္ဇာခိုရ်
တို့၏ ဆက်ဆံမှုဖြင့် ဖြစ်သော နဂါးမဥ (၂)လုံးကို ရရှိခဲ့သည်။
မီးအချက်ပြု၍ ညီအကိုရကုမ္မာရသေ့ ကိုခေါ်ယူပြီး ဥတစ်လုံးကို
ပေးခဲ့သည်။ မကြာမီ ဥများမှ ကလေးများပေါက်ဖွားလာပြီး
ဂစ္ဆဂီရိတောင်မှ ကလေးကို သူရိယကုမ္မာ၊ ဝန္တဂီရိတောင်မှ
ကလေးကို စန္ဒကုမ္မာဟု အမည်ပေးခဲ့ကြသည်။

စန္ဒကုမ္မာ အသက် (၈)နှစ်အရွယ်တွင် ကျောက်ရောက်
ဖြင့် ကွယ်လွန်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ မိတ္ထီလာပြည် ဂေါဝိန္ဒသူဌေးသား
ဖြစ်လာသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားရ
သဖြင့် အဘိညာဉ် (၅)ပါး၊ သမာပတ် (၈)ပါး၊ ပဋိသန္ဓိ ၅
(၄)ပါးရ ဂဝဗ္ဗတိရဟန္တာဖြစ်လာသည်။ မထေရ်မြတ်သည်
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် မိမိဘဝဟောင်းကိုကြည့်ရာ နောင်
တော်သူရိယကုမ္မာ (သီဟသူဓမ္မရာဇာမင်း) ၏ ညီဖြစ်ခဲ့သည်ကို
မြင်တော်မူ၍ ထိုမင်းထံ ကြွတော်မူပြီးနောက် ထိုမင်း၏
တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်အရ မြတ်စွာဘုရားအား သထုံသို့
ပင့်တော်မူခဲ့သည်။ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၁၁) မြတ်စွာဘုရား
(၈)ဝါ အရတွင် ဂဝဗ္ဗတိထေရ်၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ သထုံသို့

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၄၉

ကြွတော်မူလာရာတွင် သထုံ၌ (၇)ရက် စံနေတော်မူပြီး တရား ဓမ္မဟောကြားတော်မူခဲ့သည်ဟူသော အဆိုကား သီဟမုနိ ခေါ် သော နိဗ္ဗိတရုပ်ပွားကို ရည်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ မြတ်စွာဘုရားတို့ ဓမ္မတာမှာ မရှိဒေသမှလွဲ၍ ညအိပ်ကျိန်း စက်တော်မူခြင်း မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့ပြ တည်ထောင်ခြင်း

ကရုဏ္ဏကမင်းဆက် နောက်ဆုံးမင်း တိဿကုမ္မာ (တိဿရာဇာ) မင်း လွန်ပြီးနောက် ပျူမတ်များက သားတော် များဖြစ်သော ရသေ့ညီနောင်တို့ထံသွား၍ နန်းစံရေးအတွက် လျှောက်ထားခဲ့ကြသည်။ ရသေ့များက ကိတ္တိမသားဖြစ်သော သူရိယကုမ္မာသတို့သားကို နန်းတင်ရန် ပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ ရသေ့ ညီနောင်တို့၏ သီလတန်ခိုး ဝိဇ္ဇာစိုရ်နှင့် နဂါးမ တို့၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် သိကြားမင်း ကိုယ်တိုင်ဆင်း လာပြီး ရွှေမြေ၊ ရွှေချောင်း၊ ရွှေမြို့တော်နှင့် ရွှေနန်းပြဿာဒ် များကို ဖန်ဆင်းပေးပြီး သုဝဏ္ဏဘူမိဟု အမည်ကင်းပွန်းတပ် ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် အသက် (၂၀) အရွယ်ရှိ သူရိယကုမ္မာ သတို့သားကို မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးအပ်နှင်း၍ သီဟ

၅၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သုဓမ္မရာဇာအမည်ဖြင့် မင်းပြုစေခဲ့သည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိ အယူအဆ

မွန်သုံးရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်တွင် သိကြားမင်းက သီဟသုဓမ္မရာဇာမင်း အတွက် ရွှေမြေ၊ ရွှေချောင်း၊ ရွှေနန်း၊ ပြဿင်၊ စသည်များကို ဖန်ဆင်းပေးခဲ့မှုကို အစွဲပြု၍ သုဝဏ္ဏဘူမိခေါ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယခုအခါ သုဝဏ္ဏဘူမိနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အယူအဆ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ကမ်ပူးချား (ကမ္ပောဒီးယား)၊ ထိုင်း (ယိုးဒယား) နှင့် လော (လာအို) ပညာရှင်များက သုဝဏ္ဏဘူမိဟူသည် မိမိတို့နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း အသီးသီးအဆိုပြုလာကြသည်။ အချို့ အနောက်တိုင်းသားများက သုဝဏ္ဏဒီပဟု ခေါ်သော စုမတြား ကျွန်းကို သုဝဏ္ဏဘူမိဟု အဆိုပြုကြသည်။ အချို့ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညဒေသမှ စုမတြားအထိ ဒေသတစ်ခုလုံးကို သုဝဏ္ဏဘူမိဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ အခြေခံဒေသဖြစ်သည့်အပြင် ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာ ဗဟိုဆိပ်ကမ်းဖြစ်သောကြောင့် အရေးပါသော ဌာနဖြစ်ခဲ့သည်။ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂရိ၊ ပါရှား စသော တိုင်း

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၅၁

ပြည်အများစုကလည်း သိရှိနေကြသဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။
ထို့ကြောင့် ယခုကဲ့သို့ အဆိုကွဲပြားလာခြင်းဖြစ်သည်။

တရုတ်မှတ်တမ်းများတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိကို ကျင်လင်ဟု
ခေါ်သည်။ ရွှေနယ် နိမိတ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မုတ္တမကွေ့
တစ်ဝိုက်တွင် ရှိနိုင်ကောင်း၏ဟု မှတ်တမ်းများမှ တွက်ချက်
ယူနိုင်သည်။ တရုတ်မှတ်တမ်းများနှင့် ခေါမ ခေါ် ဂရိပထဝီကျမ်း
များတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိ 'မြောက်ဘက်တွင် မြို့ကြီးတစ်မြို့ရှိကြောင်း
ဖော်ပြထားသည်။ တရုတ်မှတ်တမ်း၌ ဗုဒ္ဓဝါဒ ထွန်းကားသော
မြို့ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းမြို့အဖြစ် အချို့က မြန်မာနိုင်ငံ
အလယ်ပိုင်း ဗိဿနိုးမြို့ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထင်မြင်ချက်ပေးသည်။
ဤ၌ အချိန်ကာလကို ထောက်ဆလျှင် ပဲခူး၊ ဒဂုံမြို့ တို့ကိုလည်း
မျက်ကွယ်ပြု၍ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း သတိပြုအပ်ပေသည်။

သီဟိုဠ်မဟာဝင်နှင့် ဒေါက်တာ သီဝလိ၏ ဗုဒ္ဓသမိုင်း
တွင် ဒုဋ္ဌာဂါမဏိ (၁၀၁ - ၁၅၇ ဘီစီ) လက်ထက် မဟာစေတီ
ပန္နက်တင် မင်္ဂလာပွဲတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိ ကေလာသကျောင်းတိုက်
မှ ရဟန္တာထေရ်ရှင်များ ကြွရောက်ချီးမြှောက်တော် မူကြ
ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ကလျာဏီကျောက်စာ၌ ရာမည

၁၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တိုင်းတစ်ခုလုံးကို သုဝဏ္ဏဘူမိအဖြစ် ဖော်ပြပြီး သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း
ဘုရင် သီရိမာသောကမင်း နန်းစံချိန် ရာဇဌာနီဌာန ကေလာသ
တောင်ထိပ်စေတီ၏ အနက်ပြောက်ယွန်း၌ မြို့၏ထက်ဝက်
အရှေ့ပိုင်းသည် တောင်ထိပ်၌ အနောက်ပိုင်းထက်ဝက်သည်
မြေညီထပ်၌ တည်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယိုးဒယား
(ထိုင်း) ပြည်ထွက် ဥပ္ပန္နသုဓမ္မဝတီ ရာဇဝံသကထာ မွန်ရာဇဝင်
ကြီး၌ သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံမြို့ကို ကေလာသတောင် တစ်ဝိုက်သို့
ပြောင်းရွှေ့တည်ထောင်ပြီးချိန်၌ သောဏဏထေရ် ဥတ္တရထေရ်တို့
သာသနာပြု ကြွလာရောက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မွန်
နန်းရာဇဝင်၌ ကေလာသတောင် တစ်ဝိုက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သော
သုဓမ္မပူရခေါ် သထုံပြည်၌ သာသနာပြု သောဏဏထေရ်၊ ဥတ္တရ
ထေရ်ရှင်တို့ ကြွလာရောက်ရှိသည်ဟူသော သထုံရာဇဝင် အဆို
သည် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ သာသနာပြုရန် သောဏဏထေရ်၊ ဥတ္တရ
ထေရ်တို့ကို စေလွှတ်ကြောင်း ကျမ်းဂန်အဆိုနှင့် ကိုက်ညီ
သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သမိုင်းပါမောက္ခ ဒေါက်တာ သန်းထွန်းက တော်လမီ
မြေပုံတွင် ဖော်ပြထားသော ခရီးရှေ့ကား သုဝဏ္ဏဘူမိပင်ဖြစ်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၅၃

ကြောင်း၊ သီဟိုဒီပဝင်နှင့် (၆)ရာစုရေး မဟာဝင်တို့၌လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိအရပ်ကို ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ အခြေခံအရပ်ဟု ညွှန်ပြပြီး ပါဠိစာပေ၌လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိအမည်လာရှိကြောင်း၊ ယင်း သုဝဏ္ဏဘူမိ ကား သထုံမှ အနောက်မြောက် မိုင် (၃၀) အကွာ ကေလာသကျောက်တောင်စွန်းပေါ်နှင့် တောင်အောက်တစ်ဝိုက်သာ သုဝဏ္ဏဘူမိဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ လတ္တီတွတ်မြောက် (၁၇) အံသာ၊ (၁၃) လီတ္တာနှင့် လောင်ဂျီတွတ် အရှေ့ (၉၇) အံသာ၊ (၆) လီတ္တာတွင်ရှိသော အရက်သမ၊ တိုက်ကုလား၊ ဝင်ကစသော အရပ်များသည် သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့ဟောင်းဖြစ်ကြောင်း ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

သာသနာပိုင် မောင်းတောင်ဆရာတော်၏ သာသနဝံသ ပဒီပိကာကျမ်းတွင် အိန္ဒိယမှ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ရေလမ်းအဖြောင့်သွားလျှင် ယူဇနာ (၇၀၀) ရှိကြောင်း၊ သီဟိုနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိလည်း အလားတူ ခရီးအကွာအဝေး ယူဇနာ (၇၀၀) ရှိကြောင်း၊ ခုနစ်နေ့ ခုနစ်ည သင်္ဘောဖြင့် သွားရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ခရီးနှင့်ဌာနကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် သုဓမ္မပူရသထုံပြည်သည်သာ သုဝဏ္ဏဘူမိ ဖြစ်ကြောင်း၊ အပရေဆရာ

၅၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တို့ကား ယောနကတိုင်း လော (လာအို) မှ ဟရိဘုရ အရပ်ကို၊
အညေဆရာတို့ကား သိယာမခေါ် ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံကို
သုဝဏ္ဏ ဘူမိအဖြစ်ယူကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် မွန်များသည် စိုက်ပျိုးရေးသမား
ဖြစ်ကြသည်နှင့်အညီ ရွှေရောင်ဝင်းမှည့်နေသော စပါးစိုက်ပျိုး
ဖြစ်ထွန်းမှုကို အစွဲပြု၍ မွန်တို့နေထိုင် ရာဒေသများကို သုဝဏ္ဏ
ဘူမိခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ခေတ်သစ်သမိုင်းပညာရှင်များ က
ယူဆကြသည်။ ဤယူဆချက်အရ ကလျာဏီကျောက်စာ၌ ဖော်
ပြထားသကဲ့သို့ မွန်တို့နေထိုင်ရာ ရာမညတိုင်းတစ်တိုင်းလုံးကို
သုဝဏ္ဏဘူမိအဖြစ် ယူဆနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအချိန်က မွန်တို့ နေ
ထိုင်ခဲ့ရာဖြစ်သော လော (လာအို) ၊ ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံ
တို့ကိုလည်း သုဝဏ္ဏဘူမိအဖြစ် ယူဆနိုင်သည်သာဖြစ်သည်။
ထိုအချိန်က ကမ္ဘောဇ (ကမ်းပူးချား)၊ လော (လာအို)၊ ယိုးဒယား
(ထိုင်း) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညတိုင်းတို့တွင် မွန်ခမ္ဘာပျိုး တစ်မျိုး
တည်းသာ နေထိုင်ခဲ့သောကြောင့် သာသနာပြုရာ သုဝဏ္ဏဘူမိ
ကို ဌာနတစ်ခုတည်းအဖြစ် ယူခဲ့ရသည်။

ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ပြီးနောက်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

ပိုင်း အိန္ဒိယနှင့် ဆက် စပ်နေသော (၇)ဌာနတွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ ကွယ်ခဲ့သော်လည်း အိန္ဒိယ ပြင်ပ သီတိနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိ နှစ်ဌာနတွင်သာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ အမြစ် တွယ်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ဟု သာသနာ့သမိုင်းအရ သိရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ ၌ ထေရဝါဒ (၅)နိုင်ငံ၊ (၅)ဌာန ဖြစ်လျက်ရှိ သည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ 'မွန်ခမာ ဒေသပျားအတွင်းသို့ လော (လာအို)၊ ယိုးဒယား (ထိုင်း) တို့က ကြားဖြတ် ဝင် ရောက်လာပြီး တိုင်းပြည်တည်ထောင်နေထိုင်လာကြသောကြောင့် ကမ္ဘောဇ ခမာ များနှင့် ရာဇညမွန်တို့ အဆက်အသွယ်ပြတ်ခဲ့ရသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိလည်း လေးနိုင်ငံ လေးဌာနဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထို့ ကြောင့် ယခုအခါ ထေရဝါဒ ငါးနိုင်ငံဖြစ်နေရခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က မွန်ခမာတို့ နေထိုင်ရာ မြန်မာနှင့် အင်ဒို ချိုင်းနားဒေသတစ်ခုလုံးကို သုဝဏ္ဏဘူမိအဖြစ် ယူဆနိုင်သော် လည်း သာသနာပြု ထေရ်ရှင်တို့ သာသနာပြုရာ သုဝဏ္ဏဘူမိ ဌာနကား အိန္ဒိယမှ ရေလမ်းခရီးဖြင့်လာလျှင် ပညျူးကျွန်း ဆွယ်ကို ကွေပတ်ပြီးမှ ယိုးဒယားပင်လယ်ကွေကို ရောက်ရှိနိုင် သော ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံနှင့် ကုန်းပိုင်း လောနိုင်ငံ၊ ကမ်ပူ

၅၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ချားနိုင်ငံများမဟုတ်၊ အိန္ဒိယမှ ရေလမ်းအပြောင့်အားဖြင့်
ရောက်ရှိနိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညဒေသ သုဝဏ္ဏဘူမိ မြို့
ဟောင်း ကေလာသတောင်ခြေ တစ်ဝိုက်သာဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဂရိပထဝီဝင် တော်လမီက မိမိသည် ဂင်္ဂါ
မြစ်ဝမှ အရှေ့တောင်ဘက်သို့ ရွက်လွင့်သွားပြန်ရာ ပဆင်ဂခေါ်
ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသို့ရောက်ပြီး ဆက်လက်ရွက်
လွင့်သွားပြန်ရာ ခရီးရှေ့ခေါ် ရွှေမြေသုဝဏ္ဏဘူမိ တက်ကိုလ
(တိုက်ကုလား) ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်း
တင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိမင်းဆက်များ

အထက်ဖော်ပြပါ ရှင်းလင်းချက်များအရ သာသနာပြု
ထေရ်ရှင်များ ရောက်ရှိခဲ့သော သုဝဏ္ဏဘူမိမင်း နေပြည်တော်
သည် မြန်မာနိုင်ငံ ကေလာသ တောင်တစ်ဝိုက်ဒေသဖြစ်
ကြောင်း ထင်ရှားပေပြီ။ သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့ပြတည်ထောင်ပြီး
နောက် မင်းအဆက်ဆက်တို့ စိုးစံခဲ့ရာ မင်းဆက်ပေါင်း (၆၂)
ဆက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် သမိုင်းအစောင်
စောင်၌ မင်းဆက် ၂၇) ဆက်ကိုသာ ဖော်ပြလျက်ရှိသည်ကို

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

တွေ့ရှိရသည်။ သီဟသူဓမ္မရာဇာမင်းမှ မန္တဟာမင်းအထိ သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက် (၅၇) ဆက်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်။

စဉ် မင်း မိဖုရား နန်းစံသက် နတ်ရွာစံသက်

၁။	သီဟသူဓမ္မရာဇာ	ဗန္ဓုဒေဝီ	၄၂ နှစ်	၆၂ နှစ်
၂။	သီရိဓမ္မာသောက	သန္တိမိတြာဒေဝီ	၄၅ နှစ်	၈၀ နှစ်
၃။	ဓမ္မဒဿီ	သီရိဒေဝီ	၃၅ နှစ်	၆၀ နှစ်
၄။	ဓမ္မဒဏ္ဍရာဇာ	သုဝဏ္ဏဒေဝီ	၃၈ နှစ်	၅၉ နှစ်
၅။	အင်္ကျီရရာဇာ	နန္ဒာဒေဝီ	၂၀ နှစ်	၄၀ နှစ်
၆။	ဗလဒေဝရာဇာ	ရမ္မာဝတီ	၃၈ နှစ်	၇၀ နှစ်
	(ဥပဒေဝ)			
၇။	သီရိရာဇာ	ဘဒ္ဒါဒေဝီ	၃၀ နှစ်	၅၀ နှစ်
၈။	လောတကုမ္မာ	အဂ္ဂဝိမလာဒေဝီ	၁၅ နှစ်	၄၀ နှစ်
၉။	သီရိဓမ္မာသောက	သုဓမ္မာဒေဝီ	၅၃ နှစ်	၇၀ နှစ်
	(သီရိမာသောက)			

ဤမင်းလက်ထက် မွန် (၃)ရပ်သမိုင်းအလို သာသနာ နှစ်-၂၃၅၊ ကလျာဏီ ကျောက်စာအလို သာသနာသက္ကရာဇ်

၅၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၂၃၆ ဌာ သောဏထေရ် ဥတ္တရထေရ်နှင့် နောက်လိုက် အနုရုဒ္ဓါ၊ သောမာယ၊ ကိသဂုတ္တထေရ်ရှင်ငါးပါးတို့ ရောက်ရှိ သာသနာ ပြုတော်မူကြသည်။ သာသနာပြုခေါင်းဆောင်ထေရ်ရှင်များ ဖြစ်သော သောဏထေရ် ဥတ္တရထေရ်တို့သည် ရာမညဒေသ၌ ၂၃-နှစ်တိုင်တိုင် သီတင်းသုံး တော်မူကြလျက် စာပေပရိယတ် များ သင်ကြားပို့ချကာ သာသနာပြုတော်မူခဲ့ကြသည်။ ၎င်း နောက်ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူခဲ့ကြရာ ထေရ်ရှင်များ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု တော်မူခဲ့သော နေရာသည် ဘီးလင်းနယ်ဘက်တွင် ကုသိနာရုံ အမည်ဖြင့် ယနေ့တိုင်ထင်ရှား လျက်ရှိသည်။ ဤမင်းသည် နန်စံသက် ၅၃-နှစ်အရောက်တွင် လောကကို ငြီးငွေ့၍ ရဟန်း ပြုကာ ဘုရားစေတီများ၏ ဥပါသကာအဖြစ်ခံယူကာ ဘုရား စေတီတော်များ၏ ဝေယျာဝစ္စကိုသာ ဆောင်ရွက်လျက် နေ တော်မူခဲ့သည်။

၁၀။	ဥဒယရာဇာ	သုရုစိဒေဝီ	၂၆ နှစ်	၅၂ နှစ်
၁၁။	ကာလဝဏ္ဏရာဇာ	သုရမ္မဒေဝီ	၅၆ နှစ်	၈၀ နှစ်
၁၂။	အင်္ဂိဏ္ဏကရာဇာ	သုဘဒေဝီ	၄၃ နှစ်	၆၀ နှစ်
၁၃။	မဟာသာဗရာဇာ	သီဝလီဒေဝီ	၄၃ နှစ်	၆၈ နှစ်
၁၄။	ဥရုဏ္ဏရာဇာ	ပဘာဝတီ	၁၆ နှစ်	၄၀ နှစ်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၅၉

၁၅။	နရသုရရာလာ	သီဟဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၅၀ နှစ်
၁၆။	မဟာဘဒြရာလာ	သုဘဒ္ဒါဒေဝီ	၇ နှစ်	၂၇ နှစ်
၁၇။	အနုဝရရာလာ	အနုလာဒေဝီ	၅၃ နှစ်	၈၀ နှစ်
၁၈။	သီရိဂုတ္တယရာလာ	ဂဇ္ဇဒေဝီ	၃၃ နှစ်	၇၆ နှစ်
၁၉။	ဥရုဏ္ဏကရာလာ	ဗန္ဓုဝတီဒေဝီ	၃၃ နှစ်	၈၉ နှစ်
၂၀။	ယုဂန္ဓရာလာ	သိင်္ဂလဒေဝီ	၃၁ နှစ်	၅၀ နှစ်
၂၁။	သုနန္ဒရာလာ	သုနန္ဒာဒေဝီ	၁၀ နှစ်	၃၀ နှစ်
၂၂။	ဗြဟ္မဒတ္တ	အစလဒေဝီ	၂၇ နှစ်	၅၀ နှစ်
၂၃။	ပုညရာလာ	ဓနဘောဂဒေဝီ	၁၀ နှစ်	၄၅ နှစ်
၂၄။	ကရဝိကရာလာ	စိတ္တာဒေဝီ	၁၅ နှစ်	၅၀ နှစ်
၂၅။	ပုညဓိတရာလာ	သုဘဒ္ဒါဒေဝီ	၃ နှစ်	၂၈ နှစ်
၂၆။	သာဓုရာလာ	သုတ္တိဒေဝီ	၆၀ နှစ်	၈၀ နှစ်
၂၇။	ဓမ္မပါလရာလာ	ဒက္ခဒေဝီ	၂၇ နှစ်	၅၀ နှစ်

ဤမင်းလက်ထက်၌ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ သီဟိုဏ်
ရောက်ပြီး ပိဋကတ်တော်များကို ကူးယူဆောင်ယူတော်မူခဲ့
သည်။ ဓမ္မပဒမဟာဋီကာအလို သာသနာနှစ် - ၉၂၇၊ စွယ်စုံ
ကျော်ထင်ကျမ်းအလို သာသနာနှစ် - ၉၃၀၊ မွန်နန်းရာဇဝင်

၆၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အလို (၉၄၆)၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ရွာဘတ်စ်စတောင်ဆန်အလို
သာသနာနှစ် (၉၄၃) ၌ သီဟိုသို့ကြွခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌
သီဟိုတွင် မဟာနာမ်မင်း၊ ပုဂံတွင် ကြောင်ဦးရစ်မင်း နန်းစံ
နေချိန်ဖြစ်သည်။ မွန် (၃) ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်၌ သာသနာနှစ်
(၉၀၀) ကောလာနှစ် (၃၀၀)၊ ခရစ်နှစ် (၄၅၁) ဖြစ်သည်ဟု
ဖော်ပြထားသည်။

၂၈။ သုဒဿနရာဇာ	သုဒ္ဓဒေဝီ	၂၀ နှစ်	၅၃ နှစ်
၂၉။ ယောဂဒိယရာဇာ	ပဒုမဒေဝီ	၆ နှစ်	၄၉ နှစ်
၃၀။ သက္ကရာဇာ	သုမနဒေဝီ	၅၉ နှစ်	၈၂ နှစ်
၃၁။ မဒုမာရာဇာ	ဂန္ဓဒေဝီ	၁၆ နှစ်	၄၈ နှစ်
၃၂။ ဗန္ဓုရာဇာ	ရမ္မာဝတီဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၅၉ နှစ်
၃၃။ သီလရာဇာ	သမ္မာဒေဝီ	၄၀ နှစ်	၇၁ နှစ်
၃၄။ မဟိသရာဇာ	သုဝဏ္ဏမာလာဒေဝီ	၁၁ နှစ်	၃၀ နှစ်
၃၅။ ဗလိကရာဇာ	သမ္မာဝါစာဒေဝီ	၃၅ နှစ်	၆၀ နှစ်
၃၆။ ဇေယျဉက္ခရာဇာ	စိတ္တသမ္မာဒေဝီ	၅၁ နှစ်	၈၅ နှစ်
၃၇။ ဒေဝရာဇာ	ဝိမလာဒေဝီ	၅၇ နှစ်	၈၉ နှစ်
၃၈။ ကေသရာဇာ	ဓမ္မပါလဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၆၀ နှစ်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၆၁

၃၉။ မုနိရာဇာ	ဒေဝဓိတာဒေဝီ	၁၆ နှစ်	၄၅ နှစ်
၄၀။ သက္ကရာဇာ	ပဘာဝတီဒေဝီ	၅၉ နှစ်	၉၀ နှစ်
၄၁။ ကုသရာဇာ	ဂန္ဓဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၅၈ နှစ်
၄၂။ နရာဓိပတိရာဇာ	ကေသာနီဒေဝီ	၇၁ နှစ်	၉၂ နှစ်
၄၃။ ဝေဠုရာဇာ	သီဟဒေဝီ	၂၁ နှစ်	၅၂ နှစ်
၄၄။ စိတ္တရာဇာ	ဥမဒ္ဒမယန္တီဒေဝီ	၃၅ နှစ်	၆၉ နှစ်
၄၅။ ဗန္ဓရာဇာ	ဗန္ဓုဝတီဒေဝီ	၅၁ နှစ်	၉၀ နှစ်
၄၆။ ဒိယရာဇာ	သုဝဏ္ဏဒေဝီ	၅၇ နှစ်	၈၀ နှစ်
၄၇။ သိင်္ဂရာဇာ	သုဒ္ဒဒေဝီ	၁၂ နှစ်	၅၂ နှစ်
၄၈။ ဥဒကရာဇာ	ကာမေလာပညာဒေဝီ	၁၅ နှစ်	၅၄ နှစ်
၄၉။ ညာတကရာဇာ	ညာတိကာဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၈၀ နှစ်
၅၀။ သီရိဓမ္မာသောကရာဇာ	ရမ္မသာရဒေဝီ	၂၄ နှစ်	၇၁ နှစ်
၅၁။ မဟာစိတ္တရာဇာ	သုစိတ္တာဒေဝီ	၃၃ နှစ်	၆၉ နှစ်
၅၂။ ဗန္ဓရရာဇာ	ဗန္ဓုဝတီဒေဝီ	၁၁ နှစ်	၅၁ နှစ်
၅၃။ ဇယသုမနရာဇာ	သုမနဒေဝီ	၁၉ နှစ်	၅၃ နှစ်
၅၄။ ယုဗန္ဓရာဇာ	ဓနဒေဝီ	၃၆ နှစ်	၇၀ နှစ်
၅၅။ အာဇိဏ္ဏရာဇာ	သုမနဒေဝီ	၃၇ နှစ်	၈၀ နှစ်
၅၆။ ဥဒိန္ဒရာဇာ	ရတနမာလာဒေဝီ	၃၀ နှစ်	၆၀ နှစ်

၆၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

၅၇။ မနောဟရီရာလာ နဂ်လဒေဝီ ၂၆ နှစ် ၇၀ နှစ်
(မနူဟာ)

မနူဟာမင်း

မနူဟာမင်းသည် အာဇိဏ္ဏရာရာမင်းနှင့် သုမနဒေဝီ မိဖုရားတို့၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ သီလကို အသက်ကဲ့သို့ ပြတ်နိုးထိန်းသိမ်းသူဖြစ်၍ သီလအာနုဘော်ကြောင့် ဆင်ဖြူတော် (၃၀)အရှင် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ စကားပြောရာတွင် ခံတွင်းမှ မီးပင် ထတောက်သည် ဟု အဆိုရှိသည်။ သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုသော မင်းတစ်ပါး လည်းဖြစ်သည်။ ဦးလူဖေဝင်း က (၁၁) ရာစုအစတွင် မွန်ရဟန်းတော်များစွာတို့သည် မိမိတို့ရာဌာနီ မင်း နေပြည်တော်၌သာမက ပသုဏ္ဍိကျွန်းဆွယ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုချိုင်းနားလှနှင့် မြန်မာဒေသတို့သို့ သာသနာ ပြုအဖွဲ့များ ဖွဲ့လျက် ခရီးပြင်းခရီးဝေး ထွက်ခွာကာ ပရိယတ္တိ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို ဝေငှဖြန့်ချိကြလေသည်ဟု ၁၉၇၆ - ခုနှစ်ထုတ် မွန်မဂ္ဂဇင်းတွင် မွန်ပြည်နယ်မှ ဗုဒ္ဓအမွေ မွန်စာပေခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်းပါး ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ယင်းရေးသားဖော်ပြချက်သည် ဤ

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၆၃

မန္တဟာမင်းလက်ထက်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် မန္တဟာမင်းသည် ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ပုဂံသို့ ရောက်ရှိသွားရာတွင် ဘုရင်မင်းတစ်ပါးတည်းသာမဟုတ်၊ မိဖုရားနှင့်တကွ သားတော် ဆွေတော်မျိုးတော်များ အပါအဝင် မောင်းမမိသံ မှူးကြီးမတ်ရာ ကလန်သံပျင် အားလုံး ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိ အနုပညာရှင် လက်မှုပညာရှင် အများအပြား အံ့လိုက်ကျင်းလိုက် ရောက်ရှိသွားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ အစုံသုံးဆယ်ကိုလည်း ဆင်ဖြူတော်အစီး (၃၀) ဖြင့် ခမ်းခမ်းနားနား ပင့်ဆောင်သွားခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့မင်းနှင့်တကွ သထုံမှလူအများအပြား ပုဂံသို့ ရောက် ရှိသွားခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပုဂံမင်းက 'တိုက်ခိုက်၍ စစ်ရှုံးပြီး သံ့ပန်းများအဖြစ် ရောက်ရှိသွား- ရခြင်းဖြစ်ပြီး ဘုရားကျွန်များအဖြစ် နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုလျက်ရှိကြသည်။ ပုဂံမင်းက ပိဋကတ်တော်များ တောင်းရာတွင် သထုံမင်းက မချေမငံ ပြောခဲ့သောကြောင့် တိုက်ခိုက်ရခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၍ဆိုသည်။ မွန်မြန်မာသမိုင်း ဟောင်းများတွင်လည်း ဤအတိုင်းပင် ဖော်ပြထားကြသည်။

ဤသို့ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်၍ ပုဂံသို့သယ်ဆောင်သွားရာတွင် သထုံမင်း အဆက်ဆက် ကိုးကွယ်ခဲ့သော နန်းစဉ်နဝလောဟာဘုရားတစ်ဆူ ကျန်ရစ်ခဲ့သဖြင့် ပုဂံမင်းက စစ်သည်တော်များအား ပြန်လည်စေလွှတ်၍ တောနင်းရှာဖွေစေခဲ့ရာ ဘုရားကိုမရဘဲ ကျောင်းဆောင်ကိုသာရ၍ ပုဂံသို့ သယ်ဆောင်သွားခဲ့ကြောင်း၊ ယင်းဘုရားကို သထုံမြို့နေ လယ်တီ ဦးလှတင်က ရထားသဖြင့် ဖဆပလခေတ်က နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်အား ဖူးမြော်ခွင့်ပေးခဲ့ရာ ဝန်ကြီးချုပ်က အများပြည်သူ ဖူးမြော်ခွင့် ရရှိရန် နိုင်ငံတော်ပိုင် ပစ္စည်းအဖြစ် သိမ်းယူမည်ပြုသောကြောင့် မည်သူ့ကိုမျှ ဖူးမြော်ခွင့် မပြုတော့ဘဲ လျှို့ဝှက်စွာ ပူဇော်ထားခဲ့ရကြောင်း၊ ယခု မွန်ပြည်နယ် သို့ ခရီးလှည့်လည်ရောက်ရှိသော ဦးသိန်းဖေမြင့်ကို ထူးခြားသော နဝလောဟာ ဘုရားဖြစ်၍ ဖူးမြော်ခွင့်ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် ဦးသိန်းဖေမြင့်က ကျွန်တော်တို့ မွန်မြန်မာ စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အနော်ရထာမင်း တိုက်ခိုက်အောင်မြင်၍ မန္တလားမင်း နှင့်တကွ လူများစွာကို သုံးပန်းအဖြစ် ပုဂံသို့ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ဘုရားကျွန်အဖြစ် လှူခဲ့ကြောင်း အဆို

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၆၅

များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယနေ့ခေတ်သစ် ပညာရှင်များက ဖြစ်နိုင်ချက် ရှိမရှိကို စဉ်းစားလာကြသည်။ ယင်းအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်သော ရေးသားဖော်ပြချက်များသည် ဒုတိယအင်းဝခေတ် တနင်္ဂနွေမင်း အေဒီ (၁၇၁၄-၁၈၃၃) လက်ထက်၌ ရေးသော ဦးကုလားရာဇဝင်ပါ ရေးသားဖော်ပြချက်မှ ဆင်းသက်ပြန့်ပွားလာသော ရေးသားဖော်ပြချက်များဖြစ်ကြောင်း၊ တနင်္ဂနွေမင်း လက်ထက်၌ မွန်မြန်မာ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ပျက်ပြားပြီး မသင့်မတင့်ဖြစ်နေသော အချိန်အခါဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်း မီးခဲပြာဖုံးဖြစ်မှုသည် တနင်္ဂနွေမင်းကို ဆက်ခံသော ဟံသာဝတီရောက် ကြာသပတေးမင်းလက်ထက်တွင် ထ၍ ပေါက်ကွဲတောက် လောင်မှုဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း၊ ဤအချက်များကို ထောက်ဆကာ ပုဂံခေတ်အနော်ရထာ (၁၀၄၄-၁၀၇၇) အေဒီ လက်ထက်၌ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို ပင်းယ စစ်ကိုင်း ပထမအင်းဝ မိုးညှင်း တောင်ငူခေတ်များကို နှစ်ပေါင်း (၇၀၀) ကျော်ဖြတ်သန်းလာပြီးမှ ရေးသားသော အဆိုပါ ဦးကုလားရာဇဝင်ပါ စကားကို ယုံမှားသံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိကြောင်း တင်ပြလာကြသည်။ မောင်သော်က၏ အတွေး

အမြင်စာအုပ်တွင် ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ များစွာစိစစ်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မနုဟာမင်းနှင့် အဆက်အနွယ်များသည် သုံးပန်းဘုရားကျွန်းများဖြစ်လျှင် ပုဂံနန်းတွင်း၌ ချယ်လှယ်ခွင့်မရှိနိုင်၊ မနုဟာမင်းကလည်း ပြုလုပ်လိုသည့်ကိစ္စကို မပြုလုပ်နိုင်သည့်အပြင် အေးချမ်းစွာပင် နေနိုင်မှုရှိမည်မဟုတ်၊ ယခုမူ သားတော်သုဓမ္မရာဇ်နှင့် မြေးတော် အသဝတ်ဓမ္မရာဇ်တို့မှာ ပုဂံနန်းတွင်း၌ အရေးပါဆုံးသော ရာထူးများတွင် ခန့်ထားခြင်းခံခဲ့ရသည်၊ အသဝတ်ဓမ္မရာဇ်ဆိုလျှင် နရပတိ စည်သူမင်း၏ ရွှေလောင်းတော်ကိုပင် ဗုပ္ပါးအရပ်၌ ဝှက်ထားပြီး ပြန်လည်ရယူပေးနိုင်ခဲ့သောကြောင့် နရပတိစည်သူမင်းက မိမိသမီးတော် ရွှေအိမ်သည်ကို အသဝတ်ဓမ္မရာဇ်မင်း၏ သားတော် (မနုဟာမင်း၏ မြစ်တော်) နာဂသမန်းနှင့် လက်ဆက်ပေးခဲ့ကြောင်း မနုဟာကျောက်စာအရ သိရှိနိုင်သည်။ တွင်းသင်မင်းကြီး ဦးထွန်းညိုရေးသော မဟာရာဇဝင်သစ်၌ အကယ်၍ သထုံမင်းကို အနော်ရထာမင်းက ဘုရားအားလှူဒါန်းဆည်မှန်လျှင် သထုံမနုဟာမင်း၏ မြစ်ဖြစ်သော နာဂသမန်းကို နရပတိစည်သူမင်း

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၆၇

၏ သမီးတော်နှင့် မပေးစားတန်ရာဟု ရေးသား ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံအနော်ရထာမင်းက သထုံမန္တဟာမင်းကို စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ် ဖမ်းသွားပြီး ဘုရားကျွန်အဖြစ်လှူခဲ့သည်ဟူသော ရေးသားဖော်ပြချက်ကို ယုံမှားသံသယရှိခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤ၌ ဘုရင်ညီနောင် ရတနာလိုဏ်ဂူသမိုင်း၌ မန္တဟာမင်းကြီး၏သားတော် သီဟကုမာရနှင့် စိတ္တကုမာရတို့သည် မန္တဟာမင်းတို့ ပုဂံပြည်သို့ရောက် ရှိပြီးနောက် တိုင်းပြည် မငြိမ်သက်မှုကြောင့် တိမ်းရှောင်၍ ဤဂူ၌နေစဉ် ပုဂံ စစ်သည်တော်များက သီဟကုမာရကို သတ်ခဲ့ကြောင်း၊ စိတ္တကုမာရမှာ ထွက်ပြေး လွတ်မြောက်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ အချို့က ယင်းသမိုင်းအဆိုကို အထောက်အထားပြု၍ ပုဂံမင်းက သထုံမင်းကို တကယ်တိုက်ပြီး သုံ့ပန်းအဖြစ် ဖမ်းသွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု လှေ့နံဓါးထစ် ကောက်ယူထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မွန်သမိုင်း အစောင်စောင်၌ ယင်းကဲ့သို့သော အဆိုကို မတွေ့ရှိရဘဲ ဤဘုရင်ညီ ဂူသမိုင်း၌သာ တွေ့ရှိရခြင်းမှာ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဤ၌ ယင်းဘုရင်ညီ ဂူသမိုင်းအဆို မှန်မမှန်

၆၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ယုတ္တိဓမ္မကျမကျကို စိစစ်ရန် လိုအပ်လာသည်။ မန္တဟာ ဘုရင်တို့ လူသိုက် ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားပြီးနောက် တိုင်းပြည် မငြိမ်သက်ဖြစ်သော ကြောင့် မင်းသား (၂)ပါး တိုင်းရှောင်ခဲ့ရ သည်အဆိုမှာ ယုတ္တိကင်းမဲ့လျက်ရှိလှသည်။ ထို့ထက် ယုတ္တိ ကင်းမဲ့မှုမှာ သက်ဆိုင်သောဒေသဆိုင်ရာ အမည်မှည့်ခေါ် မှုဖြစ်သည်။ မွန်များ နေထိုင်ခဲ့ရာဒေသကို မွန်ဘာသာအမည် ဖြင့်သာ မှည့်ခေါ်ခဲ့သည်ချည်းဖြစ်သည်။ ယင်းမှည့်ခေါ်မှုကို ယနေ့တိုင် ယင်းအတိုင်း ခေါ်ဝေါ် နေကြဆဲလည်းဖြစ်သည်။ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။ ယခု ဘုရင်ညီ ဂူသမိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသော ဒေသဆိုင်ရာအမည်မှည့်ခေါ် မှုများမှာ မွန်ဘာသာ အဓိပ္ပါယ်ရှိ အမည်များမဟုတ်ဘဲ မြန်မာ ဘာသာ အဓိပ္ပါယ်ရှိ အမည်များသာဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းသမိုင်းအဆိုကို အခိုင်အမာ အထောက် အထားအဖြစ် ယူဆရန် မဖြစ်သည့်ကို သတိပြုအပ်ပေသည်။

တစ်ဖန် တက္ကသိုလ်စိန်တင် ရေးသားသော အိုဘဲ အနော်ရထာ စာအုပ်တွင် ရှင်အရဟံ၏ ဩဝါဒအရ အနော် ရထာမင်းသည် စည်းရုံးသောနည်းဖြင့် သထုံကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၆၉

ဖြစ်သကဲ့သို့ ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။
ဦးကုလား၏ မဟာရာဇဝင်ကြီးပါ မန္တဟာမင်းက မချေမငံစကား
ပြောကြားခဲ့သောကြောင့် အနော်ရထာမင်းက ဒေါသအမျက်
ချောင်းချောင်းထွက်ပြီး တိုက်ခိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော
ဖော်ပြချက်အရဆိုလျှင် နာကျည်းလျက် ရှိနေသော ပုဂံမင်း
သည် ရှင်အရဟံ၏ ဩဝါဒကို ခံယူခဲ့သည်ဖြစ်စေကာမူ
စစ်ပွဲတွင် သထုံမင်းကို တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်းဖြင့် နောက်
ကြောင်းအေးရန် အဆုံးစီရင်ခဲ့မည်သာ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း
မြန်မာ့သမိုင်းတစ်လျှောက်၌ ရန်သူမင်းကို ဖမ်းမိလျှင် အရှင်
ထားရှိထုံးစံ မရှိကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မည်သူ့ ကိုပင်ဖြစ်စေ
ပုန်ကန်ကြောင်းသိရလျှင် အရှင်ထားရှိမရှိပါ။ မင်းလောင်းပေါ်
သည်ဟု ကြားလျှင်ပင် ယင်းမင်းလောင်းကို လိုက်လံ သတ်ဖြတ်
လေ့ရှိခဲ့ကြသည် သာမက နန်းတွင်းရေးရာအရ သားအဖ
အချင်းချင်းပင် သတ်ဖြတ်မှုရှိခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ယခုမူ သထုံမန္တဟာမင်းက မြင်ကပါအရပ်တွင် မွန်မျိုး
မတ်ဟောင်းများ ဖြင့် သီးသန့်နန်းစံလျက် မိမိလက်စွပ်ကို ငွေ
လှည်းကိုးစီးတိုက်ဖြင့် ရောင်းချပြီး ကြီးကျယ်သော မန္တဟာ

ဘုရားကိုပင် တည်ထား၍ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်နေနိုင်ခဲ့သည်။ မန္တဟာဘုရားရှေ့တွင်ရှိသော ဧရာမသပိတ်ကြီးကား မန္တဟာမင်း နေ့စဉ် ဆွမ်းကပ်သည့် သပိတ်ဖြစ်ကြောင်း အစဉ်အလာပြောကြားလျက်ရှိကြသည်။ ဆန်တထိုးရေ (၁၇) တင်းချက်လောင်းရပြီး ထမင်းအဖြစ်ဖြင့် တင်း (၄၀)ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ တစ်ဖန် သထုံမှ ပုဂံသို့ရောက်ရှိသွားကြသော မွန်များမှာ အံ့နွင့်ကျင်းနှင့် ဆိုသော်လည်း ထိုကာလတစ်လျှောက်၌ မကျေနပ်၍ ပုန်ကန်သောမွန်တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ မပေါ်ခဲ့သည့်အပြင် ပုဂံနန်းတွင်းနန်းပြင်၌ ထိုက်တန်သော ရာထူးများ၌ပင် ခန့်ထားခြင်းခံခဲ့ကြရသည်။ အလားတူ ပုဂံသားများကလည်း မွန်များအား မကျေနပ်မှု ပဋိပက္ခဖြစ်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခဲ့ကြသည့်အပြင် မွန်စာကိုပင် သင်ယူခဲ့ကြသည်။ အနော်ရထာမင်း၊ စောလူးမင်းလက်ထက်တို့၌ မွန်စာ ပျူစာ သုံးခဲ့ကြသော်လည်း ကျန်စစ်သားမင်း လက်ထက်တွင်မူ မွန်စာကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ကျောက်စာများကိုလည်း မွန်ဘာသာဖြင့်ပင် ရေးထိုးခဲ့သည်။ ပခုက္ကူ ဦးအုံးဖေဆုရ စောလူ၏ ပုဂံခေတ် ပြန်မာစာစာအုပ်တွင် ထိုအချိန်၌ ပုဂံတွင် မွန်စာ မွန်စကားသည် ရုံးသုံးအများသုံးဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ ကျန်စစ်သားမင်း လက်ထက်တွင်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၇၁

ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာများအနက် ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား
ကျောက်စာနှင့် ထားဝယ်၌ တွေ့ရသော ကျောက်စာတို့၌လည်း
အများနားလည်သော မွန်ဘာသာဖြင့်ပင် ရေးထိုးခဲ့သောကြောင့်
မွန်ဘာသာသည် အများသုံးဖြစ်နိုင်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြ
ထားသည်။ ဤအချက်အလက်များကြောင့် သထုံ မနုဟာမင်း
သည် စစ်ရှုံးသည်မဟုတ်ဘဲ မိမိအလို ဆန္ဒအလျောက် ပုဂံသို့
ပြောင်းရွှေ့ စံနေခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဤ၌ ပုဂံမင်းသထုံသို့ သွားရောက်ခဲ့ခြင်းနှင့် သထုံမင်း
ပုဂံသို့ ရောက်ရှိ ခဲ့ခြင်းအကြောင်းရင်းကို စိစစ်ရန် လိုအပ်
လာသည်။ အေဒီ (၁၁) ရာစု၌ သထုံ တောင်ဘက် စာန်ခိုးကြီး
သော နိုင်ငံမှာ ခမာနိုင်ငံဖြစ်သည်။ မွန်နှင့်ခမာသည် အနွယ်တူ
ဖြစ်သော်လည်း နေထိုင်သည့် ဒေသကွဲပြားသည့်အပြင် ကိုး
ကွယ်မှု အယူဝါဒတွင်လည်း ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ အိန္ဒိယ
တောင်ပိုင်း တေလင်္ဂဏအရပ်မှ တေလဂူများသည် သထုံခေတ်
ဦးလောက်မှစ၍ ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ ပုတ္တမ၊ တနင်္သာရီ စသော
မွန်ဒေသများနှင့် ဘိုနီယို ဂျာဘား စုမကြားအထိ အရှေ့တောင်
ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုဖြင့် သွားလာ

ဝင်ထွက်လျက်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်များသည် ဗုဒ္ဓ အယူဝါဒကိုးကွယ်မှုကို မရရှိမီ ယင်းတေလဂူ တို့မှတစ်ဆင့် ဌာဟုဏ အယူဝါဒကို ရရှိကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ဌာဟုဏများက ဟာရီဟာရာကိုးကွယ်မှုအဖြစ် ဝိဿနိုးနှင့် သီဝကို ပေါင်း၍ကိုးကွယ်ကြသော်လည်း မွန်တို့ကမူ ဝိဿနိုးကိုသာ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ခမာများကမူ သီဝကိုသာ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ရှေးအစဉ်အလာမှစ၍ ကိုးကွယ်မှု မတူညီခဲ့ကြသောကြောင့် မွန်နှင့်ခမာတို့သည် မသင့်မတင့် ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ မသင့်မတင့်ဖြစ်နေချိန်တွင် ခမာဘုရင် ပထမ သူရိယဝါမာန်မင်း (အေဒီ-၁၀၀၂-၁၀၄၉)နှင့် ဒုတိယ ဥဒယဒိဿဝါမာန်မင်း (အေဒီ-၁၀၄၉-၁၀၆၅) တို့မှာ ဘုန်းလက်ရုံးကြီးမား တန်ခိုးထွားသောမင်းများဖြစ်၍ ခမာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တစ်လွှားနှင့် အနောက်တစ်လွှားသို့ တိုင်းနိုင်ငံချဲ့ထွင်ရာတွင် အနောက်ဘက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပျူနိုင်ငံအထိ သြဇာလွှမ်းမိုးကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်ဟု မြန်မာစွယ်စုံကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသည်။ ဘာရိန်းဟာရစ်ဆန်ရေး အရှေ့တောင်အာရှ သမိုင်းအကျဉ်းချုပ်၌မူ ခမာတို့သည် အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ် တစ်ခုလုံးသို့

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၇၃

အင်ပါယာနိုင်ငံချဲ့ထွင်ခဲ့ပြီး ခမာနိုင်ငံအနောက်ဘက် ပဲနပ်
 မြစ်ကိုကျော်၍ (၁၁) ရာစု ခေတ်ဦးပိုင်းတွင် မွန်လူမျိုးများကို
 နှိပ်နင်းခဲ့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ်အထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်ဟု
 ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာ့သမိုင်း စာအုပ်တိုင်း၌လည်း
 အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင် ပဲခူးသို့ ဂျမ်းစစ်သည်များ
 လာရောက်တိုက်ခိုက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဂျမ်းစစ်သည်
 ဟူသည် ခမာများဦးစီးသော ယိုးဒယား စစ်သည်များပင် ဖြစ်
 သည်။ အမှန်မှာ ထိုင်း (ယိုးဒယား)ဒေသတွင် အေဒီ (၇) ရာစု
 မှစ၍ တန်ခိုးတောက်ခဲ့သော မွန်နိုင်ငံများ ပျက်သုဉ်းခဲ့ရသည်
 မှာ ထိုင်း (ယိုးဒယား)များက ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် နေထိုင်လာ
 ခဲ့ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယိုးဒယား (ထိုင်း) ဒေသရှိ ဒွါရာ
 ဝတီ မွန်နိုင်ငံသည် အေဒီ (၁၁)ရာစု၌ ပျက်သုဉ်းခဲ့ရပြီး ဟရိ
 ဘုဒ္ဓမွန် နိုင်ငံမှာလည်း ဘေးတွေ့လျက်ရှိကြောင်း ဒေါက်တာ
 သန်းထွန်း၏ ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဤအကြောင်းအရာများကို ထောက်ဆသောအားဖြင့်
 ဂျမ်းစစ်သည်များ၏ရန်ကြောင့် သထုံမင်းက ပုဂံမင်းကို စစ်ကူ
 တောင်း၍ ပုဂံစစ်သည်များ သထုံသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပြီး

ပုဂံမင်းက ပိဋကတ်တော်များနှင့်တကွ သထုံမင်း မိသားစုနှင့် ပညာရှင်ရဟန်းရှင်လူများကို ဘေးလွတ်ရာ ပုဂံသို့ခေါ်ဆောင်ခဲ့သောကြောင့်သာလျှင် သထုံမင်းလည်း ပုဂံသို့ရောက်ရှိခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံမင်းက သထုံမင်းကို ကူညီရခြင်းမှာလည်း အဆက်အစပ်ရှိသောကြောင့်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းအဆက်အစပ်ကား ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည်သက်ဝင်မှု ကျေးဇူးပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ရာမည အမည်ခံ မွန်(၃) ရပ်ဆိုင်းရာ မွန်ရာဇဝင်၌မူ ဗန္ဓဟာမင်း၏ မိဖုရား ခေါင်းကြီး နဂ်လဒေဝီသည် ပုဂံအနော်ရထာမင်း၏ သမီးတော် ဖြစ်သည်ဟူ၍ပင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံမင်း၊ သထုံမင်းတို့သည် စစ်နိုင် စစ်ရှုံးမဟုတ်ဘဲ ဗုဒ္ဓသာသနာအတွက် စည်းလုံးညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်ကြခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။ ဤကား ခေတ်လူတို့ ဆင်ခြင်သုံးသပ်မှုများဖြစ်သည်။ ယုတ္တိသဘာဝကျမကျကို သုတေသီတို့ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ တွင်းသွင်း ရာဇဝင်၌မူ သထုံပျက်ပြီးမှ ဂျွန်းစစ်သည်များ ပဲခူးသို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အနော်ရထာမင်းက စစ်သည်သူရဲ ကောင်း (၄) ဦးကို လွှတ်၍ ကူညီရကြောင်း ဆိုထားသည်။ သို့ရာတွင် ပုဂံအနော်ရထာမင်းနှင့် ပဲခူးမင်း

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၇၅

တို့သင့်မြတ်ပြီး သထုံမင်းနှင့်မူကား မသင့်မမြတ်ဟု ဖော်ပြကြရာတွင် မသင့်မမြတ်ရခြင်း အကြောင်းကို မချေမငံစကားပြောကြားသောကြောင့်ဟု အကြောင်းပြကြသည်။ ဤအကြောင်းပြချက်တစ်ရပ်ဖြင့် သထုံမင်းနှင့် မသင့်မမြတ်ဖြစ်ရသည်ဟူသော အဆိုကိုလည်း သဘာဝယုတ္တိကျမကျ ဆင်ခြင်စဉ်းစားသင့်သည်သာဖြစ်သည်။

ဥမိုမင်းဆက် ၅ ဆက်

မန္တဟာမင်း သထုံမှ ပုဂံသို့ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် သထုံတွင် (သုဝဏ္ဏဘူမိ) မင်းဆက်ပြတ်ခဲ့ကြောင်း၊ သထုံ (သုဝဏ္ဏဘူမိ)တွင် မန္တဟာမင်းသည် နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်ကြောင်းကို သမိုင်းအစောင်စောင်၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် သထုံတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက် (၅၇)ဆက် ပြတ်ပြီးနောက် (၃၈) နှစ် ကျော်လာသောအခါ ဥမိုမင်းဆက် ၅ ဆက် အုပ်စိုးခဲ့ကြောင်း မွန် (၃) ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်၌ ဖော်ပြထားသည်။ ဥမိုဟူသည် ဥတ္တမဟူသော ပါဠိဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ မြင့်မြတ်သော မင်း

၇၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဆက်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ယင်းမင်းဆက် ၅ ဆက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

စဉ်	မင်း	မိဖုရား	နန်းစံသက်	သက်တမ်း
၅၈	ပဌပစ္စုဗ္ဗိ	ဂင်္ဂါသူရဒေဝီ	၁၂	၅၀
၅၉	အတင်္ဂီ	(မထင်ရှား)	၁၇	၅၂
၆၀	အတက္က	(မထင်ရှား)	၁၄	၅၉
၆၁	အဟဗန်	(မထင်ရှား)	၃၀	၈၀
၆၂	အစလင်	(မထင်ရှား)	၁၆	၅၂

ဤကား သုဝဏ္ဏဘူမိမင်းဆက် (၆၂)ဆက်ဖြစ်သည်။ အစလင်မင်းသည် ပုဂံအလောင်းစည်သူမင်းနှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဟံသာဝတီမြို့ပြတည်ထောင်ခြင်း

မွန်တို့ တည်ထောင်ခဲ့သော ရာမညဒေသမြို့ပြများတွင် သထုံပြီးလျှင် ဒုတိယ အရေးပါသောမြို့ပြကား ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဟံသာဝတီမြို့ပြ တည်ထောင်မှု

၇၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တောင်၊ တောင်ညို၊ တောင်တန်းတို့နှင့် တနင်္သာရီရိုးမတောင်
တန်းထိ ရောက်သည်။

ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်က ပြည်၊ သထုံ၊ မုတ္တမ၊ ထားဝယ်
တနင်္သာရီတို့သည် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်ခဲ့ကြသည်။
နောင်ကာလ အတန်ကြာလျှင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် ကမ်းမြောင်
ဒေသများ တစစပေါ်ထွန်းလာပြီး ဟင်္သာတ ပုသိမ် မြောင်းမြ၊
သန်လျင် စသော ဒေသများ ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်လာကြပြန်
သည်။ ရှေးဟောင်း မွန်စာပေများတွင် ဇွဲကပင်တောင်သည်
သင်္ဘောများ ဆိုက်ကပ်ရာ ဌာနဖြစ်၍ ဆဒ္ဒန်ဝူပတ်ဝန်းကျင်
ဒေသသည် ပင်လယ်ပြင်ဖြစ်ကြောင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ သင်္ဘော
များ ကစွပ်နဒီ၊ ၎င်းမှ မော်တင်စွန်း၊ ၎င်းမှ သိင်္ဂုတ္တရတောင်အင်္ဂ
စွန်း၊ ၎င်းမှ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း ပင်လယ်ဝ၊ ၎င်းမှ ဝင်းကျိုက်
တောင်၊ ၎င်းမှ သံလွင်မြစ်၊ ၎င်းမှ ကျိုက္ခမိပင်လယ်ဝရှိ ဘီလူး
ကျွန်း စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။
မုတ္တမ (၃၂)မြို့တို့၏ တည်ရာ အနေအထားကိုကြည့်လျှင်လည်း
လှိုင်းဘွဲ့၊ ဒါးဂျိုင်း၊ သဇိုင်း၊ ဇွယ်ယ၊ မြဝတီ၊ ပေါင်၊ ဂျိုင်း၊ ကျိတ်၊
ဇမီ၊ တောင်ပိုက်၊ ဝင်းရော်၊ ကွန်မြို့တို့သည် ဒေါန (ဒေဟန)

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၇၉

တောင်ခြေ တစ်လျှောက် မြစ်ကမ်းပါးပေါ်တွင် တည်ရှိကြ၍ ခုံသမိ (ချင်တို)၊ ဣပိုင် (ဣဝါ)၊ ဘင်လိုင်၊ အိဇြစ်(ဣဗိုက်)၊ လကွန်းဈည်းမြို့တို့သည် ကုလားမတောင်ခြေတစ်လျှောက် ဘင်လိုင်မြစ်၊ ခုံသမိမြစ်၊ သံလွင်မြစ် ဆိပ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဟံသာဝတီ (ပဲခူး) တည်ရာဌာနသည် ထိုအချိန်က ပင်လယ်ပြင် ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း သိသာထင်ရှားသည်။

(၁၅) ရာစုနှစ် အနောက်နိုင်ငံသား ကုန်သည်များ၏ မှတ်တမ်းများအရ ၁၅ ရာစုနှစ်များတိုင်အောင် ပဲခူးမြို့သည် ဗုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ပေါ်တွင် တည်ရှိသော ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

ဤသို့ ပင်လယ်ပြင်ဖြစ်လျက်ရှိရာတွင် ဟံသာဝတီ ပဲခူး ဖြစ်လာမည့် ပင်လယ်ပြင်အလယ်၌ ကျောက်တောင်ကြီး တစ်ခု ရှိသည်။ ရေကျချိန်တွင် ၂၃ လံ အမြင့် မြင်တွေ့ရသော်လည်း ရေတက်၍ ရေပြည့်ချိန်တွင် အရိပ်အရောင်ပေါ်ရုံမျှ မြင်တွေ့ရသည်။ ဤသို့ ယင်းကျောက်တောင် မြှုပ်ချည် ပေါ်ချည်ဖြစ်နေသည်ကို မွန်ဘာသာဖြင့် မုတောင်း (မံက်တ) ဟုခေါ်သည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းအရပ်၌ တည်ထားသော စေတီကိုလည်း မွန်ဘာသာဖြင့် ကျိုက်မုတောင်း (ကျပ်မံက်တ်) ခေါ်ခဲ့ပြီး မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ကျိုက်မုတောင်း ကျိုက်မုတော ကျိုက်မုခောဟု အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ရွှေမော်ခေဘုရား ဟု ထင်ရှားနေခြင်းဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၉၀၀ ကျော်လွန်ချိန်တွင် ယင်းနေရာ၌ သဲသောင်ထွန်းလာသည်။ ယခင်က ရေအနက် (ကျောက်တောင်အပြင်) ၂၃ လံရှိခဲ့သော်လည်း နှစ်ပေါင်း - ၉၀၀ အကျော်တွင် ရေပြည့်ချိန် ရေအနက် ၁၃ လံမျှသာရှိလာသည်။ ထိုအချိန်၌လည်း အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အန္တကတိုင်းသား တေလဂူများသည် ရှေးယခင်ကာလများနည်းတူ ရွက်သင်္ဘောများဖြင့် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ် သွားလာလျက်ပင်ရှိသည်။ ၎င်းတို့အပြန်ခရီးတွင် ရေကျ၍ပေါ်ထွန်းနေသော သဲသောင်ပြင်အလယ်၌ ရွှေဟင်္သာဖိုမ နားနေသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ၎င်းတို့၏နေရပ်အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝိဒျာနဂရမြို့သို့ ရောက်ရှိ သောအခါ ဝိဒျာနဂရမင်းပါဏ္ဍရာယျေန်အား ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ ပါဏ္ဍရာယျေန်

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၈၁

မင်းကလည်း ပညာဗဟုသုတပြည့်ဝသော မင်းဆရာ အာဒိစ္စ အာဘောဇအား အကြောင်းအရာကို မေးမြန်းရာ မင်းဆရာက ရွှေဟင်္သာဖိုမ နားနေသောနေရာသည် သာမညနေရာ မဟုတ်ပါကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား (၈)ပါးအရတွင် သုဝဏ္ဏဘုံ သထုံသို့ ကြွတော်မူလာစဉ် အလာဗ္ဗူ ရွှေဟင်္သာဖိုမ နားနေသည်ကို မြင်တော်မူသောအခါ ရှင်အာနန္ဒာအား အနာဂတ် ကာလတွင် ဤနေရာသည် ကြီးကျယ်သော ဟံသာဝတီရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်တော် ဖြစ်လာမည်ဟု ဗျာဒိပ်စကား မိန့်ကြား ထားတော်မူခဲ့သောနေရာ ဖြစ်ပါကြောင်း တင်လျှောက်ခဲ့သည်။

ပါဏ္ဍရာယျန်မင်းသည် မင်းဆရာ၏ စကားကို ကြားရပြီးနောက် မင်း အမည်၊ ရက်၊ လ၊ ခုနှစ် သက္ကရာဇ်ပါ ကျောက်တိုင်ကိုစိုက်ထူရန် ကျောက်တိုင်နှင့်တကွ သင်္ဘောသား ၅၀၀ ပါ သင်္ဘောတစ်စီးဖြင့် မင်းဆရာအား စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ရေတက်ချိန်ဖြစ်နေသဖြင့် သင်္ဘောကို ဗန္ဓုဂီရိခေါ် ဇွဲကပင်ကျောက်တောင်တွင် ချိတ်ဆွဲတန်ရပ် နားခိုနေခဲ့ကြသည်။ ယင်းသင်္ဘောချိတ်ဆွဲထားသည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းတောင်ကို မွန်ဘာသာဖြင့် (ဂြိက္ကင်)=(သင်္ဘောချိတ်)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

၈၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

နောက်ပိုင်း ဂြိုဟ် (ဂရွယ်ကပန်း)မှ ဂြိုဟ် (ဂွယ်ကပင်) ခေါ်
ခဲကြရာမှ ယနေ့မြန်မာဘာသာဖြင့် ဂွယ်ကပင်ဟု အမည်တွင်
နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းနောက် တေလဂူတို့သည် ရေကျချိန်၌
ဟင်္သာဖိုပ နားခဲ့သည့် သဲသောင်ပြင်၏ အရှေ့ဘက်၌ ကျောက်
တိုင်ကို စိုက်ထူကြပြီး ဝိဇ္ဇာနာဂရ်ဆို ပြန်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းအချိန်မှ နောင်နှစ်ပေါင်း (၁၆၀) ကျော်လွန်လာ
ပြန်သောအခါ ရွှေဟင်္သာသောင်ပြင်နေရာတွင် ပကတိပြေသား
ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအချိန်၌ ကျောက်တိုင်စိုက်ထူစေခဲ့သော
ဝိဇ္ဇာနာဂရ်ဘုရင် ပါဏ္ဍုရာယျန်မင်းမှာ နတ်ရွာစံခဲ့ပြီး ဖြစ်
သည်။ ၎င်းအပြင် ပါဏ္ဍုရာယျန်မင်းအား ဆက်ခံခဲ့သော
အဆတိရာ ယျန် ကုပါဏ္ဍုရာယျန်မင်းတို့လည်း နတ်ရွာစံခဲ့
ပြီးဖြစ်သောကြောင့် လေးဆက်မြောက် ပါဏ္ဍုရာယျန်မင်း
အုပ်စိုး နေချိန်ဖြစ်သည်။ ယင်းမင်းသည် အဆက်ဆက် ပြောဆို
မှုများကို ကြားသိထားပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဟံသာဝတီဒေသ
ကုန်းမြေဖြစ် လာကြောင်း သတင်းကို ရလျှင်ချင်း ဒုလောကို
အကြီးအမှူး ခန့်၍ ဟံသာဝတီ ဒေသကို စောင့်ရှောက်ရန်
လူပေါင်း (၇၀)ကို သင်္ဘောတစ်စီးဖြင့် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ယင်း

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

လူပေါင်း ၇၀ သည် ဟံသာဝတီဒေသ၌ ၅၆ နှစ်တိုင်တိုင်
 နေထိုင်ကြပြီးနောက် ဟံသာဝတီဒေသတစ်ခုလုံးသည်လည်း
 မြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း ပြေသားပကတိ
 ဖြစ်လာသည်။ စိုက်ပျိုးမှုများလည်း ဖြစ်ထွန်းလာသည့်အပြင်
 တောချုံများလည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ထိုအချိန်အခါ၌ သထုံတွင် သိနဂါမင်း အုပ်စိုး
 နေချိန်ဖြစ်သည်။ ဤမင်းသည် သုဝဏ္ဏဘူမိမင်းဆက် ၅၇
 ဆက်တွင် ဝါဝင်သောမင်းဖြစ်နိုင်သည်။ ယခု ဤစာအုပ်တွင်
 ဖော်ပြထားသော သုဝဏ္ဏဘူမိမင်းဆက် ၅၇ ဆက်အမည်များ
 ကား မွန် ၃-ရပ်ဆိုင့်ရာ မွန်ရာဝေင်ပါ အမည်များဖြစ်သည်။
 အမည်ကွဲလွဲမှု ရှိနိုင်သည်။ အခြားမူကွဲများတွင် ယင်းမင်း
 အမည်ပါဝင်နိုင်သည်။ မြို့စား နယ်စားလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။
 မြို့စား နယ်စားများကိုလည်း လူတို့က သိုင်(သမိန်) = (မင်း)
 ဟူ၍ပင် ခေါ်လေ့ရှိ ကြသည်ကို သတိပြုအပ်သည်။ ဝံသဒီပနီ
 နှင့်သာသနဗဟုသုတပဉ္စကသနီကျမ်းများ၌ သူရိယမင်းကစ၍
 (၁၄)ဆက်အဆုံး ဘိနဂါမင်းဟု သုဝဏ္ဏဘူမိမင်းဆက် အမည်
 ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဝံသဒီပနီ၌ သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့သည် ဘုရား

၈၄

မွန်တို့ငှာနေရာမည

မပွင့်မီ မြို့တည်ချိန် သူရိယကုမ္ပဏီမင်းပြု၍ ဂဝဗ္ဗတိရဟန္တာ သာသနာတော်ကိုဆောင်ခဲ့၍ မင်း (၅)ဆက်မြောက် အင်္ဂုရ မင်းလက်ထက် သာသနာသက္ကရာဇ် (၁၃၀)တွင် ကမ်းပြို၍ မြို့ပျက်ကြောင်း၊ သာသနာနှစ် (၁၃၁) တွင် မနီးပဝေး သမုဒ္ဒရာ နားတွင် တောကိုထွင်၍ ဓဉာဏီမြို့တည်ထောင်ပြီး သူရိယမင်း စိုးစံကြောင်း၊ ဤမင်းမှ (၁၄)ဆက်အဆုံး ဘိန္နဂင်္ဂီမင်း လက် ထက်သည် သာသနာပြုထေရ်တို့ ရောက်ရှိသည့်သက္ကရာဇ်နှင့် အပြိုင်ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤဖော်ပြချက်အရ ဆိုလျှင် ဘိန္နဂင်္ဂီမင်းသည် သုဝဏ္ဏဘူမိ မင်းဆက်တွင် မပါဝင်ဘဲ ခေတ်ပြိုင် အနီးအနားမှ အခြားပဒေသရာဇ်မင်းတစ်ပါး ဖြစ် ကြောင်း ယူဆနိုင်သည်။ ယိုးဒယားပြည် (ထိုင်း)တွက် ဥပ္ပန္န သုဓမ္မဝတီရာဇဝံသကထာ၌လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံမြို့ တော်ဟောင်း ရေလွှမ်းပျက်သဖြင့် ကေလာသတောင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့မြို့တည်ခဲ့ကြောင်း၊ သီရိမာသောကမင်းလက် ထက်၌ သာသနာပြုထေရ်မြတ်တို့ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် ထိုအရှင်မြတ်များ၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ ယခုလက်ရှိ သထုံမြို့ ဟောင်းဘက်သို့ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြောင်း အဆိုသည် အထက်ဖော်ပြပါ ဝံသဒီပနီအဆိုနှင့် သီးခြားစီဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်ဟု

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၈၅

ယူဆရသည်။ အထူးမှာ ဝံသဒီပနီလာ ဘိန္နဂင်္ဂါမင်းနှင့် မွန် ၃
ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်လာ လိနဂင်္ဂါမင်းတို့သည် အတူတူပင်
ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ ၊ မဟုတ် သီးခြား ခေတ်ပြိုင်မင်း
ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

ဤသိနဂင်္ဂါမင်းလက်ထက်၌ ဂစ္ဆဂီရိခေါ်သော ဇင်း
ကျိုက်တောင်တွင် ဣသိလောမခေါ်သော ရသေ့တစ်ပါးရှိသည်။
တစ်နေ့သ၌ သုဘာဂီအမည်ရှိသော နဂါးမသည် ဝိဇ္ဇာခိုရ်နှင့်
ပေါင်းဖော်ရရှိသော ဥတစ်ဥချထားခဲ့သည်ကို ထိုရသေ့ရရှိ
ခဲ့သည်။ ဂစ္ဆဂီရိတောင်သည် နဂါးမများ နေထိုင်ရာတောင်
ဖြစ်သည်။ သုဘိန္နနဂရတိဿရာဇာမင်းနှင့် သီရိကပ္ပိဒေဝီတို့၏
သားတော် ၂-ပါးဖြစ်သော သီဟကုမ္ဘာ အင်္ကျီရကုမ္ဘာ ရသေ့
ညီနောင်တို့ လက်ထက်၌လည်း နဂါးမ ၂ လုံးကို ရခဲ့ဖူးသည်။
သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံမင်းဆက် ၅၇-ဆက်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်း၌လည်း
ဂစ္ဆဂီရိတောင်နေ ရသေ့သက်စော် (သက်စိုန်)နှင့် ဗန္ဓဂီရိ
တောင်နေ ရသေ့သုဒ္ဓပေါ် (သုဒ္ဓပိုန်)တို့သည် အလားတူ
နဂါးမ ၂-လုံးကိုရ၍ ပဌပစ္စုပ္ပန်သားနှင့် ဂင်္ဂါသုရ သမီးတို့
ပေါက်ဖွားလာသည်။ ပဌပစ္စုပ္ပန်သည် ဥမိုမင်း ၅-ဆက်ကို

၈၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တည်ထောင်ခဲ့သော မင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဂစ္ဆဂီရိ
 တောင်ခြေ ရေပြင်တစ်ဝိုက်တွင် နဂါးမယျား နေထိုင်လျက်
 ရှိကြသည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းတောင်ကို မွန်ဘာသာဖြင့်
 ဒေဝရယ်နိုက်(ဒိုမြန်) = (နဂါးမတောင်)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြရာမှ
 နောက်ပိုင်းတွင် (မြန်)မှ (ဂြင်န) အခေါ်သို့ ရွှေ့လျောလာ
 ခဲ့ရာ ယနေ့တိုင်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ မြတ်စွာဘုရား (၈)ဝါအရ
 ဌာသထုံသို့ ကြွတော်မူရာတွင် ယင်းနဂါးမတောင်နေ တိဿ
 ကုမာရရသေ့ ဆံတော်တစ်ဆူရရှိ၍ နဂါးမတောင်ထိပ်တွင်
 စေတီတစ်ဆူတည်ကာ ဌာပနာခဲ့သည်။ ယင်းစေတီဘုရား
 ကိုအစွဲပြု၍ ယင်းတောင်ခြေရှိ ရွာကို မွန်ဘာသာဖြင့် ဇန်ကျိုက်
 (ဇိုင်ကျိုက်) = (ဘုရားခြေရင်း)ရွာ သို့မဟုတ် (ဘုရားအနီးအနား
 ရွာ)ဟု ခေါ်ခဲ့ရာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ မြန်မာ
 ဘာသာဖြင့် ဇင်းကျိုက်ဟု ခေါ်လျက်ရှိကြသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဣသိလောမရသေ့ရသောဥမှ ချော
 မောလှပသော မိန်းကလေးတစ်ဦး ပေါက်ဖွားလာပြီး ၁၅-နှစ်
 ၁၆-နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ဖခင်ရသေ့၏ ဝတ်ကြီး
 ဝတ်ငယ်ကို ပြုစုလျက် ရသေ့ကျောင်းတွင်ပင် နေထိုင်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၈၇

တစ်နေ့သ၌ မုဆိုးတစ်ဦး တွေ့ရှိသွား၍ သထုံမင်း သိနဂင်္ဂါမင်း
 အားလျှောက်တင်ရာ သိနဂင်္ဂါမင်းက မင်းခမ်းမင်းနားဖြင့်
 သွားရောက် ခေါ်ယူပြီး အဂ္ဂမဟေသီတင်မြှောက်ခဲ့သည်။
 ယင်းမိဖုရားကား သမိုင်းများတွင် နာဂသူလာ အမည်ဖြင့် ထင်
 ရှားသည်။ မေလာဒေဝီ (ဝိမလာဒေဝီ)ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။
 ယင်းမိဖုရားမှ သားတော် သမလကုမ္မာနှင့် ဝိမလကုမ္မာ ဖွား
 မြင်သည်။ ယင်းသားတော် ၂-ပါးသည် အမြှာညီနောင်ဖြစ်
 သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ တိုင်းသူ ပြည်သားများက မိုင်လု မိုင်လ
 (မဲလု မဲလ) ဟု ခေါ်ကြသည်။

တစ်နေ့တွင် သိနဂင်္ဂါမင်းက မေလာဒေဝီ (ဝိမလာ
 ဒေဝီ)သည် နဂါးနွယ်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသဖြင့် မိဖုရားအား
 မဆက်ဆံဘဲ နေခဲ့သည်။ မိဖုရားလည်း ပူပန်သောက ရောက်ရှိ
 လာပြီး မကြာမီ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ မိဖုရားကွယ်လွန်ပြီး နောက်
 သိနဂင်္ဂါမင်းသည် နဂါးနွယ်မင်းသား ၂-ပါးကို ဣသိလောမ
 ရသေ့ထံ ပို့ခဲ့သည်။ ရသေ့လည်း မင်းသား ၂-ပါးအား ဟံသာ
 ဝတီဒေသသည် အနာဂတ်ကာလ၌ မင်းနေပြည်ဖြစ်မည်ဟု
 အဆိုရှိကြောင်း၊ သားတို့သွားရောက်နေထိုင်ပါက အကျိုးများ
 စွာ ရှိနိုင်ကြောင်းပြောရာ မင်းသား ၂-ပါးလည်း လူပေါင်း ၁၇၀၊

၈၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဝါးဖောင် ၁၇-ဖောင်ဖြင့် လင်းကျိုက်ကမ်းခြေမှ ဟံသာဝတီ
ဒေသသို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ဟံသာဝတီကုန်းမြေဒေသ
သို့ရောက်ရှိသောအခါ တောချုံများကို ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း၍
တဲများဆောက်လုပ်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် လူများ
ထပ်မံရောက်ရှိလာကာ ပူးပေါင်းနေလာကြသည်။ ထိုအခါ
မင်းညီနောင် ၂-ပါးက မြို့ပြတည်ထောင်ရန် အကြံဖြစ်ပေါ်
လာရာ သိကြားမင်းက လက်သမားအသွင်ဖြင့် လူပြည်သို့
ဆင်းလာပြီး မြို့ပြတည်ထောင်မှုတာဝန်ကို ယူမည်ဖြစ်ကြောင်း
ပြောကြားလာသည်။

ထိုအချိန်၌ ယင်းဒေသတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်
လျက် ဒေသနယ်မြေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိသော
တေလဂူများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအငြင်းပွား လာကြတော့သည်။
သိကြားမင်းလက်သမားက ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေပြရန်
ြောရာ အိန္ဒိယသားများက ရေအနက် ၁၃-လံရှိစဉ်ကပင် ခုနှစ်
သက္ကရာဇ်ပါ ကျောက်တိုင်စိုက်ထူထားသည်ကို သက်သေ
ပြနိုင်ကြောင်း ပြောကြသည်။ သိကြားမင်းကလည်း ရေအနက်
၁၆-လံရှိစဉ်ကပင် ခုနှစ်သက္ကရာဇ်ပါ(၇)တောင် အရှည်ရှိ

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

ရွှေကျောက်တိုင်တစ်ခုကို ချထားခဲ့ကြောင်း၊ ရှေးကျသဖြင့်
 မိမိတို့သာ ပိုင်ကြောင်းပြောသည်။ (သမိုင်းအချို့၌ လင်ပန်း
 ၉-ချပ်၊ ပဲနောက် ၉တင်းနှင့် သံကောက် ၉-စင်းကို လူမျိုး ၃-
 မျိုး က ချခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။
 မသင့်ပါ။) တေလဂူများကလည်း သက်သေအမှန်ဖြစ်မဖြစ် သိရှိ
 ရေးအတွက် ကျောက်တိုင်ကို တူးဖော်ပြသရန်ပြောပြီး ၎င်းတို့
 မြှုပ်နှံထားသော ကျောက်တိုင်ကို ပြသရန် တူးဖော်လျက်ရှိ
 ကြသည်။ ထိုအခါ သိကြားမင်းက ဤဒေသကို ၎င်းတို့ပိုင်ဖြစ်
 သွားပါက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဒေသ ဖြစ်သွားနိုင်သည်ကို ဆင်ခြင်သိရှိ
 ရသဖြင့် တန်ခိုးဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကျောက်တိုင်အောက်၌ ခုနှစ်၊
 လ၊ ရက်၊ သက္ကရာဇ်ပါ (၇)တောင်ရှိ၊ ရွှေကျောက်တိုင်ကို ဖန်ဆင်း
 ထားလိုက်သည်။ တေလဂူများက ၁၃-တောင်အနက်သို့
 ရောက်အောင်တူးဖော်ပြီး မိမိတို့ ကျောက်တိုင်ကို ဖော်ထုတ်
 ပြသကြသည်။ သိကြားမင်းကလည်း ၎င်းနေရာ၌ပင် ထပ်မံ တူး
 ဖော်စေရာ ခုနှစ်၊ လ၊ ရက်၊ သက္ကရာဇ်ပါ ရွှေကျောက်တိုင်ကို
 ဖော်ထုတ်ပြသည်။

ထို့ကြောင့် တေလဂူများ ရှုံးသွားပြီး ဟံသာဝတီ

၉၀

မွန်တို့ရွာနေရာမည

ဒေသသည်မွန်တို့ဒေသ ဖြစ်လာသည်။ ကျောက်တိုင် တူးဖော် ရာနေရာတွင် စေတီတစ်ဆူတည်ထားရာ ကျပ်ညးတိုင် (ကျောက်တိုင်ဘုရား) ဟုခေါ်သည်။ တေလဂူများနှင့် အခြင်း ပွားရာ နေရာတွင်လည်း စေတီတစ်ဆူတည်ထားရာ ကျပ်ဒူး (အောင်နိုင်ဘုရား) ဟုခေါ်သည်။ တေလဂူများသည် ဟံသာ ဝတီဒေသမှ ထွက်ခွာသွားကြပြီး ပင်လယ်ကမ်းခြေ၌ တဲများ ဆောက်လုပ်၍ နေထိုင်ကြသည်။ ယင်းတဲများကို အစွဲပြု၍ ယင်းဒေသကို မွန်ဘာသာဖြင့် တာဂလော (တိုက်ကုလား) - (ကုလားတဲ) ခေါ်ခဲ့ကြ သည် ဟု မွန် (၃)ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင် ၌ ဖော်ပြထားသည်။ ရှေးက သင်္ဘောဖြင့် သွားလာနေကြသော တေလဂူများ သင်္ဘောပျက်ရာတွင် အနိုက်အတန့် တဲထိုးနား ခိုနေမှုကို အစွဲပြု၍ တာဂလော (တိုက်ကုလား) ခေါ်သည်ဟု လည်း ယူဆနိုင်သည်။

သိကြားမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် - ၁၁၁၆၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် တတိယပရိစ္ဆေဒ - ၅၁၄၊ တပို့တွဲလဆုတ် (၁)ရက်နေ့၌ ယင်းဒေသကို ဟံသာဝတီ အမည်ဖြင့် မြို့ပြတည် ထောင်ပြီး သမလ ဝိမလညီနောင် (၂)ပါးအား မင်းပြုစေခဲ့

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၉၁

သည်။ ယနေ့ မွန်လူမျိုးများသည် ယင်းတို့တွဲလဆုတ် (၁)ရက်
 နေ့ကိုပင် မွန်အမျိုးသားနေ့အဖြစ် နှစ်စဉ် ကျင်းပလျက် ရှိကြ
 သည်။ ယင်းနေ့ကို မွန်အမျိုးသားနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းကို
 ၁၉၄၇-ခုနှစ်တွင် ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မုခ် မော်လမြိုင်ရပ်၌
 မွန်ရဟန်းတော်များ နိုင်ငံရေးသမားများ ပညာရှင်များ တက်
 ရောက်သော အစည်းအဝေးက သတ်မှတ်ဆုံး ဖြတ်ခဲ့ကြခြင်း
 ဖြစ်သည်။ ၎င်း ၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ကောလာ ၁၃၀၉ - ခုနှစ်၊ တပို့တွဲ
 လဆုတ် (၁)ရက်နေ့တွင် ပထမအကြိမ် မွန်အမျိုးသားနေ့ကို
 စတင်ကျင်းပခဲ့ကြသည်။

ပဲခူး (ဟံသာဝတီ) မင်းဆက်ဝင်များ

သမလဝိမလမင်းဆက် ၁၇ဆက်

- (၁) သမလကုမ္ဘာ၊ (၂) ဝိမလကုမ္ဘာ၊ (၃) အသကုမ္ဘာ
- (၄) အရိန္ဒမရာဇာ (၅) မဟိသရာဇာ (၆) နာဂိန္ဒရာဇာ
- (၇) မိဂါဒိဗ္ဗရာဇာ (၈) ဂိဇ္ဇဒိယရာဇာ (၉) ကရဝိကရာဇာ
- (၁၀) ပဉ္စလရာဇာ (၁၁) အတ္တသာရရာဇာ (၁၂) အနုရာမရာဇာ
- (၁၃) မိဂါဒိဗ္ဗရာဇာ (ငယ်) (၁၄) အဂ္ဂသောမန္တရာဇာ (၁၅)

၉၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဥပ္ပလရာဇာ (၁၆) ပုဏ္ဏရိကရာဇာ။ (၁၇) တိဿရာဇာ

အနန္တမွန်မင်းဆက်(၃)ဆက်

၁- အနန္တမွန် (၂) လက္ခယျာဗျူ (၃) အချဲ့မွန်

ဗညားဦးမင်းဆက် (၁၄)ဆက်

(၁) ဗညားဦး (၂) ဗညားနွဲ့ (ရာဇာဓိရာဇ်) (၃)ဗညား
ဓမ္မရာဇာ (၄) ဗညားရာဇ် (၅) ဗညားဗရူ (၆)ဗညားကျန်း
(၇)ကမလင် (ကမုင်)မင်း (၈)ဗညားထော (ရှင်စောပု) (၉)ဓမ္မ
စေတီ (ရာမာဓိပတိ) (၁၀)ဗညားရံ (၁၁)ဒကာရွတ်ပိ (ရတနာ
၃-ပါးဒါယကာ) (၁၂)စက္ကဝပ်မင်း (၁၃)သမိန်ထောရာမ
(၁၄)သေနာပတိရာဇ် (ဗညားဒလ)

ဖော်ပြပါ သထုံမင်းဆက် ဟံသာဝတီမင်းဆက်များ
အပြင် မုတ္တမမင်းဆက်၊ ဒဂုံမင်းဆက်၊ သန်လျင်မင်းဆက်၊
ပါဒမင်းဆက် စသည်ဖြင့် မင်းဆက်များစွာရှိသေးသည်။
သို့ရာတွင် မြို့ပြတည်ထောင်မှုနှင့်အတူ သထုံမင်းဆက်
ဟံသာဝတီမင်းဆက်က ပို၍ ထင်ရှားသောကြောင့် ဤ၌ယင်း
မင်းဆက်များကိုသာ ဖော်ပြလိုက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၉၃

မွန် ၃-ရပ်

မွန်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်လာပြီးနောက် မိမိတို့အစုအလိုက် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာဒေသများသို့ သွားရောက်ကြပြီး မြို့ပြများတည်ထောင်၍ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ သထုံ၊ ဥက္ကလာပ၊ ပေါက္ကရဝတီ၊ အသိတဉ္စန စသော မြို့ပြများကို မရှေးမနှောင်း အသီးသီးတည်ထောင်၍ နေခဲ့ကြပြီး နောက်ပိုင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် ဟံသာဝတီဒေသများ၌လည်း မြို့ပြများအဆင့်ဆင့်ပေါ်လာကြသည်။ ယင်းမြို့ပြများတွင် ကုသိမမဏ္ဍလ (ပုသိမ်) ၃၂-မြို့၊ ဟံသာဝတီ မဏ္ဍလ (ဟံသာဝတီ ပဲခူး) ၃၂-မြို့၊ မုတ္တမ မဏ္ဍလ(မုတ္တမ) ၃၂ - မြို့ ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

ယင်းမဏ္ဍလ ၃-ရပ်အတွင်း နေထိုင်ကြသော မွန်များသည် စကားတူ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း နေထိုင်ရာအရပ်ဒေသကို အစွဲပြု၍ အစု(၃)စု ကွဲပြီး မွန်(၃)ရပ် ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတွင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်း (၁၃၅)မျိုးရှိသည့် အနက် လူမျိုးစု အများဆုံးမှာ ချင်းလူမျိုး (မျိုးကွဲ ၄၀ရှိသည်)

၉၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဖြစ်ပြီး လူမျိုးစုအနည်းဆုံးမှာ မွန်လူမျိုး (တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသည်) ဖြစ်သည်ဟု သိရှိရသည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာပေါရဏအဆိုပြုချက် တစ်ရပ်ဖြစ်သော လူမျိုးတစ်ရာ တစ်ပါးကို ရေတွက်ပြရာ၌ (ကုလားခြောက်ဆယ်၊ ရှမ်းသုံးဆယ်၊ မြန်မာသတ္တ မွန်လေးဝ) ဟု မွန်လေးမျိုး ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဓမ္မူတံဆိပ်ကျမ်းတွင် မွန်လေးမျိုးကို မွန်တ၊ မွန်ညန်၊ မွန်နန်၊ မွန်သိ ဟုဖော်ပြထားခြင်းဖြင့် မွန်လေးမျိုး ရှိကြောင်း အတည်ပြုထားသည်။ အချို့မွန်များက မွန်လေးမျိုးကို ဖော်ပြရာ၌ မွန်ဒိုင်၊ မွန်ဒ၊ မွန်ည၊ မွန်ချ ဟူ၍ ဖော်ပြကြသည်။ မွန်ချဟူသည် (ကရင်) ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ အဓိပ္ပါယ်ကား ကရင်သည် မွန်တို့၏ အကိုအရင်းဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ရာတွင် အများအားဖြင့် မွန်(၃) ရပ်ရှိသည်ကိုသာ အတည်ပြုကြသည်။ မွန်တို့ ကလည်း မွန်မျိုး တစ်မျိုးတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ကလျာဏီကျောက်စာလာမဏ္ဍလ ၃-ရပ် တွင် နေထိုင်မှုကို အစွဲပြု၍ မွန်၃-ရပ်အဖြစ် ဖော်ပြကြသည်။ မွန် ၃-ရပ်ကို ဖော်ပြရာ၌ သာသနာလက္ခာရ စာတမ်း၌ မွန်တိ၊ မွန်စ မွန်ညဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ အချို့က

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၉၅

မွန်ည၊ မွန်န၊ မွန်အ ဟူ၍ အဆိုပြုကြသည်။ မွန်တို့ကမူ မွန်
 ခိုင်၊ မွန်ဒ၊ မွန်ည ဟူ၍သာ ဖော်ပြကြသည်။ ပုသိမ်မွန်ကို မွန်ည
 ဟံသာဝတီမွန်ကို မွန်ခိုင်၊ မုတ္တမမွန်ကို မွန်ဒဟုခေါ်သည်။
 အချို့ကလည်း ပုသိမ်မွန်ကို မွန်ခိုင်၊ ဟံသာဝတီမွန်ကို မွန်ည
 မုတ္တမမွန်ကို မွန်ဒဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ အချို့ကမူ ပုသိမ်မွန်
 ကို မွန်ဒ၊ ဟံသာဝတီမွန်ကို မွန်ခိုင်၊ မုတ္တမမွန်ကို မွန်ညဟု
 သတ်မှတ်ကြပြန်သည်။ မွန် ၃-ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဝဝင်၌ ပုသိမ်
 မွန်ခိုင်၊ ဥက္ကလာပ ဟံသာဝတီ မွန်ဒ၊ မုတ္တမ မွန်ည ဟုဖော်
 ပြထားသည်။

ဒေသ ၃-မျိုးတွင် နေထိုင်မှုကို အစွဲပြု၍ မွန်(၃)ရပ်
 ကွဲပြားသွားသကဲ့သို့ ရိုးရာပသမှုတွင်လည်း ကွဲပြားလျက်ရှိ
 နေကြပြန်သည်။ မွန်ခိုင်-အုန်းသီး၊ မွန်ဒ-ပိတ်၊ မွန်ည-
 ကျည်တောက် ခြင်းပလုံးတို့ဖြင့် ရိုးရာကို ထိန်းသိမ်းကြောင်း
 အချို့က ဆိုကြပြီး အချို့ကမူ မွန်ခိုင်-အဝတ်၊ မွန်ဒ-ကျည်
 တောက်၊ ခြင်းပလုံး မွန်ည-အုန်းသီးတို့ဖြင့် ထိန်းသိမ်း ပသ
 ကြကြောင်း ဆိုပြန်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် အဆိုမည်မျှပင်
 ကွဲပြားကြစေကာမူ ပုသိမ်မွန်များကားခြင်း ပလုံးကျည်တောက်

၉၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

နှင့် နတ်အဝတ်အစားများကို သိမ်းဆည်းထားခြင်းဖြင့် ရိုးရာ
 ကို ထိန်းသိမ်းကြသည်။ ဟံသာဝတီ မွန်တို့ကား အုန်းသီးကို
 ချိတ်ဆွဲခြင်းဖြင့် ရိုးရာကို ထိန်းသိမ်းကြသည်။ ပုတ္တမ မွန်တို့
 ကား နတ်ကွန်းဆောက်၍ ရိုးရာကိုထိန်းသိမ်းကြသည်။ အထူး
 မှာ ဖော်ပြပါ မွန် (၃) ရပ်တို့ နေထိုင်ခဲ့ရာ မဏ္ဍလ (၃) ရပ်တွင်
 မြို့ပေါင်း (၃၂)မြို့စီ ရှိကြောင်း ဖော်ပြကြသော်လည်း မြေမျိုး
 လွင်၏ မွန်ဘသဓလေ့ နိဒါန်း၌ မူရင်းမြို့ အပါအဝင် (၃၃)မြို့စီ
 ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းမြို့များကို ဖော်ပြရာ၌ ပုအမျိုး
 မျိုးကွဲနေကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဤ၌ မွန်ဘဝဓလေ့နိဒါန်း
 ပါ အမည်များကို ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

မဏ္ဍလ ၃၊ မြို့ ၉၉ မြို့

မုတ္တမအပါအဝင် မုတ္တမ မဏ္ဍလ ၃၃ မြို့

၁။ ကွန်းမြို့	၂။ ယားမြို့
၃။ ဘင်လိုင်မြို့	၄။ ဝင်ယော်မြို့
၅။ မော်လမြိုင်မြို့	၆။ ဝါဂရူမြို့

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၉၇

၇။ လဝွန်ဗျည်းမြို့	၈။ ကျိုင်းမြို့
၉။ ကော့မြို့	၁၀။ ဘီလူးကျွန်းမြို့
၁၁။ ရေးမြို့	၁၂။ အထရံမြို့
၁၃။ မြိုင်မြို့	၁၄။ ဒုံဝန်းမြို့
၁၅။ ကြိတ်မြို့	၁၆။ ဒုံတမိမြို့
၁၇။ အီဗျစ်မြို့	၁၈။ လမိမြို့
၁၉။ တောင်ပို့မြို့	၂၀။ ကျိုက်တိုက်ကုလားမြို့
၂၁။ ခရဲမြို့	၂၂။ သဒိုင်းမြို့
၂၃။ ဂွယ်ရဲမြို့	၂၄။ ထားကျိုင်းမြို့
၂၅။ ယင်းငြိမ်မြို့	၂၆။ အိဝဲမြို့
၂၇။ လှိုင်းဘွဲမြို့	၂၈။ ယင်းအံ့မြို့
၂၉။ ကော့ပိန်းမြို့	၃၀။ လံပိုင်မြို့
၃၁။ မြဝတီမြို့	၃၂။ ပေါင်မြို့
၃၃။ မုတ္တမမြို့	

၉၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဟံသာဝတီအပါအဝင် ဟံသာဝတီ ၃၃ မြို့

၁။ ဟံသာဝတီမြို့	၂။ ကျောက်မော်မြို့
၃။ အင်းမြို့	၄။ ဒုံလရစ်မြို့
၅။ ကျည်းကူမြို့	၆။ စစ်တောင်းမြို့
၇။ ဒင်းပဲမြို့	၈။ လွဲတုံမြို့
၉။ အသာမြို့	၁၀။ မော်လုံမြို့
၁၁။ လကွန်ဗျည်းမြို့	၁၂။ အာခရိန်မြို့
၁၃။ မအူမြို့	၁၄။ ရမ္မနဂိုမြို့
၁၅။ ရမ္မာဝတီမြို့	၁၆။ မှော်ဘီမြို့
၁၇။ လိုင်မြို့	၁၈။ တောင်လင်းမြို့
၁၉။ ထန်းတောကြီးမြို့	၂၀။ တီတွတ်မြို့
၂၁။ လေးဌမြို့	၂၂။ လောင်တူမြို့
၂၃။ ဘားအိုင်မြို့	၂၄။ ရဲခွဲမြို့
၂၅။ မောရဉ္စယမြို့	၂၆။ တင်ပေါင်မြို့
၂၇။ မင်းရဲလှမြို့	၂၈။ ကောလိယမြို့
၂၉။ ပိုင်တာမြို့	၃၀။ ဝင်မြိုင်မြို့
၃၁။ ယွန်းလင်းမြို့	၃၂။ တုံခန်းမြို့
၃၃။ ဟံသာဝတီကန်မြို့	

မြန်မာနိုင်ငံမွန်များ

၉၉

ပုသိမ်အပါအဝင် ကုသိမမဏ္ဍလ ၃၃ မြို့

- ၁။ ကျွန်စံတည်မြို့ (ဟိုင်းကြီး)
- ၂။ ကျွန်မော်သရဲ (မော်တင်)
- ၃။ ကျွန်ခရိုင် (ဘုရားလှဆင်ကူ၊ ကျုံကူ)
- ၄။ ကျွန်ထူပါရုံ (ကမ်းဖြူမြစ်တစ်ရာ)
- ၅။ လေကျိုက်တဂေါ် (ကျောက်သင်္ဘော) (ကျိုက်လေတမော်)
- ၆။ ပဗ္ဗမေတ္တာကျွန်ပထော် (ပဗ္ဗမေတ္တာ ပန်းမဝတီ)
- ၇။ ကျွန်အမွန် (မြောင်းမြ-ဆိပ်ကြီး)
- ၈။ ကျွန်အဝန် (ကျုံးတုံး ကံကြီး)
- ၉။ ကျွန်လဲထော် (မြောင်းမြမြို့ဟောင်း)
- ၁၀။ ကျွန်ဖိ (သယောင်းချောင်း)
- ၁၁။ ကျွန်စော (တခေါင်း/တကောင်း)
- ၁၂။ ကျွန်ပိ (ချောင်းသုံးခွ၊ ကျုံတရော်၊ ကျုံပျော်)
- ၁၃။ ကျွန်မော်တောတလျော် (တောင်လုံ)
- ၁၄။ ကျွန်သဘော (ရေကြည်ပန်းတော)
- ၁၅။ ကျွန်ပတိသာရဝေါမြို့ကွင်း (ဟင်္သာတ)
- ၁၆။ ဘုရားကြီးသံတေတကွန် (ဒဗ္ဗိ)

၁၀၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

- ၁၇။ ကျိုက်တုံလုံနံတော (မြန်အောင်)
 ၁၈။ ကျိုက်ပြိုတောင် (ကျိုက်ထော် အင်္ဂပူ အုတ်ဖို)
 ၁၉။ ကျိုက်ဋုသုနန္ဒ (မန်းကြား)
 ၂၀။ ကျိုက်မင်းပတော (ကျောက်ချောင်းငယ်)
 ၂၁။ ကျိုက်အဝန်ကျိုတုံ (ဘုရားကြီး)
 ၂၂။ ကျိုက်ခရံဂဟေနံ (ခေနံ)
 ၂၃။ ကျိုက်သထော (ခသောဒရာ) -
 ၂၄။ ကျိုက်တောင်တော (ပန်းတော်)
 ၂၅။ ကျိုက်ခတော်တုံ (ထန်းဘူး)
 ၂၆။ ကျိုက်ခရံတော်ကျိုက်ဖြူ (သိမ်ချောင်း)
 ၂၇။ ကျိုက်တံတလဲတဝေါ (ကျောက်ချောင်း)
 ၂၈။ ကျိုက်တည်မုနောသမြင်တုံ (ပန်းတနော်)
 ၂၉။ ကျိုက်သလွန် မွန်ဒေါင်းဖြူ (ခနုဖြူ)
 ၃၀။ ကျိုက်အန္တာပူရ (ညောင်ပင်သာ လွန်)
 ၃၁။ ဆိပ်ကြီး

၃၁ - မြို့သာ ရှာတွေကြောင်း အမှာလာရှိသည်။ မူကွဲ၌
 လည်း ၃၁ - မြို့သာရှိ ကြောင်းဆိုသည်။

ခေတ်ဦးရှေးမွန်များ

၁၀၁

ပုသိမ်ရာဇဝင်သစ်ပါ အောက်ပါ ၂ မြို့ပေါင်းက ၃၃ မြို့
ဖြစ်သည်။

၃၂။ မြောင်းမြ

၃၃။ ပုသိမ်

အပိုင်း (၃)

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

ရှေးမွန်တို့၏ ယုံကြည်မှု

လူဟူသမျှ ယုံကြည်မှုနှင့် မကင်းနိုင်ဖြစ်သည်။ ယုံကြည်
မှု နောက်တွင် ကိုးကွယ်မှုလည်း မကွေမကွင်းနှင်း၍ လိုက်လာ
သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ဘာသာယုံကြည်မှုများ
လူဘောင်လောကတွင် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းဖြစ်သည်။
သို့ရာတွင် ရှေးဦးကာလ လူသားများ၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများ
မှာ အကြောက်တရား၊ အမျှော်တရားများကို အရင်းခံထားပြီး
ဦးတည်ရာ မရေမရာများကိုသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

၁၀၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင်က ဓမ္မပဒတွင် ရှေးဦးလူသားများသည်
ဘေးမှကြောက်ကြသောကြောင့် တော်တော် သစ်ပင် စသည်
များကို ရှိခိုးပူဇော်ခဲ့ကြပြီး နောက်ပိုင်းတွင် နတ်ကွန်းများပါ
ဆောက်လုပ်၍ တော်စောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ သစ်ပင်
စောင့်နတ် စသည်များအဖြစ် ကိုးကွယ်ကာ ပူဇော်ပသမှုများ
ပြုခဲ့ကြသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။ ခေတ်သစ်သမိုင်းပညာ
ရှင်များကလည်း ရှေးဦးလူသားများသည် မိုးကြိုးပစ်ခြင်း၊
ခဲကြီးခြင်း၊ မိုးသည်းထန်ခြင်း၊ လေထန်ခြင်း၊ မီးတောင်ပေါက်
ခြင်း၊ ဥက္ကာပျံခြင်း စသော သဘာဝတရားများကို မမြင်ရသော
တန်ခိုးရှင်နတ်ဘုရား တစ်ဦးဦးက အမျက်ထွတ်၍ ပြုလုပ်သည်
ဟု ယုံကြည်ကြပြီး ၎င်းတို့ အမျက်ပြေစေရန် ယင်ပူဇော်မှုများကို
ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ဟု မှတ်ချက်ပေးထားကြသည်။

လူသမိုင်းကို ကြည့်ပါက သမိုင်းမတင်နိုင်မီ ကျောက်
ခေတ်ကာလ လူသားများ၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုမှာ မွန်ဝါး
ခွဲသော်လည်း သမိုင်းတင်နိုင်သည့်ခေတ်တွင် လူသားများ၏
ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုမှာ ပီပြင်ထင်ရှားလာသည်။ (ဘီစီ - ၅၀၀၀)
က ပေါ်ခဲ့သော ရှေးအီဂျစ်တို့သည် တစ်အုပ်စုနှင့် တစ်အုပ်စု

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

အမြဲတိုက်ခိုက်လျက် ရှိကြသည့်။ အုပ်စုတိုင်းတွင် အမှတ်
 အသား အရုပ် (၁)ခုစီရှိရာ နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းအမှတ်အသား
 အရုပ်များသည် ၎င်းတို့၏ နတ်ဘုရားဖြစ်လာသည်။ (သော့)
 ခေါ် (သစ်တောက်ငှက်)၊ (ဆီဘက်) ခေါ် (မိကျောင်း)၊
 (အနုဘစ်) ခေါ် (ခွေးအ)၊ (ဘက်) ခေါ် (ကြောင်) တို့သည်
 ၎င်းတို့၏ နတ်ဘုရားများပင်ဖြစ်သည်။ အိဂျစ် ပြည်ထောင်စု
 ဖြစ်လာသောအခါ (ဇေး) ခေါ် နေနတ်ဘုရားနှင့် အိုဆီရစ်
 ခေါ် နံးမြေနတ်ဘုရားတို့ ထင်ရှားလာပြန်သည်။ အိဂျစ်နှင့်
 ခေတ်ပြိုင် ဆူးမာရီယန်းတို့သည်လည်း နတ်ဘုရားအမျိုးမျိုး
 ကိုပင် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးဂရိများလည်း နတ်ဘုရားအမျိုး
 မျိုးကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြပြီး ဇေယု (ဇီယပ်) နတ်ဘုရားကိုမူ ဘုရား
 ချုပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ စစ်ကိုလိုလား
 တိုက်ခိုက်လေ့ရှိသော အဆီးရီးယန်းတို့ကမူ အာဆာ (အာဆူး)
 ခေါ်သော စစ်နတ်ဘုရားကို ဖန်တီး၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။
 ဘာသာရေးပေါ်ပေါက်လာသောအခါ၌လည်း ရွေးဦးစွာ
 ပေါ်လာသော ဗြာဟ္မဏဘာသာတွင် နေ၊ ဇေ၊ လေ၊ မီး စသော
 သဘာဝတရား အမျိုးမျိုးကိုပင် နတ်ဘုရားများအဖြစ် ဖန်တီး၍
 ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ယနေ့လူသားလောကတွင်

၁၀၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ဘာသာတရားသည် ယုံကြည်ကိုးကွယ်ရန်အတွက် အဓိက
ပဓာနကျလျက်ရှိနေသည်။ အချို့ကမူ ဘာသာပဲ့ပူဖြင့် မိမိဘဝ
ကို ထိန်းကြောင်းပေးခဲ့ကြသည်။ ယင်းဘာသာပဲ့ ယုံကြည်မှု
သည်ပင် ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုဖြစ်တော့သည်။ ယင်းယုံကြည်
မှုနောက်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ကြည်ညိုမှုမှ တစ်ဆင့် ကိုးကွယ်မှု
လည်း ဆက်လာသည်သာဖြစ်သည်။

အလားတူ မွန်လူမျိုးများသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံ
ကြည်ကိုးကွယ်မှု မရရှိမီက နတ်အမျိုးမျိုး ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု
ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး
သမားများပီပီ လယ်ယာနတ်ကိုလည်း ယုံကြည်ပသခဲ့ကြောင်း
သိသာနိုင်သည်။ မွန်လူမျိုးများသည် လယ်သမားများဖြစ်
ကြောင်းကို ယနေ့ခေတ်မွန်များက မိမိတို့ ဝတ်ဆင်ကြသော
ပုဆိုးတွင် ဂုဏ်ဖော်ထားသည်။ ရှေးမွန်များသည် ဘောင်းဘီပွ
ကို ဝတ်ဆင်ကြသော်လည်း၊ ယနေ့မွန်လူမျိုးများ ဝတ်ဆင်သော
ပုဆိုးတွင် ဖြူစင် ရဲရင့်မှု အရောင်အသွေးများဖြင့် အမွမ်းတင်ပြီး
လယ်ကွက်များကို ဖော်ကျူးထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။
နောက်ပိုင်းတွင် မွန်များသည် အိန္ဒိယမှ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၀၅

ပူဖြင့် ရောက်ရှိလာကြသော တေလဂူ များနှင့် ဆက်သွယ်မိသောအခါ ငြာဟွဏဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကိုလည်း ရရှိခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ခံယူရရှိပုံ

မွန်လူမျိုးများ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ခံယူရရှိပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပါမောက္ခလု(စ်)က ရာမညဒေသ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ မထွန်းကားမီ အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာကပင် ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားလျက် မွန်ခမာစကားပြောသူများသည် အရှေ့မြောက် အိန္ဒိယသို့ မိုးရေသောက်လယ် အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးနည်း ပညာကို ပေးခဲ့၍ အရှေ့မြောက် အိန္ဒိယမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို ရရှိခဲ့ကြောင်း ထင်မှတ် ဖွယ်ရှိသည် ဟုဆိုသည်။ အမှန်မှာ မွန်လူမျိုးများ ဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည် ကိုးကွယ် မှု ရရှိခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်တော်မူပြီးစ အချိန်လောက်ကပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ မြတ်စွာဗုဒ္ဓသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ (ဘီစီ - ၅၈၉) ၌ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပြီးနောက် (၄၉)ရက် မြောက် လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ စံနေတော်မူခိုက် မြန်မာနိုင်ငံ

၁၀၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဥက္ကလာနေပုဒ်မှ တမုဿဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်ရေးအတွက် လှေသင်္ဘောဖြင့် သမုဒ္ဒရာကို ကူးကြပြီး အိန္ဒိယသို့ ရောက်သောအခါ လှည်းဖြင့် ဆက်လက် သွားကြရာတွင် မိခင်တော်စပ်ခဲ့ဖူးသော ဘုဗ္ဗစိုး (ရုက္ခစိုး) နတ် သမီး၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ မြတ်စွာဘုရားထံရောက်၍ လှူဒါန်းကြရပြီး လူသားလောကတွင် ပထမဦးဆုံး ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ (ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ ဘုရား တရားနှစ်ပါး ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု) ကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ ဆံတော် (၈) ဆူကိုပါ ရရှိခဲ့သဖြင့် သိင်္ဂီတ္ထရ ကုန်းတော်ပေါ်တွင် ထိုနှစ် တပေါင်းလဆန်း (၁၄) ရက် (မွန် သမိုင်းဟောင်း တစ်စောင်၌ - ၁၅ ရက်) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌ အပေါ် ဖိနပ်တော် ၃၃ - တောင် ဉာဏ်တော် ၄၈ - တောင်ရှိ စေတီ တည်ထား၍ ဌာပနာခဲ့ကြသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော် မွန်ကျောက်စာ (၁) မျက်နှာ၌ တမု ဿဘလ္လိက ညီနောင်တို့သည် ဆံတော် (၈) ဆူကို ရရှိပြီး အပြန် ခရီးတွင် ဆံတော် (၂)ဆူကို အဇ္ဈတ္တနဂရမင်း၊ ကောက်ယူ ပြီးနောက် (၂)ဆူကို နာဂရာဇ်မော်တွင် နဂါးမင်း ခိုးယူကြောင်း အသိတဉ္စနမြို့ (ဒဂုန်) သို့ ရောက်သောအခါ တမ္ပဂုတ္တတောင်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၀၇

ထိပ်၌ ဌာပနာ၍ စေတီတည်ခဲ့ကြောင်း၊ နှစ်ပေါင်းကြာလာသောအခါ စေတီတော်ကို ချဲ့နွယ်ပိတ်ပေါင်းဖုံးလွှက်ရှိခဲ့ရာ သာသနာပြု သောဏထေရ် ဥတ္တရထေရ်ရှင်များ ရောက်ရှိလာသောအခါ မထေရ်များ၏ ညွှန်ပြချက်အရ သုဝဏ္ဏဘူမိဘုရင် သီရိမာသောက (သီရိဓမ္မာသောကဟူ၍လည်းခေါ်) မင်းက ပြည်သူများနှင့်အတူ ချဲ့နွယ်များကို ရှင်းလင်း၍ စေတီကို ပြုပြင်ခဲ့ကြောင်း နောက်ပိုင်း၌ မွန်ဘုရင် အဆက်ဆက်က စေတီကို၎်၍ အဆင့်ဆင့် ပြုပြင်မွမ်းမံ တည်ထားခဲ့ရာ ယခုအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဤ၌ သမိုင်းတွင် ကုန်သည် ညီနောင်တို့သည် ဆံတော် (၈)ဆူ ရရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ ဦးခေါင်းတော်ကို သုံးသပ်တော်မူရာ၌ လက်တော်၌ ကပ်ငြိပါလာသော ဆံတော်ဟူ၍မျှသာ ဖော်ပြထားသည်။ အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌ ဆံတော်တစ်ဆုပ်ဟု ဖော်ပြသည်။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ဧကနိပါတ် အဋ္ဌကထာ စသောကျမ်းများတွင် သမိုင်း၌ ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ဆံတော် (၈) ဆူဟု ဖော်ပြသည်။

၁၀၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တဖုဿဘလ္လိက

တဖုဿ ဘလ္လိကကုန်သည် ညီနောင်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍
 ယခုခေတ် သုတေသီအချို့တို့ အဆိုကွဲလျက်ရှိကြသည်။ ရွှေတိဂုံ
 စေတီတော်တွင် တဖုဿဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့ ယူ
 ဆောင်ခဲ့သော ဆံတော် (၈)ဆူ ဌာပနာခဲ့ကြောင်းကို မြန်မာ
 နိုင်ငံတွင် ဘုရင်များနှင့်တကွ ရဟန်းရှင်လူအားလုံးက ရှေး
 ပဝေသကီကာလမှစ၍ ခေတ်အဆက်ဆက် သံသယကင်းရှင်း
 စွာဖြင့် လက်ခံထားခဲ့ကြသည်။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊
 သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ စွယ်စုံကျော်ထင်၊ သာသနဗဟုသုတပွကာသနီ
 စသော သာသနာရေးဆိုင်ရာ ရှေးစာဟောင်းကျမ်းများတွင်
 လည်း တဖုဿဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ရာမည
 တိုင်းသားဖြစ်ကြောင်း ရေးသားခဲ့ကြသည်။ မင်းတုန်းမင်း
 လက်ထက် မှန် နန်းတော်ကြီး ရှေးဇေတဝန်ဆောင် တော်ကူး
 တွင် ရဟန်းရှင်လူ ပညာရှိများ ညှိနှိုင်းရေးသားသော
 ဒုတိယမဟာရာဇဝင်ခေါ် ကုန်းဘောင်ခေတ် ရာဇဝင်ကြီးတွင်
 လည်း ရာမညတိုင်း ပေါက္ခရဝတီ မည်သော အသိတဉ္စနမြို့သား
 တဖုဿဘလ္လိကတို့ သင်္ဘောဖြင့် သွားပြီး အိန္ဒိယရောက်သော

အခါ လှည်းဖြင့် ဆက်လက်ထွက်ခွာသွားရာ ဘုရားထံရောက်ပြီး ဆံတော် (၈)ဆူရကြောင်း၊ အပြန်တွင် အဇ္ဈတ္တနဂရမြို့သို့ ရောက်ရာ အဇ္ဈတ္တနဂရမင်းအား ဆံတော် (၂)ဆူပေးခဲ့ရပြီး ပုသိမ်မော်တင်စွန်း နာဂရာဇ် အမော်တွင် နဂါးမင်း (၂)ဆူ ခိုးယူရာ ကျန်ဆံတော် (၄)ဆူကို ပင့်ကာ အသိတဉ္စနမြို့၏ အရှေ့မျက်နှာ (၉၉) ကုန်း အရံရှိသော သိင်္ဂီတ္ထရကုန်းထက်၌ ဌာပနာပြီး ခွေ၊ ငွေ၊ မိုးကြိုး၊ ကြေး၊ သလွဲ၊ ကျောက်ဖြူ အုတ်များဖြင့် ငုံ၍ စေတီတည်ကြောင်း၊ သရေခေတ္တရာ ဘုရင်ဒွတ္တပေါင်မင်း အလုံးအရင်းဖြင့်လာ၍ စေတီကိုပူဇော်ကြောင်း၊ နောက် ရာမညတိုင်း၌ သာသနာကွယ်သဖြင့် စေတီမှာ တောချုံဖုံးအုပ်ခဲ့ပြီး သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ပါတလိပုတ် သီရိဓမ္မာသောကမင်းအား သိင်္ဂီတ္ထရကုန်း၌ စေတီရှိကြောင်း ပြောကြားသဖြင့် မင်းကြီးလာ၍ ပူဇော်ကြောင်း၊ ပုဂံပျူစောထီးမင်းနှင့် အနုရုဒ္ဓါမင်းတို့လည်း အလုံးအရင်းဖြင့်လာ၍ ပူဇော်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မှတ်ချက် - စာကိုယ်၌ ပါတလိပုတ် သီရိဓမ္မာသောကမင်းဟု ဖော်ပြထားသော်လည်း အမှန်မှာ သထုံ သီရိဓမ္မာသောက (သီရိမာသောက) မင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

မျက်မှောက်ခေတ် သုတေသီအချို့က တဖုဿဘလ္လိက ညီနောင်တို့၏ နေရင်းဒေသနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးမျိုး တင်ပြ လာကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ အန္တရာဇဝင် သုတေသနဂျာနယ် အတွဲ - ၂၇ (၁၉၆၁ - ၆၂) တွင် အသော ကကုမာရတ် ဆိုသူက အိန္ဒိယနိုင်ငံ သြရိဿခရိုင် ကုဘက်စ် ဒေသတွင် ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများ ရှိသည်ကို ထောက်ဆ၍ တဖုဿဘလ္လိက ညီနောင်တို့သည် ထိုဒေသ သားများဖြစ်သည်ဟု ရေးသားထားကြောင်းဖြင့် ရှေးဟောင်း မြန်မာရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ တောင်ဥက္ကလာပ စေတီ တော် သမိုင်းတွင်လည်း၊ သမိုင်းသုတေသီတစ်ဦး ဖြစ်သူ ရှိင်း (စ်) ဒေးဗစ် က “ဥက္ကလာသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အရှေ့ဘက်ကမ်း ခြေ ယခုအခေါ် သြရိဿပြည်နယ်၏ ရှေးဟောင်းအမည်ဖြစ် ကြောင်း၊ အလားတူ အခြားသုတေသီ တစ်ဦးဖြစ်သူ ကမ်နင်ဂမ် ကလည်း ထိုအချက်ကိုပင် အတည်ပြုပြောကြောင်း ဖော်ပြ ထားပြီး ဒေါက်တာ ဖေါ်ချမ်မာကမူ တဖုဿဘလ္လိက ညီနောင် တို့ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကို ကူးပြီးမှ ရောက်ရှိသော (အိန္ဒိယနိုင်ငံ) ဥက္ကလာသည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ တည်ရှိခဲ့သော ရှေး အခါက ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့နေရာ ဥက္ကလာအရပ်နှင့် တစ်ခုတည်း

ဗုဒ္ဓတို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၁၁

မဟုတ်၊ ထိုဟိန္ဒူလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ အရပ်ကို ဥက္ကလာဟု
 ခေါ်တွင်သည်မှာ (အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ) ဥက္ကလာဒေသကို အစွဲပြု၍
 ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ အပရပူရ ဟံသာဝတီ
 သဒ္ဓမနဂါ စသည်တို့ကဲ့သို့ ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့က မြန်မာနိုင်ငံတွင်
 ရှေးဟောင်း အိန္ဒိယ အမည်များကိုပေးကာ ပုည့်ခေါ်ကြသည့်
 အစဉ်အလာအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု တင်ပြခဲ့ကြောင်း၊
 ဒေါက်တာဖော်ချပ်မာ အဆိုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ရှေး
 အခါက ဥက္ကလာရှိခဲ့သည်ကို သိရှိနိုင်ကြောင်းဖြင့် ဆက်လက်
 ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ယင်းနိုင်ငံခြားသားများ၏ အဆိုများနည်းတူပင် မြန်မာ
 သုတေသီအချို့ ကလည်း ဥက္ကလာပသည် မြန်မာနိုင်ငံမဟုတ်၊
 အိန္ဒိယနိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဩရိသပြည်နယ်
 ကုဘက်အရပ်၌ ယခုအခေါ် ဥတ်ကလသည်ပင် ပိဋကတ်လာ
 တဖုဿဘလ္လိကတို့၏ နေရပ်ဒေသဖြစ်ကြောင်း ယင်းကုဘက်
 တောင်များ၌ ဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများ ယနေ့တိုင်
 ရှိသေးကြောင်းဖြင့် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

မော်လမြိုင် တောင်ပေါက်ဆရာတော် အရှင်စက္ကပါလ

၁၁၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကမူ တိုင်းအမည် ဥက္ကလ ရှေးမြို့တော်အမည် အသိတဉ္စန
ယခု မြို့အမည် ဓေတလီတည်ရာဌာနကား ဘင်္ဂလားအနောက်
တောင်ဘက် သြရိဿပြည်နယ် ဒီစကြိတ်စီရင်စုနယ်ပယ်များ၌
တည်ရှိကြောင်း၊ ယင်းဒေသ၌ ရှေးဟောင်းစေတီ ၅ ဆူနှင့်
အာသောကမင်း၏ ကျောက်စာကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဟူယင်ဆန်
က မှတ်တမ်းရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရကြောင်း၊ ဥဒယဂီရိ
နှင့် ခဏ္ဍဂီရိတောင် ၂ လုံးပေါ်၌လည်း ဗုဒ္ဓကျောင်းနှင့် ကျောက်
စေတီတစ်ဆူရှိကြောင်း၊ မြန်မာတို့ခေါ်သော ဥက္ကလာပမြို့ကား
ထိုအိန္ဒိယမှ ပြောင်းလာကြသော လူမျိုးတို့က သူတို့၏နေရင်း
ဌာန ဥတ်ကလအမည်ကိုယူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း ဖြစ်နိုင်
ကြောင်းနှင့် တပုဿဘလ္လိကတို့သည် မိမိတို့၏နေရပ်မှ မဇ္ဈိမ
သို့ လှည်းဖြင့်သွားရာ ဥရုဝေလတောသို့ရောက်၍ ဇာတိဥတ်က
လသို့ ပြန်ကြပြီး ဆံတော်နှင့်တကွ ပဝတ္တိဌာန မြန်မာနိုင်ငံ
ဥက္ကလာပသို့ရောက်သောအခါ ဒဂုံဆံတော်စေတီကို တည်ကြ
သည်ဟု မှတ်ယူဖွယ်ရှိကြောင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်
စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဆရာ
တော်၏ ရေးသား ဖော်ပြချက်သည် အိန္ဒိယရှိ မွန်မျိုးနွယ်များကို
ရည်ရွယ်ဟန်ရှိသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ သြရိဿပြည်နယ် ကုဘက်

ဓမ္မနိတို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၁၃

အရပ်၌ ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓသာသနိက အဆောက်အအုံများကို
တွေ့ရှိရုံမျှဖြင့် တဖုဿဘလ္လိကတို့၏ နေရင်းဒေသ ဖြစ်နိုင်
သည်ဟု ရေးသား ဖော်ပြနေကြခြင်းမှာ အထင်ဖြင့် ရေးသား
ဖော်ပြ နေကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်
မွန်ခမာများ၏ မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီကပင် ဒေသအနှံ့ အပြား
သို့ ကျယ်ပြန့်စွာ သွားလာရောက်ရှိ နေထိုင်ကြသော လမ်း
ကြောင်းများပေါက်နေပုံသမိုင်းကို မသိသောကြောင့် အိန္ဒိယ
နိုင်ငံသားဖြစ်သည်ဟု အထင်ဖြင့် ကောက်ချက်ချကြခြင်းလည်း
ဖြစ်နိုင်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ
ပြုစုထုတ်ပြန်ချက်အရ အိန္ဒိယတွင် အာသောကမင်းကြီးလက်
ထက် မတိုင်မီက တည်ထားသည့် စေတီတော်ဟောင်း ၂-ဆူ
သာရှိပြီး ကျန်စေတီများမှာ အာသောက မင်းလက်ထက် စေတီ
များဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာပြည်နယ် (ယခုမြန်မာနိုင်ငံ) တွင်မူ
သမိုင်းဝင် စေတီပုထိုး (၁၉၃) ဆူရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်
ဟု ကန်ကြီးစေတီသမိုင်းနိဒါန်း၌ ဖော်ပြထားသည်ကို
တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းအိန္ဒိယ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာန၏
ထုတ်ပြန်ချက်အရ ကုဘက်စ်ဒေသရှိ ရှေးဟောင်းဘုရားစေတီ
ကျောင်းကန်စသော သာသနိကအဆောက်အအုံများသည်

၁၁၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

တဖုဿဘလ္လိက လက်ထက်မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားလာသည်။ တောင်ပေါက်ဆရာတော် ဖော်ပြသော ဟူယန်ဆိုင်၏ မှတ်တမ်းအရဆိုပါမူ အာသောကကျောက်စာပါ တွေ့ရှိရသည် ဟု ဆိုသောကြောင့် အာသောကမင်းလက်ထက် တည်ခဲ့သော သာသနိက အဆောက်အအုံများဖြစ်ကြောင်း ပို၍ထင်ရှားလာသည်။ ထိုအချိန်ကပင် မွန်ခမာများ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ကူးလူးသွားလာနေကြသဖြင့် တောင်ပေါက်ဆရာတော်၏ အယူအဆကို အမှန်ယူလိုက ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနိုင်ပါသေးသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဩရိဿပြည်နယ်ရှိ ကုဘက်အရပ်ကို တဖုဿ ဘလ္လိကတို့၏ မူရင်းဒေသအဖြစ် တစ်ထစ်ချယူဆရန် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

၎င်းတို့က တဖုဿဘလ္လိကတို့၏နေရင်းဒေသကို အိန္ဒိယရှိ ဥတ်ကလဟူ၍သာ ဖော်ပြထားကြသည်။ တောင်ပေါက်ဆရာတော်က အသိတဉ္စနမြို့တစ်ခုတိုး၍ ဖော်ပြထားသည်။ အမှန်မှာ အင်္ဂုတ္တရဇကနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၌ အသိတဉ္စနမြို့ဟု ဖော်ပြပြီး ဆံတော် (၈)ဆူကို ယင်းမြို့တံခါးဝ၌ စေတီတည်၍ ဌာပနာသည်ဟု ဖော်ပြသည်။ ထေရာပါဒါန်အဋ္ဌ

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၁၅

- ကထာ၌ ပေါက္ခရဝတိမြို့ဟု ဖော်ပြသည်။ ဝိနည်း မဟာဝါ ပါဠိ တော်၌မူ ဥက္ကလာဟု ဖော်ပြသည်။ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ဥက္ကလာလနပုဒ်ဟု ဖော်ပြသည်။ မွန်မြန်မာသမိုင်း အစောင်စောင်၌ သိဂုံတ္ထရကုန်းကို မြို့လေးမြို့၊ ချောင်းလေးချောင်း ဝန်းရံလျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားကြသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ရမ္မာဝတိမြို့နှင့် ဒီတိုးချောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် ပေါက္ခရဝတိမြို့နှင့်ပုဂ္ဂန်ဒီချောင်း၊ အနောက်ဘက်တွင် အသိတဉ္စနမြို့နှင့် အသိတဉ္စနချောင်း၊ မြောက်ဘက်တွင် ဥက္ကလာပမြို့နှင့် ငမိုးရိပ်ချောင်းတို့ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ချောင်း ၄ ချောင်း အမည်ကို ဖော်ပြရာ၌ အနည်းငယ်ကွဲသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ စစ်ကဲတော်မင်းဦးနော်၏ မွန်ရာဇဝင်နှင့် စေတီတော်သမိုင်းပေါင်း ချုပ်၌ မြို့လေးမြို့၊ ချောင်းလေးချောင်းနှင့် စစ်လျဉ်း၍ အရှေ့အသိတဉ္စန (သန်လျင်)မြို့နှင့် ဒေါပုံမြစ်၊ အနောက်ရမ္မာနဂရ (ဝါးတရာ)မြို့နှင့် ဝါးတရာမြစ်၊ တောင်ပေါက္ခရဝတိ (တွံတေး)မြို့နှင့်တွံတေးမြစ်၊ မြောက်ဘက်ဥက္ကလာပ (ဖောင်းလင်း) မြို့နှင့် ငမိုးရိပ်မြစ်အဖြစ် ဖော်ပြပြီး ပေါက္ခရဝတိ အမှန်သည် တွံတေးနှင့် ဘုရားကြီးစပ်ကြား၌၊ တရိဟကုမ္ဘ အမှန်သည် ဝါးတရာမြစ်ဖျား၌ရှိကြောင်း ယခုကုန်းရွာ ဖြစ်ကြောင်း

၁၁၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဖော်ပြထားသည်။ အချို့သမိုင်းတွင် ရမ္မာနဂရကို ဓညဝတီ၊ ဥက္ကလာပကို တရိဟကုမ္ဘဟု ဖော်ပြကြသည်။ အချို့သမိုင်းများ၌ သထုံ မော်လမြိုင်ဘက်ကို ရမ္မာနဂရ၊ ဟင်္သာတပုသိမ်ဘက်ကို အသိတဉ္စနဟူ၍ ဖော်ပြကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

ရာဇဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းတွင် ဥက္ကလာပ (ဒဂုံ/ရန်ကုန်) ကိုပင် ရှေးက ပေါက္ခရဝတီ အသိတဉ္စန ရမ္မာဝတီ တရိဟကုမ္ဘာခေါ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တဖုဿ ဘဏ္ဍိကတို့၏ နေရင်းဌာနကို ဖော်ပြရာ၌ အိန္ဒိယ ဒေသတွင် ကျမ်းဂန်လာအမည်များ မရှိဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ ရာမည ဒေသတွင်သာ ကျမ်းဂန်လာအမည်များနှင့် ကိုက်ညီသော အမည်များရှိသည်။ တွဲတေး ကော့ဗျားဘက်တွင် ဆံတော်ကြို စေတီဟောင်းများလည်း ယနေ့တိုင် အထင်အရှား ရှိနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် တဖုဿဘဏ္ဍိကတို့၏ နေရင်းဒေသသည် မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်ကြောင်း အဆိုက ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ ဖြစ်သည်။

အထူးမှာ ဥက္ကလာပစေတီတော်သမိုင်း၌ ဆောင်းပါး ရှင်တစ်ဦး၏ အဆိုကို ထပ်ဆင့်ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားရာ ယင်းဖော်ပြချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် သည်။

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၁၇

မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးထိုးသော (ရွှေတိဂုံ) ကျောက်စာချပ်တွင် အောက်ပါ ရေးသားဖော်ပြချက်များ ပါဝင်၏။ ရာမညအရပ်၌ ပေါက္ခရာဝတီ ဟူသော အသိတဉ္စနနဂိုပ်မည်သော ပြည်၌နေသော တဗုဿဘလ္လိကမည်သော ကုန်သည် နှစ်ယောက်တို့သည် ငါးရာကုန်သော ကုန်သည်တို့နှင့်တကွ သင်ဖော (သင်္ဘော) စီး၍ သမုဒ္ဒရာကို ကူး၍ ဥက္ကလရာင်သို့ ရောက်လေကုန်၏။ ထိုဥက္ကလရာင်ကသည် ဂှာဇ်ဖန် မဇ္ဈိမဒေသဖြစ်သော မဂဓရာင်သို့ သွားလို၍

အထက်ပါ ရေးသားဖော်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ရှိ ဓမ္မစေတီကျောက်စာ မူရင်းကို ဖတ်ရှုလို၍ သွားရာ ဖတ်၍မပြင်နိုင်သဖြင့် ရွှေတိဂုံ ဂေါပကအဖွဲ့ ပိဋကတ်တိုက်သို့ သွား၍ ဓမ္မစေတီကျောက်စာ စာအုပ်ရှိက ဖတ်ခွင့်ပြုရန် တောင်းခဲ့ရသည်။ ပညာရှင်နှင့် တွေ့ပါဆို၍ သွားရောက် တွေ့ဆုံပြီး ဓမ္မစေတီကျောက်စာကို ဖတ်ခွင့်ပြုရန် တောင်းခဲ့သည်။ ရွှေတိဂုံ (၁၇၀) မွန်ကျောက်စာ (မြန်မာပြန်) ကို ထုတ်ပေးသဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖတ်ရှုခဲ့ရ သည်။

ငါတို့ ဘုရားလောင်း မှီ .

အမည်ရ၍ . . . ပေါက္ခရာဝတီ . . . (အယ်လ်-၃၉) သူတို့သည် ကုန်သည်တို့၏ အကြီးအမှူး ဖြစ်သော သူကြွယ်သား ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ . . . ထို . . . ထိုသူနှစ်ယောက်တို့သည် . . . ၌ နေ၍ . . . သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌ (အယ်လ်-၄၀) ကုန်သည်ငါးရာနှင့်တကွ သင်္ဘောစီး၍ သမုဒ္ဒရာကို ကူးခတ် ပြီးလျှင် သွားရောက် လှည်းငါးရာ၌ ကုန်အပြည့် တင်၍ (အယ်လ်-၄၁) လှည့်လည်ကုန်၏။

အထက်ပါ မွန်ဘာသာ ကျောက်စာရေးသားချက်တွင် သမုဒ္ဒရာကို ကူးခတ်ပြီး ဟူ၍မျှသာ ပါရှိသည်။ ဥက္ကလာရောင် တို့ ရောက်ရှိသည်ဟူသော စကားပါသည်ကို မတွေ့ရ။ မြန်မာ ဘာသာ ကျောက်စာ ရှိ၊ မရှိ မေးရာ မရှိကြောင်း ဤစာအုပ် သာရှိကြောင်း ပြောပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကျောက်စာ အရေး အသား ၂ - မျိုးလုံးတွင် တဖုဿ ဘလ္လိကကို မြန်မာ နိုင်ငံသားအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။ အိန္ဒိယတွင် ဥက္ကလာရောင် ရှိသည်ဟုဆိုလျှင်လည်း ဝေါက်တာဖော်ချပ်မာ ပြောသကဲ့သို့ အိန္ဒိယ ဥက္ကလာပနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဥက္ကလာပသည် တခြားစီ သာဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖော်ချပ်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၁၉

ဟပြောသကဲ့သို့ အိန္ဒိယမှ ဟိန္ဒူများက မြန်မာနိုင်ငံ၌ လာရောက်
နေထိုင်ကြသောအခါ မိမိတို့၏ အိန္ဒိယရှိ မြို့အမည်ကို
မှည့်ခေါ်သည် ဟူသော အဆိုမှာ မွန်သမိုင်းနှင့် များစွာကွာခြား
နေသဖြင့် အမှန်ယူဆရန်မဖြစ်။ အိန္ဒိယမှ တေလဂူများသည်
သထုံခေတ်ဦးလောက်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းမြို့များမှ
တစ်ဆင့် စုမတြား ဂျားဗား သြစတြေးလျတိုင် ကုန်ကူးသန်း
ရောင်းဝယ်မှုဖြင့် သွားလာဝင်ထွက်ခဲ့ကြသည်မှာ မှန်ပါသည်။
တစ်ခါတစ်ရံ အခြေချနေထိုင်ရန် ကြိုးပမ်းကြရာတွင် ဒေသခံ
မွန်များ၏ တိုက်ထုတ်နှင်ထုတ်မှုကိုသာ ခံခဲ့ကြရသည်။ ထို့
ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥက္ကလာပ ဟံသာဝတီ စသောအမည်
များသည် ယင်း တေလဂူတို့ မှည့်ခေါ်ထားသော အမည်မဟုတ်
ဘဲ မွန်တို့ကိုယ်တိုင် မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြသော အမည်များသာ ဖြစ်
သည်။

အမှန်အားဖြင့် မွန်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်
အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြရာတွင် မဲခေါင်မဲနပ် မြစ်ဝှမ်းဒေသမှ တစ်
ဆင့် တိုက်ရိုက်ဝင်ရောက်အခြေချ နေထိုင်သည့် အုပ်စုရှိသကဲ့သို့
အိန္ဒိယမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်အခြေနေထိုင်သောအုပ်စုလည်း

၁၂၀

မွန်တို့ဌာနရာမည

ရှိသည်။ ဟိန္ဒူများ တေလဂူများမဟုတ်ပါ။ မွန်များသာဖြစ်သည်။
ယင်းမွန်များက မိမိတို့မူလနေထိုင်ခဲ့ရာ အိန္ဒိယဒေသ အမည်
များကိုယူ၍ မှည့်ခေါ်ကြသည်ဟုဆိုက ဖြစ်နိုင်ခြေရှိပါသေး
သည်။ တစ်ဖန် မွန်များသည် ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုကို ကောင်းစွာ
လက်ခံရရှိခဲ့သော လူမျိုးဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓစာပေလာ မြို့ရွာအမည်
များနှင့်တူသော မိမိတို့၏ မြို့ရွာအမည်များကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်
မှည့်ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်နိုင်သည်ကိုလည်း သတိပြုအပ်သည်။

ဤ၌ သိဝံတ္တရကုန်း၏ မြောက်ဘက်၌ ဥက္ကလာပမြို့
ရှိကြောင်းအဆိုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အချို့က ဗောဓိကုန်းမြောက်
ဘက်၌ အရှေ့အနောက်တန်းလျက် မြို့ရိုးသဏ္ဌာန် တံတိုင်း
ပျက်နှင့် ကျုံးသဏ္ဌာန် မြောင်းကြီးများကို ရှေးကတွေ့ရှိရသဖြင့်
ယင်းနေရာတစ်ဝိုက်ကို ဥက္ကလာပမြို့တော်ဟု ဆိုသင့်ကြောင်း
တင်ပြကြသည်။ အချို့ကမူ တံတားကလေးအရှေ့ဘက်ရှိ
တောင်ပူစာများ ၁၉၂၀-က ပြိုပျက်ခဲ့ရာ ရုပ်ပွားတော်များ
လူသုံးကြေးမုံများ လက်စွပ်ကြေးလင်ပန်းစသော ရှေးဟောင်း
လူသုံးပစ္စည်းများကို တွေ့ရှိရသည့်အပြင် နာဂလိုဏ်ဂူကုန်းကို
စစ်မဖြစ်မီက မြန်မာ ၁၂-ဆွေ သူဌေးဦးဘညွန့်က ဘုရားတည်ရန်

ပြေတူးရာ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ ရရှိခဲ့သဖြင့် ကမ္ဘာ့ကျောက်စာဌာနက ထိုဒေသအနီးအပါးတွင် ဆက်လက်တူးဖော်ရာ ရုပ်ပွားတော်များ အုတ်ချပ်များနှင့် ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံတို့၏ သဲလွန်စကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ထိုနေရာတစ်ဝိုက်၌ပင် မယ်လမုဘုရားကို တည်ခဲ့ရာ မူလ ရှိရင်းစေတီပျက် ဌာပနာပစ္စည်းများတွင် ဥက္ကလာပမင်း မယ်လမုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ရုပ်တုများကိုတွေ့ရှိရသဖြင့် ဤဒေသအားလုံးသည် သီရိတ္တရကုန်း၏ မြောက်ဘက်၌ တည်ရှိသောကြောင့် ဥက္ကလာပမြို့ဟောင်းဖြစ်နိုင်ကြောင်း ယူဆကြပြန်သည်။ တစ်ဖန် မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ထွန်းမီကပင် အိန္ဒိယသားတေလဂူများသည် ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် ပုသိမ်၊ ဒဂုံ၊ သထုံ၊ မုတ္တမ၊ တနင်္သာရီ၊ စုမတြား၊ ဂျားတား ဒေသများအထိ ရွက်သင်္ဘောများဖြင့် သွားလာဝင်ထွက်နေသောကြောင့် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညဒေသတို့ ကုန်ကူးသန်းရေးအတွက် သွားလာရန် ရေကြောင်းလမ်း ပွင့်နေပြီဖြစ်သောကြောင့် တဖုဿ ဘလ္လိကတို့လည်း အလားတူ သွားရောက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

၁၂၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တဖုဿ ဘလ္လိကတို့ အပြန်ခရီးတွင် အဇ္ဈတ္တမြို့သို့
ဝင်ရောက်ခဲ့ရာ အဇ္ဈတ္တမင်းက ဆံတော်-၂ ဆူ ကောက်ယူ
ခဲ့ကြောင်း သမိုင်း၌ဆိုသည်။ ဖရုံကာကျွန်း(သို့မဟုတ်) စစ်တွေ
နှင့်မြို့ဟောင်းကြား နေရာတစ်ခုသည် အဇ္ဈတ္တနဂရဖြစ်နိုင်
ကြောင်း ထင်ကြေးပေးကြသည်။ အမှန်မှာ ယခုအခါ သီဟို
ကျွန်း တပိလ်အများစုနေထိုင်ရာ ထရင်ကိုဟလီမြို့ရှိ စေတီ
တော်တွင် တဖုဿဘလ္လိကတို့ အပြန်ခရီးတွင် သီဟိုသို့ ဝင်လာ
ရာမှ ရရှိသောဆံတော် (၂) ဆူကို ဌာပနာထားကြောင်း ယနေ့
သီဟိုသားတို့ ပါးစပ်ဖျားတွင် ရေပန်းစား ပြောကြားနေကြသည်
မှာ အထင်အရှားရှိနေသဖြင့် အဇ္ဈတ္တနဂရမြို့ဟူသည် ယင်း
ထရင်ကိုဟလီမြို့ဖြစ်နိုင်သည့်အပြင် ကုန်သည် ညီနောင် (၂)
ဦးတို့သည် ဆံတော် (၈) ဆူကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ယူဆောင်လာ
ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

တစ်ဖန် မော်တင်စွန်း နာဂရာင်မော်အရောက်တွင်
ယေသေနနဂါးမင်းက ဆံတော် ၂ - ဆူခိုးယူကြောင်း သမိုင်း
အဆိုသည်လည်း သီဟိုမှ သီဝပထေရ်က နူးညံ့သောလက်ကို
ဖန်ဆင်း၍ အဆိုပါနဂါးဝမ်းမှ ဆံတော် ၂-ဆူကို နှိုက်ယူ၍

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

သီဟိုကျွန်း မင်္ဂလာစေတီတွင် နလာဋ္ဌဓာတ်နှင့်အတူ ဌာပနာကြောင်း သီဟိုကျွန်းထွက် ဝင် ၉ ဝင်တွင် ပါဝင်သော နလာဋ္ဌဓာတ်ဝင်ကျမ်းအဆိုနှင့် ကိုက်ညီနေပြန်သည်။ သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ သာသနဗဟုသုတပွကာသနီကျမ်းတို့၌ ဤအတိုင်းပင် ရေးသားဖော်ပြထားသော်လည်း တွင်းသင်းရာဇဝင်တွင် မင်္ဂလာ စေတီမဟုတ်ဘဲ မဟိယင်္ဂဏစေတီဟု ဖော်ပြထားသည့်အပြင် ကာလကိုလည်း သာသနာသက္ကရာဇ် - ၃၆၀ ဟုဖော်ပြထားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဆံတော်နှင့် စပ်လျဉ်းသော အဆိုအမိန့်များသည် အိန္ဒိယပြည် သမိုင်းများ၌ ဖော်ပြထားမှုမရှိဘဲ သီဟိုနှင့်မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းများတွင်သာ အများအပြား ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် တဖုဿဘာလ္လိက ကုန်သည် ညီနောင်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှသွားပြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ပင် ပြန်လာကြောင်း ထင်ရှားလျက်ရှိသည်။ အမှန်အားဖြင့် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများ၌ တဖုဿဘာလ္လိက အမည်ဖြင့်လာသော်လည်း ယင်းကုန်သည် ၂ - ဦး၏ အမည်ရင်းမှာ တဖုဿကို မွေးချိန်တွင် ဂျိုးငှက်လွတ်သည်ကိုအစွဲ၍ တပူ (တပေါ) ခေါ်ပြီး သားငယ် ဘာလ္လိက မွေးချိန်တွင် ပစ္စည်းဥစ္စာဓန ကြွယ်ဝလာ

၁၂၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

သည်ကိုအစွဲပြု၍ တဝင်(တဝို) ဟုခေါ်သော အန္တတ္ထသညာ အမည်များသာဖြစ်သည်။

အထူးပွားမွန်သမိုင်း မြန်မာသမိုင်း အစောင်စောင်၌ သထုံမြို့ပြ တည်ထောင်မှုနှင့် မင်းဆက်ကို ဦးစားပေးရေးသားထားကြပါသော်လည်း သထုံနှင့် မရှေးမနှောင်းကာလ အတွင်း၌ပင် အခြားမြို့ပြ တည်ထောင်မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်သာဖြစ်သည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ်ကာလဖြစ်၍ မိမိတို့ အုပ်စုအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ မြို့ပြတည်ထောင်ကြပြီးနောက် ပဒေသရာဇ်မင်းများလည်း တစ်ပြိုင်နက် အုပ်စိုးခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်သည်။ သထုံသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မွန်တို့ ပထမဦးဆုံး တည်ထောင်သောမြို့ပြဖြစ်သည့်အပြင် အုပ်ချုပ်သော မင်းဆက်လည်း ရှည်လျားသောကြောင့် သမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥက္ကလာပတွင် မင်းဆက်ရှည်လျားမှု မရှိခဲ့သော်လည်း ထိုအချိန်တွင် ဥက္ကလာပမင်း အုပ်စိုးခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

မြတ်စွာဘုရားသထုံသို့ ကြွရောက်တော်မူခြင်း

တစ်ဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် (ဂ)ဝါအရ၌ ၈၀၈၀

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

မထေရ်၏ပင့်လျှောက်ချက်အရ သထုံသို့ကြွတော်မူလာကြောင်း သမိုင်းအစောင်စောင်၌ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းဖော်ပြချက်များအရ ထိုအချိန်ကပင် မွန်တို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို ရရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပြန်သည်။ မြတ်စွာဘုရားသထုံတွင် (၇)ရက် စံမြန်းလျက် တရားဓမ္မများ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်ဟုဆိုရာတွင် မြတ်စွာဘုရားတို့ ဓမ္မတာသဘောမှာ ပရိပဒေသမှလွဲ၍ ညအိပ်ကျိန်းစက်တော်မူခြင်း မရှိသောကြောင့် သထုံတွင် နိမ္မိတရုပ်ပွားကို ဖန်ဆင်း၍ (၇) ရက်ပိတ်လုံး တရားဟောတော်မူခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ရသေ့အချို့ကလည်း ဆံတော်များကိုရရှိကြသဖြင့် စေတီများကို တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြရသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သထုံသို့ကြွတော်မူလာရာတွင် ရှေးဦးစွာ သာဝတ္ထိမှ သီဟို၊ ထိုမှ စုမတြား၊ ထိုမှ မလ္လာယု၊ ထိုမှ မွန်တို့ဒေသဖြစ်သော ကမ္ဘောဇဌာနိ ခွါရာဝတီ (အယုဒ္ဓယ၊ လဝပူရ၊ သုခေါဒယ) ဟရိဘုဉ္ဇူ(လင်ဖုန်) တို့မှ တနင်္သာရီ၊ ထားဝယ်၊ မော်လမြိုင်၊ မုတ္တမ၊ သထုံသို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်ဟုဆိုသည်။ သမိုင်းတစ်စောင်တွင်မူ တရုတ်ပြည်နယ်စပ်မှတစ်ဆင့် ခွါရာဝတီ၊ ဟရိဘုဉ္ဇူ၊ တနင်္သာရီ၊ ထားဝယ်၊ မုတ္တမ၊ သထုံသို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။ ဘီလူးကျွန်းနှင့် ပဲခူးသို့လည်း

ရောက်ရှိတော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။ ပဲခူးအရောက်တွင် ရေကျ
ချိန် အနည်းငယ်မျှပေါ်နေသော ကျောက်တောင်ထက်၌ ဟင်္သာ
(၂)ကောင် နားနေသည်ကို မြင်တော်မူသောအခါ ယင်းနေရာ
တွင် နောင်အခါ မြို့ပြဖြစ်ပြီး သာသနာတော် ထွန်းကားမည်
ဖြစ်ကြောင်း ဗျာဒိပ်ပေးတော်မူခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

အထူးမှာ မြတ်စွာဘုရားကြွတော်မူလာရာ၌ ထားဝယ်
သို့ ရောက်ရှိသော အခါယခု ရှင်မုဠိဘုရား* တည်ထားသည့်
နေရာရှိ ကျောက်ဖျာပေါ်တွင် တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်တော်မူခဲ့
သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်
တော်မူသည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းမြို့ကို မွန်တို့က ယနေ့တိုင် ထဝါ
(ထဝိုင်) - (တင်ပလ္လင်ခွေမြို့) ခေါ်ခဲ့ရာမှ မြန်မာဘာသာအား
ဖြင့် ထဝိုင်းမှ ထဝယ်-ထားဝယ်ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြ
ပါကျောက်ဖျာတွင် မြတ်စွာဘုရား ထိုင်တော်မူစဉ် ကရင်မုဆိုး
တစ်ဦးက ဝတ်တွားလျက် ဝင်လာပြီး မြတ်စွာဘုရားအား
လှူဖွယ်များကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားက ဤမုဆိုးသည် ယနေ့မှစ၍ နောင်နှစ်ပေါင်း တစ်
ထောင်ကျော်သောအခါ ပုဂံ၌ သာသနာပြု ဝတ်တွား (ဗမာ)မင်း

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဗျာဒိပ်ပေးတော်မူခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဗမာမင်း

ဤ၌ (ဝတ်တွား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော မွန်ဘာသာ အသံထွက်မှာ-(ဗမယ်) ဖြစ်ပြီး မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားလျှင် (ဗမာ)ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် သာသနာပြု ဝတ်တွားမင်း ဟူသည် သာသနာပြုဗမာမင်းဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း မင်းကား အနော်ရထာမင်းပင်ဖြစ်သည်။ မွန်တို့က အနော်ရထာဘုရင်ကို မြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိပ်ပေးတော်မူခဲ့သော ဗမာ (ဝတ်တွား)မင်းအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြရာမှ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှစ၍ ပျူဟူသောအမည် တဖြည်းဖြည်းပျောက်ကွယ်ခဲ့ပြီး ဗမာဟူသောအမည် တဖြည်းဖြည်း ထွန်းတောက်လာရသည်ဟု ယူဆရသည်။ ပုဂံခေတ် မြန်မာစာပေထဲတွင် စာအုပ်တွင် မွန်တို့ ပိမံ။ (ပိရမာ)ခေါ်သည်ကိုမူ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် ကျောက်စာအထောက်အထားများတွေ့ရပြီး ဖြစ်သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းကြီးများတွင် မြန်မာအစ တကောင်းကဟု ဖော်ပြထားသဖြင့် ပျူနှင့်မြန်မာအတူတူပင် ဖြစ်သည်ဟု

၁၂၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဆိုနိုင်သည်။ တရုတ်စစ်များ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ယူများ ကစဉ်ကလွှားဖြစ်ခဲ့ရာမှ ကျန်ရှိသော ယူများက မိမိတို့ကိုယ်ကို သန်ပြန်သူ (ပြန်ဟ) ဟုခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြရာမှ ပြန်ဟအမည် တွင်ခဲ့သည်ဟုလည်း အချို့ကဆိုကြသည်။ တကောင်းမင်းဆက်နှင့် ပတ်သက်၍ (၁၈)ရာစုပေါ် ဦးကုလားရာဇဝင်နှင့် တွင်းသင်းရာဇဝင်တို့၌ တစ်စုံတစ်ရာဖော်ပြမှု မရှိသော်လည်း (၁၈၂၉) တွင် စတင်ရေးသားသော မှန်နန်းရာဇဝင်၌ တကောင်း ပထမမင်းမှာ အဘိရာဇာဟု ဖော်ပြပြီး တကောင်းမျိုးနွယ်စုသည် အိန္ဒိယမဇ္ဈိမဒေသမှ ဆင်းသက်လာသူများဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အထူးသဖြင့် ပြတ်စွာဘုရားသခင် အနွယ်ဝင် သကျသာကီဝင်များ ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုထားသည်။ သို့ဆိုလျှင် ယနေ့ပြန်ဟတို့ ရုပ်ရည်ရူပကာယနှင့် နှိုင်းစာလျှင် တကောင်းအနွယ်သည် ပြန်ဟများမဟုတ်ဘဲ ယူအနွယ်သာ ဖြစ်နိုင်သဖြင့် ယူနှင့်ပြန်ဟ တခြားစီဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်နေပြန်သည်။ ယနေ့တူးဖော်ရရှိသော အထောက်အထားများအရလည်း တကောင်းသည် နေပြည်တော်မဟုတ်ဘဲ ခံတပ်မြို့ အဆင့်မျှသာ ရှိကြောင်းသိရသည်။ တစ်ဖန် ပုဂံထက် နောက်ကျ

ကြောင်းနှင့် အလွန်ဆုံး ပုဂံနှင့် ခေတ်ပြိုင်မျှသာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း သိရှိရပြန်သည်။

ခေတ်သစ်သမိုင်းပညာရှင်များကမူ ပုဏ္ဏားနှင့် မြန်မာမှာ တခြားစီဖြစ်ကြောင်း၊ တရုတ်အခေါ်(ချီအန်) သို့မဟုတ် (မိအန်) ဟုခေါ်သော မြန်မာများသည် တိဘက်တိုဘာမင် အနွယ်ဖြစ်ပြီး မူရင်းဒေသမှာ တရုတ်ပြည် တန်စုပြည်နယ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် နန်ချောင်တို့၏ ရန်ကိုရှောင်ရင်း ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ရှာဖွေ ခဲ့ရာ အေဒီ (၇)ရာစု (၈)ရာစုခန့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်ဆည်နယ်ဘက် ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာအစ ကျောက်ဆည်ကဖြစ်ကြောင်း တင်ပြကြသည်။ ဤ အဆိုအရ ကျောက်ဆည်နယ်သို့ ဝင်ရောက်လာသော ချီအန် (မိအန်) များမှာ မည်ကဲ့သို့ မြန်မာ သို့မဟုတ် ဗမာ အမည်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်ကိုမူ စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်လာပြန်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်း လက်ထက်တွင် မွန်တို့က 'မြန်မာ (သို့မဟုတ်) ဗမာကို မိမိခေါ်ခဲ့ကြောင်း အထက်၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာ ဟူသော အသုံးကိုမူ ၁၁၉၀ - ပြည့်နှစ် ရေးထိုးသည့် တောင်ဂူနီဘုရားကျောက်စာတွင် ပထမဦးဆုံးတွေ့ရကြောင်း

၁၃၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ပုဂံခေတ် မြန်မာစာပေထဲတွဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။ မွန်နန်း
 ရာဇဝင်အရ ကောလာ (၄၂၆)ရာဇကုမာရကျောက်စာအရ
 သာသနာနှစ် - ၁၆၂၈၊ ကောလာ - ၄၄၆၅ နန်းတက်သော
 ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်အချိန်နှင့် တောင်ဂူနီကျောက်စာ
 ရေးထိုးချိန်ကို နှိုင်းစာလျှင် နှစ်ပေါင်း - ၅၀၀ ခန့် ကွာဝေးလျက်
 ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းကွာခြားလျက်ရှိသော ကာလ
 အတွင်း၌ မွန်တို့ ခေါ်သကဲ့သို့ပင် ဝမာ (ဝိမာ) ဟူသော
 အသုံးအနှုံးသာ တွင်ကျယ်ခဲ့သည်ဟု ယူဆစရာရှိသည်။ မွန်
 တို့က ဝမာ (ဝိမာ) ခေါ်သည်ကို ပုဂံခေတ် မြန်မာစာစာအုပ်
 တွင် ဝမာဟု အဓိပ္ပါယ်မကောက်ယူဘဲ မြန်မာအဖြစ်
 အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဝမာအခေါ်
 နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိစစ်ဖော်ပြထားမှု မရှိဖြစ်သည်။ အမွန်အားဖြင့်
 မွန်တို့က ရှေးအခေါ် (ဝိမာ)နှင့် နောက်ပြောင်းလဲလာသော
 (ဝမာ)အခေါ်တို့သည် အဓိပ္ပါယ်အတူတူပင်ဖြစ်ကြောင်း ယူဆ
 ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် (ဝမာ)အခေါ်အဝေါ်ပေါ်ပြီးမှ
 မြန်မာအခေါ်အဝေါ်ပေါ်သည်ဟု ယူဆစရာအကြောင်း များစွာ
 ရှိပါသည်။ မွန်တို့က (ဝမာ)ဟုခေါ်ခြင်းမှာလည်း အထက်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၃၁

ဖော်ပြပါ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိပ်တော်အရ ဝတ်တွားမင်း အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ သုတေသီတို့ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် သုခမိန်အဖြစ် စဉ်းစားနိုင်ရန် တိမ်မြုပ်လျက်ရှိသော ဤသမိုင်းတစ်ကွက်ကို တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဆကေသဓာတုဝင်

အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူလျက် ပရိသတ် ၄-ပါးအား တရားဓမ္မဟောကြားတော်မူစဉ် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်သောဘိတ အရှင်ပဒုမုတ္တရ အရှင်ဂုဏသာဂရ အရှင်ဉာဏပဏ္ဍိတ အရှင်ရေဝတ ဟူသော ရဟန္တာ ၆-ပါးတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ပြီး အရှင်မြတ်ဘုရား အနီးအနားနေသူများသည် ရှင်တော်မြတ်ဘုရားအား ဖူးတွေ့ ကြရသဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ ၂-ပြာသော အကျိုးတရား တိုးပွားရရှိကြပါကြောင်း၊ အချို့မှာ အလွန်ဝေးသော အရပ်ဒေသ၌ နေကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်ကာယနှင့်စပ်သော ပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထုကို ထားပေးသင့်ပါကြောင်း၊

၁၃၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ မနီးမဝေးရှိ ပစ္စန္တရာင်အရပ်ဒေသတစ်ခုတွင် လူများစွာနေထိုင်ကြသဖြင့် ထိုလူတို့အား သနားသောအားဖြင့် ပူဇော်ဖွယ်ကို ပေးသနားသင့်ပါကြောင်း လျှောက်ထားတော် မူခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က လကျာလက်တော် ဖြင့် ဦးခေါင်းကိုသုံးသပ်တော်မူရာ ငြိပါလာသော ဆံတော် ၆-ဆူ ကို ရဟန္တာ ၆-ပါးအား ပေးတော်မူခဲ့သည်။

ထိုပစ္စန္တရာင်အရပ်သည် ငါဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူ ပြီးသည်မှစ၍ နှစ်ပေါင်းငါးထောင်ကြာရှည်အောင် သာသနာ တည်လိမ့်မည်ဖြစ်စေသော ဗျာဒိပ်စကားများကိုလည်း မိန့် ကြားတော်မူခဲ့သည်။

ရဟန္တာ ၆-ပါးသည် ဆံတော် ၆-ဆူကိုယူပြီး ကောင်း ကင်ခရီးဖြင့် ထိုပစ္စန္တရာင်အရပ်သို့ ကြွတော်မူခဲ့ကြသည်။ ထို ပစ္စန္တရာင်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ မနီးမဝေးသော အရပ် ဒေသ ၆-ခုတွင် ဌာပနာ၍ စေတီတော် ၆-ဆူတည်တော်မူခဲ့ သည်။ ဒုတိယစေတီ တည်ပြီးသောအခါတွင် ရဟန္တာ ၆-ပါးက-

(က) ဤစေတီသည် အနာဂတ်၌ အလံတစ်ရာဖြစ် လတ္တံ့

(ခ) တရားမင်းသည်လည်း ဤအရပ်၌ ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ကြသည်။

ယင်းပစ္စန္တရာင်အရပ်ဟူသည် တခြားမဟုတ်၊ မွန်တို့ ဌာနေ ရာမည သုဝဏ္ဏဘူမိဒေသပင် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဘီးလင်းနယ်ဘက်၌ အလံတစ်ရာဘုရား ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းမှာလည်း ယင်းဆကေသဓာတုဝင်အရ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မွန်တို့သည် ထိုအချိန်၌လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာ ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုကို လက်ခံရရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သောဏမထေရ်၊ ဥတ္တရမထေရ်တို့ သာသနာပြုကြ
ရောက်တော်မူခြင်း

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအရ မွန်တို့က မြတ်စွာဘုရားနှင့် တရားတော်များကို ဖူးတွေ့နာကြားရခြင်း ဆံတော်များကို ဌာပနာ၍ စေတီများ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြရခြင်းများဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို ရရှိခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသော်လည်း ရာမညဒေသတွင် သာသနာတော် အမြစ်တွယ်ခဲ့ပြီဟု မဆိုနိုင်သေးပါ။ သီရိဓမ္မာသောကမင်း

၁၃၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

လက်ထက် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုရေးတွင် ကာ
 မူရာတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ သောဏပထေရ် ဥတ္တရာမထေရ်
 (၂)ပါး ဦးဆောင်သော ရဟန်းတော်ငါးပါး ကြွရောက်သာသနာ
 ပြုချိန်မှစ၍ ယနေ့တိုင် မွန်တို့ဒေသတွင် သာသနာတော် ရေ
 သောက်မြစ်ကြီး အမြစ်တွယ်ခဲ့ရတော့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။
 သာသနာသက္ကရာဇ် -၂၃၅ (ဘီစီ-၃၁၀) ခန့်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ
 သီရိဓမ္မာသောက မင်းလက်ထက်၌ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တ
 တိဿမထေရ် ဦးဆောင်သော ရဟန္တာတစ်ထောင် တတိယ
 သံဂါယနာတင်တော်မူပြီးနောက် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာ
 ပြုစေလွှတ်တော်မူရာတွင် မွန်တို့ဒေသ သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့တော်
 ကေလာသတောင် တစ်ဝိုက်သို့ ခေါင်းဆောင် သောဏပထေရ်
 ဥတ္တရာမထေရ်နှင့် နောက်လိုက် ကိသဂုတ္တထေရ် သောမာယထေရ်
 အနုရုဒ္ဓထေရ်ငါးပါးရောက်ရှိ၍ သာသနာပြုတော်မူခဲ့သည်။
 ဝံသဒီပနီ၌ တိဿဂုတ္တ သောဏေယျ အနုရုဒ္ဓါထေရ်ဟု ဖော်ပြ
 ထားသည်။ အထူးမှာ သံဂါယနာတင် ရဟန္တာမထေရ်အရှင်မြတ်
 များက ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ရာတွင် အခြား
 (၈) ဌာန၌ ခေါင်းဆောင် ရဟန်းတော် တစ်မျိုးစီသာ စေလွှတ်
 ခဲ့သော်လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ခေါင်းဆောင် ရဟန်းတော် (၂)ပါး

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၃၅

စေလွှတ်တော်မူခြင်းမှာ အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သာသနာတော် ထွန်းလင်းတောက်ပပြီး အရှည်ခံ၍ တည်တံ့မည်ကို မြင်တော်မူသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ သာသနာပြုထေရ်များလည်း မွန်တို့ဒေသ သုဝဏ္ဏဘူမိ၌ပင် ဗုဒ္ဓစာပေများ ပို့ချလျက် သက်ထက်ဆုံးနေတော်မူ၍ ဤ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူခဲ့ကြသည်။ ယင်းအရှင်မြတ်များ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူရာဒေသကို ကုသိနာရုံဟုခေါ်ခဲ့ရာ ယနေ့တိုင်အောင်ပင် ဘီးလင်းနယ်ဘက်တွင် အထင်အရှားရှိသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ မွန်တို့ဒေသတွင် သာသနာတော် အမြစ်တွယ် ထွန်းကားလာခဲ့ပြီဟု တထစ်ချ မှတ်ယူနိုင်သည်။ တစ်ဖန် ယင်းသုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာသည်ပင် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားသို့ ပြန့်ပွားခဲ့သည်။ ယခုအခါ သုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာသည် မြန်မာနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အနှံ့အပြား၌ ထွန်းကားပြန့်ပွားလာရန် အလွှားအလာများကောင်းလျက် ရှိနေပါပြီ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် သုဝဏ္ဏဘူမိကစခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅၊ ၂၃၆ (ဘီစီ ၃၁၀ ခန့်) ကပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သာသနာအစစ် အမြစ်တွယ်ခဲ့ပြီဟု

၁၃၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဆိုလိုသည်။ ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် ပုဂံမှ စခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုနေကြခြင်းမှာ မမှန်မကန် ပြောဆိုမှုသာ ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနာအစစ်သည် သာသနာနှစ် (၁၆) ရာစု အေဒီ (၁၁) ရာစုလောက်မှ စခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန် နောက်ကျနေသည်ကို သတိပြုအပ်သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ

မွန်တို့ဌာနေ ရာမညတွင် သောဏထေရ် ဥတ္တရထေရ် တို့၏ သာသနာပြုချက်အရ သာသနာနှစ် ၂၃၅/၂၃၆ - ခုနှစ် လောက်မှစ၍ သာသနာတော် အလင်းရောင် ထွန်းလင်းပြောင် ခဲ့ရပြီဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သာသနိကဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓစာပေ ထွန်း ကားမှုတွင် ပြောပရလောက်အောင် စည်ပင်ပြန့်ပွားမှုရှိသည် မဟုတ်သေးဘဲ ပါဠိတော်မျှဖြင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်နေခဲ့ရသည် ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ် က သီဟိုသို့ကြွ၍ သီဟိုဘာသာကိုသင်ယူပြီး အဋ္ဌကထာနှင့် တကွ သီဟိုဘာသာဖြင့်ရှိနေသော သာသနိကစာပေများကို ဟဂဓ ဘာသာပြန်ဆို ကူးယူခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

သီဟိုကျွန်း ထေရဝါဒ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း သံဃာ

တော်များသည် သာသနာသက္ကရာဇ် (၄၅၀) ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း
လက်ထက်၌ စတုတ္ထသံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးနောက်
ပိဋကတ်တော်များကို မာဂဓဘာသာဖြင့် ပေထက်အက္ခရာ တင်
တော်မူခဲ့ကြသည်။ ၎င်းနောက် ဓမ္မဒါသမင်းလက်ထက်၌ ဓမ္မ
ကထိက ရဟန်းတော်တစ်ပါးက ပိဋကတ်တော်များကို သီဟို
ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သဖြင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသရောက်ရှိချိန်တွင်
သီဟိုဘာသာဖြင့် တည်ရှိနေရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သီဟိုဘာသာကို ရှေးဦးစွာ နာယူ
သင်ယူပြီး ပိဋကတ်တော်များကို မာဂဓဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုကူး
ယူခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ သီဟို စူဠဝင်နှင့် ဗုဒ္ဓယောသုပ္ပတ္တိကျမ်း
၌လည်း မာဂဓဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုကူးယူကြောင်း ဖော်ပြထား
သည်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသကိုယ်တိုင် ရေးသားသော
ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌မူ မိမိသည် ပါဠိတော်နည်းဖြင့် ကူးယူ
ခဲ့ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ပါဠိတော်နည်းဟူသည်
မာဂဓဘာသာပင်ဖြစ်ကြောင်း သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ ဖော်ပြ
သည်။ မာဂဓအက္ခရာကား သရ (စ) လုံး၊ ဗျည်း (၃၃) လုံးအား
ဖြင့် ဝဏ္ဏခေါ်အက္ခရာ (၄၁) လုံး မယုတ်မလွန်ရှိသည်။ ထေရ
ဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဝင် နိုင်ငံများသည် ယင်းမာဂဓအက္ခရာကို

၁၃၈

မှန်တို့နှင့်နေရာမည

ယနေ့တိုင် ထိန်းသိမ်းထားလျက်ရှိကြသည်။ ဝံသဒီပနီ၌ကား ဗုဒ္ဓါဒါသမင်းလက်ထက် ဝိနည်းအဘိဓမ္မာမှတ်တမ်းပါး သုတ္တန် ပိဋကတ်ကို သီဟိုဠာသာဖြင့် ပြန်ဆိုသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် မှန်နန်းရာဝင်အဆိုအရ သာသနာနှစ်-၉၄၆၊ စွယ်စုံကျော်ထင်ကျမ်းအဆိုအရ သာသနာနှစ် - ၉၃၀၊ ဓမ္မပဒဋီကာအဆိုအရ သာသနာနှစ် - ၉၂၇၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ရဟန်းစံစတောင်ဆန် မှတ်တမ်းအရ သာသနာနှစ် - ၉၄၃ (အေဒီ ၅၀၀ ခန့်) ၌ သီဟိုကျွန်း မဟာဝိဟာရဝါသီ ဂိုဏ်းသို့ ကြွတော်မူခဲ့သည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိမင်း - ၂၅ ဆက်မြောက် ဓမ္မပါလမင်း၊ သီဟိုဠာနာမ်မင်း၊ ပုဂံကြောင်ဒုရစ်မင်း လက်ထက်ဖြစ်သည်။ တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်ထက် ၁၁ နှစ်စောပြီး သီဟိုသို့ရောက်ရှိတော်မူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်သည် သီဟိုအာယဂီရိဝါသီဂိုဏ်းသို့ သွားရောက်၍ မဟာယာန စာပေများကို ကူးယူပြီး တရုတ်ပြည်သို့ သယ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဓမ္မပါလမင်းသည် သာသနာတော်၌ အလွန်ကြည်ညိုလှသဖြင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသအား ဆင်ဖြူတော်တစ်စီး အမတ်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

(၄) ဦးနှင့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ အထူးထူး အပြားပြားကို ချီးမြှင့်တော်မူခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်မှ မဇ္ဈိမသို့ကူးတော်မူပြီးလျှင် မဟာဗောဓိ၊ သတ္တဌာန၊ နေရဇ္ဈရာ၊ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း စသည်တို့၏ ပုံစံတူများကို ပန်းချီရေးဆွဲကူးယူစေပြီး အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ကိစ္စိပူရမြို့မှ တစ်ဆင့် သီဟိုသို့ကူးတော်မူခဲ့သည်။ ဤ၌ အချို့က ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် အိန္ဒိယမှ သီဟိုသို့ကူးပြီး အပြန်တွင် အိန္ဒိယ၌ သာသနာကွယ်နေသဖြင့် ပိဋကတ်တော်များနှင့်တကွ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့ ကြွရောက်ခဲ့ရဟန် ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အချို့ကလည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သီဟိုသားပင် ဖြစ်သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အိန္ဒိယသာသနာရေးသမိုင်းကိုကြည့်လျှင် သီရိဓမ္မာသောကမင်း လက်ထက်တွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ အားနည်းလျက် ဂိုဏ်းကွဲပြင်ဆင်ရေးသမားများက အလွန်အားကြီးနေပြီးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ စစ်စစ် အရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုများ စေလွှတ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

၁၄၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သိရိဓမ္မာသောကမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် စိုးစံသော
မင်းများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းများ မဟုတ်တော့သည်ကို တွေ့ရှိ
ရသည်။ မောရိယမင်းဆက် နောက်ဆုံးစိုးစံသောမင်းကိုသတ်၍
စိုးစံသော ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင် သူဂံမင်းလက်ထက်တွင်မူ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာရဟန်းတော်များ ဘေးတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ရဟန်းခေါင်း
တစ်လုံး ဆုတော်ငွေ တစ်ထောင်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဤ
တွင် ဂိုဏ်းကွဲပြင်ဆင်ရေးသမား ရဟန်းတော်များက 'မိမိတို့
အဘိဓမ္မာ အယူအဆနှင့် ဗုဒ္ဓဘုရားကို ဗြာဟ္မဏဘာသာနှင့်
ထပ်တူပြင်ဆင်ခဲ့ ကြသည့်အပြင် မိမိတို့ ပိဋကတ်ကိုလည်း
မြတ်စွာဘုရား တားမြစ်ထားသော ဗြာဟ္မဏစာပေ သက္ကတ
ဘာသာဖြင့် ရေးသားခဲ့ကြသဖြင့် အိန္ဒိယတွင် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ကြ
သည်။ မိမိတို့၏ အဘိဓမ္မာနှင့် ပိဋကတ်ကို တစ်လုံးတစ်ပါး
မပြင်ဆင်နိုင်သော ထေရဝါဒ ရဟန်းတော်များမှာမူ သူဂံမင်း၏
အာဏာစက်ကွင်း လွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြရ
သည်။ မပြေးနိုင်သော ရဟန်းတော်များမှာလည်း ဂိုဏ်းကွဲ
ရဟန်းတော်များအတွင်း ရောနှော နေထိုင်ရင်း နောက်ဆုံး၌
ထေရဝါဒအယူအဆလည်း ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရတော့သည်။ သို့ရာ
တွင် သူဂံမင်းသည် အိန္ဒိယတစ်ပြည်လုံးကို မစိုးမိုး မအုပ်ချုပ်နိုင်

ဘဲ ကသ္မီရတိုင်း (ကက်ရှမ်းယား) ဂန္ဓာရတိုင်း (ပါကစ္စတန်)နှင့်
ယောနကတိုင်း (အဖဂန်နစ္စတန်) တိုင်း ၃-တိုင်းကို ဂရိဘက်ကြီး
ယားဒေသမှ ကူသျှမ်မင်းများက အုပ်စိုးခဲ့သည်။ ကူသျှမ်မင်း
ဆက် (၃၀)မျှ အုပ်စိုးခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ မိလိန္ဒမင်း သည်လည်း
ယင်းမင်းဆက် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ကူသျှမ်မင်းများသည်
ဗုဒ္ဓဘာသာကို အားပေးခဲ့ကြသည်။ ယင်းမင်းဆက်တွင် ပါဝင်
သော ကနစ္စကမင်း (အေဒီ ၁၂၀-၁၆၂) လက်ထက်၌ ဂန္ဓာရ
ကသ္မီရဟူ၍ ကွဲပြားနေသော သံဃာ့ဂိုဏ်းကိုစုစည်း၍ သံဂါယနာ
တင်ရာ ထေရဝါဒရဟန်းသံဃာများ လုံးဝမရှိတော့ဘဲ သဗ္ဗတ္ထိ
ဝါဒဂိုဏ်းသံဃာများ ဦးဆောင်သော ဂိုဏ်းကွဲသံဃာများသာ
ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိ ရသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယတွင် အေဒီ
(၁)ရာစု သာသနာသက္ကရာဇ် (၆၀၀) ခန့်ကပင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓ
သာသနာ ကွယ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း အတတ်ပြောနိုင်တော့သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ သီဟိုသို့ ကြွသောအချိန်သည်
သာသနာသက္ကရာဇ် - ၉၀၀ နှင့် ၁၀၀၀ ကြားဖြစ်သောကြောင့်
ထိုအချိန်တွင် အိန္ဒိယတွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ လုံးဝကွယ်
နေပြီဖြစ်သည်။ မဟာယာန တန္တရမန္တရဖြစ်သော ရဟန်းများ

၁၄၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သာ ရှိနေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒ ရဟန်းတော် ဖြစ်
 သော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် အိန္ဒိယမှသီဟိုသို့ ကြွတော်မူ
 ခြင်းမဟုတ်ဘဲ သုဝဏ္ဏဘူမိမှ ကြွတော်မူခြင်းဖြစ်ကြောင်း
 ထင်ရှားသည်။ တစ်ဖန် သီဟိုသို့ကြွခြင်း သီဟိုမှ ပိဋကတ်တော်
 များကို သထုံသို့ယူဆောင်တော်မူလာခြင်းတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ
 ယောသတစ်ပါးတည်း မဟုတ်ပါ။ စူဠဗုဒ္ဓယောသလည်း အပါ
 အဝင်ဖြစ်သည်။ သီဟိုစူဠဝင်ကျမ်းနှင့် ဗုဒ္ဓယောသုပ္ပတ္တိကျမ်း
 များတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသကို ဗုဒ္ဓယောသဟူ၍ ဤမျှသာ
 ဖော်ပြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ဟူ၍
 မဟာတပ်ပြီး ခေါ်ချင်းမှာ ထိုအချိန်၌ စူဠဗုဒ္ဓယောသ တစ်ပါး
 ရှိခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာများကို ဗုဒ္ဓ
 ယောသ အမည်ရှိသော ရဟန်းတော် တောင်းပန်သောကြောင့်
 စီရင်ရသည်ဟူသော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ၏ အဆိုသည် ယင်း
 စူဠဗုဒ္ဓယောသကို ရည်ရွယ်၍ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းစူဠ
 ဗုဒ္ဓယောသသည် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ သီဟိုမကြွမီကပင်
 သီဟိုသို့ အခေါက်ခေါက်အခါခါ ကြွရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။
 ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသရေးပြီး ကျမ်းများနှင့် သာသနိကစာပေ
 များကို မိတ္ထူကူး၍ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသနှင့်အတူ သုဝဏ္ဏ

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၄၃

ဘူမိသထုံသို့ ပြန်ကြွလာသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သုဝဏ္ဏဘူမိမှ သီဟိုသို့ ကြွတော်မူခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

သို့ရာတွင် ဆရာရှင်ရေဝတဏှ ဤအရပ်၌ ပါဠိမျှကိုသာ ဆောင်ယူခဲ့သည်။ အဋ္ဌကထာမရှိပါ။ သီဟို၌ရှိသည်။ သီဟိုသို့သွား၍ သီဟိုဘာသာကို နာယူပြီး မာဂဓဘာသာ ပြန်ဆိုယူခဲ့ပါဟု မှာကြားသောစကားကို စူဠဝင်၌ ဣဓာနိတံ ပါဠိမတ္ထံ၊ နတ္ထိ အဋ္ဌကထာ ဣဓံ) ဟု ဖော်ပြထားသည်။

မှန်နန်း၌ ဣဓဟူသော အာဇာရ (ဆိုက်ရောက်ရာပုဒ်) အနက်ကို (ဤဓမ္မဒိပ်၌)ဟု ဘာသာပြန်ပြီး (အာနိတံ)ပုဒ်ကို (ဆောင်ယူခဲ့သည်) ဟု ဘာသာ ပြန်ရမည့်အစား (ရှိသည်)ဟု ဘာသာပြန်လိုက်သဖြင့် အာပါဒါန် (ထွက်ခွာရာပုဒ်) အဓိပ္ပါယ်ပျောက်ပြီး အိန္ဒိယဟု ကောက်ယူထားသောကြောင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် အိန္ဒိယမှ သီဟိုသို့ ကူးသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းစူဠဝင် ဖော်ပြသော ပါဠိကို အမှန်အတိုင်း ဘာသာပြန်က (ဤအရပ်၌ ပါဠိမျှသာ ဆောင်ယူအပ်၏။ အဋ္ဌကထာမရှိ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အဓိပ္ပါယ်

၁၄၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ပြန်ဆိုက ကူမဟူသော အာဇာရ (ဆိုက်ရောက်ရာပုဒ်) အရ အိန္ဒိယကို ကောက်ယူပြီး အာနိတံဟူသော ကြိယာ၏ အာပါဒါန် (ထွက်ခွာရာပုဒ်) ကိုလည်း အိန္ဒိယဟု ကောက်ယူက (ဤအိန္ဒိယ ၌ အိန္ဒိယမှ ပါဠိမျှကို ဆောင်ယူအပ်၏)ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သွား သဖြင့် သဘာဝမကျ ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ ကူမ အရ သုဝဏ္ဏဘူမိ ကို ကောက်ယူပါမှ ဤသုဝဏ္ဏဘူမိ၌ ပါဠိမျှကိုသာ (အိန္ဒိယ)မှ ဆောင်ယူအပ်၏။ အဋ္ဌကထာမရှိဟု ဘာသာပြန်ပါမှ သဘာဝ ကျသော အဓိပ္ပါယ်မှန်ကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စူဠဝင်၌ဖော်ပြထားသော ကူမဟူသော အာဇာရ (ဆိုက်ရောက် ရာ) ပုဒ်အနက်သည် သုဝဏ္ဏဘူမိကို ကောက်ယူရ မည်ဖြစ် ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သဖြင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သုဝဏ္ဏဘူမိမှ သွားကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

တစ်ဖန် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် အိန္ဒိယမှ သီဟို သို့သွားရုံမှန်လျှင် အိန္ဒိယတွင် တန္တရပန္နရအရည်းကြီး သာသနာ ကြီးပွားထွန်းကားနေမှုကြောင့် အယူမှားလျက်ရှိသော မိမိ၏ လူမျိုးများကို အယူမှန်လာစေနိုင်ရေးအတွက် သီဟိုမှ မိမိသယ် ယူခဲ့သော ထေရဝါဒပိဋကတ်တော်များဖြင့် အိန္ဒိယတွင် တစ်စင်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၄၅

ထောင်လျက် မဟာယာနနှင့် အပြိုင် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။ ယခုမူ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့သာ ပိဋကတ် တော်များကို သယ်ယူခဲ့သဖြင့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသားမဟုတ်ဘဲ သုဝဏ္ဏဘူမိသားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

အထူးမှာ စူဠဝင်တွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကို ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အနီး၌ ကေသီ ပုဏ္ဏားမမှ မွေးဖွားသော ပုဏ္ဏားလုလင် ဖြစ်သည်ဟု သာမညဖော်ပြထားသည်ကို အစွဲပြု၍ အိန္ဒိယ မြောက်ပိုင်းသား ပုဏ္ဏားဖြစ်သည်ဟု ကောက်ယူကြပြန်သည်။ ယင်းစူဠဝင်၌ပင် သီဟိုဠ်၌ ပြုဖွယ်ကိစ္စများ ပြီးဆုံးသောအခါ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကို ဖူးမြော်ရန် အိန္ဒိယ မြောက်ပိုင်း (မလ္လိမ)သို့ ကြွရောက်တော် မူခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြ ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ ယင်းဖော်ပြချက်အရ ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသသည် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသား မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်လျက် ရှိနေတော့သည်။ ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသသည် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း (မလ္လိမဒေသ) သားမှန်လျှင် စူဠဝင်၌ ဤသို့ ဖော်ပြမည်မဟုတ်။ သီဟိုဠ်ပြုဖွယ်ကိစ္စ ပြီးဆုံးပြီဖြစ်၍ အိန္ဒိယ

၁၄၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြောက်ပိုင်း (မရွှိမ)သို့ ပြန်ကြသည် ဟူ၍သာ ဖော်ပြမည် ဖြစ်သည်။ ယခုမူ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကို ဖူးမြော်ရန်ဟုဆိုသဖြင့် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသား မဟုတ်ဘဲ သုဝဏ္ဏဘူမိသားဖြစ် ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်သည်။

အိန္ဒိယသား ပါမောက္ခကောသမ္ပိက ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ယောသ၏ ကျမ်းစာများကို စေတနာ့ လေ့လာပြီးနောက် ရှင် မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသား မဟုတ်ကြောင်း ပုဏ္ဏားလုလင်မဟုတ်ကြောင်း အခိုင်အမာဆိုပြီး အိန္ဒိယ တောင် ပိုင်းသား မဟုတ်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ သူရေး သော ကျမ်းစာများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌သာ အများအပြား တွေ့ ရသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ရန် ပို၍နီးစပ်ကြောင်း၊ တေလဂူ လူမျိုးဖြစ်ကြောင်း၊ တေလဂူများသည် ရှေးအခါက မြန်မာနိုင်ငံ တွင် အများအပြား သွားရောက်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း ဆိုသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြည်နီဒါန်း၌ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက ပါမောက္ခကောသမ္ပိ၏ အဆိုကိုချေပပြီး အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း သား ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်သည်ကို အတည်ပြုထားသည်။ သို့ရာ တွင် အထက်ပါ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကိုရှိခိုးရန် အိန္ဒိယသို့ ကြွခဲ့သည်

မွန်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု

၁၄၇

ဟူသော စူဠဝင်ဇာတ်ပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆရာတော် အဆုံး အဖြတ်ပေးရန် အခက်အခဲ ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မော်လမြိုင်တောက်ပေါက်ဆရာတော် အရှင်စက္ကပါလ ၏ သာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသကို အန္ဓကတိုင်းသား တေလူ (ပုဏ္ဏား) မျိုးအဖြစ် ဖော်ပြထား သည်။ မဲထီးဆရာတော်၏ ဝံသဒီပနီကျမ်းတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ယောသသည် မြန်မာနိုင်ငံ သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)မှ ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အရှင်ဝရသမ္ပောဒိ (ရေစကြို)၏ ဓမ္မပဒ မဟာဋီကာတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သုဓမ္မပူရ (သထုံ) နှင့် မနီးမဝေးသော ယောသရွာမှ ကေသီပည်သော ပုဏ္ဏေးမ ပွ မွေးဖွားသန့်စင်သော သားရတနာဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထား သည်။ မောင်းထောင် သာသနာပိုင် ဆရာတော်၏ သာသန ဝံသ ပဒီပိကာကျမ်းတွင်လည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သထုံ မြို့ရှိ ဇောဓိပင်မှ မနီးမဝေးသော ယောသရွာမှ ကေသီပည် သော ပုဏ္ဏေးမ၏သားဖြစ်တော်မူသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သီဟိုဠ်မှ သရဏကရအမည်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗုဒ္ဓ ယောသကျမ်းတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် သထုံမှသီဟိုဠ်သို့

၁၄၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကြွရောက်ပြီး သီဟိုဠ်အပြန် မုတ္တမဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း၊ အချို့က အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းသား၊ တေလဂူဖြစ်သည်ဟုဆိုကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် ပိဋကတ်တော်များနှင့်အတူ သထုံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီးနောက် မွန်တို့ဌာနေ ရာမညတွင် ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိသာသနာမှာ ပို၍ထွန်းပြောင်ခဲ့ရသည်။ တစ်ဖန် အေဒီ (၇) ရာစုခန့်တွင် စောဠတိုင်းသား ဒဗ္ဗိလူပျိုး (တမယ်) များက သီဟိုဠ်သို့ ချင်းနင်း ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်များမှာ ရရှိသမျှသာသနိကစာပေများကို သယ်ဆောင်၍ သုဝဏ္ဏဘူမိ (သထုံ)သို့ ကြွရောက်ခဲ့လို့လာခဲ့ကြပြန်သဖြင့် မွန်တို့ဌာနေ ရာမညတွင် အဖိုးတန် ပရိယတ္တိဓမ္မရတနာများ ပို၍တိုးပွား ပြန့်ပွားလာရပြန်သည်။

အပိုင်း (၄)**မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု****မွန်စာပေဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်**

လူမျိုးတစ်မျိုး၏ စာပေယဉ်ကျေးမှုသည် ထိုလူမျိုး ကိုးကွယ်သော ဘာသာရေးအပေါ်တွင် အခြေပြုထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ကိုးကွယ်သော ဘာသာတရားကို အခြေခံ၍ စာပေယဉ်ကျေးမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရစေပြုဖြစ်သည်။ မွန်လူမျိုး များသည် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကောင်းစွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု ရရှိခဲ့သဖြင့် ယင်းဗုဒ္ဓသာသနာကို အခြေခံ၍ မိမိတို့ရှိရင်း စာပေ ယဉ်ကျေးမှုလည်း များစွာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ခဲ့ရသည်။ မွန်လူမျိုး များသည် ပင်ကိုယ်ကပင် ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုရှိသူ များဖြစ်၍ ကိုးကွယ်မှုဘာသာ သာသနာဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုသည် ပင်ကိုယ် ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် အမွှမ်းတင် အထွတ်တင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ အဆင့်အတန်းကို တိုင်းတာရာ၌ ယဉ်ကျေးမှု ပေတံဖြင့် တိုင်းတာရသဖြင့် လူမျိုးတိုင်းက မိမိတို့ လူမျိုး အဆင့် အတန်းကို ဖော်ပြနိုင်ရေးအတွက် မိမိတို့လူမျိုး ယဉ်ကျေးမှု

၁၅၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြင့်မားအောင် ဆောင်ရွက်နေကြရသည်။ ရှေးဟောင်း ယဉ်
 ကျေးမှုများကို ဖော်ထုတ်ပြုပြင် ပွမ်းပဲထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်
 နေကြရသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်း
 မြင့်မားမှု မမြင့်မားမှုသည် ထိုလူမျိုး၌ စာပေအရေး အသား
 တည်ရှိမှု မရှိမှုအပေါ်တွင် တည်ငြိမ်နေပြန်သဖြင့် မိမိတို့ လူမျိုး
 ယဉ်ကျေးမှုကို ထူထောင်နိုင်ရန် စာပေမရှိသော လူမျိုးများက
 စာပေကို တီထွင်ကြရသည်။ စာပေရှိသူများကလည်း စာပေမြင့်
 မှ လူမျိုးတင့်သည် ဆိုသည့်အတိုင်း မိမိတို့လူမျိုး ယဉ်ကျေးမှု
 အဆင့်အတန်း မြင့်မားရေးအတွက် စာပေအဆင့်ကို မြှင့်တင်
 ပေးနေကြရသည်။

အိန္ဒိယအပါအဝင် ဒေသအနှံ့အပြားတွင် ရောက်ရှိနေ
 ထိုင်လျက်ရှိ ကြသော မွန်လူမျိုးများသည် မြတ်စွာဘုရား စတင်
 ပွင့်တော်မူချိန်မှစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု
 ကို ရရှိကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မွန်များသည် ထိုအချိန်မှစ၍
 ကမ္ဘာလုံးစာ အရေးအသားကို စတင်ရေးသားခဲ့ကြပြီဟု မယူဆ
 နိုင်သေးချေ။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားလက်ထက်နှင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊
 တတိယ သံဂါယနာသာမက စတုတ္ထသံဂါယနာတင်သည်အထိ

မွန်တို့၏ စာပေလင်္ကာများ

ရဟန်းတော်များမှာ စာပေရေးသားလေ့မရှိကြသေးဘဲ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ
 တရားတော်များကို နှုတ်တက်အာဂုံသာ ဆောင်တော်မူခဲ့ကြ
 သည်။ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် အိန္ဒိယ
 တွင် စာပေအရေးအသားရှိနေပြီးဖြစ်သည်။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းက
 တက္ကသိုလ်ပြည့်ရှင် ပုတ္တုသာတိမင်းထံ ရတနာ (၃) ပါးဂုဏ်
 တော်များနှင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်ကို မာဂဓအက္ခရာ
 ဖြင့် ရေးသားပေးပို့ခဲ့ကြောင်း ဥပရိပဏ္ဏာသ ဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ
 ၌ ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းအတွဲ (၈)၌ ဖော်ပြထားသော
 အက္ခရာသမိုင်းအရ အိန္ဒိယတွင် ပထမဦးဆုံး တွေ့ရှိရသော
 ကမ္ပည်းစာ အရေးအသားမှာ ကုလားအုပ် နှုတ်သီးသဏ္ဌာန်ရှိ
 ခရောသျှဌီ အရေးအသားဖြစ်သည်။ ဒုတိယတွေ့ရှိရသော
 ကမ္ပည်းစာမှာ ဟာရပပွနှင့် သိန္နုနယ်မှ တူးဖော်ရရှိပြီး ယနေ့တိုင်
 အဓိပ္ပါယ်မဖော် နိုင်သေးသော အရုပ်စာဖြစ်သည်။ ယင်း (၂)မျိုး
 ပြီးလျှင် ဗြဟ္မီအက္ခရာ အရေးအသားသည် အိန္ဒိယတွင် အစော
 ဆုံး ကမ္ပည်းစာဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မီအက္ခရာ ပေါ်ပေါက်ရာကာလ
 ကို ခန့်မှန်းကြရာ၌ အက္ခရာဝေဒနှင့် ကျောက်စာပညာရှင်များက

၁၅၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ဘီစီ (၈) ရာစု (၇) ရာစုဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ဗြဟ္မိအက္ခရာသည် ဆင့်ပွားများနှင့်တကွ ကမ္ပည်းစာ အမျိုးမျိုးပါဝင်လျက်ရှိရာ ယင်းတွင် လေးထောင့်သဏ္ဌာန် ရေးသားရသော မာဂဓဗျဒေသျှိခေါ်သော အက္ခရာလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဗိမ္ဗိသာရမင်း ရေးသားပေးပို့လိုက်သောစာကို ဖတ်ရှုရသော ပုတ္တုသာတိမင်းက အက္ခရာစာလုံး လေးထောင့်ကျကျ လှပညီညွတ်ပြီး စာကြောင်းညီကြောင်း စသည်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ချီးကျူးထားသည်ကို ယင်း ဝိဘင်္ဂသုတ်တွင် ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်၌ရှိသော မာဂဓအက္ခရာဟူသည် ယင်းမာဂဓဗျဒေသျှိခေါ်သော ဗြဟ္မိအက္ခရာပင် ဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ ဗြဟ္မိအက္ခရာသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသုံးဖြစ်ပြီး မြောက်ပိုင်းတွင် ဂုတ္တလိပိ အက္ခရာ အသုံးပြုကြောင်းသိရှိရသည်။

တစ်ဖန် ဗြဟ္မိအက္ခရာမျိုးတွင် ပါဝင်သော တေလဂုက နဒီအက္ခရာမှ အုပ်ချုပ်သောမင်းများကို အစွဲပြု၍ ပလ္လဝ, ကဒံဗ, စာလုကျ, ရာဌကုဋ, ဂင်္ဂါဝသီနှင့် ကာကတီအရေးအသားများ ဆင့်ပွားလာပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံပျူလူမျိုးတို့က ကဒံဗအက္ခရာ

ကို အသုံးပြုပြီး မွန်တို့က ပလ္လဝအက္ခရာကို အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု အက္ခရာဝေဒပညာရှင် သမိုင်းပညာရှင်များကဆိုသည်။ မွန်တို့သည် ယင်းပလ္လဝအက္ခရာကို မည်သည့်အချိန်ကစ၍ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်းကို ဖော်ပြရန် ခက်ခဲသည်။ မြန်မာ့အဘိဓာန်ကျမ်း နိဒါန်း၌ မွန်တို့သည် တိုင်းရင်းသား စာပေမတည်ထွင်မီကပင် ပါဠိသက္ကတစာပေများကို ရေးသားသည့် အိန္ဒိယဒေသ အက္ခရာများနှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိခဲ့ကြောင်း ရှေးအကျဆုံးမွန် အရေးအသား အက္ခရာများနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားတို့၏ ကျောက်စာများသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ အေဒီ - ၄ ရာစု ပလ္လဝအက္ခရာနှင့် တူကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မွန်တို့သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာ ကို အခြေခံ၍ အရေးအသားကို တီထွင်ခဲ့သည်ဟု ရှေးဟောင်းအက္ခရာ သုတေသီတို့က ယူဆကြကြောင်း၊ ပလ္လဝအက္ခရာကို အခြေခံအဖြစ် လက်ခံအသုံးပြုသော်လည်း မိမိတို့၏ဘာသာစကားနှင့်ညီ၍ ဗျည်းသစ်အချို့ကို တီထွင်ခဲ့ကြောင်း၊ မွန်စာပေ၌ ပလ္လဝအရေးအသားတွင် မတွေ့ရဘဲ စာလူကျ၊ ဝလဘိ စသည့် အခြားအိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာ အချို့တွင် တွေ့ရသော အသတ်သင်္ကေတကို မွန်တို့ လက်ခံခဲ့ကြကြောင်း

၁၅၄

မွန်တို့ရွာနေရာမည်

ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အကွာရာပေဒသုကေသီအချို့ကလည်း ဗြဟ္မိအကွာရာများဖြစ်ကြသော ပျူသုံးကဒိဝ မွန်သုံး ပလ္လဝအကွာရာ (၂)မျိုးအနက် ပျူအကွာရာမှာ ပြုပြင်မှုနည်း၍ ရှုပ်ထွေးကြောင်း၊ မွန်အကွာရာမှာ အတန်အသင့် ပြုပြင်ထားသဖြင့် ရှင်းလင်းပြီး ရေးရလွယ် သောကြောင့် မြန်မာတို့သည် မွန်အကွာရာကိုယူ၍ မြန်မာအကွာရာ တီထွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြကြသည်။

ဤ၌ မွန်အကွာရာသစ် ဗျည်းသစ်အဆို မွန်အကွာရာ ပြုပြင်ထားမှု အဆိုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အနည်းငယ် ရှင်းလင်း တင်ပြလိုပါသည်။ ဗြဟ္မိအကွာရာပွားများဖြစ်သော ရှေးမွန်တို့၏ ပလ္လဝအကွာရာ ပျူတို့၏ ကဒိဝအကွာရာများသည် သင်တိုင်း ဦးစွာအကွာရာဖြစ်၍ အရေးရခက်သော အကွာရာများဖြစ်သည်။ ယင်းအကွာရာများဖြင့် ကျမ်းတစ်စောင် ပေတစ်ဖွဲ့ဖြစ်အောင် မရေးသားနိုင်ဘဲ မှတ်တမ်း မှတ်ရာပျူသာ ရေးသားနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အေဒီ (၁၁)ရာစု၌ သထုံမှ ပိဋကတ် (၃)ပုံ အစုံ (၃၀) အထိ ပုဂံသို့ သယ်ဆောင်သွားသည်ဟုဆိုရာ ယင်းအကွာရာသည် အဘယ်အကွာရာနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသည်။ မွန်များသည် အထက်၌ ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ တပေါတဖိုးခေါ် တပုဿ၊

မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

၁၅၅

ဘလ္လိကတို့ ညီနောင် (၂)ဦး ဆံတော် (၈)ဆူကို ရရှိလာသည့် အချိန်မှစ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို အစပျိုးခဲ့ပြီဟု ဆိုသော်လည်း ရတနာ (၃)ပါး ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်မှုကို အပြည့်အဝ မရရှိသေးသည့်နည်းတူ သာသနာတော် အဖြစ်တွယ်မှုလည်း မရှိခဲ့သေးပေ။ သာသနာသက္ကရာဇ် (၂၃၅-၂၃၆) ခုနှစ်တွင် သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်တို့ ဦးဆောင်သော သာသနာပြု ထေရ်ရှင်ငါးပါးတို့ သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့တော်သို့ ရောက်ရှိလာချိန်မှစ၍ မွန်တို့ဒေသတွင် ယေရုဳဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် အဖြစ်တွယ်လာပြီး ရတနာ (၃)ပါး ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်မှုကိုလည်း အပြည့်အဝရရှိခဲ့ကြတော့သည်။ ဤသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ အဖြစ်တွယ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မာဂဓပျဒေသရှိခေါ်သော မာဂဓ အက္ခရာ အရေးအသားကိုလည်း ဗုဒ္ဓတရားတော်များနှင့်အတူ လက်ခံရရှိခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သောဏထေရ်၊ ဥတ္တရထေရ်အနွယ် သုဝဏ္ဏဘူမိ ရဟန်းတော်များသည် ဗုဒ္ဓဓမ္မပါဠိတော် ပိဋကတ်ကိုသာ ဆောင်ယူသင်ကြားလျက်ရှိတော်မူကြပြီး အဋ္ဌကထာကို ဆောင်ယူခဲ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာကို သင်ကြားနိုင်ခြင်း မရှိသေးဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သာသနာ သက္ကရာဇ် (၉၀၀) နှင့် (၁၀၀၀) ကြားကာလတွင်

၁၅၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

ရှင်မဟာ ငုဒ္ဒယောသက သီဟိုသို့ ကူးပြီး ပိဋကတ်ကျမ်းစာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို မာဂဓဘာသာပြန်ဆို ကူးယူပြီး သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံသို့ ဆောင်ယူတော်မူခဲ့ရသည်။

မွန်တို့သည် ရှေးက သင်တိုင်းဦးစွပ်ဖြစ်သော ဗြဟ္မီ အက္ခရာပွား ပလ္လဝ အက္ခရာ အရေးအသား ကမ္ပည်းစာများကို သုံးစွဲခဲ့သော်လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိ၌ ထေရဝါဒ ငုဒ္ဒသာသနာ အမြစ်တွယ်လာသည့် အချိန်မှစ၍ သာသနာပြုထေရ် ရှင်များမှ ကြားနာရရှိလိုက်ရသော ငုဒ္ဒဓမ္မ မာဂဓ ဘာသာကို အခြေခံပြီး မိမိတို့၏ စာပေကို တဖြည်းဖြည်း ပြုပြင်ခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ (သို့မဟုတ်) ရှင်မဟာငုဒ္ဒယောသ အရှင်မြတ် ပိဋကတ်တော်များ ကူးယူခဲ့သော မာဂဓ (မဂဗျပျဒေသျှီ) အက္ခရာ အရေးအသား ရောက်ရှိလာချိန်မှစ၍ ယင်းအက္ခရာ အရေးအသားကို အခြေခံ၍ မိမိတို့၏ မူလအက္ခရာကို ပြုပြင်ခဲ့ကြသည်။ သို့မဟုတ် အသစ်ပြန်လည် တီထွင်ခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ယင်းအသစ်ပြုပြင်ခဲ့သောစာကို ယနေ့တိုင် သုံးစွဲနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပိဋကတ်တော်များကို အများအပြား ရေးသားနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မွန်စာပေသမိုင်း *

လူမျိုးတစ်မျိုး၏ စာပေလက်ခံရရှိမှု အချိန်ကာလကို တွက်ဆကြရာ၌ ယနေ့ကာလ ပညာရှင်များ တွေ့ရှိရသော ကျောက်စာများကို အထောက်အထားပြု၍ ခေတ်ကာလကို အတည်ပြုကြရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဒေသတစ်ခုတွင် လူမျိုးတစ်မျိုး ဝင်ရောက် အခြေချနေထိုင်မှု ခေတ်ကာလကို တွက်ဆရာ၌ တူးဖော်ရရှိသော ထိုလူမျိုး၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အစွမ်းထက်သော သိပ္ပံလက်နက်ကိရိယာဖြင့် တိုင်းတာ၍ ရနိုင်သော်လည်း ထိုလူမျိုး၏ စာပေလက်ခံရရှိမှု ခေတ်ကာလကိုမူ အစောဆုံးတွေ့ရှိရသော ကျောက်စာဖြင့် ဆုံးဖြတ်၍ မရနိုင်ပေ။ အချို့ လူမျိုးများမှာ ဒေသတစ်ခုတွင် နှစ်ပေါင်း ရာထောင်ချီ၍ အခြေချနေထိုင်လျက် ရှိခဲ့သော်လည်း ယနေ့တိုင် စာပေမရှိသော လူမျိုးများစွာ ရှိနေကြသည်။ ဤသို့ စာပေမရှိ၍ ယခုခေတ်ကျမှ စာပေတီထွင်ရသော လူမျိုးများလည်းရှိသည်။ စာပေတီထွင်လက်ခံရရှိမှု ရှိသော်လည်း ယင်းစာပေကို လက်ခံရရှိချိန်မှစ၍ ကျောက်စာ ရေးသားသည်ဟု တစ်ထစ်ချ မဆိုနိုင်သေးပေ။ နှုတ်ဖြင့် သင်ကြားခြင်း၊ ပေ ပုရပိုဒ် စသည်တို့၌ ရေးသားပြီး

၁၅၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

နှစ်ပေါင်း ရာချီ ထောင်ချီ ကြာပြီးနောက်မှလည်း ကျောက်စာရေးသားခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုး တစ်မျိုး၏ စာပေလက်ခံရရှိမှုသည် တူးဖော်တွေ့ရှိရလော့ ထိုလူမျိုး၏ ကျောက်စာခေတ်ကာလထက် နှစ်ပေါင်းများစွာ စောနိုင်ကြောင်း သိသာထင်ရှားသည်။

အလားတူ မွန်လူမျိုးများသည်လည်း ကျောက်စာပရေးထိုးမီ နှစ်ပေါင်း များစွာကပင် စာပေကို လက်ခံရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့အဘိဓာန်ကျမ်း နိဒါန်း၌ မွန်စာပေ အရေးအသား၏ အစကို ခြေရာကောက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရသည့် အထောက်အထားဖြင့် ပလုံလောက်ကြောင်း မွန်တို့သည် ခရစ်နှစ်အစလောက်ကပင် အရှေ့တောင်အာရှဒေသများတွင် ကျယ်ပြန့်စွာ နေခဲ့ကြကြောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ ဒွါရာဝတီတွင် မွန်အက္ခရာ မွန်အရေးအသား ကျောက်စာများကို တွေ့ရကြောင်း၊ အေဒီ (၇)ရာစုဟု ခန့်မှန်းထားသော ပရပထံကျောက်စာ၊ အေဒီ (၈)ရာစု (၉)ရာစုဟု ခန့်မှန်းထားသော လောဗ္ဗူရီကျောက်စာတို့သည် မွန်ကျောက်စာများဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်စာအရေးအသားသည် အေဒီ (၅)ရာစု (၆)ရာစုကပေါ်

မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

၁၅၉

သည်ဟု ခန့်မှန်းကြကြောင်း၊ ရှေးအကျဆုံး မွန်ကျောက်စာမှာ ကမ္ဘောဒီးယားရှိ သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသော တာကပ်ကျောက်စာ လောင်ကောဝပ် ကျောက်စာတို့နှင့် အကွာရာရေးဆွဲပုံတူသည်ဟု ရှေးဟောင်းကျောက်စာ သုတေသီတို့က ပြောဆိုကြကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံများ (မွန်) စာအုပ်တွင်မူ “မြန်မာ နိုင်ငံတွင် မွန်ယဉ်ကျေးမှုမှာ အစောဆုံးဖြစ်ကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရာတွင် မွန်က မြန်မာထက် အနည်းဆုံး အနှစ်တစ်ထောင် စောကြောင်း၊ မွန်စာပေမှာလည်း မြန်မာစာပေထက် နှစ်ပေါင်းများစွာ စောကြောင်း၊ မွန်စာပေသည် မြန်မာစာပေ၏ ရေသောက်မြစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်စာပေကို အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန် တက္ကသိုလ် အာဖရိကနှင့် အရှေ့တိုင်းဘာသာရပ် လေ့လာရေး ကျောင်း၌လည်း သင်ကြားပို့ချပေးလျက်ရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မွန်စာပေကို တိုင်းတစ်ပါးကပင် အလေးအမြတ်ပေး၍ ဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သင်ကြားနေပြီဟု ဆိုနိုင်ကြောင်း၊ မွန်စာပေသည် ရှေးကျသော စာပေတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်းကို ကျောက်စာ

၁၆၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အထောက်အထားများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် သိရှိနိုင်ကြောင်း၊ အေဒီ (၃၀၀) ခန့်က ထွန်းကားလာသော မွန်ကျောက်စာများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မွန်အက္ခရာသည် အာသောက အက္ခရာများ တယ်လီဂုကနာဋီ ပလဝ အက္ခရာမှ တစ်ဆင့် ဆင်းသက်လာ သည်ဟု အက္ခရာ ပါရဂူများက ယူဆကြကြောင်း၊ အေဒီ (၄၀၀) ခန့်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ တစ်ဆင့် မွန်တို့သည် အက္ခရာကို စတင်ရရှိသည်ဟု ပညာရှင်များက ယူဆကြကြောင်း၊ သထုံတွင် ပါဠိတော်များကို ငြပဟီအက္ခရာပွားဖြစ်သော တေလုဂုကနဒ္ဒ အက္ခရာဟောင်းများ (ဝါ) အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာများ ဖြင့်သာ ရေးသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိကြောင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားမှ သု တေသီများသည်လည်း မွန်စာပေကို လေ့လာလိုက်စား ဂရုထား ခဲ့ကြသဖြင့် ၁၉၇၄-ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာ ဂျေအမ်ဟတ်စပ်လ်က မွန်ဘာသာစကားစု စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း၊ မွန်အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကို သာသနာပြု မစ္စတာရောဘတ်ဟာလီဒေးက ပြုစု ၍ ယင်းစာအုပ်ကို ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့အနီး၌ ၁၉၂၂- ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းက ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း၊ ခေတ်သစ်မွန်စကားပြော အဘိဓာန်ကိုမူ မစ္စတာရှောတိုးက ပြုစု၍ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်က ၁၉၆၂ -ခုနှစ်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ

မွန်တို့၏ စာပေသမိုင်းကူးမှု

၁၆၁

ခဲ့ကြောင်း၊ အီးအိုစတီဗင်ကလည်း ၁၉၀၁ - ၁၉၁၈ တွင် မွန်
ပြန်မာအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကို ပြုစုခဲ့ကြောင်း၊ ဝိယင်နာမြို့မှ
ပါမောက္ခရှားမစ်ကလည်း ၁၉၀၆-၁၉၁၈ က ဟံသာဝတီ မွန်
ရာဇဝင်ကို မွန်ဘာသာမူရင်းနှင့်တကွ ရောမအက္ခရာဖြင့် ဂျာမန်
ဘာသာအဓိပ္ပါယ်များဖြင့် ဖော်ပြပြီး အောက်ခြေ မှတ်ချက်များ
ဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြရေးသားထားသည်။

မွန်စာပေသမိုင်းကို ဆန်းစစ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင်
ကျောက်စာ၊ ခေါင်းလောင်းစာ၊ စဉ်ချပ်စာ (ဝါ)စဉ်ကွင်းစာ၊
မင်စာ၊ အုတ်ခွက်စာ၊ အင်္ဂတေစာ၊ ပေစာ၊ ပုရပိုဒ်စာ စသည်ဖြင့်
အမြောက်အမြား တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ
ပိဋကတ်စာပေ လာတ်တော်သမိုင်း၊ ဆေးကျမ်း၊ ဝေဒင်ကျမ်း၊
သိုက်တဘောင်၊ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ သီချင်း၊ ပုံပြင်၊ ဝတ္ထု စကား
ထား၊ စကားပြေ အရေးအသားများကိုလည်းတွေ့ရှိ နိုင်သည်။

ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာများ

ထိုင်းနိုင်ငံ၌ ထိုင်းလူမျိုးများ ဝင်ရောက်အခြေချ နေထိုင်
ခြင်းမပြုမီက မွန်တို့၏ ဒွါရာဝတီနိုင်ငံ ထင်ရှားတည် ရှိခဲ့ကြောင်း

၁၆၂

မွန်တို့ဒွာနေရာမည

တရုတ်မှတ်တမ်းများ တူးဖော်ရရှိသော ကျောက်စာများအရ သိရှိရသည်။ တရုတ်မှတ်တမ်းများ၌ ပြီကွေတြ (ပျူ) နိုင်ငံနှင့် ဣပနပူရ (ခမာနိုင်ငံ) အကြားတွင် တိုဏိုပီတိ (ဒွါရာဝတီ) မွန်နိုင်ငံ တည်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဒွါရာဝတီနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်း၌ ထိုစဉ်အခါ ဒွါရာဝတီပြည်သည် မြောက်ဘက် လောပြည်မှ တောင်ဘက် ပရပထုံအထိ၊ အနောက်ဘက် ရာဇပူရီမှ အရှေ့ဘက် ဇရင်ချမ်အထိ ကျယ်ပြန့်၍ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း၏ ဗဟိုချက်မဖြစ်ရာ သုဓမ္မဝတီ (သထုံ) မြို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း၏ အနောက်ဘက် တံခါးပေါက်ဖြစ်သည်ဟု ဒေါက်တာ ထင်အောင် က ကောက်ချက်ချခဲ့ကြောင်း၊ ပရပထုံ၌ တွေ့ရှိရသော စေတီ၊ ဆင်းတု၊ ရုပ်ပွား၊ ရွှေပုရပိုဒ်နှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ လောပူရီကျောက်စာနှင့် မကြာမီက တွေ့ရှိရသော လောပြည် ကျိုက်တော်စေတီ ကျောက်စာတို့သည် ဤယူဆချက်များ မွန်ကန်သည်ကို ဖော်ပြသည့် ခိုင်လုံသော သက်သေအထောက်အထားများပင် ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မြန်မာပြည်တွင်း ပြည်ပဒေသအနှံ့တွင် မွန်ကျောက်စာများကို တွေ့ရှိရသောကြောင့် မွန်ကျောက်စာကို ကျောက်စာပညာရှင်၊ သမိုင်းပညာရှင်များက

မွန်တို့၏ စာပေသစ်ကျေးဇူး

၁၆၃

ခွါရာဝတီခေတ်၊ သထုံခေတ်၊ ပုဂံခေတ်၊ ဟရိဘုရ (လင်ဖွန်) ခေတ်နှင့် ဟံသာဝတီခေတ်ဟူ၍ ခေတ် (၅) ခေတ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ဖော်ပြကြသည်။ အချုပ်အားဖြင့် မွန်ကျောက်စာများကို မြန်မာ ပြည်ပ မွန်ကျောက်စာနှင့် မြန်မာ ပြည်တွင်း မွန်ကျောက်စာဟူ၍ (၂) ပိုင်းခွဲခြား သတ်မှတ်နိုင်သည်။

မြန်မာပြည်ပ မွန်ကျောက်စာများ

- ၁။ ပရပထုံကျောက်စာ-(ထိုင်းနိုင်ငံ) ၆-ရာစုထိုးဖြစ်သည်။
- ၂။ လောဠာဓိရီကျောက်စာ - ထိုင်းနိုင်ငံ၊ (ထိုင်းအမျိုးသား ပြတိုက်၌ရှိသည်။)
- ၃။ လင်ဖွန်ကျောက်စာများ - ထိုင်းနိုင်ငံ။
- ၄။ ကျိုက်ကော်ကျောက်စာ - လောနိုင်ငံ။

မြန်မာပြည်တွင်း မွန်ကျောက်စာများ

- ၁။ ဩပ်ကျောက်စာ - သထုံရွှေစာရံဘုရား။
- ၂။ ပဏ္ဍိတ်ကျောက်စာ - သထုံရွှေစာရံဘုရား။
- ၃။ သထုံကလျာဏီသိမ်ကျောက်စာ-သထုံရွှေစာရံဘုရား။
- ၄။ ကော့ဂွန်းဂူနှင့် သထုံရှိ ၎င်းမိတ္တူကျောက်စာ - ဘားအံ

၁၆၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

နယ် နှင့် သထုံရွှေစာရံဘုရား။

၅။ ကျွန်းတော်ကျွန်းဘုရားပျက်မှ အုတ်ပြားစာ - မကွေး
ခရိုင် မိချောင်းရဲနယ် (ကျွန်းတော်ကျွန်းရှိ ဘုရားပျက်မှ
ရရှိသည်)။

၆။ ပုဂံဖက်လိပ်ဘုရား ကျောက်စာ - ပုဂံသီရိပစ္စယာရွာရှိ
ဖက်လိပ်ဘုရား။

၇။ ပုဂံကျန်စစ်သားမင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ - ပုဂံရွှေ
စည်းခုံဘုရား သရပါတံခါးအရှေ့။

၈။ ပုဂံကျန်စစ်သားမင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ ကျောက်စာ အပိုင်း
အကျိုးများ - ယခု ပုဂံပြတိုက်တွင် စိုက်ထူထားသော
အမှတ် (၅)။

၉။ ပုဂံကျန်စစ်သားမင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ အပိုင်း
အကျိုးများ - သရပါ တံခါးရှေ့၊ ယခုပုဂံပြတိုက်တွင်
စိုက်ထူထားသော အမှတ် (၄)။

၁၀။ ပုဂံကျန်စစ်သားမင်း နန်းတည်ကျောက်စာများ -
(သရပါတံခါး)၊ ယခု ပုဂံပြတိုက်၌ စိုက်ထူထားသော
အမှတ် (၁) (၂) (၆) (၇) (၈) (၉) ကျောက်စာများ။

၁၁။ ပုဂံမြကန်ကျောက်စာ - ပုဂံတူရွှင်းတောင်ခြေ၊ ပုဂံ

- ဗုဒ္ဓတို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

ပြတိုက် အမှတ် (၁၁၈) ကျောက်စာ။

၁၂။ ပုဂံအလံ ပုဂံကျောက်စာ - ပုဂံမြို့ အလံပုဂံ။

၁၃။ ပြည်ရွှေဆံတော်ကျောက်စာ - ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား

၁၄။ သထုံကျိုက်တဲကျောက်စာ - သထုံနယ် တောင်စွန်းရွာ
အနီး အလူးရွာ ကျိုက်တဲဘုရား။

၁၅။ သထုံကျိုက်တလန်း ကျောက်စာ - သထုံနယ် တောင်
စွန်းအနီး အရက်သည်မရွာ၊ မြသိန်းတန်ဘုရား၊ ယခု
တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်တွင်ရှိသည်။

၁၆။ သထုံ ညောင်ဝိုင်းကျောက်စာ - သထုံညောင်ဝိုင်းရပ်၊
ယခုရွှေစာရံ၌ အမှတ် (၁၄) ဖြစ်သည်။

၁၇။ ရာဇကုမာရ ကျောက်စာ (က) - ပုဂံမြင်းကပါရွာ
မြစေတီဘုရား ပုဂံပြတိုက် အမှတ် (၁၀) ကျောက်တိုင်။

၁၈။ ရာဇကုမာရကျောက်စာ (ခ) - ပုဂံ မြင်းကပါရွာ
မြစေတီဘုရား။

၁၉။ ကျန်စစ်သားမင်း မြေလှူကျောက်စာ - ပုဂံရွှေစည်းခုံ
ဘုရား။

၂၀။ ကျောက်ဆည် ကျောက်စာ - ကျောက်ဆည် ရွှေသာ
လျောင်း အနီး တောရကျောင်းသိပ်။

၁၆၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

- ၂၁။ ပုဂံ ပေင်သာကျောက်စာ - ပုဂံမဟာဇောဓိဘုရား၊
ပုဂံပြတိုက်အမှတ် (၆၈) ဖြစ်သည်။
- ၂၂။ ကျိုက်လတ်မြို့ ထလှဘုရားကျောက်စာ - ကျိုက်လတ်
ထလှရွာဘုရား၊ ယခု ပုဂံပြတိုက်၌ရှိသည်။
- ၂၃။ ကျိုက်မရောကျောက်စာ - ကျိုက်မရောမြို့ ဝတ်
ကျောင်းကြီး။
- ၂၄။ ပဲခူး ရသေ့မြို့ကျောက်စာ - ပဲခူးကျောက်တိုင်ကန်ရွာ
- ၂၅။ ပဲခူး ဘုရားခုနစ်ဆူကျောက်စာ - ပဲခူး၊ ယခုရှေးဟောင်း
သုတေသန၌ ရှိသည်။
- ၂၆။ ပဲခူး ကျိုက်ပွန်ဘုရားကျောက်စာ - ပဲခူး ကျိုက်ပွန်
ဘုရား။
- ၂၇။ ပဲခူး အပေါလကျောက်စာ - ပဲခူး ရွှေဂူကြီးအနီး အပေါ
လစေတီ။
- ၂၈။ ပဲခူး သုပ္ပတိဌစေတီကျောက်စာ - ပဲခူး သုပ္ပတိဌစေတီ၊
ယခုကျောက်ဖျာကျောင်း ကျောက်စာရုံ၌ရှိသည်။
- ၂၉။ ပဲခူး ဒိဝါဝိဟာရစေတီကျောက်စာ - ပဲခူး ရွှေဂူကြီး
အနီး၊ ယခုကျောက်ဖျာ ကျောင်းကျောက်စာရုံ၌ရှိ
သည်။

မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

- ၃၀။ ပဲခူး ဘူမိစက်မနစေတီကျောက်စာ - ပဲခူး ဘူမိစက်မနစေတီ၊ ယခု ကျောက်ဖျာကျောင်း ကျောက်စာရုံ၌ရှိသည်။
- ၃၁။ ပဲခူး နဟာနစေတီကျောက်စာ - ပဲခူး နဟာနစေတီ၊ ယခု ကျောက်ဖျာကျောင်း ကျောက်စာရုံ၌ရှိသည်။
- ၃၂။ ပဲခူး မုစလိန္နာကျောက်စာ - ပဲခူး မုစလိန္နာအိုင်။
- ၃၃။ ပဲခူး ဥပကသမာဂမစေတီကျောက်စာ - ပဲခူးရွှေဂူကြီးအနီး ဥပကသမာဂမစေတီ။
- ၃၄။ ပဲခူး သက်န်းတန်းကျောက်စာ - ပဲခူးရွှေဂူကြီးအနီး ယခုရွှေဂူကြီးအရှေ့ ကျောက်စာရုံ၌ရှိသည်။
- ၃၅။ ရွှေတိဂုံကျောက်စာ - ရွှေတိဂုံဘုရား အရှေ့ဘက်စောင်းတန်းဘက်၌ ရှိသည်။
- ၃၆။ ပဲခူး ပါဠိဟာရိယကျောက်စာ - ပဲခူး ကျောက်ဖျာကျောင်းအနီး ပါဠိဟာရိယစေတီ၊ ယခုအောက်ပိုင်း ၎င်းစေတီ၌ အထက်ပိုင်းကျိုး ကျောက်ဖျာကျောင်း ကျောက်စာရုံ၌ရှိသည်။
- ၃၇။ ပဲခူး မဟာဗောဓိကျောက်စာ - ရွှေဂူကြီးဘုရားဝင်းအတွင်း။

၁၆၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၃၈။ ပဲခူး ခေါင်းဆေးကျွန်းကျောက်စာ - ခေါင်းဆေးကျွန်း
ဘုရားကုန်း။

၃၉။ ပဲခူး ရွှေထန်းတောကြီးရွာ မုဌော ဆုတောင်းပြည်
ဘုရားကျောက်စာ - ယင်းဘုရား၌ရှိသည်။

၄၀။ ပဲခူး ဘုရားကြီးကျောက်စာ - ယင်းဘုရားကြီးရွာဘုရား
၌ ရှိသည်။

၄၁။ ပဲခူး ဓမ္မသိုက်ဘုရားကျောက်စာ - ကဝမြို့နယ် မြင်းမူ
ရွာ ဓမ္မသိုက်ဘုရား၌ ရှိသည်။

၄၂။ ပဲခူး မိုးခိုင်းကြီးဘုရားကျောက်စာ - ၎င်းဘုရား၌ရှိ
သည်။

၄၃။ ပဲခူး မိုးနတ်ဘုရားကျောက်စာ - ကဝ ဖူးချောင်းရွာ
မိုးနတ်ဘုရား၌ရှိသည်။

၄၄။ သထုံ ကေလာသကျောက်စာ - ကေလာသဘုရား၌
ရှိသည်။

၄၅။ သထုံ သွားတော်ဓာတ် ၃၃ ဆူကျောက်စာ သထုံရွှေ
စာရံ ဘုရားတောင်ဘက် စောင်းတန်း၌ရှိသည်။

၄၆။ ပဲခူး သွားတော်ဓာတ် ၃၃ ဆူကျောက်စာ - ရွှေမော်
ဓောစေတီ ကုန်းတော်ပေါ်၌ရှိသည်။

မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

၁၆၉

- ၄၇။ ပဲခူး ပလေးရွာ ကျိုက်ပကော်ဘုရားကျောက်စာ - ၎င်း
ဘုရား၌ရှိသည်။
- ၄၈။ ပုသိမ် ရေကြည်ရေနောက်ဘုရားကျောက်စာ - ရှေး
ဟောင်းသုတေသနဌာန၌ ရှိသည်။
- ၄၉။ ပုသိမ် ကန်သုံးဆင့်ကျောက်သေတ္တာ အဖုံးကျောက်စာ
- ပုသိမ်မြို့ ရွှေစက်တော်ဘုရား ရပ်တော်ပူ တန်
ဆောင်း၌ ရှိသည်။
- ၅၀။ ပုသိမ် ကန်သုံးဆင့်ကျောက်စာ အပိုင်းအကျိုးပျား။
- ၅၁။ ပုသိမ် ရွှေပုဋ္ဌောကျောက်စာ။
- ၅၂။ ပုသိမ် အသုတ်မြို့ ကျောက်စာ - အသုတ်ဒက္ခိဏာရုံ
ကျောင်း သိမ်ကုန်း၌ ရှိသည်။

ဤ၌ ကျောက်စာအမည်အားဖြင့် (၅၂)မျိုး ဖော်ပြထား
သော်လည်း အရေအတွက်အားဖြင့် ရှေးဟောင်း သုတေသန
ဌာနထုတ် မွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ် စာအုပ်တွင် ခေါင်းလောင်း
စာနှင့် ကြေးပုရပိုဒ်စာပေါင်း (၅) ခုကို ပေါင်းပြီး (၁၀၆) ခု
ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

၁၇၀

မွန်တို့ဌာနရာမည

မွန်ကြေးပုရပိုဒ်နှင့် မွန်ခေါင်းလောင်းစာများ

- ၁။ စေတီတစ်ဆူ တည်ကြောင်းဖော်ပြသော ကြေးပုရပိုဒ်စာ
အောက်မြန်မာပြည် အရှေ့ပိုင်း တစ်နေရာရှိ စေတီတစ်
ဆူမှရပြီး ယခု ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘန်ကောက်မြို့ အမျိုးသား
ပြတိုက်၌ ရှိသည်။
- ၂။ ပုတ္တမ ကျိုက်ဖျင်ကူခေါင်းလောင်းစာ - ပုတ္တမမြို့ မြသိန်း
တန်ဘုရား၌ ရှိသည်။
- ၃။ မော်လမြိုင် ကျိုက်သန်လန်စေတီမှ သိင်္ဂီသုရခေါင်း
လောင်းစာ-ကျိုက်သန်လန် ကုန်းပေါ်၌ရှိသည်။
- ၄။ ပုဂံရွှေစည်းခုံဘုရားမှ ဘုရင့်နောင်ခေါင်းလောင်းစာ -
ပုဂံရွှေစည်းခုံဘုရား၌ ရှိသည်။
- ၅။ ပဲခူး ရွှေမော်ဓောဘုရားမှ ခေါင်းလောင်းစာ - မြန်မာပြည်
မှ အိန္ဒိယ ကလကတ္တားသို့ ရောက်ရှိပြီး ယခု မြန်မာပြည်
သို့ ပြန်ရောက်ကာ ရွှေတိဂုံ ဘုရားလမ်း သမိုင်းပြတိုက်၌
ရှိသည်။

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် ထိုင်း
ရင်းသားယဉ်ကျေးမှု ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ (ပွန်)စာအုပ်တွင်

ထားဝယ်ရှင်မုတ္တီးဘုရားခေါင်းလောင်းစာကိုပါ ပေါင်းစပ် ဖော်ပြထားသည်။

မွန်စဉ်ကွင်း (စဉ်ချပ်)စာ

စဉ်ချပ်ပေါ်တွင် ရေးသားထားသော စဉ်ချပ်ကိုထွင်း၍ ရေးသားထားသော စာဖြစ်သည်။ ယင်းမွန်စဉ်ကွင်းစာများကို ပုဂံအာနန္ဒာဘုရားနှင့် သထုံ ရွှေစာရံဘုရားအနီးရှိ သိကြားဘုရားတို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ပုဂံအာနန္ဒာဘုရားတွင် စဉ်ကွင်းစာပေါင်း တစ်ထောင်ကျော်ရှိသည်။

မွန်အင်္ဂတေစာများ

အင်္ဂတေပေါ်တွင် ရေးထိုးထားသောစာဖြစ်သည်။ ပုဂံအနောက်ဖက်လိပ်ဘုရားတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ဇာတ်နိပါတ်များကို ရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်တော် (၁၄)ဇာတ် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။

မွန်မင်စာများ

နံရံတွင် မင်ဖြင့် ရေးထိုးခဲ့သော စာများဖြစ်သည်။ ယင်းမွန်မင်စာများကို ပုဂံမြင်ပြုဂူ-အပယ်ရတနာ၊ ဖြတ်စရွှေဝှာ

၁၇၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

လောကထိပ်ပန်၊ ပုထိုးသားများ၊ နဂါးရုံ၊ ဂူပြောက်ကြီးနှင့် အလိုတော်ပြည့်ဂူဘုရားအတွင်း နံရံများတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ရာဇကုမာရ်၏ ဂူပြောက်ကြီး မွန်မင်စာအရ ရာဇကုမာရ်သည် ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန် တတ်ကျွမ်းကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ လောကထိပ်ပန်ဘုရားတွင်မူ မွန်မြန်မာ ၂ - ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည်။

မွန်အုပ်ခွက်စာများ

အုတ်ပြားတွင် ဘုရားထုပြီး အောက်ခြေ(သို့မဟုတ်) ကျောဘက်တွင် ရေးသားထားသောစာဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်း အုတ်ခွက်စာ၊ စောလူးမင်း လက်ထက်အုတ်ခွက်စာ၊ ကျန်စစ်သားမင်းနှင့် မိဖုရားတို့အမိန့်နှင့် ရေးထိုးခဲ့သော အုတ်ခွက်စာ၊ အလောင်းစည်သူမင်း အုပ်ခွက်စာ၊ နရပတိစည်သူမင်း အုတ်ခွက်စာ၊ သထုံရွှေစာရံဘုရားမှ အုတ်ခွက်စာ၊ ပုသိမ်၌တွေ့ရသော ဗုဒ္ဓဝင်ရှစ်ခန်းအုတ်ခွက်စာများ၊ ထားဝယ်ရှင်မုတ္တီးဘုရားအနီး၌ တွေ့ရသောအုတ်ခွက်စာ စသည်ဖြင့် အများအပြား ရှိသည်။

မွန်တို့၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု

၁၇၃

မွန်ပေစာ၊ ဘွဲ့၊ လင်္ကာ၊ ပျို့၊ ကဗျာ၊ သီချင်းနှင့်စကားပြေများ

ရှေးခေတ်၌ မွန်စာများကို ကျောက်၊ ခေါင်းလောင်း၊ စဉ်ချပ်၊ အုတ်ခွက်၊ မင်နံရံ၊ အင်္ဂတေတို့၌ အက္ခရာတင် ရေးသားသကဲ့သို့ ပေပုရပိုဒ်များပေါ်တွင်လည်း အက္ခရာတင် ရေးသားထားသည်ကို ထိုင်းနိုင်ငံရှိ မွန်ရွာများ မွန်ပြည်နယ်ရှိ မွန်ရွာများတွင် အများအပြားတွေ့ရှိနိုင်သည်။ ယခုအခါ ရန်ကုန်ရှိ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်၊ မော်လမြိုင်မွန်ပြတိုက်တို့တွင် မွန်ပေစာအများအပြားတွေ့ရှိနိုင်သည်။ အခြား စာကြည့်တိုက်ကြီးများတွင်လည်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။ မွန်ကြီး၊ ဘွဲ့၊ ပျို့၊ ကဗျာ၊ သီချင်းနှင့်စကားပြေများတွင် ယနေ့မြန်မာစာပေတွင် ရာမရကန်ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဝေါသရာဇတော်၏ ရာမပျို့မှာ အထူးထင်ရှားလှသည်။

ဤဖော်ပြချက်ကျောက်စာ စသည်တို့၏ အရေအတွက်များသည် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက မှတ်တမ်း တင်ထားသော အရေအတွက်ကို ဖော်ပြခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ဤအရေအတွက်တွင် မပါသော နောက်တိုးများလည်း များစွာရှိဦးမည် ဖြစ်သည်။

၁၇၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အခန်း - ၅

အထွေထွေ

မွန်နှင့်တလင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဝင်ရောက်နေထိုင်လာသော မွန်များကို အချို့က တေလင်န အရပ်မှ လာသောကြောင့် တလင်းခေါ်ကြောင်း ရေးသားထားကြသည်ကို တွေ့ရှိ ရသည်။ ပါမောက္ခကောသမ္မိကလည်း တလင်းခေါ်ဟာရသည် တေလင်များကို အကြောင်းပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း၊ တေလင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌နေထိုင်ခဲ့ဖူးကြောင်း ဆိုသည်။ မွန်များကလည်း မိမိတို့ကို တလင်းဟုခေါ်လျှင် ဆွေ့ဆွေ့ခုန် နာကြည်းလျက်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်များကို တလင်း မခေါ်ရန် အစိုးရအဆက်ဆက်က တားမြစ်ခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက် ဆာဂျေအေ မောင်ကြီး ခေတ္တဘုရင်ခံဖြစ်စဉ်က ၉-၃-၃၁ ရက်စွဲဖြင့်တစ်ကြိမ် တားမြစ်အမိန့်စာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ တလင်းခေါ်လျှင် ဒဏ်ငွေ ၅၀/- ပေးဆောင်စေ ဟူ၍ပင် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လက်ထက် ၁၅-၇-၄၇ ရက်စွဲဖြင့် တစ်ကြိမ်၊ ဖဆပလအစိုးရ လက်ထက် ၇-၁-၅၈-

ရက်စွဲဖြင့်တစ်ကြိမ်၊ တားမြစ်မိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၄-ခုနှစ်
တော်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေး
ဆွဲမှုကို အကြောင်းပြု၍ ၁၃-၈-၇၅ ရက်စွဲဖြင့်တစ်ကြိမ်၊ တား
မြစ်မိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြန်သဖြင့် စုစုပေါင်း (၄)ကြိမ်တိတိ တားမြစ်
မိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

မွန်လူမျိုးများကို တလိုင်းခေါ်၍ မွန်များက ဆတ်ဆတ်
ခါနာကြည်းရခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ (တလိုင်း)ဝေါဟာရသည်
(ဖ မစစ်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေသဖြင့် ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း
ဝေါဟာရဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းဝေါဟာရဖြစ်
ပေါ်တွင်ကျယ်လာရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် အချိန်ကာလကို
အတိအကျပြောရန် ခက်သည်။ မွန်များသည် တရုတ်ပြည်
တောင်ပိုင်းမှ စတင်ဆင်းသက်လာပြီးနောက် အနယ်နယ် အရပ်
ရပ်သို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြောင်း၊ အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းနှင့် အာသံသို့လည်း
ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက် အခြေချ နေ
ထိုင်ရာတွင် အရှေ့ထိုင်းလင်းဘက်မှ ဝင်ရောက်သူများ ရှိ
သကဲ့သို့ အိန္ဒိယဘက်မှ ဝင်ရောက်လာသူများလည်းရှိကြောင်း
ကို အထက်၌ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မွန်ဟူသည် မွန်

၁၇၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

များပင်ဖြစ်၍ တေလဂူများ မဟုတ်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားသည်။
ထို့ကြောင့် တလိုင်းဝေါဟာရ ပေါ်ပေါက်ရခြင်း အကြောင်းရင်း
နှင့် ကာလကို စိစစ်ရန် လိုအပ်လာသည်။

ဤ၌ အချို့က တလိုင်းဝေါဟာရသည် အလောင်း
ဘုရား လက်ထက်မှစ၍ ပေါ်ပေါက်လာကြောင်းဆိုသည်။ မွန်
များက စစ်ဘေးဒဏ်ကြောင့် အဖေရေ ပျက်စီးကုန်ပါပြီ၊
ဣတလောင်ရ (ဣတလိုင်ရ) ဟု ငြီးတွားအော်ဟစ်ကြမှုကို
အကြောင်းပြု၍ (ဣတလိုင်) မွန်ဝေါဟာရမှ (တလိုင်း) ဟူသော
မြန်မာဝေါဟာရ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ကြံဆကြသည်။ ဤ
ကြံဆမှုသည် အဖပျက်ဟု အဓိပ္ပါယ် ထွက်ရုံသာရှိ၍ အဖေ
တပြီး ပျက်စီးမှုကိုဆိုခြင်းဖြစ်၍ တလိုင်းဝေါဟာရအတွက် မွန်
များနာကြည်းရန်မရှိပါ။ ယခုမူ မွန်များသည် တလိုင်း အခေါ်
ခံရလျှင် (ဖမစစ်)ဟု အခေါ်ခံရခြင်း အဓိပ္ပါယ်ကြောင့် ဆတ်
ဆတ်ခါ နာကြည်းနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် သမိန်ဗရမ်းသည် တရုတ်ဂါမဏီကို စည်းချင်း
တိုက်အောင်မြင်သောအခါ အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်က သမီးနှင့်
ထိမ်းမြားပေး၍ သားတစ်ယောက် ရရှိသောအခါ သမိန်းဗရမ်း

က တလိုင်းမခေါ်ရန် ပြောထားသော်လည်း ဘုရင်မင်းခေါင်က မိမိရင်ခွင်ပေါ်၌ ဆော့ကစားနေသော မြေးတော် (သမိန်ဗရမ်း သား) ကို ချစ်စနိုးအားဖြင့် ဒီတလိုင်းကလေး ဆော့လှချည့်ဟု ပြောလိုက်သည်ကို သမိန်ဗရမ်း ကြားလိုက်သဖြင့် ပဲခူးသို့ ပြန်လည်ပြေး၍ စုန်ဆင်းခဲ့ကြောင်း အဆိုတစ်ရပ်က ရှိနေပြန် သည်။ ထို့ကြောင့် တလိုင်းဝေါဟာရသည် အလောင်းဘုရား မတိုင်မီကပင် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိကြောင်း သိသာနိုင်ရုံမျှမက ဟံသာဝတီဘုရင် ရာဇဓိရာဇ်နှင့် အင်းဝမင်းခေါင်တို့ ခေတ် မတိုင်မီကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဝေါဟာရတစ်ရပ် ဖြစ် ကြောင်း ထင်ရှားနေပြန်ပါသည်။

ပဲခူး သမလ ဝိမလမင်းဆက်တွင် (၁၇)ဆက်မြောက် နောက်ဆုံးဘုရင် တိဿမင်းသည် ပဲခူးသို့ ရောက်ရှိကာ လုပ် ကိုင်စားသောက်နေထိုင်လျက် ရှိကြသော တီခေါ်သော မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိများကို အပေါင်းမှားပြီး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သွားသည်။ လူရုပ်ကို မကိုးကွယ်ကောင်းဟူသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ၏ ပြောကြားချက်ကို ယုံကြည်ပြီး ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို မကိုးကွယ်ရ။ ကိုးကွယ်သူများရာဇဒဏ်သင့်စေဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၁၇၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

ဘုရင်၏ ရာဇဒဏ်အမိန့်ကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားများသည် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များကို ဖျောက်ဖျက်ခဲ့ကြရသည်။ အချို့က ရေကန်၊ မြစ်ချောင်း စသည်တို့၌ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များကို နှစ်မြှုပ်ခဲ့ကြသည်။ တိဿဘုရင်သည် ဤသို့ မသင့်လျော်သောကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သောကြောင့် ထိုနှစ်၌ ဟံသာဝတီပဲခူးတွင် ဇတ်မွတ်ခေါင်းပါးဘေး ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ နေဝယသုဌေး၏သမီး တလထော်သည် အဖော်များနှင့်အတူ ရေကန်တစ်ခုတွင် ရေဆင်းချိုးရာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များကို တိုက်မိသဖြင့် စိတ်မကောင်းဖြစ်ကာ ဘုရင်ကသတ်လိုလျှင် သတ်ပါစေတော့ ဟူသော အဓိဌာန်ဖြင့် ထိုရေကန်အတွင်း နှစ်မြှုပ်ထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော် (၈) ဆူကို ဆယ်ယူပြီး ဓမ္မာရုံတစ်ခု၌ တင်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။

ထိုအကြောင်းကို တိဿဘုရင်ကြားသိသောအခါ သတ်စေဟုအမိန့်ထုတ်ပြီး ပါးကွက်သားများအား အမိန့်အာဏာ လွှဲအပ်ခဲ့သည်။ တလထော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုပြီး ဘုရင်၌ ကပ်ရောက်ဖြစ်ပေါ်နေသော ဒေါသတရား လွင့်ပါးကင်းပျောက်ပါစေ၊ ဘုရင့်ထံ

မှောက် မရောက်မချင်း သေအောင်သတ်၍ မရပါစေသတည်း
 ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ မေတ္တာပို့လျက် မင်းစေများခေါ်ဆောင်ရာ
 သို့ လိုက်ပါသွားခဲ့သည်။ လူသတ်သမားများက တလထော်အား
 ဆင်ဖြင့်နင်းသတ်ရန် စီစဉ်ရာ ဆင်းမနင်းသဖြင့် ဆင်ကိုအရက်
 တိုက်၍ နင်းသတ်ရန် စီစဉ်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် တလထော်၏
 သီလမေတ္တာ စွမ်းပကားကြောင့် အရက်မူးသည့်ဆင်လည်း
 မနင်းဘဲရှိပြန်သည်။ ခါးရှည်ဖြင့် ခုတ်သတ်သောအခါ ခါးရှည်
 မှာ ပေါက်ပေါက်ကဲ့သို့ ကွေးကောက်သွားသည်။ မီးရှို့သတ်
 ပြန်ရာ မီးမလောင်ဘဲ ရှိပြန်သည်။ ထိုအခြင်းအရာကို တိဿ
 ဘုရင် ကြားသိသောအခါ တလထော်အား ရှေ့တော်မှောက်
 သွင်းရန် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။

တိဿဘုရင်က လူသားရုပ်ထူ ကိုးကွယ်မှု မစင်ကြယ်
 သောကြောင့် လွင့်ပစ်ထားစေခဲ့သည်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဆယ်
 ယူကိုးကွယ်ရသနည်းဟု မေးမြန်းရာ တလထော်က အရှင်မင်း
 မြတ်သည် ရှေးရှေးဘဝ များစွာက ဘုရားရဟန္တာ ပစ္စေက
 ဗုဒ္ဓါနှင့် ပရမတ္ထသံဃာ သမုတိသံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့
 အထံတော်၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုခဲ့ရသော ကံကြောင့်

၁၈၀

မွန်တို့ဌာနရာဇည

ယခု မွန်ဘုရင်မင်းမြတ် ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ယခု တပည့်တော်မ ကိုးကွယ်သောရုပ်ပွားတော်သည် လူသား ပကတိရုပ်ထူမဟုတ်ပါကြောင်း၊ လောက (၃)ပါးတွင် အမြင့် မြတ်ဆုံး မဟာလူသား မြတ်စွာဘုရား၏ ပုံတူရုပ်ပွား ဆင်းတု တော်သာ ဖြစ်ပါကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပါရမီ (၁၀)ပါး အပြား (၃၀)ကို ဘဝများစွာ ဖြည့်ကျင့်ဆည်း ပူးတော်မူခဲ့သော ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၌ ဂုဏ်တော် (၉)ပါး၊ ဉာဏ်တော် (၁၀) ပါး၊ အားတော်(၁၀)ပါး၊ လက္ခဏာတော်ကြီး (၃၂)ပါး၊ လက္ခဏာ တော်ငယ် (၈၀)ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားသာ ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ဤသို့ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ စသော အရာများ တွင် တုနိုင်းမရ မြင့်မြတ်လှသောပုဂ္ဂိုလ် မြတ်စွာဘုရားအား အပါယ် (၄)ပါး မလားစိမ့်သောငှာ ကိုးကွယ်ရခြင်းဖြစ်ပါ ကြောင်း လျှောက်တင်သည်။

ထိုအခါ တိဿဘုရင်သည် ဤမျှဂုဏ်ကျေးဇူးကြီး မားခြင်းအတွက် ထူးခြားမှုတစ်ခုခု တွေ့မြင်ရလျှင် ယုံကြည်မည် ဟု ဆိုသဖြင့် တလထော်က ဖယောင်း၊ ပေါက်ပေါက်၊ နံ့သာရေ

တို့ကို ပြင်ဆင်ပြီး “မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့အပေါ်
ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ သနားခဲ့ညှာ မေတ္တာ ကရုဏာ ကြီးမား
တော်မူပါသည်။ ဤစကားမှန်ပါက ရုပ်ပွားတော်များ တန်ခိုး
ပြာဇီဟာပြု၍ ကြွတော်မူလာပါစေသတည်း” ဟု ဘုရားဂုဏ်ကို
အာရုံပြု၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြု သစ္စာဆိုလိုက်ရာ ထိုခဏ၌ လေဓဇ
လေပြင်း ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပေါက်ပေါက်များ ကောင်းကင်သို့
ပျံတက်ကုန်၍ ဘုရားဆင်းတုများ တည်ရှိရာသို့ ပျံသွားကြ
သည်။ ပေါက်ပေါက်များ ရောက်သည့်ခဏ၌ ဘုရားဆင်းတု
တော်ရှစ်ဆူလည်း ကောင်းကင်သို့ ထန်းပင် ထိပ်ဖျားထိမျှ ပျံ
တက်ကြ၍ လေဟုန်စီးပြီး နန်းတော်ဘက်သို့ ရောက်ရှိလာကာ
နန်းရင်ပြင်အနောက်ဘက်တွင် သက်ဆင်းရပ်တန့်တော်မူ
ကြသည်။

ထိုအခါ တိဿဘုရင်သည် သံဝေဂရပြီး မိစ္ဆာအယူကို
စွန့်ပယ်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အယူမှန်၌ ပြန်လည်သက်ဝင်ယုံကြည်
ခဲ့သည်။ တလထော်ကိုလည်း သုဘဒ္ဒါဒေဝီအမည်ဖြင့် အဂ္ဂ
မဟေသီ မြှောက်တော်မူခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် ဘုရားဆင်းတု
တော် သက်ဆင်းသည့်နေရာတွင် ယင်းဆင်းတုတော် ရှစ်ဆူကို

၁၈၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ဌာပနာ၍ စေတီတစ်ဆူတည်ခဲ့ရာ ကျပ်ပင် (ဘုရားပျံ) အမည်
ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ ကျိုက်ပေါ့ဟုခေါ်နေသော
ဘုရားပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဘုရင်က မိမိအား အယူမှား
အောင် ပြုခဲ့ကြသော တိများအား သိတ်စေဟု အမိန့်ထုတ်
ခဲ့သဖြင့် တိများ ကြောက်ရွံ့ထွက်ပြေးခဲ့ကြပြီး ပင်လယ် ကမ်းခြေ
အရောက်တွင် ပင်လယ်ထဲခုန်ဆင်း၍ မိမိတို့ကိုယ်ကို အဆုံး
စီရင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းနေရာတွင် မွန်ဘာသာဖြင့် တီလောင်
(တီလိုင်) = (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ/ ပျက်စီးရာအရပ်) ဟု ခေါ်ခဲ့ကြရာ
တီလိုင်မှ ထီးလိုင်အဖြစ်သို့ ရွှေ့လျောလာပြီး ယခုအခါ တာလီ
ဟုခေါ်လျက်ရှိနေကြသည်။ တလိုင်း ဝေါဟာရသည် ယင်းတီ
လိုင် ဟူသော မွန်ဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာသော ဝေါဟာရ
တစ်ရပ်ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

တိဿရာဇာမင်း အုပ်စိုးချိန်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သမလ
ဝိမလမင်းဆက် (၁၇) ဆက်ကို ဖော်ပြရာ၌ မွန်ဘဝ ဓလေ့နိဒါန်း
တွင် မူ (၂) မူ ကွဲပြားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ တစ်မူ
တွင် ခုနှစ်သက္ကရာဇ်မပါဘဲ ကျန်တစ်မူတွင် ခုနှစ်သက္ကရာဇ်
ပါသော်လည်း (၁၇) ဆက်မြောက် နောက်ဆုံး တိဿရာဇာမင်း

နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်မပါဘဲ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ သို့ရာတွင် တိဿရာဇာမင်း အထက်ကမင်း၏ နန်းစံနှစ်ကို သာသနာသက္ကရာဇ် (၆၈၈) မှ (၆၉၅) အထိ (၇)နှစ် ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်တော်သာ ဦးထွန်းရီ၏ ပါဒနိုင်ငံ သမိုင်းတွင် သာသနာသက္ကရာဇ် (၂၃၀) တွင် တိဿရာဇာမင်း ၏ သားတော် (၃)ပါးက ပါဒနိုင်ငံကို တည်ထောင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ နန္ဒနပထ ယိုးဒယား မွန်ရေး ရာဇဝင်တွင်မူ ဘိုးတော်အဓိနမင်းမြို့ မဟာသက္ကရာဇ် (၉၈)၌ တည်ထောင်ကြောင်း ဆိုသည်။ ဤအဆိုသည် သထုံခေတ်ဦးက တိဿရာဇာမင်းကို ရည်ညွှန်းဆိုထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။

မွန် (၃)ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်တွင် ဟံသာဝတီ၌ သမလ ဝိမလမင်းဆက် (၁၇) ဆက်မြောက် နောက်ဆုံး တိဿရာဇာမင်းသည် (၁၄)နှစ် နန်းစံပြီးနောက် နတ်ရွာစံသောအခါ နှစ်ပေါင်း (၃၁၂) နှစ်တိုင်တိုင် မွန်မင်းဆက် ပြတ်ပြီး ပုဂံ၊ အင်းဝမင်း လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း သာသနာသက္ကရာဇ် (၁၈၂၉) ခုနှစ်မှစ၍ အခန့်မွန်မင်း (၇)နှစ်၊ လက္ခယျာဇမင်း (၈)လနှင့် အချဲ့မွန်မင်း (၁၇)နှစ် နန်းစံပြီးနောက် (၁၄)နှစ်မျှ

၁၈၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

မင်းဆက်ပြတ်သွားပြီး သာသနာ သက္ကရာဇ် (၁၈၆၈) ၌ မုတ္တမ
ဝါရီရူ (ဗညားဦး)မင်း နန်းစံခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဤ
ဖော်ပြချက်အရ အခန့်မွန်မင်း စတင်နန်းစံနှစ် (၁၈၂၉)တွင်
မင်းဆက်ပြတ်နှစ် (၃၁၂)ကို နုတ်လိုက်သောအခါ တိဿရာဇာ
မင်း နတ်ရွာစံနှစ်မှာ သာသနာနှစ် (၁၅၅၇) ဖြစ်ကြောင်းနှင့်
တိဿရာဇာမင်း နန်းစံနှစ် (၁၄)နှစ်ဆိုသဖြင့် (၁၄)နှစ် ထပ်မံ
နုတ်လိုက်သောအခါ (၁၅၀၃)တွင် နန်းတက်ပြီး (၁၅၁၇)တွင်
နတ်ရွာစံကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ ခရစ်နှစ်ဖြင့် တွက်စစ်လျှင်
သက္ကရာဇ် (၂)ရပ် ခြားနားမှု (၅၄၄) ကို နုတ်လိုက်လျှင် ခရစ်နှစ်
(၉၅၉)၌ နန်းတက်ပြီး (၉၇၃)တွင် နတ်ရွာစံကြောင်း တွေ့ရှိ
ရသည်။ အေဒီ (၁၁) ရာစုဟု တွက်ယူရရှိသည်။ သို့ရာတွင်
ရွှေမော်ဇော ဘုရားသမိုင်း တစ်စောင်တွင် သမလ ဝိမလမင်း
အေဒီ (၈၂၅)၌ နန်းစံပြီး တိဿရာဇာမင်းမှာ အေဒီ (၁၀၅၇)
တွင် နတ်ရွာစံကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ အေဒီ (၁၁) ရာစုဖြစ်
သည်။

ဤသို့သော ခေတ်ကာလ၌ ဟံသာဝတီတွင် ဘုရင်
အဖြစ် စိုးစံလျက်ရှိသော တိဿရာဇာမင်းအား ဖော်ပြပါ

တိပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများက အယူမှားအောင် မြှူဆွယ်ခဲ့ကြသည်။ မွန် (၃)ရပ်လုံးဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင်၌ ယင်းတီများသည် ရာမည ဒေသတွင် လုပ်ကိုင်စားသောက်ရန် ပုဂံအင်းဝမှ ဆင်းသက်လာ ကြသူများဖြစ်ကြသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတီများ၏ ပြောချက်အရ တိဿဘုရင်က လူသားရုပ်ထုမကိုးကွယ်ရဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်ကို ထောက်ဆလျှင် ယင်းတီများသည် ကက် သလစ်များ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ပုဂံ အင်းဝ၌ ကက်သလစ်များရှိမရှိ စိစစ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဟံသာဝတီတိုက်ထုတ် နိုင်ငံခြားသာသနာပြု အသင်း အဖွဲ့များ စာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှေးအကျဆုံး အဆောက် အအုံတစ်ခုဖြစ်သည့် ကျန်စစ်သားဂူအတွင်း နံရံတွင် ရေးခြယ် ထားသောပုံများ၌ ကြာပွင့်တစ်ပွင့်၏ အလယ်တွင် လက်ဝါးကပ် တိုင်တစ်ခုကို ဘေးမှပွင့်ချပ်ရှစ်ခုပေါ်တွင်ရှိသော လက်ဝါးကပ်ပုံ ရှစ်ခုက ဝိုင်းရံထားသော ပုံတစ်ခုကို တွေ့ရှိလေရာ ယင်းပုံစံ အတိုင်းပင် ရောမမြို့ရှိ မြေအောက်လိုက်ခန်းများ၌ ရှိသည်ဟု သိရသဖြင့် ထိုအချိန်လောက်ကပင် ကက်သလစ်များ မြန်မာ နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနေပြီဟု ယူဆနိုင်ကြောင်း၊ ၁၂၈၇-ခုနှစ်တွင်

၁၈၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကျွန်ုပ်တို့ဝင်ရောက်လာသော တာတာတရုတ် တပ်များနှင့်အတူ ရောနှောဝင်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ဤရေးသားဖော် ပြချက်အရ အေဒီ (၁၀)ရာစု (၁၁) ရာစုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကက်သလစ်များ ပရိုသေးကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ အေဒီ (၁၁) ရာစုအတွင်း ရောက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း တိဿရာလာ မင်းလက်ထက်၌ ပဲခူးသို့ ပရောက်ရှိသေးကြောင်း သိရှိနိုင် သည်။

တစ်ဖန် ယင်းစာအုပ်၌ပင် အထက်ပါ အကြောင်း အရာထက် နောက်ကျသော အထောက်အထားတစ်ရပ်မှာ ၁၄၉၆ - ခုနှစ်တွင် ပဲခူးသို့ရောက်ရှိသော ဂျိနီအာမြို့သား စံကိုစတတ်ဖနို အမည်ရှိ ကုန်သည်တစ်ဦး၏ မှတ်တမ်းတွင် သူ၏ အဖော်တစ်ဦး ကွယ်လွန်ရာ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ပျက်တစ်ခုအတွင်း သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့သည်ဟု ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း၊ ထိုအချိန်က အိန္ဒိယ ယိုးဒယားနှင့် အခြား ကျွန်းများတွင် ရောက်ရှိနေထိုင်ကြသော ကက်သလစ်အမေ နီယံလူမျိုးများနှင့် ဆီးရီးယားလူမျိုးများရှိခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လည်း အလားတူ လာရောက်နေထိုင်၍ ထိုကျောင်းကို တည်

အထွေထွေ

၁၈၇

ထောင်ခဲ့ဟန်တူကြောင်း၊ ၁၄၉၈ - ခုနှစ်တွင် ဗစကိုဒီဂျမား ဆိုသူက ဂွတ်ဟုတ်အမှုလှည့်၍ အိန္ဒိယသို့ ရေလမ်းဖြင့် ရောက် ခဲ့ရာမှစ၍ ဥရောပနှင့် အရှေ့ဘက်နိုင်ငံသို့ ဆက်သွယ်ခဲ့ရာ ၁၅၁၀-တွင် အိန္ဒိယပြည် ဂိုအာမြို့ကို ပေါ်တူဂီတို့ တည်ထောင် ခဲ့ကြပြီး မြန်မာပြည် မြိတ်၊ ပုတ္တမ၊ သန်လျင်နှင့် ပုသိမ် အပါအဝင် အရှေ့ဘက်နိုင်ငံများတွင် ကုန်ကူးသန်း လာကြကြောင်း၊ ကုန် သည်တို့နှင့်အတူ ဘုန်းကြီးများလည်း ပါလာကြ၍ (၁၀) ရာစု နှစ်တွင် ပုတ္တမ၌ ပရိဝံ (ဘုန်းကြီး) ၆-ဦးနှင့် ဘုရားသား ၂- ဦးရှိခဲ့သည်ဟု ၁၇၆၇-ခုနှစ်ထုတ် **History of Dominican Order** စာအုပ်၌ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ဘုန်းကြီးပီတာ အမည် ရှိသူ ပေါ်တူဂီ ဘုန်းကြီးတစ်ဦး၏ မှတ်တမ်း၌လည်း ၁၅၈၆- ခုနှစ်တွင် ပဲခူးသို့ရောက်ရှိရာ အရှေ့တိုင်းတွင် အချမ်းသာဆုံး သောတိုင်းပြည် ဘုန်းတန်ခိုးအကြီးဆုံး အချမ်းသာဆုံးဘုရင် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားကြောင်း၊ ၁၅၄၅ - ၁၅၅၂ အတွင်း မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိသော မင်ဒဂန်ပင်တို အမည်ရှိ ပေါ်တူဂီ၏ မှတ်တမ်းတွင်လည်း ပဲခူး၌ လက်ဝါးကပ်တိုင် အသုံး ပြုသူ အချို့ကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ရေးသားထားကြောင်း စသည် ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

၁၈၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အထက်ပါ ဖော်ပြချက်များတွင် သက္ကရာဇ်ကို ၁၄၉၀/
 ၁၅၁၀ ဟု ဖော်ပြထားပြီး ရာစုနှစ်ကို ဖော်ပြရာတွင် (၁၅)ရာစု
 (၁၆)ရာစု ဖော်ပြရမည့်အစား (၁၀) ရာစုဟု ဖော်ပြထားရာ
 ယင်းဖော်ပြချက်သည် စက်တင်ပုံနှိပ်မှားယွင်းမှုဖြစ်သည်ဟု
 ယူဆရသည်။ ယင်းဖော်ပြချက်များအရလည်း (၁၀)ရာစုတွင်
 နန်းစံခဲ့သော ရွှေမော်ဓောစေတီသမိုင်းအရ - ၁၀၅၇ (အေဒီ
 - ၁၁ ရာစု) ၌ နတ်ရွာစံသည်ဟု ဆိုသော တိဿမင်းလက်ထက်
 တွင် ပြန်မာနိုင်ငံ၌ ကက်သလစ်များ မရှိသေးကြောင်း သိသာ
 နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တိပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများသည် ပုဂံအင်းဝဘက်မှ
 ဆင်းသက်လာသည်ဟူသော အဆိုကို ကေနအနေဖြင့် ယူဆရန်
 မဖြစ်နိုင်သေးကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ဝံသဒီပနီနှင့် သာသန
 ဗဟုသုတပွကာသနီကျမ်း၌ကား တစ်ကျွန်းမှလာသော ဒွန်း
 စက္ကား အလင်္ဂီရဟန်းများကြောင့် ပဲခူးတိဿမင်း လက်ထက်
 တွင် သာသနာကွယ်ခဲ့သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။
 ဤတွင် တစ်ကျွန်းဟူသောအရပ်ကို အတိအကျသိရှိရန် ခက်ခဲ
 နေပြန်သည်။ အနုမာနအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင် အလင်္ဂီရဟန်း
 များဟုဆိုသောကြောင့် အရည်းကြီးများဖြစ်သည်ဟု မှန်းဆနိုင်

သည်။ အရည်းကြီးများကို ရည်၍ဆိုခြင်းဖြစ်လျှင် တစ်ကျွန်းဟူသည် ထိုအချိန်၌ ပုဂံနှင့် အိန္ဒိယကို ကောက်ယူနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အရည်းကြီးများမှာ မဟာယာနအနွယ် ဝဇီရယာနဂိုဏ်းသား ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများပင်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များကို မကိုးကွယ်ရန် ဘုရင်အား တိုက်တွန်းကြမည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် တိပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများအဖြစ် ယင်းအရည်းကြီးများကိုလည်း ကောက်ယူရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ယင်းတိပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ ပျက်စီးမှုကို အကြောင်းပြု၍ တီလိုင်ဟူသော မွန်ဝေါဟာရမှ တလိုင်းဟူသော မြန်မာဝေါဟာရ ဖြစ်လာသည်ဟုဆိုလျှင်လည်း (ပိစ္ဆာကောင်ပျက်) ဟူ၍သာ အဓိပ္ပါယ်ရရှိသဖြင့် ယင်းအဓိပ္ပါယ်ဖြင့် တလိုင်းဟု အခေါ်ခံရသော်လည်း မွန်များအနေဖြင့် နာကြည်း ဖွယ်ရာမရှိပေ။ သို့ရာတွင် တလိုင်းဟု အခေါ်ခံရလျှင် ဖ၊ မစစ်ဟု အဆိုခံရသည်ဟု ယူဆနေကြသောကြောင့် မွန်များ နာကြည်း နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တလိုင်းဟူသော မြန်မာအခေါ် ဖြစ်ပေါ်လာရန် အခြားအကြောင်းအရာတစ်ရပ် ရှိဦးမည် ဖြစ်သည်။

၁၉၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ယင်းအကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို ရှာရာ၌ ဦးဖိုးကျား၏ ခေတ်မီရာဇဝင် အကျဉ်းစာအုပ်တွင် မွန်နှင့် တလိုင်း မတူကြောင်း၊ တလိုင်းမှာ အေဒီ (၁)ရာစု လောက်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လာရောက်နေထိုင်ကြသော အိန္ဒိယတိုင်းသားတို့ကို ၎င်းတို့နေထိုင်ခဲ့ရာ တေလင်္ဂအရပ်ကို အစွဲပြု၍ တလိုင်းဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ နောင်မွန်တို့နှင့် ရောစပ်ပေါက်ဖွားလာသူများကိုလည်း တလိုင်းဟု ခေါ်ကြကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် မွန်တို့ကိုပါရော၍ တလိုင်းဟုခေါ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ တစ်ဖန် အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်း၊ ဘင်္ဂလား၊ အာသံပြည်နှင့် အချို့အရပ်ဒေသတို့၌ မွန်တို့နှင့် ဆင်တူသော ကိုလံမွန်ခ စသော လူမျိုးတို့ကို တွေ့ရကြောင်း၊ ရှေးအခါက အရှေ့ဘက်သား မွန်ဂိုလူမျိုး အချို့သည် ထိုအရပ်ဒေသအချို့တို့သို့ ဗြဟ္မဗုတ္တ မြစ်ဝှမ်းမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ မြန်မာပြည်ဘက် မွန်နှင့် အိန္ဒိယရှိမွန်တို့ အဆက်အသွယ်ရှိဟန်တူကြောင်းဖြင့် ပုတ်ချက် ရေးသားထားပြန်သည်။

အထက်ပါရေးသားဖော်ပြချက်နှင့်အလားတူ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

မြန်မာပြန်နိဒါန်းတွင်လည်း မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက အလဟာဗတ်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခ ဓမ္မာနန္ဒကောသမ္ပိ၏ တလိုင်းနှင့်ပတ်သက်သော အယူအဆတစ်ရပ် ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်သည်။ ပါမောက္ခကောသမ္ပိက ရှေးအခါက အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသား တေလဂူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အများအပြား သွားရောက်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ တလိုင်းဝေါဟာရမှာလည်း ယင်းတေလဂူများကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသော ဝေါဟာရဖြစ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်ဟုဆိုပါသည်။ ဤပညာရှင်၂-ဦး၏ အယူအဆအရ တလိုင်းဟူသည် မွန်မဟုတ်ဘဲ အိန္ဒိယတိုင်းသား တေလဂူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့နှင့် ရောစပ်ပေါက်ပွားလာသူများ ဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားလှသည်။ သို့ရာတွင် မွန်များက တလိုင်းဟု အခေါ်ခံရသောအခါ တေလဂူများဟု အထင်ခံရခြင်း အခေါ်ခံရခြင်းအတွက် ဆတ်ဆတ်ခါ နာကြည်းဖွယ်မရှိလှပါ။

တလိုင်းဟု အခေါ်ခံရလျှင် ဆတ်ဆတ်ခါ နာကြည်းရသော အခြားအကြောင်းတစ်ရပ်မှာ ဦးဖိုးကျား၏ မြန်မာရာဇဝင်ပါ နောင်မွန်တို့နှင့် ရောစပ်ပေါက်ပွားလာသူများကို

၁၉၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

လည်း တလိုင်းဟု ခေါ်ကြကြောင်း ဟူသော အဆိုသည် အဓိက ကျသော အကြောင်းအရာ ပဓာနဖြစ်တော့သည်။ တိဿမင်း အား ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်အောင် ပြုဆွယ်ခဲ့ကြသော တိပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ ဟူသည်မှာလည်း ယင်းတေလဂူများပင်ဖြစ်သည်။

တိဿဘုရင်သည် ပဲခူးသို့ ရောက်ရှိလာသော တေလ ဂူကုလားများ၏ စကားကို ယုံမိမှားပြီး ပဲခူးတွင် တေလဂူများကို အရေးပေးထားသည်။ တေလဂူတို့၏ ဗြာဟ္မဏအယူကို ယူခဲ့ သောကြောင့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို တိုင်းသူပြည် သားများမကိုးကွယ်ရ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏ နဝရုံ နတ်ရုပ်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားဆင်းတုတော် ကိုးကွယ်သူများအား ရာဇဇဏ် သင့်စေမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ထား သောကြောင့် တိုင်းသူပြည်သားများမှာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို လုံခြုံရာ၌ စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ပဲခူးတွင် ဇော်မွတ် ခေါင်းပါးဘေး ဆိုက်ခဲ့ရသည်။

ထိုအခါ သူဌေးသမီးတလထော်က အဖော်များနှင့် မြစ်ဆိပ်တစ်ခုတွင် ရေဆင်းချိုးရာ ဆင်းတုတော် (၈) ဆူကို တွေ့ရှိဆယ်ယူပြီး ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ဘုရင် ကြားသိသောအခါ

တလထော်အား သတ်စေအမိန့်ပေးရာ ဆင်၊ မီး စသည်တို့ဖြင့် သတ်သော်လည်း သတ်မရသဖြင့် အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း နောက်ဆုံးတွင် တလထော်က သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဆင်းတုတော် (၈) ဆူစွာနံ့ပျံ့ကြွလာပြီး နဝင်္ဂရုပ်ထုလည်း ပြိုကွဲ ပျက်စီးသွားတော့သည်။

ထို့ကြောင့် တိဿဘုရင်သည် သံဝေဂရပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူ၌ ပြန်လည်သက်ဝင်ယုံကြည်လာသည်။ တလထော်ကို လည်း သုဘဒ္ဒါ (ဘဒြာဒေဝီ) အမည်ဖြင့် အဂ္ဂမဟေသီမြှောက် ခဲ့သည်။ ဤအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက မြသပိတ် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီက ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးပြသခဲ့ဖူးသည်။ ရုပ်ရှင်၌ အိမ် ရှေ့ပင်းသားက တလထော်နှင့် ချစ်ကြွမ်းဝင်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုး ကွယ်မှုကို ပုန်းဝှက်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြပုံများကို တင်ပြထား သည်ကို ကြည့်ရှုတွေ့ရှိရသည်။

တိဿဘုရင်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြန်လည်သက်ဝင်ယုံ ကြည်လာပြီးနောက် မိမိအယူလွဲမှားအောင် သွေးဆောင်ဖြား ယောင်းခဲ့သော တေလဂူများကို ပဲခူးနေပြည်တော်မှ ရိုက်ပုတ် နှင်ထုတ်ခဲ့သည်။ ပဲခူးသူများနှင့် တေလဂူများပေါင်း ဖော်ရရှိ

၁၉၄

မွန်တို့ဌာနဓာန

သော သားသမီးများကိုလည်း ကောက်ကုတ်လေင် (ကွန်ကုတ်လိုင်) - (ဖမစစ်သား) ဟု ရေရွတ်ဆဲဆိုပြီး ပဲခူးနေပြည်တော်မှ ရိုက်ပုတ်နှင့်ထုတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မွန်တို့ ဆဲဆိုမှု ဝေါဟာရဖြစ်သော (ဖမစစ်) အဓိပ္ပါယ်ရှိသော (တလိုင်) ဟူသောမွန်အသံထွက်ဝေါဟာရကို မြန်မာဘာသာဖြင့် တလိုင် ဟူ၍ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်သုံးစွဲခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် (တလိုင်) ဟူသောအခေါ်အဝေါ် တွင်ကျယ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တလိုင်ဟု အခေါ်ခံရလျှင် (ဖမစစ်)ဟု အဆဲခံရခြင်း ဖြစ်၍ မွန်များက ဆတ်ဆတ်ခါ နာကြည်းကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် မွန်သည် တလိုင်နှင့် တခြားစီဖြစ်ပြီး တလိုင်ဟူ သည်မှာလည်း မွန်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းတစ်ပါးသား တေလဂူများနှင့် ညားသော မျိုးပျက်မများမှ မွေးဖွားသော သွေးကြောင် ကပြား များသာ ဖြစ်ပါသည်။

တိဿမင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးဖိုးကျား၏ ခေတ်မီမြန်မာ ရာဇဝင်အကျဉ်းတွင် အနော်ရထာ ၄၀၆-၄၃၉ (အေဒီ ၁၀၄၄-၁၀၇၇) လက်ထက်တွင် ဇင်းမယ်ဘက်မှ လောရှမ်းလွှမ်းတို့ဝင် ရောက်တိုက်ခိုက်၍ ဥဿာမင်း အကူအညီတောင်း၍ စစ်ကူ

အထွေထွေ

၁၉၅

သွားခဲ့ရကြောင်း၊ ဥဿာမင်းက လှုပ်ချောမောသော သမီးတော်
မဏိစန္ဒာ (ခင်ဦး) ကို ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ကျန်စစ်သားသည် စည်း
မစောင့်ဘဲ မဏိစန္ဒာ (ခင်ဦး) ကိုချစ်ကြိုက်မိ၍ အနော်ရထာ
မျက်ပြီး ထွက်ပြေးရကြောင်း၊ စောလူးမင်းလက်ထက်တွင်လည်း
မဏိစန္ဒာနှင့်ပင်ဆက်စပ်၍ ဒုတိယအကြိမ် ထွက်ပြေးရပြန်
ကြောင်း စသည်ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်
၌လည်း အလားတူပင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။
ယင်းဖော်ပြချက်များအရ ပုဂံသို့ စစ်ကူတောင်းပြီး သမီးတော်
မဏိစန္ဒာကို ပေးခဲ့သော ဥဿာမင်းမှာ ရွှေမော်စောစေတီတော်
သမိုင်းအရ အေဒီ - ၁၀၅၇ တွင် နတ်ရွာစံသည်ဟုဆိုသော
တိဿရာဇာမင်းပင် ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။

အထူးမှာ တလထော် (သုဘဒ္ဒါဒေဝီ) အကြောင်း
အရာသည် တိဿရာဇာမင်းလက်ထက်တွင် ဖြစ်ပေါ်သည်
မဟုတ်ဘဲ သမလ၊ ဝိမလမင်းဆက်တွင် (၁၃) ဆက်မြောက်
မိဂါဒိပ္ပ (ငယ်) မင်းလက်ထက်တွင်ဖြစ်ကြောင်း၊ တေလဂူတို့၏
နဝင်္ဂရုပ်ထုကို ကိုးကွယ်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့ကြောင်း၊ တလ
ထော်၏ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ကြောင့် နတ်ရုပ်ပျက်စီးခဲ့ရပြီး ဘုရင်

၁၉၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

လည်း သံဝေဂရကာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပြန်လည်သက်ဝင်ယုံကြည်
လာခဲ့ကြောင်း၊ ယင်းတလထော် (သုဘဒ္ဒါဒေဝီ) နှင့် မိဂါဒိပွ
(ငယ်) မင်းတို့သည် အတောင် (၁၂၀)ရှိ လျောင်းတော်ဦးစေတီ
ကို ရှေးဦးစွာတည်ခဲ့ကြောင်း၊ ခေတ်ပျက်၍ တောတောင်သဖွယ်
ဖြစ်လျက်ရှိခဲ့ရာ ဗြိတိသျှလက်ထက်၌ ပဲခူးသို့ မီးရထားလမ်း
ဖောက်လုပ်ရာတွင် နာမည်ကြီးကုလားကန်ထရိုက်တစ်ဦးက
ယင်းတောင်သဖွယ်ဖြစ်နေသည့်နေရာကို တူးဖော်လျက် အုတ်
များကို အစိုးရသို့ ပေးသွင်းလျက်ရှိခဲ့ရာ ရုပ်ပွားတော်သဏ္ဌာန်
တဖြည်းဖြည်းပေါ်လာသဖြင့် မြို့ပေါ်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက
မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကြပြီး ကန့်ကွက်ကြရာ ကုလားလည်း တူးမြို့
မိသမျှ လျော်ကြေးပေးခဲ့ရကြောင်း၊ ၁၂၄၃ - ခုနှစ်၌ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်များက ပြန်လည်မွမ်းမံခဲ့သောကြောင့် ယနေ့ ဖူးတွေ
နေကြရသည့်အတိုင်း ဖြစ်လာရခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပဲခူး
မြို့မကျောင်းတိုက်၏ ပဓာနနာယက နိုင်ငံတော် သံဃမဟာ
နာယကအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ပဲခူးမြို့မဆရာတော် ဘုရားကြီး ဘဒ္ဒန္တ
ဣန္ဒာစာရတည်းဖြတ်သော ရွှေသာလျောင်းဘုရား သမိုင်းတွင်
ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ရွှေသာလျောင်းသမိုင်း ဖော်ပြချက်ကို အစွဲပြု၍ အချို့က တလိုင်းအခေါ် အဝေါ်သည် မိဂါဒိပ္ပ (ငယ်) မင်း လက်ထက်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ်တွင်ကျယ်လာသည်ဟု ပြောဆိုကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဆရာဂျီအီးဟာဗေး၏ Outline of Burmese History ခေါ်သော ကျောင်းသုံးမြန်မာရာဇဝင်တွင် သုဘဒ္ဒါဒေဝီ (သို့မဟုတ်) ဘဒြာဒေဝီခေါ်သော တလထော်သည် အေဒီ ၁၀၄၃ - ၅၇ ခုနှစ်ခန့်သော တိဿမင်း၏ အဂ္ဂပဟေသီဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြာဟ္မဏ အယူဝါဒကိုယူကြောင်း စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

အထက်ပါအဆို (၂)ရပ် ကွဲပြားမှုတွင် အမှန်ကို သိရှိရန် လိုအပ်လာသဖြင့် ရှာကြံခဲ့ရပြန်သည်။ တလထော်နှင့် သူ၏ အရှင်သခင်ဘုရင်တို့သည် ဘုရား(၇)ဆူ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ယင်းဘုရား (၇)ဆူသည် ယိုယွင်း ပျက်စီးလာသဖြင့် မွန်ကေရီဘုရင်မ ရှင်စောပုက ပြန်လည်ပွမ်းပံ့ပြီး ကျောက်စာရေးထိုးခဲ့ရာ ယင်းကျောက်စာကို ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်၌ အိန္ဒိယသို့ သယ်ဆောင်သွားခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ ယခု မွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်အမှတ် (၂၅) တွင်

၁၉၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ဝဲခူးဘုရား (၇)ဆူ ကျောက်စာပါလာသဖြင့် ဖတ်ရှုကြည့်ရာ တလထော်သည် တိဿမင်း၏ အဂ္ဂပဟေသီ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် တလိုင်းအခေါ် အဝေါ်အပြောအဆိုသည် တိဿမင်း လက်ထက်မှစ၍ ပေါ်ပေါက်တွင်ကျယ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိမှတ်သား အပ်ပေသည်။

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ရာမည ဟူသော အမည်ကို အလွန်ရှေးကျသည့် သီဟိုဠ်မဟာဝင်အခန်း (၇၆)တွင် ရှေးဦးစွာတွေ့ရှိရကြောင်း ပညာရှင်များက ဆိုသည်။ ရာမညအမည်သည် ရမည (ရဲမွန်ည) ဟူသော မွန်ဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာသောအမည် ဖြစ်ကြောင်း အချို့က ကြံဆပြောဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့က ပညာ၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယ ကြီးမြင့်မှုကို အစွဲပြု၍ မွန်တစ်ရပ်လုံးကို မည (မွန်ည)အဖြစ်၊ ရမ (ရဲ) ကို နေရာဒေသအဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပြီး ဉာဏ်ပညာလုံ့လဝီရိယကြီးမြင့်သော မွန်များ၏ နေရာဒေသဖြစ်သောကြောင့် ရမည (ရာမည) ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်

အတွေ့တွေ

၁၉၉

ကြောင်း ကောက်ယူကြသည်။ သို့ရာတွင် ရာမညဒေသတွင် မွန်ည၊ မွန်ဒိုင်၊ မွန်ဒ ဟူ၍ မွန်သုံးရပ် နေထိုင်လျက်ရှိကြရာ ရာမည ဟုဆိုလျှင် မွန်(၃)ရပ်အနက် မွန်ညတို့၏နေရာ အရပ် ဒေသဟူ၍သာ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင် ထင်ရှားပြီး ကျန်မွန်ဒိုင် မွန်ဒတို့ တိမ်မြုပ်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ရာမည မှ ရာမည ဖြစ်လာသည်ဟူသော ကြံဆမှုကို သင့် - မသင့်များစွာ နှိုင်းချင့် ရန်လိုသည်။ မသင့်ဟူ၍ပင် ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အမွန်အားဖြင့် ရာမညဟူသည် ရမတီ တွေတာတိ ရာမည ဟူသော ဝိပြိုဟ် ဝစနတ်နှင့်အညီ နှလုံးမွေ့လျော် ပျော် ဖွယ်ရာအရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရာမည တိုင်းသည် ဖြစ် ချောင်းအင်းအိုင်များနှင့်တကွ မိုးကောင်းသဖြင့် စိုက်ပျိုး ဖြစ် ထွန်း၍ တောတောင်စိမ့်စမ်းတို့ဖြင့် စိန်းလှန်းစိုပြေ သာမော ဖွယ် နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော အရပ်ဒေသဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာမညကို နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရာရှိသော အရပ်ဒေသ ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသင့်လျော်ဆုံးသော အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်နိုင်သည်။

ရာမညတိုင်းကား မွန်တို့နေထိုင်ရာဒေသတစ်ခုလုံးကို တစ်နည်းအားဖြင့် ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ၊ မုတ္တမမဏ္ဍလ၊ ကုသိမ

၂၀၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မဏ္ဍလ ဟူ၍ မဏ္ဍလ (၃)ရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသော မွန်ဒိုင်၊ မွန်ဒါ၊ မွန်ည ဟူသော မွန် (၃)ရပ်တို့ နေထိုင်ရာ ဒေသ တစ်ခုလုံးကို သိမ်းကျုံးခေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင် သမိုင်း အသီးသီး၌ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို ရှေးအခါက မွန်တို့နေထိုင်ရာ ရာမညတိုင်းအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း အောက်ပိုင်းကို မည်သို့ခွဲခြား သတ်မှတ်ခဲ့သည်ကို စိစစ်ရန် လိုအပ်လာသည်။

သမိုင်းပါမောက္ခဒေါက်တာကျော်သက်၏ မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းစာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပထမဦးဆုံးရောက်ရှိလာ သော ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး ဂါလီဇီယာက အနောက်ဘက်တွင် သရက်အထိ အမျှဘက်တွင် တောင်ငူအထိ ဒေသအားလုံးကို မွန်လူမျိုးများကသာ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိ နေကြသည်ဟု မှတ်တမ်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သရက်ဟူသော မြို့အမည်ကား သရက်ပင်ကို အစွဲပြု၍ မှည့် ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်ဟု သာမန်အားဖြင့် မှတ်ထင် ရန်ရှိသည်။ အမှန်မှာ သရက်ဟူသော အမည်သည် (စည်းတား ရေးခြစ်ခြင်း) အဓိပ္ပါယ်ရှိသော မွန်ဘာသာ အရေးအသား (သရက်) ကို တိုက်ရိုက်ယူငင်ပြီး မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်

အထွေထွေ

၂၀၁

ဝေါ်ထားသော အမည်သာဖြစ်သည်။ ရှေးက ဟံသာဝတီ စစ်သည်တော်များနှင့် အင်းဝစစ်သည်တော်တို့ ဆုံဆည်းကြရာတွင် ဟံသာဝတီသူရဲကောင်းများက ဤနေရာတွင် စည်းခြစ် ရေးတား၍ ယင်းစည်းကို မကျော်နင်းရန် ဟန့်တားခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဤသို့ စည်းတားခဲ့သည့်နေရာကို မွန်တို့က သရက် (ဆရပ်) ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အနောက်ဘက်တွင် သရက်အထိ မွန်များအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည် ဟူသော ဝါလီဇီယာ၏ မှတ်တမ်း ဖော်ပြမှုသည် သဘာဝယုတ္တိ ကျလျက် ရှိနေပေသည်။

တစ်ဖန် အရှေ့ဘက်တောင်ငူအထက်တွင် ယျဉ်းမနားမြို့ရှိသည်။ ယင်း ယျဉ်းမနားအမည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် မည်သို့ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ကို မသိရပါ။ မွန်တို့အယူအဆတွင် ရှေးအခါက ယင်းနေရာသည် စစ်ပြင်ဆင်သော နေရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အင်းဝဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလော၊ ဟံသာဝတီဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလော၊ သို့မဟုတ် တောင်ငူဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလောဟူသည်ကို အတိအကျမသိရပါ။ ဤသို့ စစ်ပြင်ဆင်သော နေရာဖြစ်သောကြောင့် ယင်းနေရာကို မွန်တို့က ပြင်မနာန် (ပြင်းမနန်း) ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့

၂၀၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ခေါ်ဝေါ်နေကြသော ဗျဉ်းမနားအမည်သည် မွန်ဘာသာ စစ်ပြင်ဆင်မှုဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော (ပြင်းမနန်း) အခေါ်အဝေါ်မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် အရှေ့သက်တွင် တောင်ဇုအထိ မွန်လူမျိုးများ အုပ်ချုပ်နေသည် ဟူသော ဂါလီလီယာ၏မှတ်တမ်း ဖော်ပြချက်သည် သဘာဝ ယုတ္တိကျလျက်ရှိ နေပြန်သည်။

တစ်ဖန် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ဘက်စွန်းဒေသသည်လည်း ရှေးအခါက မွန် လူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာဒေသပင်ဖြစ်သည်။ ခမာနှင့် ပျူနိုင်ငံကြားဒေသတစ်ခုလုံးသည် မွန်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်းကို မှတ်တမ်းအစောင်စောင်က ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းနှင့် လော၊ ထိုင်းနိုင်ငံများသည် ရှေးအခါက မွန် များနေထိုင်ရာ ဒေသများဖြစ်ခဲ့သည်။ ထားဝယ်အမည်သည် မြန်မာဘာသာဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရရှိအောင် ပည်ပျပ်ပြာ ဆင်ကြ စေကာမူ အမှန်အားဖြင့် တင်ပလွင်ခေတ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ သော ထိုင်းဟူသော မွန်အခေါ်အဝေါ်စစ်စစ်မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်သာ ဖြစ်သည်။

တနင်္သာရီမှာလည်း ရတနာရှိသောနေရာဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသော မွန်ဘာသာ အရေးအသားအခေါ်အဝေါ် တနင်္သာ

(တနန်းဆွဲ) မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်ဖြစ်သည်။ မွန်ဘာသာဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဘိတ် (ဘိတ်) နှင့် သောင်ထွန်းသောကျွန်း (သောင်ကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော (ကော့သောင်း) မြို့အမည်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မျက်မှောက်ခေတ်လူများက ယင်းအမည်များသည် ရှမ်း (ယိုးဒယား)စကားဖြစ်သည်ဟု ဆွဲယူပြောဆိုရေးသားလျက် ရှိကြသည်။ ဘိတ်မှာ မြိတ်ဖြစ်ပြီး ယိုးဒယားဘာသာအရ မြင်းချည်ရာအရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း၊ ကော့သောင်းမှာလည်း ကျွန်းနှစ်ကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ရှမ်းယိုးဒယား စကားဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြရေးကြသည်။ ဤသို့ရှမ်း (ယိုးဒယား)အခေါ် အမှန် ဖြစ်လျှင် ခွါရာဝတီခေတ်လင်ဖုန်ခေတ် သထုံခေတ်အခါ၌ ယင်းမြိတ်ရော ကော့သောင်းပါ ကုန်းမြေအဖြစ်သို့ မရောက်ရှိသေးဘဲ ပင်လယ်ရေပြင်အောက်တွင်ရှိဆဲ ဖြစ်ခဲ့မည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ခွါရာဝတီ လင်ဖုန်တို့၌ ထိုင်း (ယိုးဒယား) လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်ပြီး နောက်ပိုင်းကျမှ ယင်းမြို့နေရာများ ကုန်းမြေအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု လူဆရာမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုင်းလူမျိုးများသည် ဟိုမှာဘက်ကမ်းတွင် နေထိုင်ပြီး ဤမှာဘက်ကမ်းရှိ မြိတ်နှင့် ကော့သောင်းသို့ ရောက်ရှိနိုင်မှုကိုလည်း စဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။ ရွှမ်း

၂၀၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ခေါ် ခမာများ ဦးစီးသော ယိုးဒယားများက ဒွါရာဝတီ လင်ဖုန်
မွန်တို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရာတွင် နယ်လွန်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ
ဘက်ရှိ မွန်တို့ကိုပါ တိုက်ခိုက်ရန် ပဲခူးအထိရောက်ရှိလာခဲ့ကြ
ကြောင်း သမိုင်းအစောင်စောင်၌ ဖော်ပြကြသည်။ ထားဝယ်
မြိတ်ဘက်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြမှုမရှိဖြစ်သည်။ ကမ်းတစ်
ဘက်စီ နီးကပ်မှုရှိသဖြင့် ရေလမ်းခရီးဖြင့် လာရောက်မှုမျိုးရှိနိုင်
သည်။ သို့ရာတွင် မူလအမည်ဘိတ်မှာ မွန်ဘာသာအားဖြင့်
ဖိတ်မန္တကပြုခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး ကော့သောင်းမှာ သောင်
ထွန်းသောကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ထိုင်းစကား၌ ကော့မှာ
တောင်ဖြစ်ပြီး သောင်မှာနှစ်ဖြစ်၍ တောင်နှစ်လုံးဟု အဓိပ္ပါယ်
ထွက်သဖြင့် ထိုင်းအခေါ်မဟုတ်ဘဲ မွန်အခေါ်သာ သဘာဝ
ကျကြောင်း ထင်ရှားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ယနေ့သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသော
ပဲခူးတိုင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်၊
မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသများ သည် ရှေးအခါက
မွန်တို့ နေထိုင်ခဲ့ရာ ဒေသများဖြစ်သောကြောင့် ရာမညတိုင်း
ဟု အမည်ရသည်။

အထွေထွေ

၁၉၉

ကြောင်း ကောက်ယူကြသည်။ သို့ရာတွင် ရာမညဒေသတွင် မွန်ည၊ မွန်ဒိုင်၊ မွန်ဒ ဟူ၍ မွန်သုံးရပ် နေထိုင်လျက်ရှိကြရာ ရာမည ဟုဆိုလျှင် မွန်(၃)ရပ်အနက် မွန်ညတို့၏နေရာ အရပ် ဒေသဟူ၍သာ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင် ထင်ရှားပြီး ကျန်မွန်ဒိုင် မွန်ဒတို့ တိမ်မြုပ်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ရာမည မှ ရာမည ဖြစ်လာသည်ဟူသော ကြံဆမှုကို သင့် - မသင့်များစွာ နှိုင်းချင့် ရန်လိုသည်။ မသင့်ဟူ၍ပင် ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အမွန်အားဖြင့် ရာမညဟူသည် ရမတိ ဧကွာတိ ရာမည ဟူသော ဝိဂြိုဟ် ဝစနတ်နှင့်အညီ နှလုံးမွေ့လျော် ပျော် ဖွယ်ရာအရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရာမည တိုင်းသည် မြစ် ချောင်းအင်းအိုင်များနှင့်တကွ မိုးကောင်းသဖြင့် စိုက်ပျိုး ဖြစ် ထွန်း၍ တောတောင်စိမ့်စမ်းတို့ဖြင့် စိန်းလန်းစိုပြေ သာမော ဖွယ် နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော အရပ်ဒေသဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာမညကို နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရာရှိသော အရပ်ဒေသ ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသင့်လျော်ဆုံးသော အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်နိုင်သည်။

ရာမညတိုင်းကား မွန်တို့နေထိုင်ရာဒေသတစ်ခုလုံးကို တစ်နည်းအားဖြင့် ဟံသာဝတီမဏ္ဍလ၊ မုတ္တမမဏ္ဍလ၊ ကုသိမ

၂၀၀

မွန်တို့ဌာနရာမည

မဏ္ဍာလ ဟူ၍ မဏ္ဍာလ (၃)ရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသော မွန်ဒိုင်း၊ မွန်ဒါ၊ မွန်ည ဟူသော မွန် (၃)ရပ်တို့ နေထိုင်ရာ ဒေသ တစ်ခုလုံးကို သိမ်းကျုံးခေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝင် သမိုင်း အသီးသီး၌ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို ရှေးအခါက မွန်တို့နေထိုင်ရာ ရာမညတိုင်းအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း အောက်ပိုင်းကို မည်သို့ခွဲခြား သတ်မှတ်ခဲ့သည်ကို စိစစ်ရန် လိုအပ်လာသည်။

သမိုင်းပါမောက္ခဒေါက်တာကျော်သက်၏ မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းစာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပထမဦးဆုံးရောက်ရှိလာ သော ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး ဂါလီဇီယာက အနောက်ဘက်တွင် သရက်အထိ အရှေ့ဘက်တွင် တောင်ငူအထိ ဒေသအားလုံးကို မွန်လူမျိုးများကသာ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိ နေကြသည်ဟု မှတ်တမ်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သရက်ဟူသော မြို့အမည်ကား သရက်ပင်ကို အစွဲပြု၍ မှည့် ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်ဟု သာမန်အားဖြင့် မှတ်ထင် ရန်ရှိသည်။ အမှန်မှာ သရက်ဟူသော အမည်သည် (စည်းတား ရေးခြစ်ခြင်း) အဓိပ္ပါယ်ရှိသော မွန်ဘာသာ အရေးအသား (သရက်) ကို တိုက်ရိုက်ယူငင်ပြီး မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်

အထွေထွေ

၂၀၁

ဝေါ်ထားသော အမည်သာဖြစ်သည်။ ရှေးက ဟံသာဝတီ စစ်သည်တော်များနှင့် အင်းဝစစ်သည်တော်တို့ ဆုံဆည်းကြရာတွင် ဟံသာဝတီသူရဲကောင်းများက ဤနေရာတွင် စည်းခြစ် ရေးတား၍ ယင်းစည်းကို မကျော်နင်းရန် ဟန့်တားခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဤသို့ စည်းတားခဲ့သည့်နေရာကို မွန်တို့က သရက် (ဆရပ်) ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အနောက်ဘက်တွင် သရက်အထိ မွန်များအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည် ဟူသော ဂါလီဇီယာ၏ မှတ်တမ်း ဖော်ပြမှုသည် သဘာဝယုတ္တိ ကျလျက် ရှိနေပေသည်။

တစ်ဖန် အရှေ့ဘက်တောင်ငူအထက်တွင် ပျဉ်းမနား ဖြို့ရှိသည်။ ယင်း ပျဉ်းမနားအမည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာဘာသာအားဖြင့် မည်သို့ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ကို မသိရပါ။ မွန်တို့အယူအဆတွင် ရှေးအခါက ယင်းနေရာသည် စစ်ပြင်ဆင်သော နေရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အင်းဝဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလော၊ ဟံသာဝတီဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလော၊ သို့မဟုတ် တောင်ငူဘက်က စစ်ပြင်ဆင်မှုလောဟူသည်ကို အတိအကျမသိရပါ။ ဤသို့ စစ်ပြင်ဆင်သော နေရာဖြစ်သောကြောင့် ယင်းနေရာကို မွန်တို့က ပြင်မနာန် (ပြင်းမနန်း) ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယနေ့

ခေါ်ဝေါ်နေကြသော ဖျဉ်းပန်းအမည်သည် မွန်ဘာသာ စစ်ပြင်ဆင်မှုဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော (ပြင်းပန်း) အခေါ်အဝေါ်မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် အရှေ့ဘက်တွင် တောင်ဇုအထိ မွန်လူမျိုးများ အုပ်ချုပ်နေသည် ဟူသော ဂါလီလီယာ၏မှတ်တမ်း ဖော်ပြချက်သည် သဘာဝ ယုတ္တိကျလျက်ရှိ နေပြန်သည်။

တစ်ဖန် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ဘက်စွန်းဒေသသည်လည်း ရှေးအခါက မွန် လူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာဒေသပင်ဖြစ်သည်။ ခမာနှင့် ပျူနိုင်ငံကြားဒေသတစ်ခုလုံးသည် မွန်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်းကို မှတ်တမ်းအစောင်စောင်က ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းနှင့် လော၊ ထိုင်းနိုင်ငံများသည် ရှေးအခါက မွန် များနေထိုင်ရာ ဒေသများဖြစ်ခဲ့သည်။ ထားဝယ်အမည်သည် မြန်မာဘာသာဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရရှိအောင် မည်မျှပင်ကြံ ဆကြံ စေကာမူ အမှန်အားဖြင့် တင်ပလွှင်ခွေဟု အဓိပ္ပါယ်ရ သော ထိုင်းဟူသော မွန်အခေါ်အဝေါ်စစ်စစ်မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်သာ ဖြစ်သည်။

တနင်္သာရီမှာလည်း ရတနာရှိသောနေရာဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသော မွန်ဘာသာ အရေးအသားအခေါ်အဝေါ် တနင်္သာ

(တနန်းဆွဲ) မှ ဆင်းသက်လာသော အမည်ဖြစ်သည်။ မွန်ဘာသာဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ဘိတ် (ဘိတ်) နှင့် သောင်ထွန်းသောကျွန်း (သောင်ကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော (ကော့သောင်း) မြို့အမည်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မျက်မှောက်ခေတ်လူများက ယင်းအမည်များသည် ရှမ်း (ယိုးဒယား)စကားဖြစ်သည်ဟု ဆွဲယူပြောဆိုရေးသားလျက် ရှိကြသည်။ ဘိတ်မှာ မြိတ်ဖြစ်ပြီး ယိုးဒယားဘာသာအရ မြင်းချည်ရာအရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း၊ ကော့သောင်းမှာလည်း ကျွန်းနှစ်ကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ရှမ်းယိုးဒယား စကားဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြရေးကြသည်။ ဤသို့ရှမ်း (ယိုးဒယား)အခေါ် အမည် ဖြစ်လျှင် ခွါရာဝတီခေတ်လင်ဖုန်ခေတ် သထုံခေတ်အခါ၌ ယင်းမြိတ်ရော ကော့သောင်းပါ ကုန်းမြေအဖြစ်သို့ မရောက်ရှိသေးဘဲ ပင်လယ်ရေပြင်အောက်တွင်ရှိဆဲ ဖြစ်ခဲ့မည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ခွါရာဝတီလင်ဖုန်တို့၌ ထိုင်း (ယိုးဒယား) လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်ပြီး နောက်ပိုင်းကျမှ ယင်းမြို့နေရာများ ကုန်းမြေအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုင်းလူမျိုးများသည် ဟိုမှာဘက်ကမ်းတွင် နေထိုင်ပြီး ဤမှာဘက်ကမ်းရှိ မြိတ်နှင့် ကော့သောင်းသို့ ရောက်ရှိနိုင်မှုကိုလည်း စဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။ ဂွမ်း

၂၀၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ခေါ် ခမာများ ဦးစီးသော ယိုးဒယားများက ခွါရာဝတီ လင်ဖုန်
မွန်တို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရာတွင် နယ်လွန်ပြီး ပြန်မာနိုင်ငံ
ဘက်ရှိ မွန်တို့ကိုပါ တိုက်ခိုက်ရန် ပဲခူးအထိရောက်ရှိလာခဲ့ကြ
ကြောင်း သမိုင်းအစောင်စောင်၌ ဖော်ပြကြသည်။ ထားဝယ်
မြိတ်ဘက်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြမှုမရှိဖြစ်သည်။ ကမ်းတစ်
ဘက်စီ နီးကပ်မှုရှိသဖြင့် ရေလမ်းခရီးဖြင့် လာရောက်မှုမျိုးရှိနိုင်
သည်။ သို့ရာတွင် မူလအမည်ဘိတ်မှာ မွန်ဘာသာအားဖြင့်
ဖိတ်မန္တကပြုခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး ကော့သောင်းမှာ သောင်
ထွန်းသောကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ထိုင်းစကား၌ ကော့မှာ
တောင်ဖြစ်ပြီး သောင်မှာနှစ်ဖြစ်၍ တောင်နှစ်လုံးဟု အဓိပ္ပါယ်
ထွက်သဖြင့် ထိုင်းအခေါ်မဟုတ်ဘဲ မွန်အခေါ်သာ သဘာဝ
ကျကြောင်း ထင်ရှားသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ယနေ့သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသော
ပဲခူးတိုင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ကရင်ပြည်နယ်၊
မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသများ သည် ရှေးအခါက
မွန်တို့ နေထိုင်ခဲ့ရာ ဒေသများဖြစ်သောကြောင့် ရာမညတိုင်း
ဟု အမည်ရသည်။

အထွေထွေ

၂၀၅

ပုဂံခေတ်တွင် မွန်လူမျိုးများသည် ပြည်၊ ကျောက်ဆည်၊ ပုဂံ စသောနယ် ဘက်များ၌လည်း အများအပြား နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်းကို ယင်းဒေသများတွင် တူးဖော်ရရှိသော မွန်ကျောက်စာ အထောက်အထားများအရ သိရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် မဏ္ဍလ (၃)၃ မွန် (၃)ရပ် အခေါ်အဝေါ်များသည် ဟံသာဝတီခေတ်ရောက်မှ တွင်ကျယ်လာသော အခေါ်အဝေါ်များဖြစ်သောကြောင့် ထိုခေတ်ကာလအတွင်း မွန်တို့နေထိုင်ရာ ဒေသများကိုသာ ရာမညတိုင်းဟု ခေါ်ဆိုကြသဖြင့် ပြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကိုသာ သတ်မှတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

မွန်များနေထိုင်ခဲ့ကြရာ ရာမညတိုင်းအတွင်းရှိ မြို့ရွာဒေသ စသည် အခေါ်အဝေါ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကာလသုံးရပ်ကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ သက်ဆိုင် ရာဒေသခံများက မွန်ဘာသာသက်သက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သော ကာလ၊ မွန်ပြန်မာနှစ်ဘာသာရောနှော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြ သောကာလနှင့် အချို့ဒေသများတွင် ပြန်မာဘာသာသက်သက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုသောကာလ တို့ဖြစ်သည်။ ရာမညဒေသတွင် ရှေးအခါက မွန်များသာ နေထိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် မြို့ရွာဒေသ စသည့်

၂၀၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အခေါ်အဝေါ်များကိုလည်း မွန်ဘာသာ အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် မှည့်ခေါ်ကြသည်။ ယင်းအမည် အခေါ်အဝေါ်များကိုပင် မွန်ဘာသာ သက်သက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း၌ အချို့ဒေသများတွင် ဒေသခံများက ယင်းမွန်အမည်အခေါ်အဝေါ်များကိုပင် မွန်ဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ အရောအနှောအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ယနေ့ မွန်ပြည်နယ်တွင် မွန်များက မုတ်ချင် (မုဒုံ) ဟုခေါ်ဝေါ် ပြောဆို နေကြသော အသံကိုလိုက်၍ မြန်မာဘာသာဖြင့် (မုဒုံ) ဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနေကြသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ နှောင်းကာလနှင့် ယနေ့ မျက်မှောက်ကာလ၌ ရာမညဒေသ အများစုတွင် ဒေသခံများမှာ မိမိတို့ဒေသ အခေါ်အဝေါ်များကို မွန်ဘာသာဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှု လုံးဝမပြုနိုင်ကြတော့ဘဲ ရှေးဘိုးဘွားဘီဘင်တို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်တို့ကို ကာလရွေ့လျောမှု အနည်းအကျဉ်းရှိသည်မှလွဲ၍ ရှေးအတိုင်းခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလျက်ရှိနေကြသည်။ ပုံစံအားဖြင့် လပွတ္တာ၊ ကျုံမငေး၊ ပုသိမ် စသည်တို့ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ အကြောင်းတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုခဲ့ကြသည်လည်းရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ရှေးကအတိုင်း ဒဂုံဟုခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခဲ့ကြရာမှ အကြောင်း

အထွေထွေ

၂၀၇

ကြောင်းကြောင့် ရန်ကုန်ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှုမျိုး ဖြစ်သည်။ အချို့ကလည်း မွန်အခေါ် အဝေါ် အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း မြန်မာဘာသာတိုက်ရိုက်အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ပြန်ဆိုခေါ်ဝေါ် ပြောဆို လျက်ရှိကြသည်။ ပုံစံအားဖြင့် သံဖြူဇရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသော မွန်ဘာသာ ခြပ်စု(ရွပ်စု) ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် (သံဖြူဇရပ်) ဟူ၍ တိုက်ရိုက်ပြန်ယူခေါ်ဝေါ် နေကြသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

ဤသို့အားဖြင့် ရှေးမိဘဘိုးဘွားဘီဘင်တို့ မှည့်ခေါ် သုံးစွဲပြောဆိုခဲ့ကြသည့်အတိုင်း ယနေ့တိုင်ဒေသခံများက စဉ် လာမပျက် ဆက်လက်သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်ပြောဆို နေကြသော မွန် တို့ဌာနေ ရာပညတိုင်းအတွင်းရှိ ဒေသဆိုင်ရာ သာသနိက ဆိုင် ရာ အမည်အခေါ်အဝေါ်များ၏ တိမ်မြုပ်နေသော အဓိပ္ပါယ် အရင်းအမြစ်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ ဤစာအုပ်တွင် တင် ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ရှာဖွေဖော်ထုတ် တင်ပြရာတွင် ရှေးမူရင်း မွန်ဘာသာအခေါ်အဝေါ်များကို မြန်မာဘာသာဖြင့် မွန်အသံထွက်အတိုင်း တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြ ရာတွင် မဝီမသမူများ ရှိခဲ့သည်။ အချို့ကလည်း မူရင်း မွန် ဘာသာအခေါ်အဝေါ် အသံထွက်အတိုင်း မဝီမသခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုခဲ့ကြရာတွင် နောက်ပိုင်းလူများက အရင်းအမြစ်

၂၀၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အဓိပ္ပါယ်ကို မသိကြသဖြင့် ဤသို့ သည်သို့ ဖြစ်ရမည်ဟု
 အတ္တနောမတိ ပိမိအလိုဆန္ဒသဘောထားဖြင့် ပြင်ဆင်သုံးစွဲ
 ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှုများလည်းရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ ပြင်ဆင်သုံးစွဲ
 ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခဲ့ကြရာတွင် ထပ်ဆင့်ပြင်ဆင်သုံးစွဲ ခေါ်ဝေါ်
 မှုများကြောင့် အချို့အမည်အခေါ် အဝေါ်များမှာ မြန်မာ
 ဘာသာစစ်စစ်သို့ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သွားမှုများလည်း
 ရှိခဲ့သည်။ အချို့မှာ မွန်တစ်ဝက် မြန်မာတစ်ဝက်ဖြင့် သုံးစွဲ
 ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနေမှုများလည်းရှိခဲ့သည်။ ဤအကြောင်း
 ရင်းများကြောင့် ဤစာအုပ်တွင် ရှေးအခေါ်အဝေါ်များ၏
 အဓိပ္ပါယ်အရင်းအမြစ်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြနိုင်ရန် ရှာဖွေသော
 အခါ များစွာအခက်အခဲကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ကျွန်၊ ကော၊ ပိုင်၊
 ကျံ၊ ကမာ၊ တိုး၊ တော်၊ ပု စသည်ပါသော အခေါ်အဝေါ်
 အပြောအဆိုများသည် အများအားဖြင့် မွန်အခေါ်အဝေါ်မှ
 ဆင်းသက်လာသော အခေါ်အဝေါ်များဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်
 အထက်ဖော်ပြအကြောင်းများကြောင့် အခေါ်အဝေါ်အချို့ကို
 အဓိပ္ပါယ်မဖော်နိုင်သဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြမှု
 မပြုနိုင်ဘဲရှိခဲ့သည်။ အချို့အခေါ်အဝေါ်များကိုမူ အဓိပ္ပါယ်

အရင်းအမြစ်ဖော်ထုတ်နိုင်ဖွယ်ရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း လက်လှမ်းမမှီသဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် တင်ပြနိုင်မှုမရှိသည်များလည်း အများအပြား ရှိနိုင်ပါသည်။ ဤသို့သော အမည်အခေါ်အဝေါ်များကို အဓိပ္ပါယ် အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ စာဖြင့် ရေးသားပေးပို့ပါလျှင် များစွာကျေးဇူး တင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် လက်လှမ်းမီသမျှ အဓိပ္ပါယ်အရင်းအမြစ် ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်သမျှ တင်ပြထားသော အခေါ်ဝေါ်များကိုလည်း အဓိပ္ပါယ်အယူအဆနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထပ်ထပ်စိစစ်ထားပါသော်လည်း အဓိပ္ပါယ် အတိမ်းအစောင်း ရှိနိုင်ကောင်းသဖြင့် ယင်းအမှားအယွင်းကို စာဖြင့်ပြင်ဆင်ပေးနိုင်ပါလျှင် များစွာကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း အနူးအညွတ်မေတ္တာရပ်ခံပန်ကြားလျက် လက်လှမ်းမီသမျှ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်ရသမျှ အခေါ်အဝေါ်များကို တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

၂၁၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အခန်း - ၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည အတွင်းရှိ

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

ရှေးအတိတ်ကာလက တည်ရှိလာခဲ့သော (မွန်တို့ဌာနေရာမည) ဒေသတွင် မွန်ဘာသာဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သော မြို့ရွာစသော အမည်နာမများကို ခေတ်အဆက်ဆက် လူများက အသံဖလှယ်၍ အနည်းငယ်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲ၍ ယနေ့တိုင် ဆက်လက်ခေါ်ဝေါ်လျက်ရှိနေကြသော စုစည်းရသမျှ မြို့ရွာ စသော အမည်အချို့အဝက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(က) အုပ်စု

၁။ ကတောင်စိန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကတိုင်စိင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကတောင်စိန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကတိုင် (ကတောင်) - (တွင်းချိုင့်)၊ စိင် (စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကတိုင်စိင် (ကတောင်စိန်)သည် (ဆင်ရှိသော တွင်းချိုင့်ရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကတောင်စိန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ

ဇောတပည့်အရင်းစာမြစ်များ

၂၁၁

အသံထွက်(ကတောင်စိန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂။ ကတိုး (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဂဒိုအ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဂဒို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ကူးဆို့ဆိပ်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကတိုး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဂဒို)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃။ ကတိုက်ကလို့ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကတက်ကျို)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကတိုက် ကလော)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကတက် (ကတိုက်) - (လျှာ)၊ ကျို (ကလော) - (ခွေး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကတက်ကျို (ကတိုက်ကလော)သည် (ခွေးလျှာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကတိုက်ကလို့) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကတိုက်ကလော)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်

၂၁၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄။ ကဒါ (ဧရာဝတီတိုင်း / မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား(ကဒါ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကဒယ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကဒါ(ကဒယ်) - (ဝမ်းဘဲ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကဒါ (ကဒယ်)သည် (ဝမ်းဘဲရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ကဒါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား(ကဒါ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၅။ ကဇိုင်းရွာ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား(ဂဇာင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဂဇိုင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ကရန်းပင်ရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကဇိုင်းရွာ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ဂဇိုင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ဇောအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၁၃

၆။ ကဒုံကနီ (ဇောဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခဒုင်ကနီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခဒုံကနွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခဒုင်(ခဒုံ) - (အဇူအစွန်း)၊ ကနီ (ကနွဲ) - (ဓနိပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခဒုင်ကနီ (ခဒုံကနွဲ)သည် (ဓနိပင်အဇူစွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကဒုံကနီ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကဒုံကနီ)နှင့် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကဒုံ ကနွဲ)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ (ကဒုံ)ကို မွန်ဘာသာ အသံထွက်အတိုင်း (ကနီ)ကို မွန်ဘာသာ အရေးအသားအတိုင်း ယူငင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

၇။ ကဒုံစီး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ခဒုင်သျှေ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ခဒုံဆီး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခဒုင်(ခဒုံ) - (အဇူစွန်း)၊ သျှေ (ဆီး) - (စရပ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခဒုင်သျှေ (ခဒုံဆီး) သည် (စရပ်ပင်အဇူစွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၂၁၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ကဒုံစီး) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကဒုံဆီး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈။ ကဒတ်စိန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကဒျပ်စိင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကဒေါက်စိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကဒျပ် (ကဒေါက်) - (ဦးကင်း) စိင်(စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကဒျပ်စိင် (ကဒေါက်စိန်)သည့် (ဆင်ဦးကင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိ သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကဒတ်စိန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကဒေါက်စိန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉။ ကနောင် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ခနံင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခနောင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ဝဲဩဃ) ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကနောင်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခနောင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ဓမ္မအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၁၅

၁၀။ ကမနင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမနင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမနင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ငါးဆုံးမရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမနင်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမနင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁။ ကမာကဆစ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာကစေတ်) (သို့) ကမာကချေတ်၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကမာကစစ်) (သို့) ကမာကချစ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကမာ (ကမာ) - (ကန်)၊ ကစေတ် (ကစစ်) (သို့) ကချေတ် (ကချစ်) - (ချဉ်ပေါင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာကစေတ် (ကမာကစစ်) (သို့) ကမာကချေတ် (ကမာကချစ်) သည် (ချဉ်ပေါင်ကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကဆစ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာ ကစစ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား

၂၁၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၂။ ကမာကရုန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာကြိုင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကရုန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကမာ (ကမာ) (ကန်)၊ ကြိုင် (ကရုန်) = (ချောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာကြိုင် (ကမာကရုန်)သည် (ချောင်းကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကရုန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကရုန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၃။ ကမာကလိတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား(ကွာကိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလိက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) = (ရေကန်)၊ ကိုက် (ကလိက်) = (ဝက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာကိုက်(ကမာကလိက်)သည်(ဝက်ကန်)ဟုအဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကလိတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ

ဇောအမည်အရင်းစာမြစ်များ

၂၁၇

အသံထွက်(ကမာကလွဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၄။ ကမာကလူ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာကလဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလွဲ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ (ကမာ) - (ရေကန်)၊ ကလဲ (ကလွဲ) - (ဦးဖြူပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာကလဲ(ကမားကလွဲ)သည် (ဦးဖြူကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကလူ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလွဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅။ ကမာကလုပ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာကလတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလုပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကမာ (ကမာ) - (ရေကန်)၊ ကလတ် (ကလုပ်) - (လင်ပြွန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာကလတ် (ကမာကလုပ်)သည် (လင်ပြွန်းပင်ကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်

၂၁၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာကလိပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလုပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ (ကမာ) - (ကန်)၊ ကလိပ် (ကလုပ်) - (ရေမြှုပ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာကလိပ် (ကမာကလုပ်) သည် (ရေမြှုပ်ကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကလုပ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကလုပ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆။ ကမာကေး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာကေ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ (ကမာ) - (ကန်)၊ ကေ (ကေ) - (ခရေပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာကေ (ကမာကေ) သည် (ခရေပင်ကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာကေး) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကေ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၁၉

၁၇။ ကမာစဲ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာငြိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာငွယ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ကန်)၊ ငြိ (ငွယ်) - (ညောင်ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာငြိ (ကမာငွယ်)သည် (ညောင်ပင်ကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာစဲ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာငွယ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈။ ကမာနတ် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာနတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာနိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ရေကန်)၊ နတ် (နိုက်) - (နဂါးမြေ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာနတ် (ကမာနိုက်)သည် (နဂါးမြေကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာနတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာနိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၁၉။ ကမာပဒေါ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာဗဒရ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပဒေါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) (ရေကန်)၊ ပဒရ် (ပဒေါ) - (ဇီးပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာဗဒရ်(ကမာဗဒေါ)သည် (ဇီးပင်ကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာပဒေါ)၊ အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာဗဒေါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၂၀။ ကမာပရံ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာမြာင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာဗရိုင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ရေကန်)၊ မြာင် (ဗရိုင်) - (မရမ်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာမြာင် (ကမာဗရိုင်)သည် (မရမ်းပင်ကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာပရံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာဗရိုင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၂၁

၂၁။ ကမာပါ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာခါ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ရေကန်)၊ ခါ(ပါ) - (နှစ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာခါ(ကမာပါ) သည် (ရေကန်နှစ်ကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာပါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂။ ကမာပို (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာစို)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ကန်)၊ စို(ပို) - (ဆား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာစို(ကမာပို)သည် (ဆားကန်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာပို)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပို) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

၂၃။ ကမာမို (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာမော်)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာမို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကမာ (ကမာ) - (ရေကန်)။ မော် (မို) - (မွေးကြိုင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာမော် (ကမာမို)သည် (ကန်မွေး) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာမို)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာမို) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄။ ကမာရွတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာရတ်)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် ရကောက် လျှာလိပ်သံဖြင့် (ကမာရွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကမာ(ကမာ) - (ကန်)။ ရတ်(ရွတ်) - (ရတနာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာရတ်(ကမာရွတ်)သည် (ရတနာကန်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာရွတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာရွတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅။ ကမာဝက် (မွန်ပြည်နယ်)။

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာဝက်) (သို့) (ကွာဝက်)၊
မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာပတ်) (သို့) (ကမာဝါ)ဖြစ်သည်။
အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) - (ကန်)၊ ဝက်(ပတ်) (သို့) ဝက် (ဝါ)
- (ကျန်ရစ်) (သို့) (ကန်ဝက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာဝက်
(သို့) ကွာဝက် (ကမာပတ်) (သို့) (ကမာဝါ)သည် (ကျန်ရစ်ကန်)
(သို့) (ကန်ဝက်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ကန်တူးရင်း စစ်ဖြစ်သော
ကြောင့် ကန်မှာ တစ်ဝက်တစ်ပျက်နှင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ရသည်ဟု
ဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာဝက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကမာပတ်) (သို့) (ကမာဝါ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်
ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆။ ကမာအုပ် (ဧရာဝတီတိုင်း / မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာအုပ်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကမာအုပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကမာ) -
(ကန်)၊ အုပ် (အုပ်) - (အုပ်ဆိုင်းသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ကွာအုပ် (ကမာအုပ်)သည် (သစ်ပင်ချုံနွယ်များဖြင့် အုပ်ဆိုင်း နေ

၂၂၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သောကန်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာအုပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာအုပ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇။ ကမာခနိန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာခနိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာခနိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကမာ(ကမာ)- (ရေကန်)၊ ခနိ (ခနိ) - (ပျဉ်းမပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် (ကမာခနိ)သည် (ပျဉ်းမပင်ကန်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာခနိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာခနိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈။ ကမာမတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာဂမတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာဂမြစ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကမာ(ကမာ)- (ရေကန်)၊ ဂမတ် (ဂမြစ်) - (ဗွက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၂၅

ကွာဂမက် (ကမာဂမြစ်)သည် (ဗွက်ရေကန်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကမာမတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကမာဂမက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ (ဂ) အက္ခရာကို ဖျောက်ပြီး ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၉။ ကရုပွိ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကြက်ပိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ကရုတ်ပွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကြက် (ကရုတ်) - (တရုတ်လူမျိုး)၊ ပိ(ပွဲ) - (သုံး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြက်ပိ(ကရုတ်ပွဲ)သည် (တရုတ်လူမျိုးသုံးယောက်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ တရုတ်လူမျိုးသုံးယောက် ချောက်ရှိသောရွာဟု ဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကရုပွိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကြက်ပိ) နှင့် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကရုတ်ပွဲ) ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

၃၀။ ကရင်ဝင်းစိန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကရင်ဝင်းစိန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကရင်ဝင်းစိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကရင် (ကရင်) - (ကရင်)၊ ဝင်း(ဝင်း) - (ရေနက်ကွင်း၊ ရိုး)၊ စိင် (စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်ဝင်းစိင် (ကရင်ဝင်းစိန်) သည် (ကရင်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဖြစ်ပြီး ဆင်များ ရေကစားရာ ရေနက်ကွင်း၊ ရိုး) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကရင်ဝင်းစိန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကရင်ဝင်းစိန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၁။ ကလဂုတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံ့ညွတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဆကု) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ (ကော့) - (ကျွန်း)၊ ညွတ် (ဆကု) - (ပြတ်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံ့ညွတ် (ကော့ဆကု) သည် (ကျွန်းပြတ်) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကလဂုတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံ့ညွတ်) ကို မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထား

သော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂။ ကလော့ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကလံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကလို့./ကလော့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ကန်တော့)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ဘီးလူးကျွန်း သမိုင်း၌ ကြခက်ပိုင်း မင်းသမီးကို ကုလားမင်းက သင်္ဘောဖြင့် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားရာတွင် ယင်းနေရာ၌ မင်းသမီးက ကုလားမင်းကို ကန်တော့ပြီး ရေထဲခုန်ဆင်း၍ သေခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ (ကလို့) (ကန်တော့ရွာ)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးမြို့နယ်မှ ကလော့ရွာကား မွန်အရေးအသား (ကုအ်) ရေးပြီး (ခွဲဥယျာဉ်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ကလော့) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကလို့) (သို့) (ကလော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃။ ကလော့ဆော့ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံသတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကလို့ဆို့) (သို့) (ကလော့ဆော့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ

၂၂၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ကံ (ကလို့ - ကလော့) - (ခြံ) သတ် (ဆို့ - ဆော့) - (ကွမ်းသီးပင်)
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံသတ် (ကလို့ဆို့ - ကလော့ဆော့)သည်
(ကွမ်းသီးပင်ခြံ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကလော့ဆော့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကလော့ဆော့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်
ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၄။ ကလယ်ဒို့. (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ဂလာဒိုဒ်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဂလယ်ဒို့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဂလာ (ဂလယ်)
(ကုလား)၊ ဒိုဒ် (ဒို့) - (ရပ်သည်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဂလာဒိုဒ် (ဂလယ်ဒို့)သည် (ကုလားရပ်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ
သည်။ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန်အတွက် မုတ္တမကွေ့အတွင်း
သွားလာနေသော တေလဂူကုလားများ၏ သင်္ဘောဆိုက်ကပ်
ရာရွာဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကလယ်ဒို့) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက်(ဂလယ်ဒို့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

ဇောတမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၂၉

၃၅။ ကလယ်ဘီ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာစီ)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် - (ကလာပီ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ(ကလာ)- (ရှေ့) ပီ (ပီ) - (မြစ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာစီ(ကလာပီ)သည် (မြစ်ရှေ့ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကလယ်ဘီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကလာပီ) အတိုက်အခံတိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၆။ ကလွီ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကလွဲ) မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကလွဲ/ကလွီ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ဇီးဖြူပင်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကလွီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကလွဲ/ ကလွီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၃၇။ ကဝ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကဝ)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကဝ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (လင်းမီးဆွဲရှာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ လင်းမီးဆွဲရှိသော အရပ်ဟု ဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကဝ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကဝ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၈။ ကော့ကတန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခတောင်)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ ခတန်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) (ကျွန်း၊ ကုန်း) ခတောင် (ခတန်း) (ဂန့်ဂလာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခတောင် (ကော့ခတန်း)သည် (ဂန့်ဂလာကျွန်း ဂန့်ဂလာကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကတန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ ခတန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည် ဖြစ်သည်။

ဇောအမည်အရင်းစာမြစ်များ

၂၃၁

၃၉။ ကော့ကဒဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကဒ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကဒဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ (ကော့) - (ကုန်း)၊ ကဒ (ကဒဲ) • (ကြိမ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကဒ (ကော့ကဒဲ) သည် (ကြိမ်ပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကဒဲ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကဒဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၀။ ကော့ကဒိုက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခဒိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခဒိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း - ကုန်း)၊ ခဒိုက်(ခဒိုက်) • (ကျီးကန်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခဒိုက်(ကော့ခဒိုက်)သည် (ကျီးကန်ကျွန်း/ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကဒိုက်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကဒိုက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

၄၁။ ကော့ကမု (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကမု)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကမု) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ကမု (ကမု) - (လမုပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကမု (ကော့ကမု)သည် (လမုပင်ကျွန်း၊ လမုပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကမု) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကမု) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၂။ ကော့ကရင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကြောင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကရင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့)- (ကျွန်း - ကုန်း)၊ ကြောင် (ကရင်း) - (သပြေပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကြောင် (ကော့ကရင်း)သည် (သပြေပင်ကျွန်း သပြေပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကရင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကရင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား

ဇောတမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၃၃

သော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၃။ ကော့ကရိတ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကအ်ကြိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကရိတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကအ်(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ကြိုက် (ကရိတ်) - (လက်ပံပင် ပို့ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကအ်ကြိုက် (ကော့ကရိတ်)သည် (ပို့လက်ပံပင်ကျွန်း ပို့ပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကရိတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ ကရိတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၄။ ကော့ကရုတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကြုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကရုတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့)- (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ကြုက် (ကရုတ်) - (သရက်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကြုက် (ကော့ကရုတ်)သည် (သရက်ပင်ကျွန်း/သရက်ပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

၂၃၄

မွန်တို့ရွာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကရုတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကရုတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၅။ ကော့ကျိုက် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကျှ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကျိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ကျှ် (ကျိုက်) - (ဘုရား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကျှ် (ကော့ကျိုက်) သည် (ဘုရားကုန်း ဘုရားကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ကျိုက်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ကျိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၆။ ကော့ခနီ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခနဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခနင့်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း ကုန်း)။ ခနဲ (ခနင့်) - (ရုံညှင်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခနဲ (ကော့ခနင့်) သည် (ရုံညှင်းပင်ကျွန်း ရုံညှင်းပင်ကုန်း)

ဧည့်သည်တော်များ

၂၃၅

ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခနီ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခနင့်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၄၇။ ကော့ခမိ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခမိတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခမိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း-ကုန်း)၊ ခမိတ် (ခမိ) - (နန္ဒင်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခမိတ် (ကော့ခမိ)သည် (နန္ဒင်းပင် ကျွန်းကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခမိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခမိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၈။ ကော့ခပုံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခပိုင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခပုံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း ကျွန်း)၊ ခပိုင် (ခပုံ) - (ပေါက်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

၂၃၆

မွန်တို့ဌာနစာမည

ကံခပင်(ကော့ခပုံ)သည် (ပေါက်ပင်ကုန်း ပေါက်ပင်ကျွန်း)ဟု
အဓိပ္ပါယ်ရရှိပါသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခပုံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့ခပုံ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၉။ ကော့ခဦး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခဗဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကော့ခဦး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) -
(ကုန်း/ကျွန်း)၊ ခဗဲ (ခဦး) - (ဘန်ဗွေးပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ကံခဗဲ (ကော့ခဦး)သည် (ဘန်ဗွေးပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခဦး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့ခဦး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၀။ ကော့ခလွှာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံခလော့)၊ မွန်ဘာသာ

ဧရာမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၃၇

အသံထွက် (ကော့ခလွာ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း)၊ ခလော (ခလွာ) - (ကျယ်ဝန်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခလော (ကော့ခလွာ)သည် (ကျွန်းကျယ်)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခလွာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခလွာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၀။ ကော့ခိုက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အဇရာအသား (ကံခိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ကော့ခတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ခိုက် (ခတ်) - (နှီးဝါး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခိုက် (ကော့ခတ်)သည် (နှီးဝါးကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခိုက်)သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၅၂။ ကော့ချဲ့ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အဇရာအသား (ကံချဲ့)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၂၃၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ကော့ချဲ့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့)
(ကျွန်း/ကုန်း)၊ ချဲ့(ချဲ့) - (မြင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံ
ချဲ့(ကော့ချဲ့)သည် (မြင်းကျွန်း မြင်းကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ချဲ့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကော့ချဲ့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည် ဖြစ်သည်။

၅၃။ ကော့ဂွန်း (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံကုန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကော့ကူး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း)
ကုန် (ကူး) - (တောင်ကုန်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံကုန်
(ကော့ကူး)သည် (တောင်ကုန်းကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ဂွန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့ကူး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၄။ ကော့ဇင် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဇြင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၃၉

ထွက် (ကော့ဆင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း / ကုန်း)၊ ခြင် (ဆင်) - (ဓားရှည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံခြင် (ကော့ဆင်)သည် (ဓားရှည်ကဲ့သို့ရှည်ပျော့ပျော့ ဖြစ်နေသော ကျွန်း / ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ဆင်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဆင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၅။ ကော့စိန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ ဇေးအသား (ကအ်စိင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့စိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကအ်(ကော့) - (ကျွန်း - ကုန်း)၊ စိင်(စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကအ်စိင် (ကော့စိန်)သည် (ဆင်ကျွန်း ဆင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရှေးကလူများသည် ဆင်သေကို ဤကျွန်း၌ ရရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့စိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့စိန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၀

မွန်တို့ဌာနရာမည

၅၆။ ကော့တွန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကအ်ချုန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့တွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကအ်(ကော့) - (ကျွန်း ကုန်း)၊ ချုန် (တွန်) - (ချက်/ ပြုတ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ကအ်ချုန် (ကော့တွန်)သည် (ချက်ပြုတ်ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ ကော့စိန်ကျွန်းမှ ရရှိသော ဆင်သေကို ဤကျွန်း၌ ချက်ပြုတ်သည်ဟုဆိုသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကအ်တောန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့တွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကအ်(ကော့) - (ကျွန်း)၊ တောန် (တွန်) - (ဝါဂွမ်းပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကအ်တောန်(ကော့တွန်)သည် (ဝါဂွမ်းပင်ပေါက်ရောက်သော ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့တွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့တွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၇။ ကော့ဒွတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံ့ဒှောတ်)၊ မွန်ဘာသာ

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၄၁

အသံထွက် (ကော့ခွတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ချောတ် (ခွတ်) - (ငယ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံချောတ် (ကော့ခွတ်)သည် (ကျွန်းငယ် ကုန်းမြေငယ်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ခွတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ခွတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၅၈။ ကော့နုတ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကအ်နုတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ နုတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကအ်(ကော့)- (ကျွန်း ကုန်း)၊ နုတ် (နုတ်) - (လှေသုံး ပက်ခွက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကအ်နုတ် (ကော့နုတ်)သည် ပက်ခွက်မျှ ပေါ်နေသော ကျွန်းကုန်းမြေဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့နုတ်)သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့နုတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၂၄၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၅၉။ ကော့ပရံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံမရောင်) သို့မဟုတ် (ကံပရောင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့မရိုင်) သို့မဟုတ် (ကော့ပရိုင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ မရောင် (မရိုင်) သို့မဟုတ် ပရောင် (ပရိုင်) - (မရမ်းပင်) သို့မဟုတ် (ဖုတ်ကင်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံမရောင် (ကော့မရိုင်) (သို့မဟုတ်) ကံပရောင် (ကော့ပရိုင်)သည် (မရမ်းပင်ကျွန်း မရမ်းပင်ကုန်း) သို့မဟုတ် (ငါးဖုတ်ကင်ရာကျွန်း ငါးဖုတ်ကင်ရာကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ပရံ)သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ပရိုင်) သို့မဟုတ် (ကော့ပရိုင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၀။ ကော့ပေါက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံပံက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ပေါက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ ပံက် (ပေါက်) - (ဖွင့်သည်) တစ်နည်း (ထွင်းငှက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံပံက် (ကော့ပေါက်)သည် (ဖွင့်သော

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၄၃

ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ ချက်ထားသော ဆင်ဟင်းအိုးကို ဤနေရာ၌ဖွင့်သည် ဟုဆိုသည်။ တစ်နည်း (ပျိုင်းငှက်များရှိသော ကျွန်း/ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ပေါက်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ပေါက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၁။ ကော့ပြတ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဗြာတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဗရပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း) ဗြာတ် (ဗရပ်) - (ငှက်ပျော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဗြာတ် (ကော့ဗရပ်)သည် (ငှက်ပျောကျွန်း ငှက်ပျောကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ပြတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဗရပ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၂။ ကော့ဘိန်း (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံမှိုဟ်ဟပိန်)၊ မွန်ဘာသာ

၂၄၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

အသံထွက် (ကော့မနိဟပီး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း)၊ မိုတ်ဟပိန် (မနိဟပီး) - (လူကိုညည်းဆရာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံမိုတ်ဟပိန်(ကော့မနိဟပီး) သည် (လူကိုညည်းဆရာ ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာ အရေး အသား (ကံဘီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဘီ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း)၊ ဘီ(ဘီ) - (ဥသျှစ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဘီ (ကော့ဘီ) သည် (ဥသျှစ်ပင်ကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ဘိန်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့မနိဟပီး)ကို အလယ်အကွေ့ရာဖြုတ်၍ ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန် ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဘီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၃။ ကော့မုပွန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံမုဟ်ပန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့မုပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ မုဟ်(မု) - (အစွန်း-အငူ)၊ ပန်(ပွန်) - (လေး)

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၄၅

ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံမုတ်ပန် (ကော့မုပွန်) သည် (အဋ္ဌအစွန်း
လေးခုရှိသောကျွန်း - ကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့မုပွန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့မုပွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၄။ ကော့မှူး (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံမုတ်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့မှူး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) -
(ကျွန်း - ကုန်း)၊ မုတ် (ပု) - (အစွန်းအဋ္ဌ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ကံမုတ် (ကော့မှူး) သည် (အဋ္ဌကျွန်း အဋ္ဌကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့မှူး) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကော့မှူး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၆၅။ ကော့ရ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံရ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၂၄၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ကော့ရဲ့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကုန်း/ကျွန်း)၊ ရ (ရဲ့) - (ခြင်းတောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံရ(ကော့ရဲ့)သည် (ခြင်းတောင်းကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ခြင်းတောင်း သဏ္ဌာန်ကုန်းကျွန်း (သို့) ခြင်းတောင်းယက်လုပ်သူ နေထိုင်ရာ ကုန်းကျွန်း ဖြစ်ပုံရသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ရ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံရ) နှင့် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ရဲ့) ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၆။ ကော့ရေး (တနင်္သာရီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံရော်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ကော့ရေး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း- ကုန်း)၊ ရော် (ရေ) - (စကား)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံရော် (ကော့ရေး)သည် (စကားကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရွှေက ရေးမြို့သည် အရောင်းအဝယ်အတွက် စကားပြောသော နေရာ ဖြစ်သကဲ့သို့ (ကော့ရေးကျွန်း)သည်လည်း စကားပြောသော နေရာ ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ရေး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၄၇

အသံထွက် (ကော့ရေ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၇။ ကော့လှာ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံလှာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့လှာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း / ကုန်း)၊ လှာ (လှာ) - (ပိုးအခါရေဝပ် နွေအခါ ရေခန်းကွင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံလှာ (ကော့လှာ)သည် (ပိုးအခါရေဝပ် နွေအခါ ရေခန်းကွင်း ကျွန်း/ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့လှာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့လှာ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၆၈။ ကော့ဝင် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဝင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဝင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း)၊ ဝင် (ဝင်) - (ရှေ့နက်ကွင်း/ရိုး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဝင် (ကော့ဝင်)သည် အရှေ့နက်ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၂၄၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ကျော့ဝင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျော့ဝင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၆၉။ ကျော့ဝယ်ခရပ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဝါခြက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျော့ဝယ်ခရပ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကျော့)- (ကျွန်း / ကုန်း)၊ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ခြက် (ခရပ်) - (အရိုင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဝါခြက် (ကျော့ဝယ်ခရပ်)သည် (မြေရိုင်းကွင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျော့ဝယ်ခရပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျော့ဝယ်ခရပ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၀။ ကျော့သတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံသက်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျော့သတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကျော့) (ကျွန်း / ကုန်း)၊ သက်(သတ်) - (ရေခြစ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ရေးစာမည်အရင်းစာမြစ်များ

၂၄၉

ကံသက် (ကော့ဆတ်)သည် (ရေးခြစ်ကျွန်း/ကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ နွေက ဤဒေသမှ ဆရာတော်များ သင်္ကြန်စာ ကွက် ချက် ရေးခြစ်မှုအတတ်ပညာဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်လူများအဆိုအရ မွန် ဘာသာဖြင့် (ကော့သိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့သိုက်) ဖြင့် (ချမ်းသာသောကျွန်း/ချမ်းသာသော ကုန်းမြေ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုကြသည်။ (သိုက်နန်းရှိသောကုန်းမြေ ကျွန်းမြေ) ဟူ၍ လည်း အဓိပ္ပါယ်ယူနိုင်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့သတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့သတ်/ကော့သိုက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၁။ ကော့သောင်း (တနင်္သာရီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံသံင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့သောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း / ကုန်းမြေ)၊ သံင်(သေါင်) - (သောင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံသံင် (ကော့သောင်း)သည် (သေါင်ထွန်းသည် ကျွန်း မြေ ကုန်းမြေ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၂၅၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ကော့သောင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့သောင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ အချို့က ယိုးဒယား(ရှမ်း) အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်း (၂)ကျွန်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရ ကြောင်း ဆိုသည်။ ယိုးဒယားစကား၌ (ကော့)သည် (တောင်) ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ် ရသည်။ ထို့ကြောင့် (ကျွန်း ၂-ကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် မထွက်တော့ဘဲ (တောင် ၂ တောင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေ သောကြောင့် ယိုးဒယားစကားဟု ယူရန်မသင့်။

၇၂။ ကော့ဟဗင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဗဗင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဟဗင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) (ကုန်း/ကျွန်း)၊ ဗဗင် (ဟဗင်) - (သပိတ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဗဗင် (ကော့ဟဗင်)သည် (သပိတ်ကဲ့သို့လုံးဝိုင်းနေသောကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကော့ဟဗင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဟဗင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးစာမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၅၁

၇၃။ ကော့ဟပိထော (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံထပီထဝ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဟပိထော) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကုန်း - ကျွန်း)၊ ထပီထဝ် (ဟပိထော) - (ရွှေဖရုံ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံထပီထဝ် (ကော့ဟပိထော) သည် (ရွှေဖရုံကျွန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ကော့ဟပိထော)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဟပိထော)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၄။ ကော့ဟရောက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကံဟရက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့ဟရောက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကုန်း ကျွန်း)၊ ဟရက်(ဟရောက်) - (ချောင်းကမ်းပါးရှိ ဖျာရက်သည့် ဥမြောင့် မြက်ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကံဟရက် (ကော့ဟရောက်)သည် (ဖျာရက်သည့် ဥ မြောင့် မြက်ပင် ကျွန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ကော့ဟရောက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ

၂၂၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အသံထွက် (ကော့ဟရောက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၅။ ကံဘဲ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ခပေင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခပင်း)ဖြစ်သည်။ (ကသစ်ပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကံဘဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခပင်း)မှ ပြောင်းလဲရွှေ့လျောပြီး ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၆။ ကျိုက္ကံ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုဒစံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒစန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျို (ကျိုက်) (ဘုရား)၊ ဒစံ(ဒစန်း) = (ရှစ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုဒစံ (ကျိုက်ဒစန်း)သည် (ရှစ်ပါးဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ သာသနာသက္ကရာဇ် (၃၀၀)၌ သီဟိုဠ် ရဟန္တာ(၈)ပါး ကြွရောက်လာပြီး ယင်းစေတီတည်ခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ ကျိုက်ဒစံ (ရှစ်ပါးဘုရား) ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဇရာမည်စာရင်းအဖြစ်များ

၂၅၃

မြန်မာဘာသာ(ကျိက္ကစံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျိုက်စစန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၇။ ကျိက္ကဘာ (ဇရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကစါ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျိုက်ကပါ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ က(က) - (ငါး)၊ စါ(ပါ) - (၂) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကစါ (ကျိုက်ကပါ)သည် (ငါး ၂ ကောင်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက္ကဘာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျိုက်ကပါ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၈။ ကျိုက်ကမာကမု (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကမာကမု) မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကမာကမု)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ကမာ(ကမာ) - (ရေကန်)၊ ကမု(ကမု) -

၂၅၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

(လမုပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ကမာကမု (ကျိုက်ကမာကမု)သည် (လမုပင်ပေါက်ရောက်သော ရေကန်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကမာကမု)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကမာကမု)ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၇၉။ ကျိုက္ကမာစိန် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျွန်ကမာစိန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကမာစိန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျွန် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ကမာ(ကမာ) - (ရေကန်)၊ စိင်(စိန်) - ဆင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ကမာစိင်(ကျိုက်ကမာစိန်)သည် (ဆင်ရေကန်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ယခု(ဘုရားဖြူ)ဟု ခေါ်ဝေါ်နေကြသော ဘုရားပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကမာစိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကမာစိန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးအမည်အရင်းတမြစ်များ

၈၀။ ကျိက္ကမု (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျန်ကမု)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကမု) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျန် (ကျိက်)- (ဘုရား)၊ ကမု (ကမု) - (လမုပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်ကမု (ကျိက်ကမု)သည် (လမုပင်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်က္ကမု)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကမု)ကိုပင်တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၁။ ကျိက္ကမော့ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျန်တုံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်တမော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျန်(ကျိက်)- (ဘုရား)၊ တုံ(တမော့) - (ကျောက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်တုံ (ကျိက်တမော့)သည် (ကျောက်ခေါင်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်တမော့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်တမော့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၈၂။ ကျိုက္ကလဲ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကွဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကလဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ကွဲ(ကလဲ) - (ပျောက်ကွယ်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကွဲ(ကျိုက္ကလဲ)သည် (မြတ်စွာဘုရား ပျောက်ကွယ်သောဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် နတ်ဘီလူးနှင့် ပုန်းတမ်းကစားရာ၌ နူးညံ့သော ကိုယ်တော်ကို ဖန်ဆင်းပြီး ဘီလူး၏မျက်မှောက်ကြား၌ ပုန်းခဲ့သည်ကို ဘီလူးရှာမတွေ့သော နေရာတွင် တည်သော ဘုရား ဖြစ်သဖြင့် (ဘုရားပျောက်ကွယ်သောနေရာဘုရား)ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကလဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက္ကလဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၃။ ကျိုက်ကလို့ (ကုန်ရန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကလဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကလို့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက်(ကျိုက်)

နေအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၅၇

• (ဘုရား)၊ ကလံ (ကလို့) - (ကန်တော့) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကလံ (ကျိတ်ကလို့)သည် (ကန်တော့ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ နတ်ဘီလူးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှာ၍မရသောအခါ အရှုံးပေး ကန်တော့သောနေရာ၌ တည်ထားသောဘုရားဖြစ်၍ (ကျိတ္တလို့)ဟု ခေါ်ဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိတ္တလို့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကလို့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၄။ ကျိက်ကလွန်ဗွန် (မုတ္တမတောင်ဇိုး)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကံ့ဗန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကလွန်ဗွန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက်(ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ကံ့(ကလွန်) - (တစ်ရာ)၊ ဗန် (ဗွန်) - (ဖက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကံ့ဗန် (ကျိက်ကလွန်ဗွန်)သည် (နတ်ဘီလူးတစ်ရာဖက်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရား (၈)ပါးအရ သထုံသို့ကြွရောက်မူစဉ်က ယင်းနေရာတွင် နတ်ဘီလူးတစ်ရာက ယင်းနေရာမှ ရှေ့မကြွသွားနိုင်ရန် လက်ချင်းယှက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဖက်ထားသော နေရာဖြစ်၍ ယင်း

၂၅

မွန်တို့ဌာနေရာမည

နေရာတွင် တည်ထားသော စေတီကို (ကျိုက်ကလွန်ဗွန်) ဟုခေါ်
ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကလွန်ဗွန်) အမည်သည် မွန်
ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုကလွန်ဗွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်
ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၅။ ကျိုက်ကလွန်ဗွန် (ပဲခူး စစ်တောင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုက်ကလောပန်)၊ မွန်
ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကလောင်းပွန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်
မှာ ကျိုက်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ကလော (ကလောင်း) - (ဒါယကာ-
အမျိုး)၊ ပန်(ပွန်) - (လေး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက်ကလောပန်
(ကျိုက်ကလောင်းပွန်)သည် (ဒါယကာ ၄-ဦး ဘုရား အမျိုး ၄-
ပါးဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ဒါယကာ (၄)ဦး တည်သော
ဘုရား (သို့မဟုတ်) ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏ ဝေဿ သုဒ္ဓအမျိုး(၄)ပါး
(သို့မဟုတ်) မွန်ည မွန်ဒ မွန်ဒိုင် မွန်ချ ဟူသော မွန် (၄)မျိုးကို
ရည်စူးတည်ထား ကိုးကွယ်သော ဘုရားဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကလွန်ဗွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိုက်ကလောင်းပွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်

ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၆။ ကျိတ္တလွန်ပွန် (ဓနုဖြူ)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကလော်ပန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကလွတ်ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက် (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ကလော်ပန် (ကလွတ်ပွန်) - (နတ်သား ၄-ဦး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကလော်ပန် (ကျိက်ကလွတ်ပွန်) သည် (နတ်ကြီး ၄-ပါး ဘုရား) အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်း ၄-ပါးကို ရည်စူး၍ တည်ထားကိုးကွယ်သော ဘုရား ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်လွန်ပွန်) အမည်သည် မွန်အသံထွက် (ကျိက်ကလွတ်ပွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၇။ ကျိတ္တသာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျက်ကသး)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ကဆး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက် (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ကသး (ကဆး) - (သမလ မင်း၏သားတော် ကသား မင်းသား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျက်ကသး (ကျိက်ကဆး) သည်

၂၆၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

(ကသားမင်းသားဘုရား)ဟုအဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ကသားမင်းသားနှင့် နယ်ချဲ့ တေလူလံဘား ကုလားတို့ စည်းချင်းတိုက်ကြရာ၌ ကျွဲများ ဖုံတစ်ထောင်းထောင်း ထအောင်ပြုလုပ်ပေးချက်အရ မပြင်မကန်း ဖြစ်နေသော လံဘားကို ကသားမင်းသားက အလွယ်တကူ တိုက်ခိုက်အောင်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လံဘားကုလားက ကျွဲကို အငြိုးထားပြီး ကျွဲနိုင်သူဖြစ်စေသတည်းဟု သစ္စာပြုပြီးသေဆုံးသောအခါ ရေသစ်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ကျွဲများသွားလာရာလမ်းကြောင်း၌ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ကသားမင်းသားက ရွှေစင်ချိုရှိသော နံကရိုင်း ကျွဲမကို သတ်၍ ဆက်သပေးခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ နောက်အဆို တစ်ရပ်မှာ ကသားမင်းသားသည် လံဘားနှင့် စစ်တိုက်ပြီး မောပန်း၍ မြစ်ကမ်းစပ်ရှိ ကျောက်ဖျာပေါ်တွင်အမောဖြေ အိပ်ပျော်သွားစဉ် ဒီရေကြောင့် လန်နီးသွားရာ တန်ခိုးရှိသော မိမိသန်လျှက်ဖြင့် ဒီရေကိုတားလိုက်သဖြင့် ဒီရေနောက်ဆုတ် သွားခဲ့ရသည်။ ထိုအခါ မဏိမေခလာ နတ်သမီးက တက်ရောက်လာပြီး ကသားမင်းသားနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ကြသည်။ နိုင်သူအားလိုချင်ရာပေးရမည်ဟု ကတိပြုကြသည်။ မဏိမေခလာနတ်သမီးက ကြိုးအပင် ငါးရာကိုတစ်ချက်တည်းဖြင့် လိမ်ကျစ်သွား အောင်

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၆၁

ပြုလုပ်ပြသည်။ ကသာမင်းသားက သမင်ငါးရာကို တစ်ချက်
တည်း မိမိသန်လျှက်ဖြင့် အပြီးပြတ်ကျအောင် ပြုလုပ်ပြသည်။
သို့ရာတွင် နတ်သမီးကအပြီးတစ်ခုကို မိမိရင်အုံကြား တွင်
ဝှက်ထားလိုက်သဖြင့် ကသာမင်းသားအရှုံးပေးရသည်။ ထို့
ကြောင့် နတ်သမီး တောင်းဆိုသော နံကရိုင်းကျွဲမကို သတ်၍
ပေးခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ ကသာမင်းသားက မိခင်သဖွယ် ဖြစ်ခဲ့
သော ကျွဲမကြီးကို သတ်မိသော မကောင်းမှုကံ ပပျောက်စေရန်
ဘုရားစေတီတော် တစ်ဆူတည်ရာ ယင်းဘုရားကို (ကျက်ကသး)
(ကသာမင်းသားဘုရား) ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက္ကသာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိကဆး)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၈၈။ ကျိက်ကာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိက်) မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကျိက်ကောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျိက် (ကျိက်) -
(ဘုရား)၊ ကံ(ကောင်း) - (ဘုရားဒါယကာ အမည်)ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ကျိက်(ကျိက်ကောင်း)သည် နာက(ဦးကောင်း)

၂၆၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ဟုခေါ်သော ဘုရားဒါယကာအမည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ နတ်က (ဦးကောင်း)ခေါ်သော ဘုရားဒါယကာသည် မြတ်စွာဘုရား သထုံကြွတော်မူစဉ်က ဆံတော် ၃-ဆူရရှိရာ မွန်ပြည်နယ်၌ (ကျိုက်ကော်) (ကျိုက်ကာ)နှစ်ဆူနှင့် လောနိုင်ငံ၌ (ကျိုက်ကော်) တစ်ဆူကိုတည်ထားခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ ယင်းဘုရားများအမည် အခေါ်အဝေါ် တူညီနေသောကြောင့် ယူဆရခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကောင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သောမည်ဖြစ်သည်။

၈၉။ ကျိုက်ကော် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား(ကျက်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကျိုက်ကောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျက် (ကျိုက်)- (ဘုရား)၊ က် (ကောင်း) - (ဘုရားဒါယကာ အမည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားဒါယကာ(ကောင်း) အမည်ကိုအစွဲပြု၍ ကျက်(ကျက်ကောင်း)ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဝံမ္ပတိပထေရ်နှင့်တကွ သထုံသို့ကြွရောက်တော်မူစဉ်က မက

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၆၃

(မကောင်း) အမည်ရှိသော ကုန်သည်တစ်ဦးက ဆွမ်းလှူ၍ ဆံတော်သုံးဆူရရှိရာ မိမိအရပ်ရှိ ရာဇနဂိုမည်သော တောင်၌ ဌာပနာ၍ စေတီတည်ခဲ့သည်။ ၎င်းအမည်ကို အစွဲပြု၍ လူတို့က ကျက်ကံ (ကျိုက်ကောင်း) ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကော်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကောင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ပင်ဖြစ်သည်။

၉၀။ ကျိုက်ကွန်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျော်ကောန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကွန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား) ကောန် (ကွန်း) - (သားတော်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ကောန် (ကျိုက်ကွန်း) သည် (သားတော်ဘုရား) ဟုအဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ခုနစ်ကျိတ်ရွာ တစ်ဘက်ကမ်းရှိ ဘုရားဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ကွန်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ကွန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

၉၁။ ကျိုက်ခမိ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျော်ခမိ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျိုက်ခမဲ့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ခမိ(ခမဲ့) - (ရဟန်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ခမိ (ကျိုက်ခမဲ့)သည် (ရဟန်းဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် (၈)ဝါအရ၌ ဂဝဗ္ဗတိထေရ်နှင့်အတူ မွန်နိုင်ငံသို့ ကြွရောက်တော်မူလာစဉ် သာဂလပည်သောမြို့သို့ ကြွတော်မူလာရာ အလိနွမဘုရင်က ဆံတော်နှစ်ဆူရရှိပြီး ဘုရင်၏သားတော် ဂဝဗ္ဗတိထေရ်၏တူဖြစ်သော ဂတရဟတ ခေါ်သော မင်းသား(၂၂)နှစ်က ရဟန်းပြုခဲ့သည်။ ယင်းရဟန်းကိုအစွဲပြု၍ မြို့ကို ချင်ခမိ(ခံခမဲ့) ခေါ်ခဲ့ပြီး ဆံတော် နှစ်ဆူကို စေတီတော် တည်ပြီးနောက် ကျော်ခမိ (ကျိုက်ခမဲ့)ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အခြားအဆိုတစ်ရပ်က သီဟိုဠ် မျှောလိုက်သော ဘုရားလေးဆူအနက် တစ်ဆူရောက်ရှိ လာချိန်တွင် ဝါရီရူ (ဝါခရ)မင်း၏ သားတော်တစ်ပါး ရဟန်းပြုသည်ကို အစွဲပြု၍ ကျိုက်ခမဲ့ (ကျိုက်ခမိ)ဟူ၍ အများကခေါ်တွင် ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ စစ်ကဲတော်မင်း မောင်နော်၏ မွန်သမိုင်းတွင် ကမ်းပါးမှ မျှော်ကြည့်ရသည်ကို အစွဲပြု၍ ကျိုက္ကမိ (ကျိုက်ကမဲ့) ခေါ်လာ

ဇောအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၆၅

ခဲရာ (ကျိုက်ခမီ) ဖြစ်လာရသည်ဟုဆို သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ခမီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုက်ခမီ) နှင့် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ခမ္ပ) ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၂။ ကျိုက်ခမ္ပ (ဇရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုက်ခမ္ပ)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျိုက်ခမ္ပ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျိုက်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ခမ္ပ (ခမ္ပ) - (အဖူးအငုံ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက်ခမ္ပ (ကျိုက်ခမ္ပ)သည် (အဖူးအငုံဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ စိန်ဖူးတင်လှူထားသည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ဟန် ရှိသည်။ ၎င်းစေတီသမိုင်းစာအုပ်၌ မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုက်ခမ္ပ)ဖြစ်ပြီး အသံထွက် (ကျိုက်ခမ္ပ) ဖြစ်ကြောင်း (အသက်ရှင်သော၊ သက်လွတ်ချမ်းသာဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ခမ္ပ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ခမ္ပ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၉၃။ ကျိုက်ခေါက် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ခက်)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုခတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ခက်(ခတ်) - (ခတ်မည်သောရသေ့) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ခက် (ကျိုက်ခတ်)သည် (ရသေ့ခတ်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ ဘုရားကား ရှေ့ဆံတော်ရှင်ဘုရား ဖြစ်သော်လည်း သာသနာသက္ကရာဇ် (၃၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ခတ်ခတ် ခတ်ခတ်ဟု ချောင်းဆိုးလျက်ရှိသော ပန်းနာစွဲရသေ့ တစ်ပါး၊ ယင်းစေတီရင်ပြင်ပေါ်တွင် နေခဲ့သည်။ ခတ်ခတ်ဟု ချောင်းဆိုးနေသည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းရသေ့ကို လူများက (ရသေ့ခတ်)ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြပြီး ဘုရားကိုလည်း ထိုအချိန်မှစ၍ ကျော်ခက် (ကျိုက်ခတ်) - (ရသေ့ခတ်ဘုရား)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဣသိဝက်(ရသေ့ကောက်)ဟု ကြံဆခြင်းမသင့်ပါ။

ယင်းသာသနာသက္ကရာဇ်(၃၀၀)၌သီဟိုဠ်မှ ရဟန္တာအရှင် မြတ်(၈)ပါး ကြွလာစဉ်က ယင်းရသေ့ခတ်ထံမှပင် ရေတိုက်စားမှု ကိုကာကွယ်နိုင်သော ဝေပုလ္လပတ္တမြားကို သီဟိုဠ်သို့ယူဆောင် သွားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၆၇

မြန်မာဘာသာ (ကျိခေါက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ခတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၄။ ကျိက်စကိုင်း (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိဒကပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ဒကိုး)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျိ (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ဒကပ် (ဒကိုး) - (ကျိးသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိဒကပ် (ကျိဒကိုး) သည် (ကျိးသောဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ကရင်အဘိုးအိုတစ်ဦး စိုက်ပျိုးထားသော ဖရုံပင် တွယ်တက်သော မြရာပင် ကျိးသွားသည်ကို ဆိုလိုသည်။ ကြီးမားသော ဖရုံသီးကြောင့် ကျိးသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဖရုံသီးမှပင်၊ ထွက်လာသော ဖရုံမယ်သည် သမလပင်း၏မိဖုရား ကုသားပင်းသား၏ မယ်တော် ဖြစ်လာသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်စကိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ဒကိုး)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

၉၅။ ကျိုက်တဂိုတွတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်လဂေါင်ချောက်)၊
 မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်တဂိုတွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ
 ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ လဂေါင် (တဂို) - (စမ်းချောင်း)၊ ချောက်
 (တွတ်) - (ငယ်သော)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်လဂေါင်ချောက်
 (ကျိုက်တဂိုတွတ်)သည် (စမ်းချောင်းငယ်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်
 ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်တဂိုတွတ်)အမည်သည်
 မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက် တဂိုတွတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်
 ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၆။ ကျိုက်တဂိုနွတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်လဂေါင်နွတ်)၊
 မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်တဂိုနွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ
 ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ လဂေါင် (တဂို) - (စမ်းချောင်း)၊
 နွတ် (နွတ်) - (ကြီးသော)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်လဂေါင်နွတ်
 (ကျိုက်တဂိုနွတ်)သည် (စမ်းချောင်းကြီးဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ
 သည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၆၉

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်တဂိုဏ်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်တဂိုဏ်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၇။ ကျိုက်တဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျပ်ပတေ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပတဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျပ်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ပတေ (ပတဲ) - (ယုံပြီး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပ်ပတေ (ကျိုက်ပတဲ)သည် (ယုံပြီးဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ သထုံမင်း ဆက်(၈)ဆက်မြောက် ဘုရင်က နန်းတော်မှ ဖူးတွေ့ရသောစေတီကို ဉာဏ်တော်ကြီးကြီးပြုရန် မှူးမတ်တို့ အားစေခိုင်းရာ မှူးမတ်တို့က ဆံတော်စစ် ရှိမရှိတူးဖော်ပြီးမှ ပြုရန် ပြော၍တူး ကြရာ ဘုရားဆံတော်စစ်ကို တွေ့ကြသဖြင့် ယုံပြီး (ပတဲ)ဟု ပြောကြသည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းစေတီကို ကျပ်ပတေ (ကျိုက်ပတဲ) ခေါ်ခဲ့ရာ နောက်ပိုင်းတွင် (ပ) အက္ခရာပျောက်ပြီး ကျပ်တေ (ကျိုက်တဲ)ပြောဆို လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်တဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ

၂၇၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အသံထွက် (ကျိုက်တွဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၈။ ကျိုက်တော်ပိ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်တဝ်ဝိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်တော်ဝိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျာ်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ တဝ် (တော်) - (ကုန်း)၊ ဝိ (ဝိ) - (သဖန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာ်တဝ်ဝိ (ကျိုက်တော်ဝိ)သည် (သဖန်းပင်ကုန်းဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်တော်ဝိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်တောဝိ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၉၉။ ကျိုက်ထပွဲ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်ထပ္ပွဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ထပွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျာ်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ထပ္ပွဲ (ထပွဲ) - (ခုနစ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာ်ထပ္ပွဲ (ကျိုက်ထပွဲ)သည် (ခုနစ်ပါးဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ သာသနာသက္ကရာဇ် (၃၀၀)၌ သီဟိုဠ် ကြွရောက်လာသော

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၇၁

ရဟန္တာ (၈)ပါးကို အစွဲပြု၍ တည်သောဘုရားကို (ကျိက္ကစံ ဘုရား)ခေါ်သကဲ့သို့ သန်လျင်၌ ရသေ့ခေါက်နှင့်အတူ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြစဉ် ရဟန္တာတစ်ပါး ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီး (၇)ပါးကျန်ရှိသည်။ ယင်းရဟန္တာ(၇)ပါးကို အစွဲပြု၍ တည်သော ဘုရား ဖြစ်သောကြောင့် ကျော်တပွဲ (ကျိက်ထပွဲ) ခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုကျိက်ယသ ခေါ်နေကြသော ဘုရားပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ မွန်ဘာသာအားဖြင့် ကျော်ရသီထပွဲ (ကျော်ရဆွဲထပွဲ) (ရဟန္တာ ၇-ပါးဘုရား)ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းကျိက် ရဆွဲကိုပင် ကျိက်ရသပွဲ ကျိက်ယသခေါ်နေကြခြင်းဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်ထပွဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ထပွဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၀။ ကျိက်ထီးနိုး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ဣသိယံ) မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ဣဆွဲယံ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော် (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ဣသိ (ဣဆွဲ) - (ရသေ့)၊ ယံ(ယံ) - (ရွက်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ဣသိယံ(ကျိက်ဣဆွဲယံ)

၂၇၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သည် (ရသေ့ရွက်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရသေ့သည်
မြတ်စွာဘုရား ဆံတော်ကို မိမိဦး ခေါင်း၌ အမြဲရွက်ထားသည်ကို
အစွဲပြု၍ (ရသေ့ရွက်ဘုရား)ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နောင်အခါ
ကျော်ဣသိယံ(ကျိုက်ဣသိယံ)မှ ကျော်သိယံ (ကျိုက်သိယံ)ခေါ်ခဲ့ကြ
သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ထီးရိုး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျော်ဆွဲယံ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၁။ ကျိုက်ထော် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ထင်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိုက်ထော်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော် (ကျိုက်)
• (ဘုရား) ထင် (ထော်) • (ရွှေ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ထင်
(ကျိုက်ထော်)သည် (ရွှေဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ထော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိုက် ထော်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၇၃

၁၀၂။ ကျိုက်ထို (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ထင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ထိုး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ထင် (ထိုး) - (ရွှေ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ထင် (ကျိုက်ထို)သည် (ရွှေဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ မဲ့ရှင်ဘုရားကိုပင် အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ထို)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ထိုး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၃။ ကျိုက်ဒေဝိ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ဒိုဝိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေဝိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒို (ဒေ) - (တောင်ကုန်း)၊ ဝိ (ဝိ) - (သမန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ဒိုဝိ (ကျော်ဒေဝိ) သည် (သမန်းပင်ကုန်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်း မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ဒေါင်ဝါ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒွတ်လ်ဝယ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒေါင်ဝါ

၂၇၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(ဒွတ်လ်ဝယ်) - (ကွင်းလယ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာ်ဒေါင်ဝါ
(ကျာ်ဒွတ်လ်ဝယ်) သည် (ကွင်းလယ်ဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ
သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေဝိ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိုက်ဒေဝိ) (သို့) (ကျိုက်ဒွတ်လ်ဝယ်)ကိုပင် တိုက်
ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၄။ ကျိုက်ဒေးယျံ (ဧရာဝတီ - ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်ဒိုရိုမ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကျိုက်ဒေရုန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျာ် (ကျာ်) -
(ဘုရား)၊ ဒို (ဒေး) - (ကုန်း)၊ ရိုမ် (ရုန်) - (သနပ်ဖက်ပင်)
ဖြစ်သည်။ အချို့က (အနန်းဖိုပင်) ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့်
ကျာ်ဒိုရိုမ် (ကျိုက်ဒေရုန်) သည် (သနပ်ဖက်ပင်တောင်ကုန်း
ဘုရား) (အနန်းဖိုပင် တောင်ကုန်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။
ရုန်ပင်ကား ပင်စောက်သက်ရင့်ပင်ဖြစ်ပြီး ယင်းရွက်နုကို
လက်ဖက် ကဲ့သို့ သုပ်စားရသည်။ ဦးနော်၏ မွန်ရာဇဝင်တွင်
(ဒေရုန်)ကို (ဒေယွန်) ဟု ခေါ်ပြီး (ချောက်ကမ်းမီး) ဟု အဓိပ္ပါယ်
ဖော်ပြသည်။

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၇၅

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေးယျံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးရန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော မည်ဖြစ်သည်။

၁၀၅။ ကျိုက်ဒေးခလုတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်ဒဲချက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးခနုတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျာ် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒဲ (ဒေး) - (တောင်/ကုန်း)၊ ချက် (ခနုတ်) - (ခလုတ်၊ ဝါ-ကုလားတက်-တုံး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာ်ဒဲ ချက် (ကျိုက်ဒေးခနုတ်) သည် (ခလုတ်ခေါ်သောကုလား တက်ရှိသော ကုလားတက်ခေါက်သံပေးသော တောင်ကုန်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေးခလုတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးခနုတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၆။ ကျိုက်ဒေးအပ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်လထီအာတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်လထီအပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ-

၂၇၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကျာ် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ လထီ (လထီ) - (အဘိုးအို) အာတ် (အပ်) - (တောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာ်လထီအာတ် (ကျိုက်လထီအပ်) သည် (အဘိုးအိုတောင်းဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ တဖုဿဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့ ဆံတော်များ ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ရာ၌ ဥက္ကလာပမင်းက ဗိုလ်ခြေတစ်ထောင်နှင့် အတူ ဆံတော်ကို ကြိုဆိုရာတွင် သိကြားမင်းက အဘိုးအို အယောင်ဆောင်ပြီး ဆံတော်ကို တောင်း၍ ဖူးမြော်ကြည်ညို သော နေရာတွင် တည်ထား ဘုရားဖြစ်သောကြောင့် ကျာ်လထီ အာတ် (ကျိုက်လထီအပ်) (အဘိုးအိုတောင်းဘုရား) ဟု ခေါ်တွင် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်ဒိုအ်အပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒိုအို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဖုဿဘလ္လိက တို့ လှေသင်္ဘောရပ်၍ ဥက္ကလာပ မင်းကြီးအား ဆံတော်ကို အပ်နှံသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ၎င်း နောက်မင်းကြီးက ဗိုလ်ခြေတစ်ထောင်ကို ရွေး၍ ဆံတော်ကို စောင့်ရှောက်စေခဲ့သည်။ ယင်းကိုအစွဲပြု၍ ဗိုလ်တထောင် ခေါ် ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျာ်ဒး အပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒဲးအို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်

ဇရာမည်အရင်းစာမြစ်များ

၂၇၇

မှာ - ကျ် (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ဒးအပ် (ဒဲ့အို့) - (အပ်နံ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျ်ဒးအပ် (ကျိက်ဒဲ့အို့) သည် (အပ်နံဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ဥက္ကလာပမင်း၏သား သုစိနန္ဒာ (မင်းနန္ဒာ) အလောင်းကို မီးသဂြိုဟ်အပြီး၌ ၎င်းနေရာတွင် စေတီတစ်ဆူတည်ရန် ဗိုလ်ပါတစ်ထောင်ကိုခေါ်၍ အပ်နံ တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းကို အစွဲပြု၍ (ကျ်ဒးအပ်)၊ (ကျိက်ဒဲ့အို့)၊ (အပ်နံဘုရား) ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ (ကျ်ဗိုလ်လီ) (ကျိက်ဗိုလ်လီ) (ဗိုလ်တစ်ထောင်ဘုရား)ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိက်ဒေးအပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ထီအတ်) (ကျိဒို့အို့) (ကျိက်ဒဲ့အို့)တို့ကို တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၇။ ကျိက်ဒေးတနော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျ်ဒိုတုအ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ဒေးတနော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျ် (ကျိက်) - (ဘုရား)၊ ဒို (ဒေး) - (ကုန်း/တောင်)၊ တုဟ် (တနော့) - (တခြား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျ်ဒိုတုဟ် (ကျိက်ဒေးတနော့) သည် (အခြားတောင်ကုန်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ

၂၇၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သည်။ (ဆံတော်ကြို စေတီ) ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေးတနော်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးတနော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၈။ ကျိုက်ဒေးမှော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ဒိုတွံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးတမော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒို (ဒေး) - (တောင်ကုန်း)၊ တုံ (တမော့) - (ကျောက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ဒိုတွံ (ကျိုက်ဒေးတမော့) သည် (ကျောက်တောင်ကုန်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေးမှော်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးတမော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၀၉။ ကျိုက်ဒေးလား (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ဒိုလား)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေးလား) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော်

ဇယားအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၇၉

(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒို့(ဒေး) - (တောင်)၊ လာ (လာ) - (အုန်းနဲ့တံမြက်စည်းပင်) (နတ်မြားပင်ဟူ၍လည်းခေါ်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက်ဒို့လာ (ကျိုက်ဒေးလာ) သည် (အုန်းနဲ့ တံမြက်စည်းပင် ပေါက်သောတောင်ကုန်းဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ဒေးလာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ဒေလာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၀။ ကျိုက်ပတဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိုက်ပတဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပတဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျိုက် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ပတဲ (ပတဲ) - (ယုံပြီ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက် ပတဲ (ကျိုက်ပတဲ) သည် (ယုံပြီဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ယင်းစေတီဟောင်းတွင် ဆံတော်တစ်ဆူရသည်ကို တွေ့ရှိရသော လူအများက ယုံပြီယုံပြီ (ပတဲပတဲ)ဟု ပြောကြသည်ကို အစွဲပြု၍ (ကျိုက်ပတဲ)ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပတဲ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ

၂၈၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အသံထွက် (ကျိုက်ပတဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၁။ ကျိုက်ပတိုင်း ကျိုက်ပဒိုင် (မွန်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ပတောင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက် ပတိုင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ပတောင် (ပတိုင်း) - (ဖြူသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ပတောင် (ကျိုက်ပတိုင်း) သည် (ဘုရားဖြူ) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

ပြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပတိုင် ကျိုက်ပဒိုင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပတိုင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၂။ ကျိုက်ပါ (မွန်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျော်ခါ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျိုက်ပါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ခါ (ပါ) - (၂) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ခါ (ကျိုက်ပါ) သည် (ဘုရားနှစ်ဆူ) ဟူအဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၈၁

မြန်မာဘာသာ(ကျိုက်ပါ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျိုက်ပါ) ကိုပင်တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ဤစေတီသည် ဆံတော်ကျိုစေတီအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ တပုဿဘလ္လိက ညီနောင်တို့အတွက် ဥက္ကလာပမင်းကြီး ကိုယ်တော်တိုင် တည်သောဘုရားဖြစ်သည်ဟု နဂါးဗိုလ်ရန်ကုန် ရာဇဝင်၌ဆိုသည်။

ဘလ္လိက၏ ကျိုက်ပါစေတီကို မဟာပိန္နဲ ရုပ်ဆင့်ချယ်လှယ်ထားခြင်းကြောင့် နောင်အခါ မဟာပိန္နဲစေတီတော် ဟုခေါ်ကြောင်း၊ ကာဗျတ္တစန္ဒိ၌ကား ရွှေဆံတော်စေတီကို မဟာပိန္နဲ ခေါ်တွင်စေသည်မှာ ဥဿာမင်းက ဆံတော်ကို မဟာပိန္နဲရွာ၌ ကိန်းဝပ်စေသောကြောင့် ဌာနုပစာအားဖြင့် မဟာပိန္နဲခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။

သာသနာသက္ကရာဇ် - ၁၀၁၁ ၌ ပြည်သရေခတ္တရာ၌ ဘိသိက်ခံသော ဒွတ္တပေါင် မင်းသည် ကျိုက်ပါစေတီကို သာသနာသက္ကရာဇ် - ၁၁၁၁ ၌ ဖျက်၍ ဆံတော် ၄ ဆူကို ပြည်သို့ပင့်ပြီး ပြသိတင်ခေါ် ပြည်ရွှေဆံတော်၌ ဌာပနာခဲ့ကြောင်း၊ ဦး

၂၈၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကုလား၊ မွန်နန်း၊ သုသောဓိတ မဟာရာဇဝင်၊ စာဆိုတော် ပေါင်း
ချုပ်နှင့် စေတီယကထာ ရာဇဝင်ချုပ် တို့၌ ဖော်ပြထားသည်။
ကလျာဏိကျောက်စာနိဿယ၌ ဘလိကတည်သော စေတီကား
မဟာပိန္နဲစေတီဖြစ်ကြောင်း၊ အနော်ရထာမင်းစော သည် ၎င်းမှ
ဆံတော်ကို ယူဆောင်၍ ပုဂံအရှေ့တောင်ထောင့်၌ မဟာပိန္နဲ
ဆံတော်ရှင်ဘုရားဟူ၍ ပစ္စယံင်းဆင့် နှင့်တည်ကြောင်း အမှာ
စာအဖြစ် ဖော်ပြထားချက်မှာ သင့်ကြောင်း၊ ဖြစ်စဉ်မွန်ကား
ဒွတ္တပေါင်မင်းက မဟာပိန္နဲကိုဖျက်၍ဆံတော် ၄ ဆူကို ပြည်၊
မြသီတင်၌ ဌာပနာ၊ ပြည်ပျက်သောအခါ ဥဿာမင်းက၊ မြသီ
တင်ကို ဖောက်၍ ဆံတော် ၄-ဆူ ကိုပင်ပြီး ရွှေမော်ဓော၌ ၂ဆူ၊
ကျိက္ကလို့၌ ၁-ဆူ၊ ကျန်တစ်ဆူကို စဉ်ဆက်ထား၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ရာ
၎င်းကို အနော်ရထာမင်းရ၍ ပုဂံမဟာပိန္နဲစေတီ၌ ဌာပနာခဲ့ခြင်း
ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုံပျံဆရာတော် ဦးပညာသာမိ၏ ဗိုလ်တထောင်
ဆံတော်ဦး စေတီတော် သမိုင်းအကျဉ်း၌ ဖော်ပြထားသည်။

၁၁၃။ ကျိက်ပိ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျိက်ပိ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ကျိက်ပွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျ် (ကျိက်) -

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၈၃

(ဘုရား)၊ ပိ (ပွဲ) - (၃) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ပိ (ကျော်ပွဲ) သည် (ဘုရား ၃-ဆူ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျော်ပိ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ပိ) နှင့် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျော်ပွဲ)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၄။ ကျော်ပေါ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်ပင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျော်ပေါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျော်) - (ဘုရား)၊ ပင် (ပေါ) - (ဈာန်ပျံ့ကြွသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ပင်(ကျော်ပေါ) သည် (ဈာန်ပျံ့ကြွဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ပဲခူးသမ္မတလွှတ်တော် (၁၇)ဆက်မြောက် တိဿမင်းသည် တေလဂူကုလားများ၏ သွေးဆောင်ဖျားယောင်းမှုကြောင့် အယူမှားပြီး ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား မကိုးကွယ်ရ အမိန့်ထုတ်ခဲ့သဖြင့် ပြည်သူ့ပြည်သားများ ဘုရားဆင်းတုတော်များကို လုံခြုံရာ၌ စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရသည်။ သူဌေးသမီးတလထော်က ရေဆိပ်၌ ရေချိုးရာတွင် ဘုရားဆင်းတု (၈)ဆူကို တွေ့၍ ဆယ်ယူပြီး ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ဘုရင်ကြားသိသောအခါ တလထော်အား နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်

၂၈၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သတ်စေသော်လည်း တလထော်၏ သီလစသောရတနာ ၃-ပါး ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် သတ်၍မရဘဲရှိခဲ့သည်။ နောက် တလထော် သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုရာ ဘုရားဆင်းတုတော် (၈)ဆူ ဈာန်ပျံ့ကြွလာပြီး သက်ဆင်းခဲ့သောနေရာတွင် ဘုရားတည်ပြီး ကျပ်ပင် (ကျပ်ပေါ) - (ဈာန်ပျံ့ကြွဘုရား)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပေါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပေါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၅။ ကျိုက်ပေါလော (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျပ်ပိုလ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပေါ လော)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျပ် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ပိုလ် (ပေါလော) - (စွန်းထွက်သွားသော)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပ်ပိုလ် (ကျိုက်ပေါလော)သည် (စွန်းထွက်သွားသောဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ဘုရား ၄-ဆူ ပျောလာရာတွင် ဤဘုရား တစ်ဆူမှာ ယင်းကြောင်းကို ဆန့်ကျင်၍ ကျိုက်ထိုဘက်စွန်းထွက် ကောထွက်လာသည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဘုရားပွဲရှင်ရှိသောကြောင့် ပွဲရှင်ဘုရားဟူ၍ လည်း

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၂၈၅

ခေါ်သည်။ မွန်ဘာသာအားဖြင့် ကျွန်အိက်ရဲဟုခေါ်သည်။ မဲ့ရှင်ဟူ၍ပင် အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ယင်းမဲ့သည် ရွှေ့ပြောင်းတတ်သောကြောင့် မဲ့ရှင် ဟုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပေါလော) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပေါလော) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၆။ ကျိုက်ပို (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျင်ခပိုင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ခပို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျင် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ခပိုင် (ခပို) - (ထုံးဖြူ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျင်ခပိုင် (ကျိုက်ခပို) သည် (ထုံးဖြူဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပို) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ခပို)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ် ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၇။ ကျိုက်ပွန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျင်ပန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၂၈၆

မွန်တို့သောနေရာမည

ထွက် (ကျိုက်ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ပန် (ပွန်) - (၄) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ပန် (ကျိုက်ပွန်) သည် (ဘုရား ၄ဆူ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ဓမ္မစေတီမင်းတည်ထားခဲ့သော ဘုရားဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်ပွန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်ပွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၈။ ကျိုက်မရော (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်မြတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မရော) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ မြတ် (မရော) - (ကျော်စော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်မြတ် (ကျိုက်မရော) သည် (ကျော်စောသောဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်မရော) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မရော) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၁၉။ ကျိုက်မင်ကလော့ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်မင်ကလံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မြင်ကလော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ မင်ကလံ (မြင်ကလော့) - (စောင့်၍ဖူးပြော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်မင်ကလံ (ကျိုက်မြင်ကလော့) သည် (စောင့်၍ဖူးပြောသောဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျိုက်မင်ကလော့) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မြင်ကလော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၂၀။ ကျိုက်မွန်ဝိုင်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်တွံဝါန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မိုဝ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ တွံဝါန် (မိုဝ်) - (ဂဝံကျောက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်တွံဝါန် (ကျိုက်မိုဝ်)သည် (ဂဝံကျောက်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်း မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်တွံဝိုင်) မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်မိုဝိုင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ တွံဝိုင် (မိုဝိုင်) - (ကျောက်ဝိုင်း) ဖြစ်

၂၈၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

သည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်တံဝိုင်း (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) သည် (ကျောက်
ဝိုင်းဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) သို့မဟုတ် (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) ကိုပင် တိုက်
ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၂၁။ ကျွန်ုပ်တို့ဝန်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကျော်တံဝိုင်း)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ - ကျော် (ကျွန်ုပ်)
• (ဘုရားစေတီ)၊ တံဝိုင်း (ဝိုင်း) - (ဝင်ကျောက်) ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ကျော်တံဝိုင်း (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) သည် (ဝင်ကျောက်ဘုရား)
ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျွန်ုပ်တို့ဝန်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျွန်ုပ်တို့ဝိုင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၂၂။ ကျွန်ုပ်တို့ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျော်ရသီထပ်)၊ မွန်ဘာသာ

ချောင်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျုံ့ဖဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက်(ကျုံ့ဖယ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၁။ ကျုံဖိုက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျိုင်ပျါ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျုံပိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျိုင်(ကျုံ) - (ချောင်း)၊ ပျါ(ပိုက်)-(ခွဲထွက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုင်ပျါ(ကျုံပိုက်)သည် (ချောင်းခွဲ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျုံဖိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျုံပိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၂။ ကျုံမငေး (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျိုင်မျှို)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျုံမငေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျိုင်(ကျုံ) - (ချောင်း)၊ မျှို(မငေ) - (ပင်လယ်ကနစိုပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုင်မျှို

၃၀၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(ကျုံမငေ)သည် (ပင်လယ်ကန်စိုပင်ချောင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျုံမငေ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကျုံမငေ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၃။ ကျုံမငဲ. (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကြုံမုံ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကျုံမငဲ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကြုံ(ကျုံ) - (ချောင်း)၊ မုံ(မငဲ) - (ဆေးဇိုးပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြုံမုံ (ကျုံမငဲ)သည် (ဆေးဇိုးပင်ချောင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကျုံမငဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျုံမငဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၄။ ကျုံလှ. (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကြုံလှ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျုံလှ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကြုံ(ကျုံ) -

ဇနီးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၀၇

(ချောင်း)၊ လှ(လှ) - (ဖက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြင်လှ (ကျံလှ)သည် (ဖက်ချောင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ခန့်ဖက်ကိုပင် ဆိုလိုသည်။

ပြန်မာဘာသာ(ကျံလှ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျံလှ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၅။ ကျံသိမ် (ပဲခူးဒေသ)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကြင်သီ) သို့မဟုတ် (ကြင်သိမ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်(ကျံဆင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကြင်(ကျံ) - (ချောင်း)၊ သီ(သို့မဟုတ်)သိမ် (ဆင်း) (သိမ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြင်သီ(သို့မဟုတ်) ကြင်သိမ် (ကျံဆင်း)သည် (သိမ်ချောင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

ပြန်မာဘာ (ကျံသိမ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ကျံဆင်း)တွင် (ကျံ)ကို တိုက်ရိုက်ယူငင်ပြီး (ဆင်း)ကို (သိမ်)ဟု တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ခေါ်ဝေါ်ထား သောအမည် ဖြစ်သည်။

၃၀၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

၁၅၆။ ကွန်ကလ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကောန်ကွ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွန်ကလ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကောန်(ကွန်) - (သားငယ်)၊ ကွ(ကလ) - (ကျား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကောန်ကွ(ကွန်ကလ)သည် (ကျားသားကလေးရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကွန်ကလ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွန်ကလ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၇။ ကွမ်တာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်တာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်တာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်) - (ရွာ)၊ တာ(တာ) - (ထန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာန်တာ(ကွမ်တာ)သည် (ထန်းပင်ရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ကွမ်တာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်တာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၈။ ကွမ်းရိုက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်ယိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်ရိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်) - (ရွာ)၊ ယိုက်(ရိုက်) (ထမ်းသော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွမ်ယိုက်(ကွမ်းရိုက်)သည် (ထမ်းသောရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ အဘိုးအိုတစ်ဦးထမ်းပိုးဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းထမ်းလာရာ ဤရွာတည်ရာ၌ ထမ်းပိုးကျိုးသွားသည်။ ယင်းကိုအစွဲပြု၍ (ကွာန်ယိုက်) (ထမ်းသောရွာ)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကွမ်ရိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်ရိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၅၉။ ကွမ်လှာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်လှာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်လှာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်) - (ရွာ)၊ လှာ(လှာ) - (မိုးအခါရေဝပ် နွေအခါ ရေပမ့်သော အိုင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာန်လှာ(ကွမ်းလှာ)သည် (မိုးအခါ ရေဝပ် နွေအခါရေပမ့်သောအိုင်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၃၁၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ကွမ်လှာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်လှာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၀။ ကွမ်သဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်ဖြဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်လွဲ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်) - (ရွာ)၊ ဖြဲ(လွဲ) = (ညောင်ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာန်ဖြဲ (ကွမ်လွဲ)သည် (ညောင်ပင်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကွမ်သဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွမ်လွဲ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၁။ ကုတ္တိုင်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကံလကို-ကံကို)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကော့လကောင်း-ကော့ကောင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကံ(ကော့) - (ကျွန်း/ကုန်း)၊ လကို-ကို (လကောင်း - ကောင်း) - (မရွေးပင်/လက်ပွတ်သီးပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၁၁

ကံလကို -ကံကို (ကော့လကောင်း - ကော့ကောင်း)သည်
(မရွေးပင်ကုန်း - လက်ပွတ်သီးပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကုတ္တိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက်(ကော့ကောင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်
ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၂။ ကြံခင်း (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျာံကင်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျန်းကန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျာံ^၁(ကျန်း)
- (မိချောင်း)၊ ကင်(ကန်း) - (ကင်း - အကောက်ကောက်
ရာဌာန)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျာံကင် (ကျန်းကန်း) သည်
(မိချောင်းကင်း -^၂ မိကျောင်းအကောက်ဌာန)ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။ မွန်ဗမာကုန်သည် ၂-ဦးသည် ယင်းအရပ်၌ ပေါ်လာ
သော မိချောင်းကိုမြင်ကြရာတွင် ဗမာကုန်သည်က (မိချောင်း)
ခေါ်ကြောင်းဆိုသည်။ မွန်ကုန်သည်က (ကျန်း) ခေါ်ကြောင်း
ဆိုသည်။ ကုန်ပစ္စည်း လောင်းကြေးကတိပြုထားသော ၎င်းတို့၏
အမှုကိုအင်းဝတရားသူကြီးမင်းက စစ်ဆေးရာတွင် မွန်အခေါ်
ဗမာအခေါ်မျှသာ ကွာခြားပြီး အဓိပ္ပါယ်အတူတူ ဖြစ်နေသော

၃၁၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပချနိုင်ဘဲရှိနေခဲ့သည်။ ထိုအချိန် အင်းဝသို့
 ခေတ္တရောက်ရှိနေသော မွန်ပညာရှိ အမတ်ဒိန်ကို အကူညီ
 တောင်းခံကြရာ အမတ်ဒိန်က မိချောင်းသည် မည်သည့်
 အရပ်ဒေသ၌ ပေါ်သနည်းဟုမေးရာ မွန်ဒေသ၌ ပေါ်ကြောင်း
 ပြောကြသဖြင့် ဒေသအရ (ကျန်း)ဟု ခေါ်သော အခေါ်သာ
 မွန်ကြောင်း အဆုံးအဖြတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ နောက်ပိုင်း ယင်း
 မိချောင်းပေါ်ရာဒေသ၌ ကုန်ကူးသန်းရောင်း ဝယ်မှုဖြင့် ရောက်
 ရှိလာကြသော လှေများကို အကောက် အခွန်ကင်းထား၍
 ကောက် ခံခဲ့ကြသဖြင့် (ကျပ်ကင်) (မိချောင်းကင်း)ဟု ခေါ်ခဲ့
 ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာ အရေးအသား
 (ကျပ်ဝင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျန်းဂေါင်) ဖြစ်သည်။
 အဓိပ္ပါယ်မှာ (မိကျောင်းရဲ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ယင်းမိကျောင်း
 သည် ရဲရင့်စွာ ဝင်ရောက်လာသည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်
 ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ကြံခင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
 အသံထွက် (ကျန်းကန်း) တစ်နည်း (ကျန်းဂေါင်)ကိုပင်
 တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၁၃

၁၆၃။ ကြမ္မဗေဒဗျူဟာ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျပ်ပိပွဲဝင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ပွဲ၊ မွေလောင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကျပ်ပိ(ကျိက်ပွဲ) - (ဘုရားသုံးဆူ)၊ ပွဲဝင် (မွေလောင်) - (တစ်ပလ္လင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပ်ပိပွဲဝင်(ကျိက်ပွဲ၊ မွေလောင်) သည် (ဘုရားသုံးဆူတစ်ပလ္လင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ကြက်မဗျူဟာ) အမည်သည် မွန် ဘာသာ အသံထွက် (ကျိက်ပွဲ၊ မွေလောင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၄။ ကြိတ်မြို့ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်သိတ်)မှ ချင်ကို၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ခုံဆိ) မှ (ခုံကလိ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ချင်(ခုံ) - (မြို့)၊ သိတ်(ဆိ) (သို့မဟုတ်) ကို(ကလိ) - (ကြံ့သတ္တဝါ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်သိတ် (ခုံဆိ)(သို့မဟုတ်) ချင်ကို(ခုံကလိ)သည် (ကြံ့သတ္တဝါရှိသောမြို့)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

၃၁၄

မွန်တို့ရွာနေရာမည်

မြန်မာဘာသာ (ကြိတ်မြို့) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒုံဆီ) သို့မဟုတ် (ဒုံကလီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(ခ) အုင်စု

၁၆၅။ ခပင့် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခပေင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ခပင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ပင်လယ်ကသစ်ပင်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခပင့်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခပင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၁၆၆။ ခမဲပြင် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဂမာပြေင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဂမယ်ပြင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဂမာ (ဂမယ်) (ကျောင်းသား)၊ ပြေင်(ပြင်) - (ကျွဲ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဂမာပြေင် (ဂမယ်ပြင်) သည် (ကျွဲကျောင်းသား)ဟု အဓိပ္ပါယ်

ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခမဲပြင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဂမယ်ပြင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၇။ ခမက်ရွာ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခမက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခမြစ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ဗွက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခမက်(ခမြစ်)သည် (ဗွက်ရှိသောရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခမက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခမက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၈။ ခရိုက်ဒူး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခရိုက်ဒုန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ခရိုက်ဒူး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခရိုက်(ခရိုက်) - (နေရာ) (ပေါ်ရာဇာဓိပတိ)၊ ဒုန်(ဒူး)-(ဝါး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခရိုက်ဒုန်(ခရိုက်ဒူး)သည် (ဝါးပင်ရှိသောနေရာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်

၃၁၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခရိုက်ဦး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခရိုက်ဦး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၉။ ခရိုက်နှင်းဟု (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခရိုက်နှေဟု)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခရိုက် နှင့်ဟောက်)ဖြစ်သည်။ ခရိုက်(ခရိုက်) • (နေရာ)၊ နှေဟု (နှင့်ဟောက်)-(ဆန်ဆိပ်ကမ်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခရိုက်နှေဟု (ခရိုက်နှင့်ဟောက်)သည် (ဆန်ဆိပ်ကမ်းရှိသောနေရာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခရိုက်နှင်းဟု)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခရိုက်နှင့်ဟောက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၀။ ခရိုက်သစ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခရိုက်သိတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခရိုက်သိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခရိုက်(ခရိုက်)

ဇေယျာမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၁၇

- (နေရာ) (ပေါရာဏစကား)၊ သိတ်(ဆီ) - (ကြံ့)ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ခရိုက်သိတ် (ခရိုက်ဆီ)သည် (ကြံ့နေရာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခရိုက်သစ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ခရိုက်ဆီ) ကိုပင်တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၁။ ခလော့ကနိုင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခလံက်ဂနာင်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ခလော့ ဂနိုင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခလံက်
(ခလော့) - (တွင်းချိုင့်)၊ ဂနာင် (ဂနိုင်း) - (အနန်းပင်) ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ခလံက်ဂနာင် (ခလော့ဂနိုင်း) သည် (အနန်းပင်ချိုင့်)
ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခလော့ကနိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ခလော့ဂနိုင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်
ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၂။ ခုနစ်ကျိုက် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဂုကျာ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၃၁၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

ထွက် (ဂနဲကျိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (မိဖုရားရွာ)၊ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ ရာဇာဓိရာဇ်ဘုရင်သည် ပုသိမ်သို့ ချီတက် တိုက်ခိုက်ရာ၌ ယင်းဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ယာယီသစ်ခက်တဲနန်း ဆောက်၍ စံနေတော်မူခိုက်(မိဖုရား) နေသော အရပ်ဒေသ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ ယင်းရွာ၌ ကျောက်ဝိုင်းဘုရား (ကျိုက်မွန်ဝိုင်း) တည်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခုနစ်ကျိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဂနဲကျိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

(စ) အုပ်စု

၁၇၃။ စံကင်း (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သင်ဂင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (စန်းဂင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သင်(စန်း) - (ကမ်းပါး)၊ ဂင်(ဂင်) - (မြစ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်သင်ဂင်(စန်းဂင်)သည် (မြစ်ကမ်းပါး)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (စံကင်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၁၉

ထွက် (စန်းဂင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၄။ စက်စဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (စက်စဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (စပ်စား)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ဆိပ်ကမ်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။ ပေါရာဏဝေါဟာရဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (စက်စဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေး အသား (စက်စဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၅။ စစ်တောင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သက်တိုင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဆပ်တောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သက်(ဆပ်) - (ရေးခြစ်သည်၊ စည်းချသည်)၊ တိုင်(တောင်း) - (တိုင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သက်တိုင်(ဆပ်တောင်း)သည် (ပဲခူးနယ်နှင့် သထုံ နယ်ကို စည်းချစည်းခြားထားသောတိုင်များရှိသောရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၃၂၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (စစ်တောင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက်(ဆပ်တောင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(ဆ) အုပ်စု

၁၇၆။ ဆင်မလိုက် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သင်မလှ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်(ဆမ်းမလိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သင်(ဆမ်း) - (ကမ်းပါး)၊ မလှ် (မလိုက်) - (ပြို)သို့မဟုတ် (ဖုံးပြို) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သင်မလှ်(ဆမ်းမလိုက်)သည် (ကမ်းပါးပြို) သို့မဟုတ် (ဖုံးထကမ်းပါး)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဆင်မလိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဆမ်းမလိုက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၇၇။ ဆယ်ပလာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဆိုပလး)၊ မွန်ဘာသာအသံ

ဧရာမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၂၁

ထွက် (ဆိုးပလ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဆို(ဆိုး) - (မြင်သည်)၊
ပလး(ပလ) - (အပြောင်ကွင်းဗလာကွင်းကွက်လပ်) ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ဆိုပလး (ဆိုးပလ) သည် (အပြောင်ကွင်း ဗလာကွင်း
ကွက်လပ်ကိုမြင်တွေ့ပြီ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဆယ်ပလာ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဆိုးပလ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

(၈) အုပ်စု

၁၇၈။ ဇရားရွာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်ဇရာ)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကွမ်ဇရယ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်)
- (ရွာ) ဇရာ - (ဇရယ်) - (အိုသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ကွာန်ဇရာ (ကွမ်ဇရယ်) သည် (အဘိုးအို) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇရား) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေး
အသား (ဇရာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

၁၇၉။ လွန် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လွန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် လွန် (ဟလွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဖျာယက်သော သင်ဖျား ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ သင်ဖျားပင်ပေါ်များမှုကို အစွဲပြု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (လွန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (လွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၀။ ဇင်းကျိုက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇိုင်ကျော်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဇန်ကျိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဇိုင်(ဇန်) (ခြေရင်း) သို့မဟုတ် (အနီးအနား)၊ ကျော် (ကျိုက်) - (ဘုရား)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဇိုင်ကျော် (ဇန်ကျိုက်) သည် (ဘုရားခြေရင်းရွာ) သို့မဟုတ် (ဘုရားအနီးအနားရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ ဓာတုဝင်ကျမ်းတွင် ယင်းဇင်း ကျိုက်တောင်ပေါ်တွင် နဂါးမတစ်ဦးတက်ရောက်နေထိုင်သည်ကို အစွဲပြု၍ ယင်းတောင်ပေါ်ရှိဘုရားကို ကျော်မြန် (ကျိုက်

ဝရယ်နိုင်) - (နဂါးမဘုရား)ခေါ်ခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင်ကာလ
ရွှေလျှောလာပြီး ကျပ်ပြင်နက် (ကျိုက်ဂရင်နိုင်)ဖြစ်လာရသည်ဟု
ဆိုသည်။ မွန်များသည် ယင်းငင်းကျိုက်ဘုရားကို ယနေ့တိုင်ကျပ်
ပြင်နက် (ကျိုက်ဂရင်နိုင်)ဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်လျက်ရှိကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (ငင်းကျိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက်(ဇန်ကျိုက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၁။ ဇောင်းတု (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇိုင်တာ)။ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဇိုင်တာ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဇိုင်(ဇိုင်) - (အနီးအပါး)၊
တာ(တာ) - (ထန်းပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဇိုင်တာ (ဇိုင်တာ)
သည် (ထန်းပင်အနီးအပါးရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ နီးစပ်ရာ
(အနီးအပါး)ဝေါဟာရဖြင့် ခေါ်ခဲ့ရာမှ ရွာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ
လာခြင်းသည် မွန်ဓလေ့ဝေါဟာရတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့
သော ရွာအများအပြားရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇောင်းတု)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဇိုင်တာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလ

၃၂၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ရွှေ့လျောသောအားဖြင့် (လောင်းတူ) ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။
သဲသောင်ရှိသောကြောင့် ခြေပူရွာဟု ကြံဆခြင်းမသင့်။

၁၈၂။ ဇုတ်သုတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇုတ်သော်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇုတ်ဆွတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ဆံပင်ကြိုးခွေ) ဖြစ်သည်။ ယင်းအရပ်ရှိ ဆံတော်နှစ်ဆူတွင် နတ်ဘီလူး(၂)ဦး၏ သမီးတော်များက စေတီဌာပနာတိုက်သို့ မိမိတို့ဆံပင်များကို ဖြတ်၍ကြိုးကဲ့သို့ကျစ်ခွေပြီးလျှင်သည်ကို အစွဲပြု၍ ကျာ်ဇုတ်သော် (ကျိုက်ဇုတ်ဆွတ်) - (ဆံပင်ကြိုးခွေဘုရား)ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ရွာကိုလည်း ဇုတ်သော် (ဇုတ်ဆွတ်) - (ဆံပင် ကြိုးခွေရွာ)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုရားမှာ ယခုကျိုက်ထီးဆောင်းပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇုတ်သုတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇုတ်ဆွတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၃။ ဇိုင်းဂနိုင်း (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇိုင်ဂနာင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇိုင်ဂနိုင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဇိုင်(ဇိုင်း) - (အနီး

ဇေယျာမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၂၅

အနား)၊ ဂနာင် (ဂနိုင်း) - (အနန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဇိုင်ဂနာင် (ဇိုင်းဂနိုင်း) သည် (အနန်းပင်အနီးအနားရွာ)ဟု
အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇိုင်းဂနိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဇိုင်းဂနိုင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၄။ ဇွဲကပင် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဂဇ္ဈန်ကပန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဥ(ဂဇ္ဈန်) -
(ချိတ်ဆွဲသည်)၊ ကွင်(ကပန်း) - (သင်္ဘော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဥက္ကဋ္ဌ (ဂဇ္ဈန်ကပန်း)သည် (သင်္ဘောချိတ်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။
ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် ကုန်ကူးသန်း
သွားလာနေသော တေလဂူများ၏ သင်္ဘောချိတ်ဆွဲရာဌာန
ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် (ဥက္ကဋ္ဌ)မှ ဥက္ကဋ္ဌ (ဌာနကပန်း)ဟူ၍
ကာလရွေ့လျော့ခေါ်ခဲ့ရာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇွဲကပင်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဌာနကပန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော

၃၂၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၅။ ဇွဲတွန် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဥတောန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဇွယ်တွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ညောင်ကြပ်) ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇွဲတွန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇွယ်တွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၆။ ဇွဲထော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဥထော်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇွယ်ထော်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ငြ(ဇွယ်) - (ညောင်) ထင်(ထော်) - (ရွှေ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငြထင် (ဇွယ်ထော်) သည် (ညောင်ရွှေ - ရွှေညောင်ပင်) ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇွဲထော်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇွယ်ထော်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးအမည်အရင်းစာမြစ်များ

၃၂၇

(ည) အုပ်စု

၁၈၇။ ညောင်လန်းရွာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာန်လာန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကွပ်လန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာန်(ကွပ်) - (ရွာ)၊ လာန်(လန်) - (ညောင်မုတ်ဆိတ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာန်လာန် (ကွပ်လန်)သည် (ညောင်မုတ်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ညောင်လန်း)အမည်သည် မြန်မာဘာ သာ (ညောင်)နှင့် မွန်ဘာသာ(လာန်)ကို ပေါင်းစပ်ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(တ) အုပ်စု

၁၈၈။ တကူတနာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဂေါင်ကု)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တကူတနာ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဂေါင် (တကူ) - (စမ်းချောင်း)၊ ကု(ကနာ) - (သံပုရာပင်)ဖြစ်သည်။

၃၂၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထို့ကြောင့် တဂေါင်ကု (တကူကနာ) သည် (သံပုရာပင်စမ်း
ချောင်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တကူကနာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (တကူကနာ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်
ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၈၉။ တကူပတီ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဂေါင်ပတီ)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (တကူပတွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဂေါင် (တကူ
- (စမ်းချောင်း)၊ ပတီ (ပတွဲ) - (သဲ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
တဂေါင်ပတီ (တကူပတွဲ)သည် (သဲစမ်းချောင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တကူပတီ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အရေးအသား (တဂေါင်ပတီ)နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တကူ
ပတွဲ)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၀။ တကူဟအီ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လဂေါင်ဂဉ္စဲ)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (တကူဟအီ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ လဂေါင်(တဂူ)

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၂၉

- (စမ်းချောင်း)၊ ဂဠု (ဟအိ) - (ဆေး)ဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် လင်္ဂေါင်ဂဠု (တဂူဟအိ)သည် (ဆေးပင်ပေါက်တတ်သော စမ်းချောင်း) အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တကူဟအိ)သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တဂူဟအိ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၁။ တံခွန်တိုင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခေါန်ဒိုင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ခွန်ဒိုင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (အခွန်ကောက်ခံရာဌာန)ဖြစ်သည်။ အစိုးရမင်းများ အခွန်ကောက်ခံရာ၌ ဤအရပ်တွင် ဒိုင်ဖွင့်လှစ်၍ ကောက်ခံကြသည်ဟုဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (တံခွန်တိုင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ခွန်ဒိုင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၂။ တညင် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်သေင်)၊ မွန်ဘာသာ

၃၃၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အသံထွက် (ဒုံဆင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ချင်(ဒုံ) - (မြို့)၊
သေင် (ဆင်း) - (စရည်းပင်) သို့မဟုတ် (ကွဲတည်း)ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ချင်သေင် (ဒုံဆင်း)သည် (စရည်းပင်) သို့မဟုတ်
(ကွဲတည်းပင်မြို့)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တည်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
ချင်သေင် (ဒုံဆင်း)ကို ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှာ
ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် တည်းဖြစ်လာပြီးတဖန် တည်းမှ
သန်လျင်ဖြစ်လာသော အမည်ဖြစ်သည်။ မောင်သန်လျင်ကို
အစွဲပြု၍ (သန်လျင်)ဟု ခေါ်ဝေါ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကြံဆချက်
မှာ ကာလဒေသနှင့် တည်ရှိနေထိုင်ခဲ့ဖူးသော လူမျိုးဘာသာ
ဝေါ်ဟာရအရ မသင့်သော ကြံဆချက်ဖြစ်သည်။

၁၉၃။ တနင်္သာရီ (တနင်္သာရီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တနင်္သာရီ)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက်(တနန်းဆွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (ရတနာရှိသော
နေရာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ မွန်ပေါရာဏ ဝေါဟာရဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (တနင်္သာရီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အရေးအသား (တနင်္သာရီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ မြန်မာအသံ

ဧရာဝတီတရားစာအုပ်များ

၃၃၁

ထွက်ဖြင့် ခေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (တနင်္သာရီ) ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၉၄။ တပေကုလား (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခပေင်ဂလဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ခပင်းဂလပ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခပေင် (ခပင်း) - (ကသစ်ပင်)၊ ဂလဲ(ဂလယ်) - (ကိုင်းနေသောစောင်းနေသော) ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခပေင်ဂလဲ (ခပင်းဂလယ်) သည် (ကိုင်းနေသော စောင်းနေသောကသစ်ပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တပေကုလား)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ခပေင်ဂလဲ)ကို မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (တပေကုလား) ဖြစ်လာသည်။

၁၉၅။ တမာကတော့ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကွာကဒေါတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကမာ ကဒွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကွာ (ကမာ) - (ကန်)၊ ကဒေါတ် (ကဒွတ်) - (ကတွတ်ပင်)ဖြစ်သည်။

၃၃၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထို့ကြောင့် ကွာကဒေါတ် (တမာကဒွတ်)သည် (ကတွတ်ပင် ကန်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တမာကတော့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကမာကဒွတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၆။ တမာတကော (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တမာထကပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တမာထကိုး)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တမာ(တမာ) - (မျှလောက်)၊ ထကပ် (ထကိုး) - (ဖျာ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တမာထကပ် (တမာထကိုး)သည် (ဖျာမျှရှိသောရွာငယ်) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ အချို့က ကမာဒကို(ကမာဒကိုး) - (ပဒုမ္မာ ကြာကန်) အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (တမာထကော)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ထမာထကိုး)သို့မဟုတ်(ကမာဒကိုး)ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၇။ တရနာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကြောင်ဏာ)၊ မွန်ဘာသာ

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၃၃

အသံထွက် (ကရဲနား) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (လယ်သွားပါ လူပျိုလှည့်သွားပါ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တရနာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကရဲနား) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၈။ တလုပ်ထော် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တလတ်ထပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တလုပ်ထော်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကလတ် (တလုပ်) - (ငင်ပြွန်းပင်)၊ ထပ်(ထော်) - (ရွှေရောင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တလတ်ထပ် (တလုပ်ထော်)သည် (ရွှေရောင် ငင်ပြွန်းပင်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တလုပ်ထော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တလုပ်ထော်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၉၉။ တာပဆွန်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာပသုန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၃၃၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (တာပဆွန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တာ(တာ) - (ထန်း)၊ ပသုန် (ပဆွန်း) - (၅) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တာပသုန် (တာပဆွန်း) သည် (ထန်း ၅-ပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာပဆွန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တာပဆွန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၀။ တာပွန် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာပန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တာပွန်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တာ(တာ) - (ထန်းပင်)၊ ပန်(ပွန်) - (လေး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တာပန် (တာပွန်)သည် (ထန်းလေးပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာပွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တာပွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၁။ တာမသွန် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာမသုန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တာမသွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တာ (တာ) -

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၃၅

(ထန်းပင်)၊ မသုန်(မသွန်) - (၅)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တာမသုန် (တာမသွန်)သည် (ထန်းငါးပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာမသွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တာမသွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၂။ တာမွေ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာမွဲ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တာမွေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တာ(တာ) - (ထန်းပင်)၊ မွဲ (မွေ) - (၁)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တာမွဲ (တာမွေ) သည် (ထန်းတစ်ပင်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာမွေ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တာမွေ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၃။ တာလီ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တီလောင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တီလိုင်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (တီမိစ္ဆာဒီဌိများ

၃၃၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သေကြေပျက်စီးရာဒေသ)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာလီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိလိုင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောပြီး (တာလီ)အမည်တွင်လာခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀၄။ တာဝ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာဝါ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်(တာဝယ်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တာ(တာ) - (ထန်းပင်)၊ ဝါ(ဝယ်) - (ကွင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တာဝါ (တာဝယ်)သည် (ထန်းပင်ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တာဝ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (တာဝါ)ကို ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထားသောမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၅။ တိတွတ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တေဝ်တေတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိတွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ (တစ်တီတူးငှက်) ဖြစ်သည်။ တစ်တီတူးငှက်များနေရာဟု ဆိုလိုသည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၃၇

မြန်မာဘာသာ (တီထွတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက်(တီထွတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၆။ တော်ကဆစ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်ကစေတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ကဆစ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) - (ကုန်းမြေ)၊ ကစေတ် (ကဆစ်) - (ချဉ်ပေါင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်တင်ကစေတ်(တော်ကဆစ်)သည် (ချဉ်ပေါင်ကုန်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ကဆစ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော် ကဆစ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၇။ တော်ကနာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်ကု)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ကနာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင် (တော်) - (ကုန်း)၊ ကု(ကနာ) - (သံပုရာပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်ကု(တော်ကနာ)သည် (သံပုရာပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ် ရရှိသည်။

၃၃၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

မြန်မာဘာသာ (တော်ကနာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကနာ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၈။ တော်ကပို့ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်ကပိုဟ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကပို့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) (ကုန်း၊ ကမူ)၊ ကပိုဟ်(ကပို့) - (ကုန်းဗူရေဗူ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်ကပိုဟ် (တော်ကပို့)သည် (ကုန်းဗူရေဗူပင် ပေါက်သော ကုန်းကမူ)ဟုအဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ကပို့)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကပို့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၉။ တော်ကမံ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်ကူဂိုန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ကမောင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) - (ကုန်းကျွန်း)၊ ကူဂိုန် (ကမောင်) - (တမံ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်ကူဂိုန် (တော်ကမောင်)သည် (တမံကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်

ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ကမံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကမောင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၀။ တော်ကမယ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်ကမေပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကမဲ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) - (ကုန်း)၊ ကမေပ် (ကမဲ) - (လမဲ့ပင်) ဖြစ်သည်။ လမဲ့ဟူသည် လမူအမျိုးအစားပင် ဖြစ်သည်။ လမူသီးအောက် အနည်းငယ် ငယ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတ်ကမေပ်(တော်ကမဲ)သည် (လမဲ့ပင် ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ကမယ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်ကမယ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၁။ တော်ကူး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တိုဂူ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်

၃၄၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(တောဝူ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တုံ(တော) - (စိုက်ပျိုး)သည်၊
 ဝူ(ဝူ) - (ယာခင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တုံဝူ (တောဝူ)သည်
 (ယာခင်းစိုက်ပျိုးရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်
 မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဝ်ဝူ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်
 (တော်ဝူ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဝ်(တော်) - (ကုန်း/ကမ္ပ)
 ဝူ(ဝူ) - (ဥယျာဉ်ခြံ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တဝ်ဝူ (တော်ဝူ)သည်
 (ဥယျာဉ်ခြံကုန်းကမ္ပ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(တော်ကူး)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
 ထွက် (တောဝူ) တစ်နည်းအားဖြင့်(တော်ဝူ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူ
 ငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၂။ တော်ကျိုက် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဝ်ကျိုက်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
 ထွက် (တော်ကျိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဝ်(တော်) -
 (ကုန်းကမ္ပ)၊ ကျိုက် (ကျိုက်) - (ဘုရား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
 တဝ်ကျိုက်(တော်ကျိုက်)သည် (ဘုရားကုန်းကမ္ပ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ
 သည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ကျိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ

ရေးအမည်အရင်းစ.မြစ်များ

၃၄၁

အသံထွက် (တော်ကျိက်)ကိုပင် တိုက်ခိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၃။ တော်ကြပ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တပ်ကြာပ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ကြပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တပ်(တော်) - (ကုန်း)၊ (ကြာပ်/ကြပ်) - (ကြားညပ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တပ်ကြာပ်(တော်ကြပ်)သည် (ကုန်း ၂-ကုန်း ကြားညပ်ဘုရား) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(တော်ကြပ်ဘုရား)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ကြပ်)ကိုပင် တိုက်ခိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၄။ တော်ထန်း (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တပ်စနေ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်စနေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တပ်(တော်) - (ကုန်းကမ္ပ)၊ စနေ(စနေ) - (ဝံညှင်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တပ်စနေ(တော်စနေ)သည် (ဝံညှင်းပင်ကုန်းကမ္ပ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

၃၄၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (တော်ထန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်စန့်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၅။ တော်ပွန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဝ်စန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဝ်(တော်) - (ကုန်းကမ္မ)၊ စန်(ပွန်) - (နဘဲပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တဝ်စန်(တော်ပွန်)သည် (နဘဲပင်ကုန်းကမ္မ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ပွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက်(တော်ပွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၆။ တော်ဝိ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဝ်ဝိ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ဝိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တဝ်(တော်) - (ကုန်းကမ္မ)၊ ဝိ(ဝိ) - (ရေသမန်းပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တဝ်ဝိ(တော်ဝိ)သည် (ရေသမန်းပင်ကုန်းကမ္မ)ဟု အဓိပ္ပါယ်

ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်ပိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်ဝိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၇။ တော်လတီ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်လင်တီ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်လင်တွဲ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) (ကုန်းကမ္မ)၊ လင်တီ (လင်တွဲ) - (ကောက်လှိုင်းချည်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်လင်တီ (တော်လင်တွဲ)သည် (ကောက်လှိုင်းချည်ပင်ကုန်းကမ္မ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်လတီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်လင်တီ)နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တော်လင်တွဲ)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၈။ တော်လတွဲ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်လတေအ်)၊ မွန်ဘာသာ

၃၄၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အသံထွက်(တော်လတွဲ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) - (ကုန်းကမူ)၊ လတေအ်(လတွဲ) - (ပဒတ်စာပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်လတေအ် (တော်လတွဲ)သည် (ပဒတ်စာပင်ကုန်းကမူ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်လတွဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်လတွဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၁၉။ တော်လန်း (ရန်ကုန်တိုင်း - မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တင်လာန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်လန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တင်(တော်) (ကုန်းကမူ)၊ လာန် (လန်) - (ညောင်မုတ် ဆိတ်ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တင်လာန်(တော်လန်)သည် (ညောင်မုတ်ဆိတ်ပင်ကုန်းကမူ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တော်လန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တော်လန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၀။ တိုးချောင်ကြီး တိုးချောင်ကလေး (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တပ်ဝင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိုးချောင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တပ်(တော်) • (ကုန်းကမူ)၊ ဝင်(ချောင်) • (ပလ္လင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် (တိုးချောင်)သည် (ပလ္လင်ကုန်းကမူ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တိုးချောင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိုးချောင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်ကြီးသေးကို အစွဲပြု၍ တိုးချောင်ကြီး တိုးချောင်းကလေးဟု ခေါ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

၂၂၁။ တွံ.တေး (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ကွာန်ဒို)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကွမ်ဒေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကွာန်(ကွမ်) • (ရွာ)၊ ဒို(ဒေ) • (တောင်/ကုန်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွာန်ဒို (ကွမ်ဒေ)သည် (တောင်ကုန်းရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

အချို့အဆိုအရ မွန်ဘာသာအရေးအသား (တိုန်ဒို)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တွံဒေ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တိုန်(တွံ) • (တက်သည်)၊ ဒို (ဒေ) • (တောင်/ကုန်း) ဖြစ်သည်။

၃၄၆

မွန်တုံဒွာဇနရာမည

ထို့ကြောင့် တိုန်ဒို(တွံဒေ)သည် (တောင်တက်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။ အချို့က ကောန်ဒို(ကွန်ဒေ)-(တောင်ကလေး) ဟုလည်းခေါ်သည်။ တန်တ(တွန်းတောင်း) - (တည်းခို) ဟူ၍ လည်းခေါ်ကြောင်း ဆိုသည်။ ရှင်စောပုတည်းခိုခဲ့ဖူးသည်ကို အစွဲပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (တွံတေး) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကွမ်ဒေ)သို့ မဟုတ် (တွံဒေ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၂။ တတ္တလ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တက်က)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (တပ်ကလ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တက် (တပ်) - (ရိုက် သည်)၊ က(ကလ်) - (ကျား)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တက်က (တပ်ကလ)သည် (ကျားရိုက်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တတ္တလ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (တပ်ကလ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးအမည်အရင်းစာမြစ်များ

၃၄၇

၂၂၃။ တိုက်ကုလား (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်တိုက်ခဲခ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒုံတိုက် ခလွန်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင်(ဒုံ)- (မြို့) တိုက်(တိုက်) - (တိုက်နယ်)၊ ခဲခ် (ခလွန်း) - (ကျဉ်းသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်တိုက်ခဲခ် (ဒုံတိုက်ခလွန်း)သည် (တိုက်နယ်ကျဉ်းမြို့)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိကြောင်း၊ ကေလာသ တောင်သည် ရှေးက တောင်ဘက် ဓနုန်းချောင်း၊ မြောက်ဘက် ကျဉ်းပင်ချောင်း၊ အနောက်ဘက် ဝင်ကချောင်း(၃)ခု ရှိပြီး အလယ်၌ ကျဉ်းမြောင်းစွာ တည်ရှိသောတောင်ဖြစ်သောကြောင့် ဒုံခဲခ် (ဒေးခလွန်း)-(ကျဉ်းမြောင်းသောချောင်းတောင်)ဟု ခေါ်ကြောင်း၊ ယင်း(တိုက်ခလွန်း)မှ (တိုက်ကုလား)ဖြစ်လာကြောင်းဖြင့် စစ်ကဲတော်မင်း မောင်နော်၏ မွန်ရာဇာဝင်နှင့် ဘုရားသမိုင်း ပေါင်းချုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယင်းတောင်ခြေ၌ မြို့တည်ခဲ့ရာ၌ တောင်ဘက်အရပ် ၌ တောင်ကမ်းပါးယံ၊ ကျောက်ကမ်းပါးကို မြို့နိုးပြုသည်။ အရှေ့ အနောက်ဘက်များတို့၌ ယင်းကျောက်ကမ်းပါးယံ တစ်ဝက် အပေါ်က ကျောက်ခဲများရှိသည့်ကျောက်ခဲတစ်ဝက်ကို မြို့နိုးလုပ်

၃၄၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

သည်။ တံခါးမှာ အရှေ့အနောက်မြောက် ၃-ဘက်၌ ထားသည်။ အလျောက် ကလျာဏီကျောက်စာအရ မြို့ထက်ဝက်ကား တောင်ခြေ၌ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ ယင်းမြို့ကို တိုက်နံရံ အလားတူ စွာ သုံးမျက်နှာကျောက်ကမ်းပါးယံ ကာလျက်နေပြီး ဒေးခလွန်း တောင်ခြေရင်း၌ တည်ထားသောမြို့ဖြစ်သောကြောင့် (ချင်တိုက် ချန်) (ခုံတိုက်ခလွန်း)ဟု ခေါ်ကြောင်းဆိုသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ရှေးကပုသိမ်၊ သထုံ၊ ပုတ္တမပု၊ စူမတ္တရား ဂျာဗားအထိ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများသည် သင်္ဘောဆိပ်ကမ်း မြို့များဖြစ်သည်။ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန် သင်္ဘောဖြင့်သွား လာနေကြရသော အိန္ဒိယတေလင်္ဂဏအရပ်မှ တေလဂူ (ပလ္လဝါ) ကုလားများ သင်္ဘောပျက်ရာ၌ယင်းဒေသတွင် တဲဆောက်နေကြ သည်ကို အစွဲပြု၍ မွန်ဘာသာ အရေးအသား (တဲခလော)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိုက်ခလယ်) ဟု ခေါ်သည်။ အဓိပ္ပာယ် မှာ (ကုလားတဲ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ မွန် ၃-ရပ်ရာ ဇေဝ်၌ ပဲခူးကုန်းမြေကို လူကြရာ၌ အိန္ဒိယမှ ကုလားများ လာရောက်နေ ထိုင်ရာဒေသဟု ဆိုသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ယင်းဒေသ၌ ထန်းလျက်ချက်သော

တဲများရှိသည်ကို အစွဲပြု၍ မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဲဂုဠ) မွန်ဘာသာအသံထွက် (တိုက်ဂုဠ) ဟုခေါ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ထန်းလျက်ချက်တဲ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တိုက်ကုလား) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တိုက်ခလွန်း) သို့ (တိုက်ခလယ်) သို့ (တိုက်ဂုဠ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၄။ တောင်ပြင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (တန်ပြင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တိုးပရန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တန်(တိုး) - (ခြေရင်း)၊ ပြင်(ပရန်း) - (ကမ္ဘာ့ယံ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တန်ပြင်(တိုးပရန်း)သည် (ကမ္ဘာ့ယံခြေရင်းရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (တောင်ပြင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (တန်ပြင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ် ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၅၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(ထ) အုပ်စု

၂၂၅။ ထားဝယ် (တနင်္သာရီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ထဝါ) မွန်ဘာသာအသံထွက် (ထဝိုင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (တင်ပလ္လင်ခွေ) ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် (၈) ဝါ အရ၌ သထုံသို့ကြွတော် မူရာ၌ ရှေးဦးစွာ ဤထားဝယ်အရပ်ရှိ ကျောက်ဖျာပေါ်၌ ပထမ ဦးဆုံး တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်တော်မူခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သီဟိုဠ် မျှောလိုက်သော တင်ပလ္လင်ခွေဘုရားကိုလည်း ဤနေရာ၌ပင် ပင့်တင်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြ၏။ မြတ်စွာဘုရား တင်ပလ္လင်ခွေထိုင် ခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ မွန်တို့က ထဝါ(ထဝိုင်း) (တင်ပလ္လင်ခွေ) မြို့ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (ထားဝယ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ထဝိုင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၆။ ထားဝယ်ချောင် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ထဝါဝံင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ထဝိုင်ဂျောင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထဝါ(ထဝိုင်း)

ဧည့်သည်အရင်းအမြစ်များ

၃၅၁

• (တင်ပလွှင်ခွေ) ခံင်(ချောင်) - (ပလွှင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထဝါခံင်(ထဝိုင်းချောင်)သည် (တင်ပလွှင်ခွေဘုရားပလွှင်ရွာ) ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။ တင်ပလွှင်ခွေဘုရားဆင်းတုရုပ်ပွားတော်များကို ပလွှင်ဖြင့် တင်ထားကိုးကွယ်သောရွာဟု ဆိုလိုသည်။ ဓားဝဲရွာဟု ကြံဆမှုပင်။

မြန်မာဘာသာ (ထားဝယ်ချောင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ထဝိုင်းချောင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၇။ ထိတန်းရွာ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဓိထာန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ထိတန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ကုက္ကိုပင်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ထိတန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ထိတန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၂၈။ ထုံးတိုင် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ထုင်အင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၃၅၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ထုံးအန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ထုင်(ထုံး) - (ရေနက်
သော)၊ အင်(အန်း) - (အင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထုင်အင်
(ထုံးအန်း)သည် (ရေနက်သောအင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ထုံးအိုင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ထုံးအန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

(ဒ) အုပ်စု

၂၂၉။ ဒဂုံ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လဂုင် - ဒဂုင်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (လဂုံ - ဒဂုံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (မတင်မကျ
ကန်လန်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်(၈)
ဆူကို ဌာပနာ၍ စေတီတည်ရန် ကညင်ပင်ကြီးကို ခုတ်လှဲကြ
သောအခါ လဲသော်လည်း အခြားကုန်းကမူ တစ်ခုတွင်သွား
ရောက်တင်နေသောကြောင့် တံတားကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့
ဖြစ်နေခြင်းကို မွန်ဘာသာဖြင့် (လဂုံ) (ဒဂုံ)ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း
ကို အစွဲပြု၍ ဘုရားကိုလည်း (ကျိုက်လဂုံ) (ကျိုက်ဒဂုံ) ဟု

ခေါ်ခဲ့ပြီး မြို့ကိုလည်း (လဝံ / ဒဂုံ)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒဂုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (လဝံ / ဒဂုံ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ (ဒဂုံ)ဟု သုံးနှုံးခဲ့ရာမှ ခရစ်နှစ် (၁၇၅၅)ခုနှစ်တွင် အလောင်းဘုရားက မွန်တို့ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်၍ တတိယ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်သော အချိန်မှစ၍ ရန်ကုန် သောအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် (ရန်ကုန်)ဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့ရာမှ ယခု အခါ (ရန်ကုန်) ဟု အမည်တွင်နေခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဆံတော်ရှင်စေတီကိုလည်း မွန်တို့က ကျိုက်ဒဂုံ ခေါ်ဝေါ်နေမှုကိုယူ၍ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဒဂုံဆံတော်ရှင်ဟု ခေါ်ခဲ့ကြရာ နောက်ပိုင်းတွင် ရွှေဟူသော နာမဝိသေသနတပ်၍ ရွှေဒဂုံဟုပင် ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖန်နောက်ပိုင်း လူအချို့က အဓိပ္ပာယ်ကိုကြံဆကြရာတွင် ရွှေဒဂုံအဓိပ္ပာယ်ကို မကြံဆနိုင်ကြ သဖြင့် တောင်သုံးလုံးဆင်ဦးကင်းသဏ္ဌာန်ရှိကြောင်း အဓိပ္ပာယ် ကို ဖော်ညွှန်းကာ တိက္ကမ္မ(တြိက္ကမ္မ) အသုံးအနှုံးကိုယူပြီး တစ်နည်း အားဖြင့် ဗညားဒလဇာရာဇာဓိပရင်အရေးတော်ပုံ ကျမ်းပါ

(တြိဟကမ္ဘ)နှင့် ဓမ္မစေတီမင်း၏ ကလျာဏီကျောက်စာပါ (တိဂုဗ္ဗ
 နဂရေ) ဟူသောပါဠိအရေးအသားကို ယူပြီး (တိဂုံ)ဟုကြံဆ
 ရေးသားပြောဆိုခဲ့ကြရာမှ ယနေ့ ရွှေတိဂုံဟု ထင်ရှားနေရခြင်း
 ဖြစ်သည်။

၂၃၀။ ဒလ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်ဒုန်လေ)၊ မွန်ဘာသာ
 အသံထွက် (ဒုံဒွန်းလဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင် (ဒုံ) -
 (မြို့)၊ ဒုန်လေ(ဒွန်းလဲ) - (ကြာတ်ဝါး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
 ချင်ဒုန်လေ(ဒုံဒွန်းလဲ)သည် (ကြာတ်ဝါးမြို့) ဟု အဓိပ္ပာယ်
 ရရှိသည်။ မောင်ဒီနှင့် လက်ထပ်ရန်လာသော မင်းသမီး
 နေထိုင်ရာ ကြာတ်ဝါးမြို့ဖြစ်သည်။ မင်းသမီးသည် မောင်ဒီနှင့်
 ထိမ်းမြားရန်အလာတွင် မောင်ဒီက ကြောက်လန့်ပြီး သစ်ပင်ပေါ်
 ပြေးတက်လိမ့်ကျသေဆုံးသွားသဖြင့် မင်းသမီးသည် နေရင်းမြို့သို့
 မပြန်တော့ဘဲ ကြာတ်ဝါးဝိုင်းနေသော ဤမြို့၌ နေထိုင်ခဲ့သည်။
 နောက်ပိုင်း ကုလားမင်းက မင်းသမီးကိုယူရန် ကြာတ်ဝါးရံကြား
 ငွေဒင်္ဂါးများကြရာ ဆင်းရဲသားများ လုယက်ခတ်ထွင် ရှင်းလင်း
 ကြသဖြင့် မင်းသမီးကို ကုလားမင်းရရှိသွားသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဈေးတမည်စာရင်းစာဖြစ်များ

၃၅၅

သို့ရာတွင် ကုလားမင်းက သဘောဖြင့် ခေါ်ဆောင် သွားရာတွင် မင်းသမီးက ရေထဲခုန်ဆင်း၍ ပိမိကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်ခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဓလ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေး အသား (ချင်ဒုန်ဇလ) မှ (ဇလ)ကိုယူငင်၍ မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (ဒလ)ဖြစ်လာ ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၃၀။ ဒါးပိန် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အဒါခိင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (အဒယ်ပိန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အဒါ (အဒယ်) - (ဘဲ)၊ ခိင်(ပိန်း) - (ကူး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဒါခိင် (အဒယ်ပိန်း)သည် (ဘဲကူးရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒါးပိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေး အသား (အဒါခိင်) နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (အဒယ်ပိန်း)ကို (အ) ဖျောက်၍ ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၃၅၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၂၃၂။ ဒေးကင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒို့ကင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒေးကန်း)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒို့(ဒေး) - (တောင်ကုန်းကမ္ဘ)၊ ကင်(ကန်း) - (ကင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒို့ကင် (ဒေးကန်း)သည် (ကင်းစောင့်တောင်ကုန်းကမ္ဘ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ရှေးက မွန်နှင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာပင်လယ်ကမ်းခြေတန်းတလျှောက်သို့ အမြဲမပြတ်သွားလာနေကြသော တေလဂူ (ပလ္လဝါ) ကုလားများတို့ မကြာခဏစစ်ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသဖြင့် မွန်တို့သည် ပင်လယ်မှ ရန်သူလာမလာကိုယင်းတောင်ကုန်း၌ပင် ကင်းစောင့်ခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ အချို့က မွန်နှင့် စမင်ခေါ်သော နိဂရစ်တို့အသားမည်း ကပ္ပလီလူမျိုးတို့ စစ်ဖြစ်ပွားခြင်းကိုယူသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေးကင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒေးကန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၃။ ဒေးစွန်ပါ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒို့စပျါ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်

ဇေယျအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၅၇

(ဒေးစွန်ပါ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒွိ(ဒေး) - (တောင်)၊ စပွာ(စွန်ပါ)-(စကားဝါပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒွိစပွာ (ဒေးစွန်ပါ)သည် (စကားဝါပင်တောင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေးစွန်ပါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒေးစွန်ပါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၄။ ဒေးဒရဲ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒွိဒြဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒေးဒရိုင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒွိ(ဒေး) - (တောင်/ကုန်း)၊ ဒြဲ(ဒရိုင်)- (ဒရယ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒွိဒြဲ (ဒေးဒရိုင်)သည် (ဒရယ်တောင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒွိဒေရဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒေးဒရယ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒွိ(ဒေး) - (တောင်/ကုန်း)၊ ဒေရဲ (ဒရယ်) - (ကနစိုပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒွိဒေရဲ (ဒေးဒရယ်)သည် (ကနစိုပင်တောင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေးဒရဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ

၃၅၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

ထွက် (ဒေးဒရိုင်း) သို့မဟုတ် (ဒေးဒရယ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်
ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၅။ ဒေးယွန်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒိုယောန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဒေးယွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒို(ဒေး) - (တောင်)၊
ယောန်(ယွန်) - (တဖြည်းဖြည်းသွားသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဒိုယောန်(ဒေးယွန်)သည် (တဖြည်းဖြည်းသွားရသောတောင်) ဟု
အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ချောက်ကမ်းပါးဖြစ်၍ အသွားရခက်
သောကြောင့် တဖြည်းဖြည်းသွားရသောတောင်ဟု ဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေးယွန်း) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက်(ဒေးယွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၆။ ဒေါနတောင် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒိုဟနတ်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဒေဟနတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒို(ဒေ) -
(တောင်)၊ ဟနတ်(ဟနတ်) - (ဟင်းချိုရွက်ပင်) (သို့မဟုတ်)
(ပက်ခွက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒိုဟနတ် (ဒေးဟနတ်)သည်

ဧည့်အမည်စာရင်း စာမြစ်များ

၃၅၉

(ဟင်းချိုရွက်ပင်ပေါက်သောတောင်) သို့မဟုတ် (လှေပက်ခွက်
ကဲ့သို့ရှိသောတောင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေါနတောင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဒေဟနတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၇။ ဒေါပုံ (ရန်ကုန်းတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တဝ်စန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (တော်ပွန်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တင်(တော်) - (ကုန်း)၊
စန်(ပွန်) - (နအဲပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တဝ်စန် (တော်ပွန်)
သည် (နအဲပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေါပုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (တော်ပွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၈။ ဒေါလန်း (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒိုလန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဒေလန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒို (ဒေ) - (တောင်ကုန်း)၊

၃၆၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

လာန်(လန်) - (ညောင်မုတ်ဆိတ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခိုလာန် (ဒေလန်) သည် (ညောင်မုတ်ဆိတ်ပင်တောင်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေါ်လန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒေလန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၃၉။ ခုံဇရစ် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်သော်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခုံဆစ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင်(ခုံ) - (မြို့)၊ သော်(ဆစ်) - (စရစ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်သော် (ခုံဆစ်) သည် (စရစ်ပင်မြို့)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ခုံဇရစ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ခုံဆစ်)နှင့် မြန်မာအဓိပ္ပာယ်(စရစ်)ကို ပေါင်းစပ် ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၀။ ခုံတမိ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်တို) သို့မဟုတ် (ချင်တမိ)၊

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၆၁

မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒုံတမ္ပ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင်(ဒုံ) - (မြို့) တို့(သို့) တမိ (တမ္ပ) - (အသစ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်တို့(သို့) ချင်တမိ(ဒုံတမ္ပ)သည် (မြို့သစ်)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒုံတမိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေး အသား (ချင်တမိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၁။ ဒုံဝန်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်ဝါန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒုံဝမ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင်(ဒုံ) - (မြို့)၊ ဝါန် (ဝမ်) - (ဂဝံကျောက်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်ဝါန် (ဒုံဝမ်) သည် (ဂဝံကျောက်မြို့)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒုံဝန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဒုံဝမ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၃။ ဒိုက်ဦး (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဍုန်အို)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၃၆၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

ထွက် (ဒိုက်အိုး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘုတ်(ဒိုက်) - (ရေ)၊
 အဲ (အိုး) - (ပုပ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုတ်အဲ(ဒိုက်အိုး) သည်
 (ရေပုပ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်း မွန်ဘာသာ
 အရေးအသား (ဘုတ်ဖအုတ်) မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဒိုက်ဖအုတ်)
 ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘုတ် (ဒိုက်) - (ရေ)၊ ဖအုတ်(ဖအုတ်) -
 (လျှံ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုတ်ဖအုတ်(ဒိုက် ဖအုတ်)သည် (ရေလျှံ
 ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ရှေးက ထိုဒေသတွင် ရေလျှံလေ့
 ရှိသဖြင့် ဘုတ်ဖအုတ်(ရေလျှံ)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြောင်း တစ်ဖန်ရေလျှံပြီး
 ရေပြန်ကျသွားသောအခါ ချိုင့်ဝှမ်းများတွင် ရေအချို့ကျန်ရှိခဲ့ရာ
 ပုပ်သိုးလာသေကြောင့် ဘုတ်အဲ(ဒိုက်အိုး) - (ရေပုပ်)ဟုလည်း
 ခေါ်ခဲ့ကြောင်း အဆိုရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒိုက်ဦး)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
 ထွက် (ဒိုက်အိုး) သို့မဟုတ် (ဒိုက်ဖဥ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်
 ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၄။ ဒေါင်းရပ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဒိုင်ရာပ်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
 ထွက် (ဒေါင်ရက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဒိုင်(ဒေါင်) -

ဓမ္မအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၆၃

(ခုန်ကျော်သည်) ရာပ် (ရက်) - (ချုံ့ပုတ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ခံင်ရာပ်-(ဒေါင်ရက်)သည် (ချုံ့ကျော်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဒေါင်းရပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဒေါင်ရက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၅။ နဂါးပန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နပ်ပန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (နိုက်ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နပ်(နိုက်) - (နဂါး)၊
ပန်(ပွန်) - (လေး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နပ်ပန်(နိုက်ပွန်)သည်
(မြွေနဂါးလေးကောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (နဂါးပန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အရေးအသား နပ်(နိုက်) ကို (နဂါး)ဟု တိုက်ရိုက်ဘာသာ
ပြန်ယူပြီး မွန်ဘာသာအသံထွက်(ပွန်)နှင့် ပေါင်းစပ်ယူငင်
ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၆။ နဲသမိန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာ အရေးအသား (နဲသမိုင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၃၆၄

မွန်တို့ဌာနရာမည

ထွက် (နိုင်သမိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နာဲ(နိုင်) - (ဦး)၊
သိုင် (သမိန်) - (အရှင်သခင်သူကြီး မြို့စား ရွာစား အရာရှိမင်း)
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နာဲသိုင် (နိုင်သမိန်)သည် (ဦးမင်းရွာစား
ကြီးရွာ)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (နာဲသမိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အရေးအသား (နာဲသမိင်)နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (နိုင်သမိန်)
ကို ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၇။ နီးမုတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (န့်မုခ်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (နှင့်မုတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ န့်(နှင့်) - (ဆိပ်ကမ်း)၊
မုခ်(မုတ်) - (အရှေ့ပျက်နှာသာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် န့်မုခ်
(နှင့်မုတ်)သည် (ဆိပ်ကမ်းအရှေ့ပျက်နှာသာအရပ်)ဟု အဓိပ္ပါယ်
ရရှိသည်။

အချို့က မုခ်(မုတ်)ဟူသည် (ကတ္တီပါကဲ့သို့သောအပင်)ဟု
ယူပြီး (နှင့်မုတ်)ကို (ကတ္တီပါကဲ့သို့သော အပင်ပေါက်သော
ဆိပ်ကမ်း) ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (နီးမုတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၆၅

ထွက် (နှင့်မုတ်)ကို ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၈။ နှင်းပုလဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နေဟ်ဗလ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (နှင့်ဗလဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နေဟ်(နှင့်) - (ဆိပ်ကမ်း)၊ ဗလ (ဗလဲ) - (မြရာပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နေဟ်ဗလ(နှင့်ဗလဲ)သည် (မြရာပင်ဆိပ်ကမ်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

‘ မြန်မာဘာသာ (နှင်းပုလဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (နှင့်ဗလဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၄၉။ နှစ်ကရင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နွေ်ကြောင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (နှင့်ကရင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နွေ်(နှင့်) - (ဆိပ်ကမ်း)၊ ကြောင် (ကရင်) - (သပြေပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နွေ်ကြောင် (နှင့်ကရင်)သည် (သပြေပင်ဆိပ်ကမ်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

၃၆၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (နှင်ကရင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (နှင့်ကရင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၀။ နှစ်ကိုင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နှေဟ်ကင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (နှင့်ကန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နှေဟ်(နှင့်) - (ဆိပ်ကမ်း)၊ ကင်(ကန်) - (ကင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နှေဟ်ကင် (နှင့်ကန်)သည် (ကင်းထားရာဆိပ်ကမ်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (နှစ်ကိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (နှင့်ကန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၁။ နှစ်ပဒေါ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နှေဟ်ပဒရ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (နှင့်ပဒေါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နှေဟ်(နှင့်) (ဆိပ်ကမ်း)၊ ပဒရ်(ပဒေါ) - (ဇီးပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နှေဟ်ပဒရ် (နှင့်ပဒေါ)သည် (ဇီးပင်ဆိပ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၆၇

မြန်မာဘာသာ (နှစ်ပဒေါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (နှစ်ပဒေါ) ကိုယ်ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၂။ နိုင်လုံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (နာင်သျှင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (နိုင်လုံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နာင်(နိုင်) - (အနန်းပင်)၊ သျှင် (လုံ) - (မြင့်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နာင်သျှင် (နိုင်လုံ)သည် (အနန်းပင်မြင့်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (နိုင်လုံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (နိုင်လုံ)ကိုယ်ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၃။ ပင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပု)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (လယ်လုပ်သည်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေး

၃၆၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အသား (ပု)သို့မဟုတ် (ပင)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၄။ ပလန်းဝမ်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပလိုင်ဝါန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပလန်းဝမ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပလိုင်(ပလန်း) (ရေတွင်း)၊ ဝါန်(ဝမ်) - (ဂဝံကျောက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပလိုင်ဝါန် (ပလန်းဝမ်)သည် (ဂဝံကျောက်ရေတွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပလန်းဝမ်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပလန်းဝမ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၅။ ပုဇွန်တောင် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပသုန်ဒွီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပဆွန်ဒေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပသုန်(ပဆွန်)

(၅)၊ ဒွီ(ဒေ) - (တောင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပသုန်ဒွီ(ပဆွန်ဒေ)သည် (တောင် ၅ တောင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ဇေယျာမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၆၉

မြန်မာဘာသာ (ပုဂ္ဂိုလ်တော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပုဆွန်) နှင့် (ဝေ) ကို (တောင်)ဟု ဘာသာပြန်ယူထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၅၆။ ပုသိမ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါသီ) မှ (ပသီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပိုက်ဆင်း)မှ (ပဆင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါမှပ(ပိုက်မှပ) - (ဘက်)၊ သီ(ဆင်း) - (သိမ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါသီ၊ ပသီ (ပိုက်ဆင်း၊ ပဆင်း)သည် (သိမ်ဘက်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ရှေးက ထိုဒေသတစ်ဘက်ကမ်းတွင် သိမ်ကျောင်းစသည်တို့ဖြင့် စည်ပင်လျက်ရှိပြီး တစ်ဘက်တွင် သိမ်ကျောင်းစသည်မရှိဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သိမ်ကျောင်း စသည်မရှိသော တစ်ဘက်ကမ်းနေလူတို့က သိမ်ကျောင်း စသည်ရှိသော တစ်ဘက်ကမ်းကို (သိမ်ဘက်အရပ်)ဟု ပြောဆိုကြရာမှ (ပါသီ/ပသီ)ဟု တွင်လာရခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ပုသိမ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပသီ)မှ (ပ)ကို ၎င်းအတိုင်းယူပြီး (သီ)ကို (သိမ်)ဟု တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ခေါ်ယူထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၇၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

တစ်ဖန် နှောင်းလူအချို့က ကလျာဏီကျောက်စာတွင် (သိမ်ရှိ
သောမြေ) (သိမ်ဘက်အရပ်)ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုရရှိရန် (မြေ)
ဟော(က) သဒ္ဓါ နှင့် (သိမ်) ဟော (သီမ) သဒ္ဓါကိုတွဲ၍ (ကုသီမ)
ဟု ဓမ္မစေတီမင်းက ပါဠိအသုံးအနှုန်း ရေးစီးကုံးခဲ့သည်ကို
အစွဲပြု၍ ရှေးက(ကုသီမ) (ကုသိမ်)ဟု ရေးသားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ
ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် (ကုသိမ်) မှ (ပုသိမ်) ဖြစ်လာသည်ဟု
ကြံဆကြသည်။ မသင့်ပေ။ အချို့က မွန်တို့ရေးသားသော
(ပသီ)ကို ပသီကုလားအဖြစ် ကောက်ယူပြီး ပသီကုလားနေခဲ့
သောမြို့ဖြစ်သောကြောင့် ပုသိမ်ဟုခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု
ကြံဆပြောဆိုရေးသား ကြပြန်သည်။ ပို၍ပင် မသင့်ဖြစ်သည်။

၂၅၇။ ပဲခူး (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘဝံ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်
(ဖဲဂို)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘ(ဖဲ) - (ချောက်လွန်၍
ဥပါယ်တမျှင်သုံး၍)၊ ဝံ. (ဂို.) - (ရရှိခြင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ဘဝံ. (ဖဲဂို.)သည် (ချောက်လွန်၍ ဥပါယ်တမျှင်သုံး၍ ရရှိ
သောမြို့) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း မဒရပ်နယ် တေလက်ကအရပ်မှ

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

တေလဂူကုလားများသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီကပင် ရွက်သင်္ဘောများဖြင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဖြစ်သော ပုသိန်သော သထုံ၊ စုံမကြား၊ ဘိုနီယို၊ ဂျာဗား စသော အရပ်ဒေသများသို့ ကုန်ကူးသန်းသွားလာရင်း တစ်ခါတရံ အခြေစိုက်နေထိုင်ရန်ကြိုးစားခဲ့ကြသဖြင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများနှင့် မကြာခဏစစ်ဖြစ်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရသည်။ အလားတူ ပဲခူးတွင် ယင်းကုလားများနှင့် အငြင်းပွားစစ် ဖြစ်ပွားရာတွင် ဥပါယ်တမုဉ်သုံး၍ နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပဲခူးကုန်း မြေကို စတင်တွေ့ရှိသော ယင်းတေလဂူများက သက်သေခံ တစ်ရပ်ကို စိုက်ထူမြှုပ်နှံခဲ့ကြပြီး နောက်မှ မွန်များက သက်သေခံ တစ်ရပ်ကို မြှုပ်နှံနိုင်ခဲ့ကြသည်။ မွန်နှင့် တေလဂူ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်လာသော အခါ သက်သေခံများကို တူးဖော်ပြသကြသော အခါ မွန်များက ဥပါယ်တမုဉ်သုံး၍ အနိုင်ရရှိခဲ့ကြသည်။ သမိုင်း၌ သိကြားမင်းက မွန်တို့၏သက်သေခံကို တေလဂူများ၏ သက်သေခံအောက်တို့ လှည့်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုထားသည်။ မွန်များက ဤသို့ ချောက်လှန်ပြီး ဥပါယ်တမုဉ်သုံးပြီး အနိုင်ယူခဲ့သော မြို့ဖြစ်သောကြောင့် (ဖဲဂို)ဟု ခေါ်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် (ပဂေ)ဟု ကာလရွေ့လျော့ခေါ်ခဲ့ရာမှ ယနေ့တိုင်ပင် ခေါ်လျက်ရှိသည်။

၃၇၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

မြန်မာဘာသာ (ပဲခူး)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပဲဂေ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ (ပဲဂိုး)ဟု ခေါ်ပြီး ရေးသောအခါ (ပဲခူး)ဟု ရေးခဲ့ကြခြင်းဖြစ် သည်။ လင်ပန်း [redacted] သံကောက် ၉-စင်း၊ ပဲ ၉-တင်း မြှုပ်နှံရာတွင် ပဲခိုးခံရ၍ ပဲခိုး ခေါ်ရာမှ ပဲဂိုးဖြစ်လာသည်ဟူသော အဆိုမှာ မသင့်သောကြံဆမှု အဆိုသာ ဖြစ်သည်။

၁၅၅။ ပေါင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပံင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပေါင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ပေါင်းဖက်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ နဂါးဥပွား သထုံမင်းနှင့် နဂါးဥပွား ရွှေနန်းကျင်တို့၍ (ပေါင်)ခံသ၌ ပြန်လည်တွေ့ဆုံပေါင်းဖက်ကြသည်ကို အစွဲပြု၍ ပံင် (ပေါင်)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ပေါင်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပေါင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၂၅၉။ ပေါင်းလောင်း (မွန်ပြည်နယ် / ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်လံင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၇၃

ထွက် (ပိုင်လောင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အဝ)၊
လံင်(လောင်) - (ရေပွက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်လံင်
(ပိုင်လောင်)သည် (ရွှေပွက်အဝ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပေါင်းလောင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်လောင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၁၆၀။ ပိုင်ကမာ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်ကမာ)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက်(ပိုင်ကမာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အစု)
ကမာ(ကမာ) - (ရေကန်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်ကမာ
(ပိုင်ကမာ)သည် (ရေကန်အဝ ကန်ဝရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပိုင်ကမာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်ကမာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၁။ ပိုင်ကတာ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်ခူး)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၃၇၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ပိုင်ခံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အဝ)၊
ခင်း(ခံ) - (ရေတိမ်ကွင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်ခင်း
(ပိုင်ခံ)သည် (ရေတိမ်ကွင်းအဝ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပိုင်ကံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်ခံ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၂။ ပိုင်ကံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်ခင်း)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်ခံ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အဝ)
ခင်း (ခံ) - (ရေတိမ်ကွင်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်ခင်း
(ပိုင်ခံ)သည် (ရေတိမ်ကွင်းအဝ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပိုင်ကံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်ခံ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၃။ ပိုင်ကျံ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်ကြိုင်)၊ မွန်ဘာသာ

အသံထွက် (ပိုင်ကျ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အဝ) ကြိုင်(ကျ) - (ချောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်ကြိုင် (ပိုင်ကျ)သည် (ချောင်းဝ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပိုင်ကျ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပိုင်ကျ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၄။ ပန်းကျော်မြစ် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်ကွဟ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပိုင်ကလော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင်(ပိုင်) - (အဝ / ပါးစပ်)၊ ကွဟ်(ကလော့) - (ပေါက်သည် / ကျော်သည်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါကွဟ်(ပိုင်ကလော့)သည် (အဝ ကျော်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပန်းကျော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပိုင်)ကို ပန်အဖြစ် ယူ၍ (ကလော့)ကို (ကျော်)ဟု တိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၅။ ပန်းတနော် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပါင်တုဟ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၃၇၆

မွန်တို့ဌာနရာမည

ထွက် (ပိုင်တနော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပါင် (ပိုင်) - (အဝ)၊
တုတ် (တနော့) - (အခြား) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါင်တုတ်
(ပိုင်တနော့) သည် (အခြားအဝ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ အခြား
ဖြစ်ချောင်းခွဲတစ်ခုအဝ ဟုဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပန်းတနော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပိုင်တနော့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၆။ ပြင်ခရိုင် (ရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပြင်ခရိုင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ပြင်းခရန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပြင်(ပြင်း) - (ကျွဲ)
ခရိုင် (ခရန်း) - (လှောင်ခြံ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်ခရိုင်
(ပြင်းခရန်း)သည် (ကျွဲလှောင်ခြံ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ပြင်ခရိုင်) သည် မွန်ဘာသာအရေး
အသား (ပြင်ခရိုင်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၇။ ပြန်တံဆာ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပြန်သစာ) သို့ (ပုလီသစာ)

မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ပလွန်း (သို့) ပလောင်းသစာ)ဖြစ်သည်။
အဓိပ္ပာယ်မှာ ပွန်(ပလွန်း) (သို့) ပလို (ပလောင်း) - (ဖောက်ဖျက်
သည်)၊ သစာ(ဆစာ) - (သစ္စာ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွန်သစာ
(ပလွန်းဆစာ) သို့ ပလိုသစာ (ပလောင်းဆစာ) သည် (သစ္စာ
ဖောက်ဖျက်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မြွန်တံဆာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ပလွန်သစာ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

(ဖ) အုပ်စု

၁၆၈။ ဖားကပ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာဂိုပ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ဖယ်ဂေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊
ဂိုပ်(ဂေ) - (အုပ်) ဖြစ်သည်။ တစ်ခုခုဖြင့် တစ်ခုခုကို အုပ်ထား
မှုမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာဂိုပ် (ဖယ်ဂေ)သည် (အုပ်နေသော
အုပ်ထားသောကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖားကပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ

၃၇၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

ထွက်(ဖယ်ဝေ) ကိုပင် တိုက်ခိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၆၉။ ဖားဆောင်း (ကယားပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာကဆံင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်ကဆောင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) (ကျောင်း)၊ ကဆံင်(ကဆောင်း) - (အဆင့်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာကဆံင် (ဖယ်ကဆောင်း) သည် (အဆင့်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသောကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖားဆောင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်ကဆောင်း) ယူငင်ပြီး (က)အက္ခရာကို ဖျောက်၍ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၀။ ဖာပွန် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာပန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ဖယ်ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ ပန် (ပွန်) - (လေး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာပန် (ဖယ်ပွန်)သည် (ကျောင်းလေးကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ရှေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၇၉

မြန်မာဘာသာ (ဖာပွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်ပွန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၀။ ဖားဗျ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာဖရ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဖယ်ဖရ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ ဖရ (ဖရ) - (ဘုရား)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာဖရ(ဖယ်ဖရ) သည် (ဘုရားကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ (ဘာ)သည် မွန်စကားဖြစ်ပြီး (ဖရ)ကား ထိုင်းစကားဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖားဗျ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဖယ်ဖရ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၂။ ဖာသိမ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာသီ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဖယ်ဆင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ (ဖယ်) (ကျောင်း)၊ သီ(ဆင်း) - (သိမ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသီ (ဖယ်ဆင်း)သည် (သိမ်ကျောင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

၃၈၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (ဖာသိမ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာသီ) တွင် (သီ) ကို (သိမ်)ဟု တိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၃။ ဖားအောက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဖအဟ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဖအို)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (နှာချေရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ရှေးက ဤဒေသရှိလူတို့သည် တံငါလုပ်ငန်းပြုလုပ်သူပေါများသည်။ ငါးများကို ရွာလုံးပြည့်အနှံ့အပြားတွင် လှန်းထားကြသဖြင့် ပြင်ပလူစိမ်းများ ရွာတွင်းဝင်မိလျှင်ပင် မွမ်းပြီး(နှာချေ)ရသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဖအဟ်(ဖအို)မှ ကာလရွေ့လျောပြီး ဖအံက် (ဖအောက်)ဟု ရေးသားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပြန်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖားအောက်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဖအောက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၄။ ဖံဖ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဖန်ဖက်)၊ မွန်ဘာသာ

ဇေယျာမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၈၁

အသံထွက် (ဖွန်းဖတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (စိစဉ်သည်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ တေလဂူကုလားများ ကြခတ်ဝိုင်းမင်းသမီးကို ဖမ်းယူရန်စီစဉ်သော နေရာဟု ဆိုလိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖဲဖဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဖွန်းဖတ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည် ဖြစ်သည်။

၁၇၅။ ဖယ်ကတာ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာဂတုံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်ဂတော) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ ဂတုံ(ဂတော) - (ပျဉ်ပြားပျဉ်ချပ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာဂတုံ (ဖယ်ဂတော)သည် (သစ်သားကျောင်း / ပျဉ်ကျောင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖယ်ကတာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်ဂတော)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၆။ ဖျာပုံ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဖျာပုင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၃၈၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ဖျားပုံး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဖျာ (ဖျား) - (စေး)၊
ပုင် (ပုံး) - (ထမင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖျာပုင် (ဖျားပုံး)သည်
(ထမင်းစေး)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဖျာပုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ဖျားပုံး)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်
ဖြစ်သည်။

(ဗ) အုပ်စု

၂၇၇။ ဗားကရာ

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာကရာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံ
ထွက် (ဖယ်ကရား) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ (ဖယ်) -
(ကျောင်း)၊ ကရာ (ကရား) - (မြင်ကမ်းပါး ချောင်းကမ်း ပါးရှိ
တောတန်း)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာကရာ (ဖယ်ကရား) သည်
(ချောင်းကမ်းပါးမြစ်ကမ်းပါးရှိတောတန်းရှိကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဗားကရာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဖယ်ကရား) ကို တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော

ဇယားမည်စာရင်းစာမြစ်များ

၃၈၃

အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၈။ ဗားတမော့

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာတွံ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်တမော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ တုံ(တမော့) - (ကျောက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာတွံ(ဖယ်တမော့)သည် (ကျောက်ကျောင်း ကျောက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသောကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဗားတမော့)သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဖယ်တမော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၇၉။ ဘားမဲ့

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာမဲ့)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်မဲ့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ မဲ့(မဲ့) - (သမဲ့ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာမဲ့ (ဖယ်မဲ့)သည် (သမဲ့ပင်ကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဗားမဲ့) အမည်သည် မွန်ဘာသာနှင့်

၃၈၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

အသံထွက် (ဖယ်ပဲ)ကိုပင် တိုက်ခိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၀။ ဗားမြိုက်

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာမြေက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်မရိုက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ မြေက် (မရိုက်) - (ဇရုတ်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာမြေက်(ဖယ်မရိုက်)သည် (ငြပ်ပင်ခြံကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဗားမြိုက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသားနှင့် အသံထွက်ကို ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

(ဘ) အုပ်စု

၂၈၁။ ဘားအံ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဘာအင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဖယ်အန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘာ(ဖယ်) - (ကျောင်း)၊ အင်(အန်း) - (အင်ပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ဇရာအမည်စာရင်းစာမြစ်များ

၃၈၅

ဘာအင် (ဖယ်အန်း)သည် (အင်ပင်ကျောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘားအံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဖယ်အန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၂။ ဘီတွတ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (စီဇောက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ဘီတွတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ စီ(ဘီး) - (မြစ်ပင် လယ်)၊ ဇောက် (တွတ်) - (ငယ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စီဇောက် (ဘီတွတ်)သည် (မြစ်ငယ်ပင်လယ်ငယ်)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘီတွတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဘီတွတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၃။ ဘီးလင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (စီကလေင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဘီးကလင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ စီ(ဘီး) - (ပင်လယ်)၊

၃၈၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကလောင်(ကလင်း) - (ပြန်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စိကလောင် (ဘီးကလင်း)သည် (မြစ်ပြန် ပင်လယ်ပြန်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘီးလင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဘီးကလင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ပြီး (က) အက္ခရာကို ဖျောက်၍ ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၄။ ဘိုးနက် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပွဲနက်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဘိုးနက်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပွဲ(ဘိုး) - (ခြေပ)၊ နက်(နက်) - (နစ်မြုပ်သည်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွဲနက် (ဘိုး နက်)သည် (ခြေမနစ်မြုပ်သည်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ မောင်ဒီ ငါးမိသောအခါ ငါးဆွဲရာသို့ လိုက်ပါသွားရာတွင် ထိုရွာနေရာတွင် ခြေမနစ်မြုပ်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘိုးနက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (ဘိုးနက်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အ မည်ဖြစ်သည်။

၂၈၅။ ဘောက်ထော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇိုပ်ထင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ

ရွေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၈၇

ထွက်-(ပေါက်ထော) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နိပ်(ပေါက်) - (ဟင်္သာ)၊ ထင် (ထော) - (ရွှေ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိပ်ထင် (ပေါက်ထော)သည် (ရွှေဟင်္သာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘောက်ထော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပေါက်ထော)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၆။ ဘင်လိုင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပင်လား)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပင်လိုင်)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပင်(ပင်)- (ကန်)တောင်ကျစမ်းချောင်းတွင် ကန်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသောနေရာကို ပင်(ပင်)ဟု ခေါ်သည်။ လာ(လိုင်) - (စိမ့်ထွက်သည်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လာ(ပင်လိုင်)သည် (ရေစိမ့်ထွက်နေသော စမ်းရေကန်)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဘင်လိုင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ပင်လိုင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၈၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(မ) အုပ်စု

၂၈၇။ မဒေါက် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကမာချိုတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကမာဒေါက်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကမာ(ကမာ) - (ကန်)၊ ချိုတ်(ဒေါက်) - (အုတ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမာချိုတ် (ကမာဒေါက်)သည် (အုတ်ကန်)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မဒေါက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက်(ကမာဒေါက်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၈၈။ မုကွဲ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်ကွဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုကွဲ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(မု) - (အစွန်းအဖျားအငူ)၊ ကွဲ (ကွဲ) - (သင်္ကန်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်ကွဲ (မုကွဲ)သည် (သင်္ကန်းပင်အငူကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုကွဲ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၈၉

ထွက် (ပုဂ္ဂံ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၂၈၉။ မုခနီး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်ခနီ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (မုခနီ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ် (မု) - (အစွန်အဖျား အငူ)၊ ခနီ(ခနီ)-(ပျဉ်းမပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်ခနီ (မုခနီ)သည် (ပျဉ်းမပင်အငူကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုခနီး)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံ ထွက် (မုခနီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၂၉၀။ မုခုံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်ချင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (မုခုံ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(မု) - (အစွန်အဖျား အငူ)၊ ချင်(ခုံ) - (မြို့) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်ချင် (မုခုံ)သည် (မြို့စွန်မြို့ဖျား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုခုံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက်

၃၉၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(ပုချ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၁။ မုဒွန်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်ဒုန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုဒွန်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(ပု) - (အစွန်အဖျား အငူကုန်း)၊ ဒုန်(ဒွန်း) - (ဝါး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်ဒုန် (မုဒွန်း)သည် (ဝါးအငူကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုဒွန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုဒွန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၂။ မုနိုင်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်နိုက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မုနိုက်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(ပု) - (နွာခေါင်း)၊ နိုက်(နိုက်) - (နဂါး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်နိုက် (မုနိုက်)သည် (နဂါးနွာခေါင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ နဂါးနွာခေါင်းနှင့်တူသောတောင်စွန်းကို အစွဲပြု၍ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့က

ဧည့်သည်အရင်းအမြစ်များ

၃၉၁

မောင်ဒီသမိုင်းအရ မောင်ဒီငါးကြင်းကင်ရန် ကြပ်စင်ပြုလုပ်
သောနေရာဖြစ်သောကြောင့် (မုနိုင်း) ခေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းဆို
သည်။ (နိုင်)မှာ (ကြပ်စင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုနိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (မုနိုက်)သို့ (မုနိုင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၃။ မုပွန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုတ်ပန်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (မုပွန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုတ်(ပ) (အဇ္ဇအစွန်း)၊
ပန်(ပွန်) - (လေး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုတ်ပန်(မုပွန်)သည်
(အဇ္ဇကုန်းလေး)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မွန်
ဘာသာအရေးအသား (မုပ်ပန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုတ်
ပွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုပ် (မုတ်) - (မျက်နှာ-မုပ်ဝ)၊ ပန်
(ပွန်) - (လေး) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုပ်ပန် (မုတ်ပွန်) သည်
မုပ်ဝလေးဘက်ဟုအဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုပွန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (မုပွန်) သို့မဟုတ် (မုတ်ပွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်

၃၉၂

မွန်တို့ဌာနရာမည

ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၄။ မူးရစ်ကလေး၊ မူးရစ်ကြီး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်ရိုတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်(မုရို)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(ပ) - (အစွန်းအဋ္ဌကုန်း)၊ ရိုတ် (ရို) - (ပေပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်ရိုတ်(မုရို)သည် (ပေပင်အဋ္ဌကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မူးရစ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုရို)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူဝင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ယင်းပေပင်အဋ္ဌကုန်း ကြီးမူငယ်မူကို အစွဲပြု၍ မူးရစ်ကလေး၊ မူးရစ်ကြီးဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၉၅။ မော့ကနင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တွံဂနင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မော့ဂနင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တွံ(မော့) - (ကျောက်)၊ ဂနင်(ဂနင်) - (ကန့်လန့်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တွံဂနင် (မော့ဂနင်)သည် (ကျောက်ဖျာကန့်လန့်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မော့ကနင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၉၃

အသံထွက် (မောဂနင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၆။ မော်တင် (ဧရာဝတီ)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ပုတ်နဂ်ရာင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပုနင်ဂရပ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(ပု) - (အစွန်းအဖျားအငူ)၊ နဂ်ရာင် (နင်ဂရပ်) - (နာဂရာင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်နဂ်ရာင် (ပုနင်ဂရပ်)သည် (နာဂရာင်အငူ) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မော်တင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပုနင်ဂရပ်) မှ (ပုနင်)ကို တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၂၉၇။ မော်လမြိုင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မတ်မလီ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မွတ်မလိန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မတ်(မွတ်) - (မျက်စိ)၊ မလီ (မလိန်း) - (ပျက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မတ်မလီ (မွတ်မလိန်း)သည် (မျက်စိပျက်မြို့)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ အ

၃၉၄

မွန်တို့ငှာနေရာမည

တိတ်ကာလက မျက်စိနှစ်ကွင်းအလယ်တွင် မျက်စိကဲ့သို့တည်ရှိ
သော မဲ့ရှင်ဘုရင်၏ မဲ့ရှင်မျက်စိပျက်သွားသည်ကို အစွဲပြု၍
ပုညခေါ်ခဲ့သောအမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (မော်လမြိုင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (မွတ်မလိန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား
သော အမည်ဖြစ်သည်။ ဥဒေါင်းများ နေရာတောမြိုင်ဖြစ်သော
ကြောင့်မောရမြိုင်မှ မော်လမြိုင်ဖြစ်သည်ဟု ကြံဆခြင်း မှာမသင့်။

၂၉၈။ မင်္ဂလာဒုံ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ချင်ဒြာမှို)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ချံဒရိုင်မငေ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ချင်(ဒုံ) - (မြို့)
ဒြာ(ဒရိုင်) - (သမင်) မှို(မငေ) - (မင်္ဂလာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ချင်ဒြာမှို (ချံဒရိုင်မငေ)သည် (မင်္ဂလာသမင်မြို့)ဟု အဓိပ္ပာယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မင်္ဂလာဒုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ချံဒရိုင်မငေ) မှ (ဒုံ)ကို မွန်ဘာသာအသံထွက် အ
တိုင်းယူ၍ (မငေ)ကို (မင်္ဂလာ)ဟု တိုက်ရိုက် ဘာသာပြန်ယူ
ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ဇောတမည်အရင်းအမြစ်များ

၃၉၅

၂၉၉။ မင်ဂလွန်း (ဇရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မင်ဂွန်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မင်ဂလွန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (မန်ကျည်းပင်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မင်ဂလွန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (မင်ဂလွန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၀၀။ မုတ္တမ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုဟ်တွံ)ဖြစ်သည်။ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုတမော့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုဟ်(ပု)- (အစွန်း)၊ တွံ(တမော့) - (ကျောက်တောင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုဟ်တွံ(မုတမော့)သည် (ကျောက်တောင်စွန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မုတ္တမ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (မုတမော့) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၉၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၃၀၁။ မုပ္ဖလင် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မုခ်ပြင်)။ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မုတ်ပရင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မုခ်(မုတ်) - (မျက်နှာစာ (ဝါ) သွားရာလမ်းကြောင်း)။ ပြင် (ပရင်း) - (ကျွဲ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မုခ်ပြင် (မုတ်ပရင်း)သည် (ကျွဲများသွား ရာလမ်းကြောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ပဲခူးမယ်တော်နံကနိုင်း ကျွဲမနှင့်တကွ ကျွဲအုပ်များ သွားရာလမ်းကြောင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (မုပ္ဖလင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (မုတ်ပရင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၀၂။ မြဝတီ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မြဝတီ)။ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (မရဲဝတွဲ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မြ (မရဲ) - (မြေသည်)။ ဝတီ(ဝတွဲ) - (သဲ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြဝတီ(မရဲဝတွဲ)သည် (သဲမြေရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မြဝတီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေး အသား (မြဝတီ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော

အမည်ဖြစ်သည်။

၃၀၃။ မြင်းကကုန်း (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကုန်မငှ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကူးမယ်ငယ့်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကုန်(ကူး) - (ကုန်း)၊ မငှ(မယ်ငယ့်)-(မမပပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုန်မငှ (ကူးမယ်ငယ့်)သည် (မမပပင်ကုန်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မြင်းကကုန်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကုန်မ)နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကူးမယ်ငယ့်)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် (မြင်းကကုန်း)ဖြစ်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မြန်မာဘာသာဖြင့် မြင်းကသောကုန်းဖြစ်သောကြောင့် (မြင်းကကုန်း)ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်း ယူဆနိုင်သည်။

၃၀၄။ မြောင်းမြ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မြိုင်မလ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (မရောင်မလဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မြိုင် (မရောင်) - (မြောင်း)၊ မလ(မလဲ) - (မြရပပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြိုင်

၃၉၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မလ (မရောင်မလဲ)သည် (မြရာပင်မြောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။ တစ်နည်း(မြိုင်မ)ရေးပြီး (မရောင်မဲ့)အသံထွက်ကာ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ပျိုးစပါးဆွဲရာမြောင်း)ဟု ယူဆကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (မြောင်းမြ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မရောင်မလဲ)တစ်နည်း (မရောင်မဲ့)ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ် သည်။

၃၀၅။ မွတ်လအိဘုရား (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မတ်လအိတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မွတ်လအိ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ကျော်ကြား ထင်ရှားသောဘုရား)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မွတ်လအိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မွတ်လအိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၀၆။ မွတ်လအပ်ဘုရား (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (မတ်လအက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မွတ်လအပ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (အလွန်ထင်

ဧရာဝတီအရင်းအမြစ်များ

၃၉၉

ရှားသောဘုရား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မွတ်လအပ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မွတ်လအပ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၃၀၇။ မှော်ဘီ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သုဝံစိ)။ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဆမိုးပီး)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ သုဝံ (ဆမိုး) - (အောက်ဘက်)၊ စိ(ပီး) - (ပင်လယ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သုဝံစိ (ဆမိုးပီး)သည် (ပင်လယ်အောက်ဘက်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ (တစ်နည်း) မွန်ဘာသာအရေးအသား (မအ်စိ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပိ.ဝီ)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မအ်(ပိ) - (ကျောက်)၊ ဝီ(ဝီ) - (ဥသျှစ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မအ်စိ (ပိ.ဝီ)သည် (ကျောက်ဥသျှစ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (မှော်ဘီ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဆမိုးပီး)တစ်နည်း(ပိဝီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၄၀၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

(ဃ) အုပ်စု

၃၀၈။ ယောက်ကော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ယက်တက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ယောက်တကော့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ယက် (ယောက်) - (ဟင်းချိုလိုက်ဝွန်းကြီး)၊ တက် (တကော့) - (ကျွန်း၊ ကုန်းမြေ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယက်တက်(ယောက်တကော့) သည် (ဟင်းချိုလိုက်ဝွန်းကြီးနှင့်တူသော ကျွန်းမြေ၊ ကုန်းမြေ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ယောက်ကော်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ယောက်တကော့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(ရ) အုပ်စု

၃၀၉။ ဇေး (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဇော်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဇီ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (စကား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ဇေယျမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၀၁

ရှေးက ရေးမြို့တည်ရာအရပ်သည် လမ်းဆုံလမ်းခွဲဖြစ်၍ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ လာသမျှလူတို့သည် လုပ်ဆောင်ဖွယ် ကိစ္စများအတွက် ဤအရပ်၌ပင် စကားပြောလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းကို အစွဲပြု၍ (ရေဝ်) (စကားမြို့)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဇေ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ရေဝ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၁၀။ ရွာလွတ် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါဇျောတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်တွတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ(ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ချောတ်(တွတ်) - (ငယ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါဇျောတ် (ဝယ်တွတ်)သည် (ကွင်းငယ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ရွာလွတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်တွတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၁၁။ ရွှေစာရံဘုရား (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျင်စိရံ)၊ မွန်ဘာသာအသံ

၄၀၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ကျိုက်စိရံ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ကြာမြင့်စွာတည်စေသတည်းဘုရား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာတွင် အဓိဋ္ဌာန်ထားသောသွားတော်တစ်ချောင်းကို ဂုဏ်တိမထေရ်ယူဆောင်ပြီး သထုံမင်းအား ပေးအပ်သည်။

ရွှေစာရံစေတီတွင် ထည့်သွင်းဌာပနာရန် စီမံသောအခါ မိဖုရား(၃၂)ဦးကလည်း ကုသိုလ်ပါဝင်လိုကြသဖြင့် ဘုရင်က အဓိဋ္ဌာန်ပြုရာ သွားတော်(၃၃)ချောင်းဖြစ်လာသည်။ ယင်းသွားတော် (၃၃)ချောင်းကို ဘုရင်နှင့် မိဖုရား (၃၂)ဦးတို့က တစ်ချောင်းစီယူ၍ ရွှေစာရံစေတီတော်တွင် ဌာပနာခဲ့ကြပြီး (စိရံတိဌတု)ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဘုရားသည် ကျိုက်စိရံတိဌတုအမည်တွင်ခဲ့ပြီး ကာလကြာလာသောအခါ (ကျိုက်စိရံ)ဟုခေါ်တွင်ခဲ့ကြသည်။ ဝံသဒီပနီ၌ သွားတော်(၃၃) ချောင်းသယ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်းဖော်ပြထားသည်။ ကလျာဏီသာသနာဝင်၌လည်း အလားတူပင်ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာဘာသာ (ရွှေစာရံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျိုက်စိရံ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ (ရွှေ)ဟူသောနာမဝိသေသနကို ပေါင်းစပ်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

တိပိဋကဆရာတော်ဘုရားကြီးက ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့သော ပိဋကတ်တော်မူရင်းများကို ဌာပနာ ၍စေတီဖြင့် ရံထားသည်ကို အစွဲပြုပြီး ရွှေစာရံတွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မိန့်ကြားကြောင်း ကျိုက်သီပွန်ကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတိဿမထေရ်မြတ် ပြန်လည်မိန့်ကြားချက်အရ ကြားနာ မှတ်သားရဖူးသည်။ ကာလဒေသနှင့် နေထိုင်ခဲ့သော လူမျိုးကို ထောက်ဆ၍ မသင့်ဟုယူဆပါသည်။

၃၁၂။ ရွှေတိဂုံ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျော်ဒဂုံ)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ကျိုက်ဒဂုံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကျော်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ ဒဂုံ(ဒဂုံ) - (မတင်မကျကန့်လန့်) ဖြစ်သည်။ စေတီ တည်ရန် ကညင်ပင်ကြီးကို ခုတ်လှဲရာ၌ အခြားကုန်းကမူတစ်ခု တွင် သွားရောက်ကန့်လန့်တင်နေပြီး တံတားကဲ့သို့ဖြစ်နေသည် ကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းကို မွန်ဘာသာဖြင့် (ဒဂုံ)ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းစေတီကို ကျော်ဒဂုံ(ကျိုက်ဒဂုံ) - (ကန့်လန့် တင်စေတီ)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်း ယင်းစေတီကို မွန်ဘာသာအသံ

၄၀၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက်အတိုင်း ဒဂုံဆံတော်ရှင်စေတီဟူ၍သာ ခေါ်ခဲ့ကြသည်။
 ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး ခေတ်လယ်ခန့်ထိ ရေးသားခဲ့သော စာများ
 တွင်လည်း ဒဂုံဆံတော်ရှင်ဟူ၍ပင် ရေးသားခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း
 (ရွှေဒဂုံ)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြရာမှ ပညားဒလ၏ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်
 ပုံကျမ်း၌ တြိဟကုမ္ဘာရေးသည်ကို ဓမ္မစေတီပင်း၏ ကလျာဏီ
 ကျောက်စာ၌ တိဂုဗ္ဗနဂရေဟု ရေးသည်ကို ယူ၍ (ရွှေတိဂုံ) ဟု
 ကြံဆရေးသားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။

၃၁၃။ ရွှေမော်ဓောဘုရား (ပဲခူး)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျပ်မံက်တ်)၊ မွန်ဘာသာ
 အသံထွက် (ကျိုက်ပွတ်တောင်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ
 ကျပ်(ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ မံက်တ်(ပွတ်တောင်း) - (ရေကျချိန်
 ငုတ်တုတ်ပေါ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျပ်မံက်တ် (ကျိုက်ပွတ်
 တောင်း) သည် (ငုတ်တုတ်ပေါ်ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။
 ပဲခူးမြေပြင်ပီပီပြင်ပြင် မပေါ်မီက ရွှေမော်ဓောဘုရားတည်ရာ
 ကုန်းမြေတစ်ဝိုက်ရှိ ကျောက်တောင်သည် ရေကျချိန်ငုတ်တုတ်
 ပေါ်လျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ရေတက်လာသောအခါ မြုပ်သွား
 ပြီး ရေးရေးမျှသာမြင်ရသည်။ ရေပြန်ကျသွားသောအခါ ငုတ်

ဇေယျအမည်အရင်းစ မြစ်များ

၄၀၅

တုတ်ပေါ်လျက်ပင် ရှိနေပြန်သည်။ ဤသည်ကို မွန်တို့က မံက်တ (မွတ်တောင်း)ဟု ခေါ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (မော်ဇော)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (မွတ်တောင်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း (ရွှေ) စကားလုံးကို ထည့်ပြီး (ရွှေမော်ဇောဘုရား)ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၃၁၄။ ရှင်မုဋ်း (တနင်္သာရီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျာ်မုဋ်း)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ကျိုက်မုဋ်း)ဖြစ် သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (တောင်ဆုပ်မျှရှိသော ဘုရား)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ သီဟိုကျွန်းမှ မျှောလိုက်သော ဘုရား (၄)ဆူတွင် တစ်ဆူအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပုသိမ်ရွှေမုဋ်း ဘုရားကိုလည်း အလားတူကျာ်မုဋ်း (ကျိုက်မုဋ်း)ပင်ခေါ်သည်။ သီဟိုကျွန်းမှ မျှောလိုက်သောဘုရား (၄)ဆူတွင် တစ်ဆူအပါအဝင်ပင် ဖြစ်သည်။ ယခုစေတီပုံ ဌာပနာလိုက်သဖြင့် မူလဘုရားကို မမြင်ရတော့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ မူလဘုရားကို မမြင်ရတော့ဘဲ စေတီကိုသာ မြင်နေကြရသဖြင့် သီရိဓမ္မာသောကမင်းတည် စေတီ (၈၄၀၀၀)တွင် တစ်ဆူ အပါအဝင်ဖြစ်ကြောင်း

၄၀၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

လပုပ်ဖမ်း၍ လွတ်ချိန် အုတ်မြစ်ချသောကြောင့် မုတ္တောအမည်
တွင်ခဲ့ကြောင်း နောက်မုတ္တောဖြစ်လာကြောင်း ပြောဆိုရေးသား
လျက် ရှိနေကြသည်။

မြန်မာဘာသာ(ရှင်မုဠိ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ကျိုက်မုဠိ)ကို ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ
(ကျိုက်)ကို (ရှင်)ဟု အစားထိုးသုံးခဲ့ကြသဖြင့် (ရှင်မုဠိ)ဟု
ထင်ရှားနေခြင်းဖြစ်သည်။

(လ)အုပ်စု

၃၁၅။ လပွတ္တာ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လပတ်တာ)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (လပွတ်တာ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ လပတ်
(လပွတ်) - (တူးမြောင်း)၊ တာ (တာ) - (ထန်းပင်) ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် လပတ်တာ (လပွတ်တာ)သည် (ထန်းပင်တူးမြောင်း)
ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (လပွတ္တာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (လပွတ်တာ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထား

သော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၁၆။ လပွတ္တလုတ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လပတ်တလတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (လပွတ်တလို့)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ လပတ် (လပွတ်) - (တူးမြောင်း)၊ တလတ်(တလို့)-(ရင်ပြွန်းပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လပတ်တလတ်(လပို့တလို့)သည် (ရင်ပြွန်းပင် တူးမြောင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (လပွတ္တလုတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (လပွတ်တလို့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား သော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၁၇။ လကျိုက်ဘုရား (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ကျိုက်လှာဝတီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ကျိုက်လှားဝတွဲ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကျိုက် (ကျိုက်) - (ဘုရား)၊ လှာ (လှား) - (ပိုးအခါရေဝပ်ပြီး နွေအခါ ရေပရှိသော မြေခိုင်ပိုင်းအင်းတစ်မျိုး)၊ ဝတီ (ဝတွဲ)-(သဲ) ဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက်လှာဝတီ (ကျိုက်လှားဝတွဲ)သည် (သဲအင်း ဘုရား) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

၄၀၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

မြန်မာဘာသာ (လက္ခိက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (လှားပတွဲ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောပြီး (လက္ခိက်)အမည်တွင် လာခြင်းဖြစ်သည်။

၃၁၈။ လျာပကစ် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (လှာဖကေတ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (လှာဖကစ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ လှာ(လှား) - (မိုးအခါရေဝပ် နွေအခါရေမရှိသောအိုင်)၊ ဖကေတ် (ဖကစ်) - (နီသည်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လှာဖကေတ် (လှားဖကစ်) သည် (မိုးအခါရေဝပ်နွေအခါရေခန်းသောအိုင်နီ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ကြာနီပေါက်သည်ကို အစွဲပြု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

မြန်မာဘာသာ (လျာပကစ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (လှာဖကစ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည်ဖြစ်သည်။

၃၁၉။ လှိုင်မြစ် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (စီလား)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်(ပီးလိုင်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ စီ(ပီး) - (မြစ်)၊ လား(လိုင်)

ဇရာအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၀၉

- (ပန်းထွက်စိမ့်ထွက်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခိလာ (ပီးလိုင်) သည် (ရေတွင်းရေကဲ့သို့ ရေပန်းစိမ့်ထွက်နေသောမြစ်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (လှိုင်မြစ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ပီး) ကို (မြစ်) ဟု ဘာသာပြန်ပြီး (လှိုင်) နှင့် ပေါင်းစပ်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(၀) အုပ်စု

၃၂၀။ ဝါခမိ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခမိ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်ခမိ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ခမိ (ခမိ) - (နွှင်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါခမိ (ဝယ်ခမိ) သည် (နွှင်းပင် ပေါက်သောကွင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝါခမိ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခမိ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၁၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

၃၂၁။ ဝါးခရူ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခရူ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်ခရောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ(ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ခရူ(ခရောင်း) - (ခရာပင်) ဖြစ်သည်။ ခရာပင်ကား ရေငန်ပင်လယ်ပိုင်း၌ ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါခရူ(ဝယ်ခရောင်း)သည် (ခရာပင်ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ(ဝါခရူ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခရူ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူဝင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၂။ ဝါးခယ်မ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခမက်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ခမတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ခမက် (ခမတ်) - (ရေထိကန့်ပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါခမက် (ဝယ်ခမတ်)သည် (ရေထိကန့်ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ဝ-ခယ်မ စသည်ဖြင့် ကြံဆခြင်းမသင့်။

မြန်မာဘာသာ (ဝါးခယ်မ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခမက်)နှင့် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်ခ

ဇောတမည်တရားအမြစ်များ

၄၁၁

မတ်)ကို ပေါင်းစပ်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည် ဖြစ်သည်။

၃၂၃။ ဝါးတရာ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါကရ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ကရ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ - ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ကရ (ကရ) - (ကမ်းစပ်တောတန်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါကရ (ဝယ်ကရ)သည် (ကမ်းစပ်တောတန်းကွင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ မြစ်ပင်လယ်ကမ်းပါးရှိ တောတန်းကို (ကရ) ခေါ်ပြီး ကုန်းပေါ်ရှိ တောတန်းကို (ဂရ)ဟု ခေါ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝါးတရာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (ဝါကရ) ကိုပင် မြန်မာဘာသာအသံထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထားရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (ဝါးတရာ) ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။

၃၂၄။ ဝါးပတော (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါပဒရ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ပဒေါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (လယ်ကွင်း)၊ ပဒရ်(ပဒေါ) - (ဇီးပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါပဒရ် (ဝယ်ပဒေါ) သည် (ဇီးပင်ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

၄၁၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည်

မြန်မာဘာသာ (ဝါးပတော)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ပဒေါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၅။ ဝါးဘလောက်သောက် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား(ဝါဘလိုက်သြော)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ဘလောက်ဆော့) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ(ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ဘလိုက်သြော (ဘလောက်ဆော့) - (စပါးအမှုန်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါဘလိုက်သြော (ဝယ်ဘလောက်ဆော့)သည် (စပါးအမှုန်ကွင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

အချို့က ဝါပှောပ်သြော (ဝါယ်ပလွတ်ဆော့)- (စပါးသိမ်းကွင်း) ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝါးဘလောက်သောက်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ် ဘလောက်ဆော့)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၆။ ဝါဆာ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါခါ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်

ဇရာအမည်အရင်းတမြစ်များ

၄၁၃

(ဝယ်ပါ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ဓါ (ပါ) - (၂)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါဝါ(ဝယ်ပါ) သည် (ကွင်း-၂-ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝါဘာ)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ပါ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၇။ ဝဲပတန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါပတင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်ပတန်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ ပတင်(ပတန်း) - (ဝန်ဂလာ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါပတင် (ဝယ်ပတန်း)သည် (ဝန်ဂလာကွင်း) ဟုအဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝဲပတန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (ဝယ်ပတန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၄၁၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၃၂၈။ ဝေါ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝအ်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝေါ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (သက္ကယ်ရွာ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝေါ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝေါ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၂၉။ ဝင်က (ကရင်မြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝင်က)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်က)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝင် (ဝင်) - (အင်းကဲ့သို့ ရေရှိသော မြေပိုင်းပိုင်း)၊ က(က) - (ငါး)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝင်က (ဝင်က)သည် (ငါးရှိသော ရေနက်ပိုင်းရှေးကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝင်က)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်က) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၀။ ဝင်းကြံ (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝေင်ကျံ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ကျန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝေင်(ဝင်) - (အင်းကဲ့သို့ ရေရှိသော မြေခိုင်ပိုင်းရိုး)၊ ကျံ (ကျန်း) - (မိကျောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေင်ကျံ (ဝင်ကျန်း) သည် (မိကျောင်းရှိသော ရေနက်ပိုင်းရိုးကွင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝင်းကြံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ကျန်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၁။ ဝင်းခနီး (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝေင်ခနဲ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ခနင့်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝေင် (ဝင်) - (ရိုး) (ရေနက်ကွင်း)၊ ခနဲ (ခနင့်) - (ဂုံညှင်းပင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေင်ခနဲ (ဝင်ခနင့်) သည် (ဂုံညှင်းပင်ပေါက်သောရိုးချောင်း ရေနက်ကွင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝင်းခနီး) မည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ခနင့်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော

၄၁၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၂။ ဝင်းဂလုံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝေင်ဂျင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ဂလုံ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝေင် (ဝင်) - (ရေနက်ကွင်း/ရိုး)၊ ဂျင်(ဂလုံ) - (လှေ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေင်ဂျင် (ဝင်ဂလုံ)သည် (လှေများစုဝေးရာရေနက်ကွင်း/ရိုး)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝင်းဂလုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်ဂလုံ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည် ဖြစ်သည်။

၃၃၃။ ဝင်းစိန် (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝေင်စိင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝင်စိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝေင် (ဝင်) (အင်းကဲ့သို့ ရေရှိသော မြေနိမ့်ပိုင်းရိုး)၊ စိင် (စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေင်စိင် (ဝင်စိန်) သည် (ဆင်ရိုးကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၁၇

မြန်မာဘာသာ (ဝင်စိန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝင်စိန်)ကို ပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၄။ ဝယ်လန်း (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဝါလာန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဝယ်လန်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝါ (ဝယ်) - (ကွင်း)၊ လာန်(လန်) - (ညောင်မုတ်ဆိတ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါလာန် (ဝယ်လန်) သည် (ညောင်မုတ်ဆိတ်ကွင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဝယ်လန်း)အမည်သည်မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဝယ်လန်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(သ) အုပ်စု

၃၃၅။ သထုံ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဂဗီ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဂထုံ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (အုပ်ဆိုင်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ

၄၁၈

မွန်တို့ဌာနရာမည

ရှိသည်။ ဤအရပ်၌ ခက်လက်အရွက်များဖြင့် အုပ်ဆိုင်းလျက် ရှိသော ညောင်ပင်ကြီးတစ်ပင်ရှိရာ ယင်း၌ နတ်နန်းပြုထားပြီး ယင်းအရပ်သူအရပ်သားများက ပူဇော်ပသလျက်ရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းနတ်နန်းညောင်ပင်ကြီးအုပ်ဆိုင်းလျက်ရှိသည်ကို အစွဲပြု၍ ဂဓီ (ဂထုံ)ဟု ခေါ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (သထုံ) အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဂထုံ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။ သုဓမ္မပူရ - သုဓုံ သထုံ ဖြစ်လာသော အဆိုများမှာ ထင်မြင်ကြံဆချက်မျှသာဖြစ်ပါသည်။

၃၃၆။ သမိန်ထော (ဧရာဝတီတိုင်း) (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သိုင်ဓဝ်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဆမိန်းထို/ သမိန်းထော) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ သိုင် (ဆမိန်း) - (ပင်းအရာရှိ)၊ ဓဝ် (ထို/ထော) - (တရား)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သိုင်ဓဝ် (သမိန်းထို/ဆမိန်းထော) သည် (တရားမင်းတရားမျှတသောအရာရှိ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (သမိန်းထော) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဆမိန်းထို/ဆမိန်းထော) ကိုပင် တိုက်ရိုက် ယူငင်

ဇောအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၁၉

ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၇။ သမိန်ဒွတ် (ကရင်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သိုင်သောတ်)၊ မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဆမိန်းဒွတ်)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ သိုင်(ဆမိန်း)
- (အရာရှိမင်း)၊ သောတ် (ဒွတ်) - (ငယ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
သိုင်သောတ်(ဆမိန်းဒွတ်)သည် (အရာရှိမင်းငယ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဆမိန်းဒွတ်) အမည်သည် မွန်ဘာသာ
အသံထွက် (ဆမိန်းဒွတ်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထား
သောအမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၈။ သမိုင်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သိုင်)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက်
(ဆမိန်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (အရာရှိမင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (သမိုင်း)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (ဆမိန်း)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော

၄၂၀

မွန်တို့ဌာနရာမည

အမည်ဖြစ်သည်။

၃၃၉။ သာယာဝတီ (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သရဝတီ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဆရဝတွဲ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ သရ(ဆရ) - (အိုင်)၊ ဝတီ(ဝတွဲ) - (ရှိသည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သရဝတီ (ဆရဝတွဲ)သည် (အိုင်ရှိသောအရပ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

ဟိမဝန္တာမှ (သို့မဟုတ်) လင်းမယ်မှ ပျံသန်းလာသော ဟင်္သာ ၂-ကောင်သည် ပဲခူး/ဘောက်ထော်/သာယာဝတီ/ ဟင်္သာတ တို့၌ ဆင်းသက်/နားခဲ့ဖူးသည်။

မြန်မာဘာသာ (သာယာဝတီ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အရေးအသား (သရဝတီ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်၍ မြန်မာအသံ ထွက်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၄၀။ သနပ်ပင် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (တက်ပြင်)၊ မွန်ဘာသာအသံ ထွက် (တပ်ပြင်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ တက် (တပ်) - (ရိုက် သည်)၊ ပြင်(ပြင်) - (ကွဲ)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တက်ပြင်

(တပ်ပြင်)သည် (ကွဲရိုက်) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (သနပ်ပင်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (တပ်ပြင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (သနပ်ပင်) အမည်တွင်လာခြင်းဖြစ်သည်။

၃၄၁။ သူရဲသမိန် (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (သရဲသိုင်း)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (ဆရိုင်းဆမိန်း)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ သရဲ (ဆရိုင်း) - (သူရဲကောင်း)၊ သိုင်း (ဆမိန်း) - (အရာရှိပင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သရဲသိုင်း (ဆရိုင်းဆမိန်း) သည် (သူရဲကောင်းအရာရှိပင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (သူရဲသမိန်) အမည်သည် မွန်ဘာသာအရေးအသား (သရဲသိုင်း)နှင့် အသံထွက် (ဆရိုင်းဆမိန်) ကို ပေါင်းစပ်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသောအမည် ဖြစ်သည်။

၃၄၂။ သက္ကော (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဆက်က)၊ မွန်ဘာသာ အသံ

၄၂၂

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ထွက် (ဆပ်ကောင်း) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဆက် (ဆပ်) -
 (ဆက်သည်)။ က (ကောင်း) - (ပန်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
 ဆက်က (ဆပ်ကောင်း)သည် (ပန်းဆက်)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။
 ဤရွာမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ကျွန်းရှင်သခင်အား နေ့စဉ် ပန်း
 ဆက်ရသည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (သက္ကော)အမည်သည် မွန်ဘာသာ
 အသံထွက် (ဆပ်ကောင်း) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်
 ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

(ဟ) အုပ်စု

၃၄၃။ ဟင်္သာတ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (ဟံသာဒိုအ်)။ မွန်ဘာသာ
 အသံထွက် (ဟံသာဒို) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ဟံသာ)
 (ဟံဆာ) - (ဟင်္သာ)၊ ဒိုအ် (ဒို) - (နားခို) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
 ဟံသာဒိုအ်(ဟံဆာဒို)သည် (ဟင်္သာနားခိုရာအရပ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်
 ရရှိသည်။ ဟိမဝန္တာ သို့မဟုတ် လင်းမယ်မှ ပျံသန်းလာသော
 ဟင်္သာ ၂-ကောင်သည် ပဲခူး/ရန်ကုန်/ဘောက်ထော်/သာယာ

ဓမ္မအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၂၃

ဝတီနှင့် ဟင်္သာတ တို့၌ ဆင်းသက်နားခိုခဲ့ကြသည်။

မြန်မာဘာသာ (ဟင်္သာတ) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (ဟံဆာဒို) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (ဟင်္သာတ) ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ခန့်ပင်ဟု အချို့က အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူကြသည်။

(အ) အုပ်စု

၃၄၄။ အဗျား (ပဲခူးတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အဗျ)၊ မွန်ဘာသာအသံထွက် (အဗျ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (အသုံးမဝင်သော အမှိုက်သရိုက်များ စွန့်ပစ်ရာနေရာ)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (အဗျား)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အဗျ)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၄၅။ အယက်သည်မ (မွန်ပြည်နယ်)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အာယသ္မာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အာယဆမာ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (အရှင်

၄၂၄

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ကောင်းအရှင်မြတ်) ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။ သာသနာပြု
သောဏထေရ် ဥတ္တရထေရ်တို့ နောက်ပါသုံးပါးနှင့်အတူ ရောက်
ရှိလာသောအခါ အရှင်မြတ်များအား ပြည်သူပြည်သား များက
အာယသွာ (အရှင်ကောင်း အရှင်မြတ်)ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြခြင်း
ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘာသာ (အယက်သည်မ) အမည်သည် မွန်
ဘာသာအရေးအသား အခေါ်အဝေါ်(အာယသွာ)ကိုပင် တိုက်
ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ (အာယသမ)မှ (အယက်သည်မ)
အမည်တွင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၃၄၆။ အသုတ် (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အသုတ်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (အဆုတ်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ (ပန်းသုံးပင်)ဟု
အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ အသုတ်မြို့နေရာတွင် ရှေးက အဆိုပါ
ပန်းသုံးပင် အများအပြားပေါက်ရောက်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။
သထုံမင်း အဆက်ဆက်တို့၏ နန်းစဉ်သုံး ဝေပုလ္လပတ္တမြားကို
ရရှိ၍ ကောင်းကင်ပျံနိုင်သော ဝက်ကြီးတစ်ကောင်မှလည်း
ဤမြို့နေရာ ပန်းသုံးပင်အောက်၌ပင် အိပ်ပျော်ခဲ့က် ဒဂုံမှ မုဆိုး

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၂၅

၏လက်ချက်ဖြင့် အသက်ထွက်ခဲ့ရသည်။ မုဆိုး၏မြှားချက်ဖြင့်
ဝက်ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ဝက်သွေးများကျနေရာကို ဝက်ဆီကန် (ဝက်
ထီးကန်) ဝက်သေ၍ ပုပ်ပွနေသော နေရာကို (ဝက်ပုပ်) ခေါ်
ကြောင်းဆိုသည်။

မြန်မာဘာသာ (အသုတ်)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (အဆုပ်)ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၃၄၇။ အင်ဂလုံ (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အင်ခန့်)၊ မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (အံခလုံး) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အင် (အံ) = (အင်း)၊
ခန့် (ခလုံး) = (ကျဉ်းသောငယ်သော) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
အင်ခန့်(အံခလုံ)သည် (အင်းကျဉ်းအင်းငယ်)ဟု အဓိပ္ပာယ်
ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (အင်ဂလုံ)အမည်သည် မွန်ဘာသာအသံ
ထွက် (အံခလုံး) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော
အမည်ဖြစ်သည်။

၄၂၆

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၃၄၈။ အင်းစိန် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အင်းစိန်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းစိန်) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အင်(အန်း) - (အင်း)၊ စိင် (စိန်) - (ဆင်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အင်စိင် (အန်းစိန်)သည် (ဆင်အင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။ ရှေးက ဤအရပ်တွင် အင်းရှိပြီး ယင်းအင်းတွင် ရေကစားလေ့ရှိသော ဆင်များကို ရွှေဒဂုံကုန်းရှိ ကင်းတစ်ကောင်က အမြဲဖမ်းယူ စားသောက်ပြီး အနီးနှင့် အဝှယ်များကို ယင်းကုန်းပေါ်တွင် အသိုက်ဆောက်နေခဲ့သည်။ နောက်ကုန်းကူးတေလဂူကုလားများ ကင်းမရှိခိုက် အသိုက်ကို ဖျက်ယူသွားရာ သင်္ဘော(၇)စီးတိုက် ရှိသည်။ ယင်းသင်္ဘော (၇)စီးကို ကင်းက ရေကူးပြီးလိုက်ရာ ဂဏန်းကြီးတစ်ကောင်က ကင်းတို့ လက်မဖြင့်ညှပ်ဖြတ်ခဲ့သောကြောင့် ကုလားများ အသက်ချမ်းသာရာရခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (အင်းစိန်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းစိန်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင်ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၂၇

၃၄၉။ အင်းတကော် (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အင်တဂေါင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းတ ဂေါ)ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အင်(အန်း) - (အင်း)၊ တဂေါင် (တဂေါ) - (စမ်းချောင်း) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အင်တဂေါင် (အန်းတဂေါ) သည် (စမ်းချောင်းအင်း) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (အင်းတကော်)အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းတဂေါ) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်သည်။

၃၅၀။ အင်းယား (ရန်ကုန်တိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အင်လှာ)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းလှား) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အင် (အန်း) - (အင်း)၊ လှာ (လှား) (မိုးအခါ၌ အင်းကဲ့သို့ ရေဝပ်ပြီး နွေအခါ ရေမရှိသော မြေခိုဗ်နေရာ) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အင်လှာ (အန်းလှား)သည် (မိုးအခါရေရှိပြီး နွေအခါရေမရှိသောအင်း)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

၄၂၈

မွန်တို့ဌာနေရာမည

မြန်မာဘာသာ (အင်းယား) အမည်သည် မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အန်းလှား) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (အင်းယား) ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

၃၅၁။ အောက်ကဘာ (ဧရာဝတီတိုင်း)

မွန်ဘာသာအရေးအသား (အုပ်ကပေါင်)၊ မွန်ဘာသာ အသံထွက် (အုကပေါ) ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အုပ် (အု) - (ချုံ) ကပေါင်(ကပေါ) - (ကင်ပွန်းပင်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အုပ်ကပေါင် (အုကပေါ)သည် (ကင်ပွန်းချုံ)ဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။

မြန်မာဘာသာ (အောက်ကဘာ) အမည်သည် မွန်ဘာ သာအသံထွက် (အုကပေါင်) ကိုပင် တိုက်ရိုက်ယူငင် ခေါ်ဝေါ် ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့လျောသောအားဖြင့် (အောက်ကဘာ)အမည် တွင်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ရေးအမည်အရင်းအမြစ်များ

၄၂၉

ကျေးဇူးတင်ခြင်း

ဤစာအုပ်ဖြစ်ပြောကံရေးအတွက် အဘက်ဘက်မှ အကူအညီပေးတော်မူခဲ့ကြသော မွန်ဆရာတော်များအား ဤစာအုပ်ဖြင့် ပဏာမအမှု ဂါရဝပြုလိုက်ရပေသည်။ အထူးသဖြင့် ကျိုက်သီမွန် ကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တတိဿ (အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ) (မြန်မာစာကော်မရှင်ဩဝါဒါစရိယ) ဆရာတော်ဘုရားသည် ဤစာအုပ်ပါ မြို့ရွာနှင့် သာသနိကဆိုင်ရာအမည် အားလုံးနီးပါးကို အဓိပ္ပာယ် ဖော်ထုတ်ပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။ မွန်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာအချို့အဝက်ကိုလည်း မိန့်ကြားသဖြင့် နာကြားခဲ့ရပါသည်။ ဆရာတော်ကြီးအား အထူးကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူမွန်ဆိုင်ရာသမိုင်းကို အသီးသီး ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသော သမိုင်းပညာရှင်များအားလည်း ဤစာအုပ်ပြုစုရာတွင် များစွာအထောက်အကူရရှိသဖြင့် ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မပြည့်စုံမှု တိမ်းစောင်းမှု အဓိပ္ပာယ် အကောက်အယူလွဲမှားမှုရှိကောင်းရှိပါလိမ့်မည်။ စာရှုသူများ အနေဖြင့် ဤသို့သော မပြည့်စုံမှုကို ပြည်စုံလာရေးအတွက် ဖြည့်စွက်

၄၃၀

မွန်တို့ဌာနေရာမည

ပေးပါလျှင် တိမ်းစောင်းမှုကိုလည်း တည့်မတ်ပေးပါလျှင် မှား
ယွင်းချွတ်ချော်မှုများကိုလည်း အမှန်သို့ရောက်အောင် လမ်း
ညွှန်ပေးပါလျှင် များစွာပင် ကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း
မြော်ခေါ်ချက်ဖြင့် ဤကျမ်းကို အဆုံးသတ်လိုက်ရပေသည်။

မာမက (သုတေသီ)

ရှေးအမည်စာရင်းအဖြစ်များ

၄၃၁

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ဤကျမ်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကျမ်းများစွာကို ကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ တတ်သိနားလည်သူများစွာထံ နာခံ မှတ်သားခဲ့ပါသည်။ ဤသို့သော လေ့လာမှတ်သားနာကြာ ရမှုဖြင့် ဤကျမ်းကို ရေးသားရာတွင် ကြည့်ရှုကိုးကားခဲ့သော အဆိုပါ ကျမ်းများကို တတ်နိုင်သမျှ စာကိုယ်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ၌အခြေခံကိုးကားသော ကျမ်းအနည်းအကျဉ်းကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။

၁။ ရာမညအမည်ခံ မွန် (၃)ရပ်ဆိုင်ရာ မွန်ရာဇဝင် -

ဘဒ္ဒန္တပါလိတထေရ်

၂။ ရာမညတိုင်းလုံးဆိုင်ရာ ဓာတုဝင်ကျမ်း - ဟိတဂဝေသီ

ရဟန်းတော်အဖွဲ့

၃။ မွန်ရာဇဝင်နှင့် စေတီတော်သမိုင်းပေါင်းချုပ် -

စစ်ကဲတော်မင်း ဦးနော်

၄။ မွန်ဘဝဓလေ့နိဒါန်း

ကြည်မြလွင်

92J

မွန်တို့ဌာနေရာမည

၅။ မွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ် - ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန

၆။ တိုင်းရင်းသားရိုးရာယဉ်ကျေးမှု(မွန်) - လမ်းစဉ်ပါတီ

၇။ ရွေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင် - ဒေါက်တာသန်းထွန်း

၈။ မုဒုံကန်ကြီးစေတီတော်သမိုင်း - ဂေါပကအဖွဲ့.

၉။ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး

၁၀။ ကမ္ဘာပတ်၍ ဘုရားရှာခြင်း * ဦးစိန်ထွန်း

မာမက(သုတေသီ)

၁၀။ အတွေးအမြင် မောင်သော်က

၁၂။ ရန်ကုန်ဘုရားစံသမိုင်း = မင်းမတော်

